

Spis

treści

1. Wstęp.....	3
1.1. Podstawy prawne opracowania.....	3
1.2. Forma i zakres Programu.....	4
2. Ogólna charakterystyka Nadleśnictwa Barlinek.....	6
2.1. Rys historyczny.....	6
2.2. Położenie Nadleśnictwa.....	15
2.2.1. Miejsce Nadleśnictwa w strukturze Lasów Państwowych.....	15
2.2.2. Podział powierzchniowy.....	16
2.2.3. Przynależność administracyjna.....	16
2.2.4. Struktura użytkowania ziemi.....	17
2.3. Miejsce i rola Nadleśnictwa w przestrzeni przyrodniczo-leśnej.....	19
2.3.1. Regionalizacja fizycznogeograficzna.....	19
2.3.2. Regionalizacja przyrodniczo-leśna.....	21
2.3.3. Regionalizacja geobotaniczna.....	24
3. Formy ochrony przyrody.....	26
3.1. Istniejące formy ochrony przyrody.....	26
3.1.1. Rezerваты przyrody.....	26
3.1.2. Parki krajobrazowe.....	29
3.1.3. Obszary chronionego krajobrazu.....	30
3.1.4. Obszary Natura 2000.....	33
3.1.5. Pomniki Przyrody.....	46
3.1.6. Użytki ekologiczne.....	49
3.1.7. Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie.....	52
3.1.7.1. Charakterystyka siedlisk nieleśnych.....	54
3.1.7.2. Charakterystyka siedlisk leśnych.....	58
3.1.7.3. Program ochrony siedlisk.....	66
3.1.8. Ochrona gatunkowa.....	67
3.1.8.1. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt.....	68
3.1.8.1.1. Chronione gatunki grzybów i roślin.....	68
3.1.8.1.2. Chronione gatunki zwierząt.....	75
3.1.8.2. Zwierzęta objęte ochroną strefową.....	87
3.1.9. Inne działania zmierzające do zachowania walorów przyrodniczych i bioróżnorodności.....	89
3.2. Proponowane i projektowane formy ochrony przyrody.....	90
4. Walory przyrodniczo-leśne.....	94
4.1. Budowa geologiczna, rzeźba terenu i gleby.....	94
4.2. Klimat.....	96
4.3. Pory fenologiczne.....	97
4.4. Hydrologia.....	99
4.4.1. Rzeki.....	99
4.4.2. Zbiorniki wodne.....	100
4.4.3. Wody podziemne.....	101
4.4.4. Program Małej Retencji.....	102
4.4.5. Tereny źródliskowe.....	104
4.4.6. Bagna i torfowiska.....	104
4.5. Roślinność.....	107
4.5.1. Historia szaty roślinnej.....	107
4.5.2. Potencjalna roślinność naturalna.....	108

4.6. Drzewa i krzewy.....	109
4.7. Flora i Grzyby Nadleśnictwa.....	111
4.7.1. Gatunki grzybów (w tym porostów) występujące w Nadleśnictwie	111
4.7.2. Gatunki roślin występujące w Nadleśnictwie.....	112
4.8. Gatunki zwierząt występujące na terenie Nadleśnictwa	116
4.8.1. Bezkręgowce	116
4.8.2. Kręgowce – Ryby	118
4.8.3. Kręgowce – Płazy i Gady.....	119
4.8.4. Kręgowce – Ptaki.....	120
4.8.5. Kręgowce – Ssaki.....	120
4.9. Typy siedliskowe lasu.....	122
4.10. Ogólna charakterystyka drzewostanów	123
4.10.1. Wielkość kompleksów leśnych.....	123
4.10.2. Lasy ochronne i grupy funkcji lasów.....	124
4.10.3. Bogactwo gatunkowe.....	125
4.10.4. Struktura pionowa drzewostanów	126
4.10.5. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi....	128
.....	129
4.10.6. Formy degeneracji ekosystemu leśnego.....	129
4.11. Grunty leśne niezalesione, pozostawione do naturalnej sukcesji.....	132
5. Walory historyczno-kulturowe	134
5.1. Miejsca historyczne i obiekty kultury materialnej.....	134
5.2. Parki i drzewostany o charakterze parkowym.....	134
6. Zagrożenia.....	137
6.1. Zagrożenia biotyczne.....	137
6.2. Zagrożenia abiotyczne	141
6.3. Zagrożenia antropogeniczne.....	143
7. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego	150
8. Plan działań	156
8.1. Kształtowanie i ochrona stosunków wodnych	156
8.2. Kształtowanie strefy ekotonowej	157
8.3. Ochrona bioróżnorodności	158
8.4. Formy ochrony przyrody	159
9. Plan działań – Tabele.....	160
10. Turystyka w lasach	170
11. Promocja i edukacja leśna.....	171
12. Literatura	173
13. Dokumentacja fotograficzna.....	174
14. Kronika Programu Ochrony Przyrody.....	189

1. Wstęp

Niniejszy Program Ochrony Przyrody wykonany został dla gruntów znajdujących się w zarządzie nadleśnictwa Barlinek. Stanowi on integralną część Planu Urządzenia Lasu sporządzonego na okres gospodarczy 01.01.2013 – 31.12.2022 r.

Program Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Barlinek został sporządzony w celu:

- zinwentaryzowania i zobrazowania bogactwa przyrodniczego lasów,
- przedstawienia walorów przyrodniczych oraz istniejących i potencjalnych zagrożeń lasów oraz środowiska przyrodniczego lasów,
- ułatwienia prowadzenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych i w zgodzie z potrzebami społecznymi,
- prezentacji obiektu oraz opracowania wytycznych do kształtowania środowiska przyrodniczego na tle regionu i kraju,
- ulepszenia metod sprawowania i rozwijania ochrony przyrody,
- umożliwienia w przyszłości porównań i analiz zmian wybranych charakterystyk nadleśnictwa.

Podstawę merytoryczną wykonania programu ochrony przyrody stanowi „Instrukcja sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie”, wydana przez Departament Leśnictwa Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa zatwierdzona do użytku służbowego w dniu 28 maja 1996 roku przez Podsekretarza Stanu prof. dr hab. Andrzeja Szujckiego. Program Ochrony Przyrody na lata 2013-2022, zaktualizowany został zgodnie z § 110-112 Instrukcji Urządzania Lasu oraz zaleceniami wynikającymi z postanowień Komisji Założeń Planu powołanej w celu ustalenia wytycznych do sporządzenia planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa Barlinek, która odbyła się dnia 4 lipca 2011 r.

1.1. Podstawy prawne opracowania

Realizacja ochrony przyrody i kształtowanie środowiska naturalnego w Lasach Państwowych dokonywana jest na podstawie obowiązujących aktów prawnych oraz przepisów i wytycznych branżowych. Dokumenty te stanowią:

Ustawy, m.in.:

- Ustawa o lasach (1991),
- Ustawa o ochronie przyrody (2004),
- Ustawa Prawo ochrony środowiska (2001),

- Ustawa Prawo Łowieckie (2002).

Rozporządzenia Ministra Środowiska, m.in.:

- w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (2004),
- w sprawie ochrony gatunkowej roślin (2012),
- w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (2011),
- w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (2010).

Polityki i Strategie:

- Polityka leśna Państwa (1997),
- Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 (2009),
- Polska polityka kompleksowej ochrony zasobów leśnych (1994),
- Strategia ochrony leśnej różnorodności biologicznej (1995).

Konwencje międzynarodowe dotyczące ochrony przyrody:

- o obszarach wodno-błotnych (Ramsar 1971),
- o ochronie światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego (Paryż 1972),
- o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (Waszyngton 1973),
- o ochronie europejskich gatunków dzikiej flory i fauny oraz ich naturalnych siedlisk (Berno 1979),
- o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt (Bonn 1979),
- o różnorodności biologicznej (Rio de Janeiro 1992),
- o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego (Helsinki 1992).

1.2. Forma i zakres Programu

Program zgodnie z ustaleniami między zleceniodawcą, a wykonawcą stanowi odrębnie opracowane opracowanie. Treść programu została podzielona na główne rozdziały zawierające kolejno:

- omówienie podstaw metodycznych i prawnych programu,
- ogólną charakterystykę Nadleśnictwa Barlinek,
- opis istniejących na gruntach Nadleśnictwa form ochrony przyrody,
- charakterystykę walorów przyrodniczo-leśnych oraz historyczno-kulturowych Nadleśnictwa,

- opis zagrożeń dla środowiska przyrodniczego Nadleśnictwa,
- plan działań z zakresu ochrony przyrody w lasach Nadleśnictwa,
- opis działań z zakresu edukacji leśnej i turystyki w lasach.

2. Ogólna charakterystyka Nadleśnictwa Barlinek

2.1. Rys historyczny

Pierwsze ślady pobytu człowieka na terenach nadleśnictwa pochodzą z epoki kamienia łupanego. Około 4,3 tys. lat p.n.e. na tereny północno-zachodnich ziem polskich, w tym na ziemię barlinecką przybyły ludy znad Dunaju reprezentujące tzw. kulturę ceramiki wstęgowej, które zajmowały się rolnictwem. Inną grupą ludności żyjącej (być może autochtoniczną) na tych terenach była ludność tzw. kultury pucharów lejkowatych, która pod wpływem ludności z nad Dunaju zajmowała się hodowlą i rolnictwem. Kolejną grupę stanowiła ludność tzw. kultury ceramiki sznurowej, zajmująca się głównie rolnictwem i pasterstwem. Potomkowie ludu tej kultury stanowili najprawdopodobniej główny trzon miejscowej ludności również po nastaniu epoki brązu, około 1700 lat p.n.e. Epokę tę zapoczątkowało wprowadzenie nowego, sprowadzonego z Niziny Węgierskiej surowca do wyrobu narzędzi.

Od ok. 1300 lat p.n.e. do wczesnej epoki żelaza (około 700 – 400 lat p.n.e.) ziemia barlinecka wraz z Pomorzem objęta została zasięgiem tzw. kultury łużyckiej, która uformowała się między Łabą a Bugiem. Ludność tej kultury niejednolitej etnicznie, uważana jest za ludność prasłowiańską. W rozprzestrzenianiu osadnictwa tej ludności decydującą rolę odgrywały żyzne gleby, w zasięgu Nadleśnictwa Barlinek skupiało się ono nad głównymi zbiornikami wodnymi.

Wraz z pojawieniem się pierwszych narzędzi i ozdób z żelaza zapoczątkowana została epoka żelaza, w czasie której ziemia barlinecka i pełczycka była zaludniona przez ludność kultury łużyckiej. Z tego okresu pochodzą cmentarzyska popielicowe m.in. w Barlinku. W ostatnim wieku p.n.e. i w okresie wpływów rzymskich (I – V wiek n.e.) osadnictwo przesunęło się na północ ziemi pełczyckiej związanej z glebami bardziej urodzajnymi. Od V wieku n.e. notuje się silne rozrzedzenia osadnictwa, dopiero w VII wieku nastąpił napływ ludności słowiańskiej na ziemię barlinecką, pełczycką i choszczeńską początkując osadnictwo wczesnośredniowieczne. Powstają obok osad osiedla obwarowane zwane grodami, wokół których wykształciły się okręgi grodowe wchodzące w skład organizacji plemiennych. Osadnictwo skupiło się głównie w północno-zachodniej części Ziemi Barlineckiej wyraźnie rolniczej omijając tereny mniej przydatne rolniczo. W zasięgu nadleśnictwa znane są grody w Dziedzicach i Barlinku związane z osadnictwem pomorskim. Podstawą gospodarki stanowiło rolnictwo sprzężajne i hodowla. Niewielką rolę odgrywało myślistwo i rybołówstwo.

X i XI wiek to czas włączania Pomorza Zachodniego do wczesnofeudalnego państwa polskiego, mimo dążeń miejscowych plemion oraz republik kupieckich o samodzielny byt

polityczny. Dotychczasowe podziały terytorialno-plemienne, zostały zastąpione administracją kasztelańską. Tereny te stały się dość płynną granicą między Pomorzem Zachodnim, a Wielkopolską (Polską). W wieku XII i początkach XIII tylko ziemia Choszczeńska i Wałecka włączona została do państwa polskiego. Pozostała część Pomorza Zachodniego (w tym ziemia barlinecka) była związana lennie z Polską.

Pierwotne lasy obfitowały w większą niż dziś ilość drzew liściastych zwłaszcza dębów i buków. Dla wczesnodziejowego osadnictwa liściaste i iglasto-liściaste lasy były czynnikiem sprzyjającym z uwagi na ówczesny typ gospodarki, a mianowicie ze względu na pódziki wypas bydła i trzody oraz żarową uprawę ziemi. Liściaste lasy zapewniały pokarm dla świń, natomiast zamieniany na popielisko drzewostan użyźniał glebę.

Do XV wieku osadnictwu podlegały tereny urodzajne, karczowano tam głównie lasy liściaste. Od XVI wieku zaznacza się ekspansja osadnictwa na gorsze gleby w strefie porośniętej Puszcą Gorzowską, gdzie na porębach zostały założone wsie m. in. Okunie i Śródborów. Grunty najłabsze po wykarczowaniu i wyjałowieniu, często też po opuszczeniu spontanicznie ulegały sukcesji przyrody.

Wraz z agresją margrabiów brandenburskich w II-iej połowie XIII wieku na pogranicze (walczyli oni z książętami pomorskimi jak również wielkopolskimi), zmieniał się stan własności ziemskiej, zaczęły pojawiać się dobra rycerskie m.in. rodu Wedłów. Utracenie przez Polskę Ziemi Lubuskiej w połowie XIII wieku na rzecz Brandenburgii otworzyło margrabiom drogę na pogranicze Pomorsko-Wielkopolskie, gdzie trwał konflikt między Pomorzem a Polską. Bardzo szybko zajęli region. W efekcie powstaje Nowa Marchia oraz następuje napływ kolonistów niemieckich uprzywilejowanych w stosunku do rdzennej ludności słowiańskiej. W połowie XIV wieku Kazimierz Wielki dąży do odzyskania ziem wcielonych do Nowej Marchii, niestety ubiegł go w 1402 roku Zakon Krzyżacki, który wziął w zastaw Nową Marchię od margrabiego brandenburskiego Zygmunta Luksemburga, która w 1429 roku stała się ich własnością. U progu wojny trzynastoletniej (1454 - 1466) Zakon sprzedaje Nową Marchię elektorowi brandenburskiemu Fryderykowi II by mieć pieniądze na zaciąg wojska. Była to porażka terytorialna i polityczna dla Polski, później powiększona o trudności gospodarcze pogranicza. Nowa Marchia notuje natomiast wysoki rozwój gospodarczy aż do wojny trzydziestoletniej tj. do 1618 roku. Od tego czasu Brandenburgia, Pomorze uległy wyniszczeniu gospodarczemu, aż po XVIII wiek.

Po raz pierwszy w historii Barlinek pojawia się w akcie lokacyjnym z 25 stycznia 1278 r., sygnowanym przez margrabiów Otto V i Albrechta III. Dokument nakazuje Henrykowi Toyte założenie miasta *Noyam Berlyn*, otoczonego murami obronnymi i ustanowienie prawodawstwa

wzorowanego na prawie magdeburskim. Barlinek jako miasto krzyżackie był łupiony przez zbrojne oddziały Polaków i Pomorzan. Miasto na przemian wieków padało ofiarą wielu pożarów i najazdów. Ostatni wielki pożar wybuchł w Barlinku w 1852 r. W pierwszych latach XIX wieku następują znaczne zmiany polityczno-ustrojowe jak i gospodarcze. Obserwuje się znaczny rozwój ekonomiczny tych ziem, determinowany przyrostem ludności po zakończeniu kolejnych wojen (trzydziestoletnia, napoleońska).

Po II wojnie światowej Pomorze zostaje przyłączone do Polski i rozpoczyna się okres organizacji polskiej administracji. Napływ osadników ze ściany wschodniej, terenów centralnych i Wielkopolski stanowi nową ludność tych terenów. Dziś Barlinek to miejscowość turystyczna i jedna z bardziej atrakcyjnych na Pomorzu Zachodnim.

Historia lasów nadleśnictwa Barlinek przed 1945 r.

Historia administracji leśnej na terenie obecnego Nadleśnictwa Barlinek sięga początku XVIII wieku. Puszcza Barlinecka do połowy XVI wieku była posiadłością kościelną. Pod koniec XVI wieku w zapiskach historycznych pojawiają się pierwsze informacje o Lesie Elektorskim, a później Królewskim, zarządzanym przez jedno z pierwszych Nadleśnictw tego regionu Nadleśnictwo *Neuhaus*, dzisiejsze Prądnio leżące w połowie drogi między Krzynką, a Luśnem, spalone w 1945r. Zwierzchni nad *Neuhaus* Urząd znajdował się w ówczesnym „Cartzig” (Karsko) gdzie po sekularyzacji dóbr kościelnych mieściła się Domena Państwowa. Z tego też roku pochodzą jedne z najstarszych map tego obszaru, które obrazują niewielki obszar lasu mieszczący się pomiędzy jez. Barlineckim, aktualną granicą Nadleśnictwa Stzrelce Kraj., a drogą Barlinek – Gorzów. Na ich podstawie można ustalić, że opisywany teren zajęty był głównie przez lasy liściaste będące dobrami królewskimi, zaś wzdłuż drogi Barlinek – Danków ciągnęły się pola wsi Klausdorf (Płonno) oraz powstające tam kolonie wsi, między innymi Krzynka i Prądnio.

Gospodarka leśna tego okresu w dużym stopniu ograniczała się do pozyskania drewna budulcowego i opałowego oraz do wypasu bydła. Szczególnie ten ostatni przywilej – wypas bydła w lesie – rodził częste konflikty pomiędzy miastem Barlinek, a Nadleśnictwem *Neuhaus*. Dopiero po reformie Steina Hardenberga, przeprowadzonej ok. 1840 r. zakazano wypędzania i wypasu inwentarza domowego w lesie. Lasy Nadleśnictwa *Neuhaus* należały do panującego (lasy państwowe) i graniczyły z lasami miasta Barlinek. Henryk Berghaus w „Księdze Ziemskiej Marchii Brandenburskiej” z 1856 roku wymienia 4 rewiry leśne należące do miasta Barlinek: Las Toytego „*Todtenholz*”, Dużą Dąbrowę „*Grosse Eichholz*”, Małą Dąbrową „*Kleine Eichholz*” i Las Miejski „*Stadrtheide*”. Pierwszym znanym zarządcą tych lasów był podleśniczy Wolfgram ze *Stadrtheide*

(Błonie).

Królewski las *Neuhaus* w 1785 r. podzielony został na oddziały. Pierwszego pomiaru lasów miejskich dokonał w latach 1800-1801 nowomarchijski leśniczy Bayer. Pomiar wykazał wtedy we wszystkich w/w 4 rewirach 1002,8 ha lasu. Sporządzono wówczas mapy pozostałych lasów z podziałem na kwartały, najpierw na 9, potem na 13 kwartałów. Stanowiły one podstawę gospodarki leśnej.

Pod koniec XIX wieku gospodarka leśna uległa zasadniczej zmianie. Wcześniej, w wyniku reformy Steina - Hardenberga całkowicie zakazano wypasu żywego inwentarza w lasach. Później, piętno pozyskania drewna metodą „przerzedzeniową” zastąpiono planowanymi wyrębami i uprawami leśnymi. Pierwszy plan o cechach gospodarki leśnej opracowano na początku XX wieku, który wyłączał najwartościowsze przyrodniczo i widokowo obszary z systemu eksploatacji. Jak podaje Paul Krause - ochroną objęto „...północną część Puszczy Miejskiej (Stadtheide), z jej pięknym starym lasem mieszanym, składającym się z dębów, buków i 150-letnich sosen”. Dalej pisze, że z planu wycięcia „...wyłączona jest także północna część rewiru miejskiego Neuhaus”. Natomiast „...młode odrosty utrzymywane pod baldachimem starodrzewu robiły estetyczne wrażenie na spragnionych ich widoku mieszkańców miasta”.

Dane historyczne Morgnelandera o lasach Pomorza (1870) podają, że była to kraina bukowa, drewno sosnowe sprowadzano z sąsiednich dzielnic, a dąb występował jako „rzadko stojące drzewa wśród bukowych zapustów”. Sosnę zaczęto hodować na początku XIX w., a dąb w drugiej połowie XIX w. - i z tego okresu pochodzą 120-160 letnie dąbrowy w Nadleśnictwie Barlinek posadzone rzędowo, często z podgonem świerkowym, zniszczonym przez mniszkę i kornika. Widoczne są do dziś rzędy w dąbrowach, m.in. w Leśnictwach Moczkowo, Okno, Czarnolas, Moczydło.

Gospodarka leśna przełomu XIX/XX wieku dawała zatrudnienie wielu robotnikom, szczególnie ludności zamieszkałej w miejscowościach: Krzynka, Moczydło, Okunie (miejscowości te posiadały własne tartaki, które współpracowały z Nadleśnictwem *Neuhaus i Cartzig*). Na przełomie XIX i XX wieku powstaje wiele utwardzonych dróg m.in. Krzynka-Lipy, Krzynka-Karsko, drogi te połączyły leśne brukowane drogi z szosami, którymi to odbywał się transport pozyskanego drewna do tartaków Barlinka i Gorzowa.

Z danych historycznych możemy dowiedzieć się że, roczny rozmiar użytkowania byłych Nadleśnictw *Neuhaus, Cartzig i Berlinchen Stadtforst wg. Deutsches Forsthanbuch* w 1937r. Wynosił:

Tabela 1. Powierzchnia i rozmiar użytkowania byłych Nadleśnictw *Neuhaus, Cartzig i Berlinchen Stadtforst.*

Leśnictwo	Powierzchnia		Rozmiar użytkowania				Razem
	ogólna	leśna	Dąb	Buk	inne liść.	iglaste	
Cartzig	4445	3889	905	2328	384	14160	17777
Neuhaus	3559	3313	4084	8967	116	5093	18260
Berlinchen Stadtforst	710	704	238	143	8	1991	2380
Razem	8714	7906	5227	11438	508	21244	38417

Większość leśniczówek wybudowanych przez Nadleśnictwo *Neuhaus* i *Cartzig* została spalona, jedynie miejska leśniczówka miasta Barlinek pozostała i do dzisiaj służy jako siedziba Leśnictwa Barlinek.

Bardziej szczegółowe informacje dotyczące gospodarki leśnej i życia ludzi okresu przedwojennego zamieszczono w elaboracie PUL.

Historia lasów nadleśnictwa Barlinek po 1945 roku

Nadleśnictwo Barlinek w obecnym kształcie - jako jednoobróbowe - utworzone zostało Anekssem nr I/94 znak K-OI13-1/94 do Zarządzenia nr 5 Dyrektora OZLP w Szczecinie z dnia 27 stycznia 1979 r. znak E-I-VI-OI13-10/79 z byłych obrębów Barlinek i Karsko. Obręby te zostały przeorganizowane w roku 1978 z poprzednio istniejących Nadleśnictw: Karsko, Mysłibórz Północ, Wesołówka, Wieńce, Dolice i Lipiany (1962 r.). Nadleśnictwa te zostały utworzone w latach 1945-49 po upaństwowieniu lasów będących własnością majątków lub społeczności niemieckich.

Ważnym wydarzeniem dla gospodarki leśnej omawianego okresu, w tym dla nowo powstałych ww. nadleśnictw było zasiedlenie okolicznych wiosek w latach 1947-48 w ramach akcji „Wisła”. Repatrianci przybyli z wschodnich i centralnych ziem Polski, znali pracę w lesie i często byli zatrudniani przy pracach leśnych. Pozyskanie drewna odbywało się przy użyciu ręcznych narzędzi i wykorzystaniu koni – główny środek transportu. Drewno było jednym z podstawowych materiałów budowlanych i energetycznych (opał).

Powojenna historia Nadleśnictwa Barlinek, w dużej mierze odzwierciedlona jest w gospodarce leśnej Nadleśnictw: Karsko, Mysłibórz Północ, Wesołówka, Wieńce, Dolice i Lipiany,

jako że aktualny zasięg terytorialny Nadleśnictwa Barlinek w większości pokrywa się z zasięgiem terytorialnym ww. nadleśnictw.

Do 1953 r. plan gospodarczy oparty był na tzw. przybliżonej tabeli klas wieku, później podstawą gospodarki leśnej były: plan prowizoryczny sporządzany na lata 1954-1962(3), plan definitywny na lata 1960(4)-1970(75) oraz I rewizji PUL dla nadleśnictw na lata:

- dla b. N-ctwa Karsko na okres od 1.10.1970 r. do 30.09.1980 r.,
- dla b. N-ctwa Myślibórz Północ na okres od 1.10.1972 r. do 30.09.1982 r.,
- dla b. N-ctwa Myślibórz Północ (Karsko aneks) na okres od 1.10.1972 r. do 30.09.1980 r.,
- dla b. N-ctwa Wesołówka na okres od 1.10.1970 r. do 30.09.1980 r.,
- dla b. N-ctwa Wieńce na okres od 1.10.1970 r. do 30.09.1980 r.,
- dla b. N-ctwa Dolice na okres od 1.10.1973 r. do 30.09.1983 r.

Nadleśnictwo Karsko powstało w 1945 roku z byłych niemieckich Nadleśnictw *Carzig* i *Neuhaus*, oraz lasów byłego prywatnego majątku Żydowo, Brunki wraz z przyległymi lasami drobnej własności. Ogólna powierzchnia Nadleśnictwa Karsko wynosiła 7984,00 ha. W 1967 r. dołączono część Nadleśnictwa Lipy, nadleśnictwo istniało do 1978 r.

Nadleśnictwo Dolice powstało w 1945 r. Lasy przed wojną stanowiły własność dużych majątków ziemskich, jedynie 15% powierzchni to dawne lasy państwowe. Pierwszym nadleśniczym Nadleśnictwa Dolice był Marian Izydorski. Powierzchnia Nadleśnictwa Dolice wynosiła 5744 ha i podzielna była na 7 leśnictw, nadleśnictwo istniało do 1983 r.

Nadleśnictwo Wieńce powstało w 1949 roku, o ogólnej powierzchni 6809,10 ha i było podzielone na 7 leśnictw, istniało do 1978 r.

Nadleśnictwo Lipiany powstało w 1954 roku, o ogólnej powierzchni 7097,16 ha i było podzielone na dwa obręby: Barlinek – 1543,72ha i Myślibórz – 5553,44ha, istniało do 1962 r. Drzewostany Nadleśnictwa Lipiany przedstawiono na Mapie przeglądowej drzewostanów wykonanej w 1954 roku przez BUL i GL Oddział w Gorzowie Wlkp. (zamieszczonej na końcu opracowania).

Nadleśnictwo Myślibórz Północ powstało w 1962 roku, o ogólnej powierzchni 8504,36 ha. W 1972 r. w wyniku reorganizacji przekazano część lasów Nadleśnictwie Karsko - (3139,55 ha), a pozostałą część włączono do Nadleśnictwa Myślibórz obręb Północ (4915,32 ha).

Nadleśnictwo Wesołówka powstało w 1957 roku, o ogólnej powierzchni 5740,13 ha z byłych lasów Nadleśnictwa Danków, istniało do 1978 r.

Zarządzeniem Nr 58 Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych z dnia 17 grudnia 1974 roku zmieniono nazwę Nadleśnictwa Karsko na Nadleśnictwo Barlinek i przeniesiono siedzibę z Karska

do Barlinka na ul. Tunelową 56a. Powyższe zmiany obowiązują od 01.01.1976 roku.

Funkcjonowało jako Nadleśnictwo z pięcioma obrębami: Karsko, Myslibórz Północ, Wesołówka, Wieńce, Dolice o ogólnej powierzchni 21.694,97 ha.

Z dniem 27 stycznia 1979r. przeorganizowano Nadleśnictwo Barlinek z pięcioobróbowego na dwuobróbowe z obrębem: Barlinek i Karsko.

W 1980r. BUL i GL Oddział w Gorzowie Wlkp. opracował plan II rewizji urządzania lasu na okres 01.01.1980 – 31.12.1989 - dla nowo powstałego dwuobróbowego Nadleśnictwa Barlinek.

W okresie powojennym na obszarze lasów zarządzanych przez aktualne Nadleśnictwo Barlinek odnotowano wystąpienie szkód natury biotycznej i abiotycznej o charakterze kłęskowym. Z ważniejszych wydarzeń wymienić należy huragan z 27.07.1962 r., który zniszczył drzewostany na powierzchni 156 ha. Ważniejsze gradacje szkodników owadzych miały miejsce w latach 1949 – 1952 (brudnica mniszka) i 1953 – 1955 (szkodniki wtórne z kornikiem drukarzem na czele). W 1981 roku w lasach nadleśnictwa pojawiła się brudnica mniszka, która była wynikiem ogólnopolskiej gradacji tego szkodnika, który opanował blisko 2 mln. ha lasu. Akcja zwalczania szkodnika trwała 3 lata przy użyciu samolotów z wykorzystaniem pestycydów: Ambusz, Decis, Ripcort i preparat biologiczny Bactospeine. W latach 1982-1985 nie prowadzono trzebieży selekcyjnej, a jedynie trzebież sanitarną – usuwając głównie świerka uszkodzonego przez mniszkę. Usuwanie skutków gradacji brudnicy mniszki trwało do 1989 roku.

W latach 1987 - 1988 miało miejsce masowe pojawienie się zawodnicy świerkowej, a w latach 1989 - 1990 zwójki zieloneczki.

W dniu 26.01.1986 wystąpiła potężna wichura w wyniku, której pozyskano ponad 120 tys. m³ drewna z wiatrołomów. W latach osiemdziesiątych w lasach Nadleśnictwa wystąpiło zjawisko zamierania dębów, które wiąże się z szeregiem (zespołem) złożonych negatywnych czynników wywołujących chorobę naczyniową drzew liściastych, chorobę stwierdzono na powierzchni 471 ha.

W 1993 r. BUL i GL Oddział w Gorzowie Wlkp. opracował plan III rewizji urządzania lasu na okres lat 01.01.1993 – 31.12.2002 – dla nowo przeorganizowanego Nadleśnictwa Barlinek z dwuobróbowego na jednoobróbowe, o ogólnej powierzchni 19877,18 ha. Aneks nr I/94 znak K-OI13-1/94 do Zarządzenia nr 5 Dyrektora OZLP w Szczecinie z dnia 27 stycznia 1979r znak E-I-VI-OI13-10/79.

Warto zaznaczyć, że w 1991 r. utworzono Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy o powierzchni 23982ha, a wraz z otuliną 31768 ha. Znaczna część obszaru Parku znajduje się w granicach administracyjnych Nadleśnictwa Barlinek .

W 1994 roku utworzono rezerwat przyrody „Markowe Błota” o pow. 193,40 ha, w tym lasy

– 132,10.

Plan z 1993 roku zakładał podział na gospodarstwa z ciągłą przewagą gospodarstwa zrębowego. Do tego sposobu zagospodarowania zaliczono wówczas 9700 ha. Gospodarstwo zrębowo-przerębowe stanowiło bez mała 7150 ha, a specjalne nieco ponad 1544 ha. Warto tu zaznaczyć, że wówczas do gospodarstwa zrębowego zaliczono również drzewostany przewidziane do zagospodarowania rębnią Id (obecnie IIIa).

Etat cięć użytkowania głównego z okresu lat 1993-2002 wynoszący 737 537 m³ wykonano w 90%, nie realizując założonego etatu zarówno w cięciach rębnych jak i w przedrębnych. W okresie tym uzyskano średnią intensywność cięć w użytkowaniu przedrębnym wynoszącą 28,2 m³/ha.

W zakresie zrealizowanych prac dotyczących hodowli lasu ciągle dominowały zabiegi związane z odnowieniem powierzchni otwartych (1092 ha). W ramach rębni złożonych odnowiono 296 ha. Wykonano jednak liczne podsadzenia, z których pewna część stanowi obecnie pożądane dolne piętro drzewostanów.

W latach 1999-2001 opracowano „Operat Glebowo-Siedliskowy”. Operat ten wykonała firma – Biuro Usług Ekologicznych i Urzędzeniowych „OPERAT” S.C. z Torunia.

Na kolejny okres gospodarczy, przypadający na lata 2003 – 2012, opracowano Plan urządzania lasu wg stanu na dzień 01.01.2003 roku. Plan ten opracowało Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Gorzowie Wielkopolskim.

Nadleśnictwo Barlinek zarządzało wówczas powierzchnią ewidencyjną stanowiącą 20213,9194 ha, która po zaokrągleniu do pełnych arów wg zasad (kryteriów) planowania urzędzeniowego wynosiła 20 213,70 ha.

Plan zakładał podział na gospodarstwa:

- specjalne (rezerwat, lasy glebochronne, lasy na powierzchniach doświadczalnych, lasy wodochronne w strefach ujęć wody, ostoje, WDN, drzewostany zachowawcze, otuliny drzew doborowych, otulina szkółki, lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody w tym także lasy na siedliskach bagiennych i mokrych oraz użytki przewidziane do ochrony prawnej) – 1009,50 ha,
- zrębowe (lasz przewidziane do zagospodarowania rębnią zupełną głównie na siedliskach borowych i olsu, a także lasy na siedlisku LMśw w blokach upraw pochodnych i zachowawczych oraz drzewostany o małych powierzchniach na innych siedliskach lasowych) – 2798,72 ha,
- przerębowo – zrębowe (lasz przewidziane do zagospodarowania rębniami złożonymi na siedliskach lasowych i olsu jesionowego) – 14 783,34 ha.

Etat użytkowania głównego przyjęto wówczas na poziomie 823 300 m³ grubizny. Zakładano pozyskanie w ramach ciec rębnych na poziomie 373 300 m³, a przedrębnych 450 000 m³.

W związku z wystąpieniem znacznych szkód spowodowanych huraganowymi wiatrami w roku 2007, a szczególnie 2011, Minister Środowiska Decyzją z dnia 27 lutego 2012 roku, znak: DL-lpn-23/7958/12/JŁ zatwierdził Aneks Planu Urządzenia Lasu Sporządzony na lata od 2003 do 2012. Wg Aneksu etat użytkowania rębego zakładał pozyskanie 943 300 m³ grubizny netto. Cięcia rębne w założeniu miały objąć powierzchnię 1 140,45 ha i dać 373 300 m³ grubizny. Cięcia przedrębne w założeniu dotyczyć miały odpowiednio 13 440,70 ha i 570 000 m³. Odnowienia i zalesienia przewidziano na powierzchni 2 583,72 ha, a pielęgnowanie przewidziano do wykonania na łącznej powierzchni 5 043,40 ha.

W czasie trwania omawianego okresu na terenie Nadleśnictwa Barlinek oraz w zasięgu jego działania zatwierdzono jeden obszar europejskiej sieci Natura 2000. Jest to obszar ochrony ptaków „Puszcza Barlinecka - PLB080001”. Dwa obszary ochrony siedliskowej: „Dolina Płoni i Jezioro Miedwie - PLH320006”; „Ostoja Barlinecka - PLH080071 ” nie zostały jeszcze zatwierdzone przez Ministra Środowiska i noszą status Obszarów mających Znaczenie dla Wspólnoty (OZW).

W 2007 r. na podstawie Zarządzenia oraz Decyzji Dyrektora Generalnego LP z 2006 roku, na terenie Nadleśnictwa wykonano inwentaryzację siedlisk przyrodniczych (leśnych i nieleśnych).

Szczegółowe dalsze dane dotyczące gospodarki leśnej realizowanej w minionym okresie gospodarczym przedstawiono w rozdziale II elaboratu PUL pod nazwą - „Referat Nadleśniczego Nadleśnictwa Barlinek w sprawie analizy gospodarki leśnej w latach 2003 – 2012” oraz w rozdziale I, podrozdziale 1.4, pod nazwą "Rys historyczny".

Stanowiska Nadleśniczego w Nadleśnictwie Barlinek pełnili:

- | | | | |
|------------------------------|------------|---|--------------|
| • mgr inż. Cezary Sierpiński | 01.01.1975 | - | 31.12.1977 |
| • mgr inż. Jan Drygalski | 01.01.1978 | - | 16.12.1984 |
| • mgr inż. Zdzisław Paszek | 01.01.1985 | - | 15.08.1992 |
| • mgr inż. Janusz Sikorski | 01.10.1992 | - | 07.10.2012 † |

Obecnie od 29.10.2012 funkcję Nadleśniczego pełni dr inż. Sławomir Gibert.

2.2. Położenie Nadleśnictwa

2.2.1. Miejsce Nadleśnictwa w strukturze Lasów Państwowych

Nadleśnictwo Barlinek należy do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie. Jest jednym z 35 Nadleśnictw tej jednostki. Od północy sąsiaduje z Nadleśnictwem Choszczno, od wschodu z Nadleśnictwami Bierzwnik i Strzelce Krajeńskie, od południa z Nadleśnictwem Kłodawa. W części zachodniej Nadleśnictwo graniczy z Nadleśnictwem Różańsko, zaś w części północno-zachodniej – z Nadleśnictwem Myślibórz.

Rys. 1. Położenie Nadleśnictwa Barlinek.



Zasięg terytorialny Nadleśnictwa obejmuje ok. 389 km² i zawiera się pomiędzy podanymi wartościami współrzędnych geograficznych:

kraniec północny – 53° 2' 37" szerokości geograficznej północnej oraz 15° 13' 10" długości geograficznej wschodniej,

kraniec południowy – 52° 49' 54" szerokości geograficznej północnej oraz 15° 4' 32" długości geograficznej wschodniej,

kraniec wschodni – 52° 59' 31" szerokości geograficznej północnej oraz 15° 25' 23" długości geograficznej wschodniej,

kraniec zachodni – 52° 52' 29" szerokości geograficznej północnej oraz 15° 1' 16" długości geograficznej wschodniej.

2.2.2. Podział powierzchniowy

Nadleśnictwo Barlinek jest jednostką jednoobróbową z Obrębem Leśnym: **Barlinek** o powierzchni **20213,08 ha**, podzielonym na Leśnictwa:

Tabela 2. Zestawienie powierzchni Leśnictw.

Nr Leśnictwa	Obręb Barlinek, Leśnictwo:	Powierzchnia [ha]
01	Barlinek	1689,4998
02	Niesporowice	1770,6238
03	Okno	1684,8603
04	Moczkowo	1610,4707
05	Śródborów	1718,4379
06	Kinice	1616,1949
07	Czarnolas	1694,8598
08	Moczydło	1717,4274
09	Karsko	1701,6744
10	Łubianka	1626,4480
11	Szable	1720,2602
12	Polana	1662,1757

Łącznie powierzchnia Nadleśnictwa wynosi **20212,9329 ha**, w tym powierzchnia leśna to **19207,3523 ha**. Po zaokrągleniu do pełnych arów poszczególnych działek i wydziełów, do dalszego posługiwania się dokumentacją urzędzeniową przyjęto powierzchnię **20213,08 ha**. Obręb Barlinek podzielono na 747 oddziałów leśnych. Średnia powierzchnia oddziału to 27,06 ha.

Ponadto Nadleśnictwo Barlinek jest współwłaścicielem trzech działek o łącznej powierzchni 0,4067 ha. Są to w całości działki pod terenami budowlanymi.

2.2.3. Przynależność administracyjna

Nadleśnictwo Barlinek położone jest w południowej części województwa zachodniopomorskiego oraz – w niewielkiej części – w granicach województwa lubuskiego, na terenie następujących powiatów i gmin:

Województwo zachodniopomorskie:

- powiat myśliborski – gminy: Barlinek miasto, Barlinek obszar wiejski, Myślibórz obszar wiejski, Nowogródek Pomorski,

- powiat choszczeński – gmina Pełczyce obszar wiejski.

Województwo lubuskie:

- powiat gorzowski – gmina Lubiszyn.

Szczegółowe dane dotyczące powierzchni gruntów Nadleśnictwa na obszarze poszczególnych gmin wraz z wyszczególnieniem grup użytków gruntowych przedstawia tabela 5.

2.2.4. Struktura użytkowania ziemi

W poniższych tabelach przedstawiono udział poszczególnych grup użytków gruntowych w powierzchni Nadleśnictwa, udział grup kategorii użytkowania w ramach rodzaju użytku „Lasy”, oraz udział grup użytków gruntowych w poszczególnych gminach.

Tabela 3. Zestawienie powierzchni Nadleśnictwa wg grup użytków gruntowych.

Grupy użytków gruntowych	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	19238,5744	95,18
Użytki rolne	240,6035	1,19
Grunty zabudowane i zurbanizowane	8,6677	0,04
Użytki ekologiczne	254,8414	1,27
Nieużytki	404,7538	2,00
Grunty pod wodami	34,7800	0,17
Tereny różne	30,7121	0,15
Ogółem:	20212,9329	100,00

Tabela 4. Zestawienie powierzchni użytku „Lasy” w rozbiciu na grupy kategorii użytkowania.

Rodzaj użytku gruntowego	Grupa kategorii użytkowania	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy*
Las	Grunty leśne zalesione	18665,8114	97,18
	Grunty leśne niezalesione	150,2377	0,78
	Grunty związane z gospodarką leśną	391,3032	2,04
Ogółem:		19207,3523	100

* w stosunku do całości powierzchni użytku Las

Tabela 5. Zestawienie grup użytków gruntowych wg poszczególnych gmin.

Grupa użytku	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	Użytki rolne	Grunty zabudowane i zurbanizowane	Użytki ekologiczne	Nieużytki	Grunty pod wodami	Tereny różne	Ogółem:
Powiat/Gmina	Powierzchnia [ha] *							
WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE								
Powiat Gorzowski								
Gmina Lubiszyn	62,5116	-	-	-	-	-	-	62,5116
Razem Powiat:	62,5116	-	-	-	-	-	-	62,5116
Razem LUBUSKIE:	62,5116	-	-	-	-	-	-	62,5116
WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE								
Powiat Choszczeński								
Gmina Pełczyce	2128,3355	9,7770	1,8576	18,1400	62,5600	4,8100	2,9462	2228,4263
Razem Powiat:	2128,3355	9,7770	1,8576	18,1400	62,5600	4,8100	2,9462	2228,4263
WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE								
Powiat Myśliborski								
Miasto Barlinek	556,6023	3,7761	0,9034	-	7,0100	3,2100	1,4253	572,9271
Gmina Barlinek	11685,5575	151,3634	5,3116	104,0900	227,8168	25,7000	12,8129	12212,6522
Gmina Myślibórz	1,1192	-	-	-	-	-	-	1,1192
Gmina Nowogródek Pomorski	4804,4483	75,6870	0,5951	132,6114	107,3670	1,0600	13,5277	5135,2965
Razem Powiat:	17047,7273	230,8265	6,8101	236,7014	342,1938	29,9700	27,7659	17921,9950
Razem ZACHODNIO- POMORSKIE:	19176,0628	240,6035	8,6677	254,8414	404,7538	34,7800	30,7121	20150,4213
RAZEM NADLEŚNICTWO:	19238,5744	240,6035	8,6677	254,8414	404,7538	34,7800	30,7121	20212,9329

Dalsze dane dotyczące kategorii użytkowania oraz grup rodzajów powierzchni zamieszczone zostały w Elaboracie w Tabeli I.

2.3. Miejsce i rola Nadleśnictwa w przestrzeni przyrodniczo-leśnej

2.3.1. Regionalizacja fizycznogeograficzna

Region fizycznogeograficzny to jednostka przestrzenna wykazująca pewien stopień wewnętrznej jedności wynikający z położenia geograficznego, dominującej rzeźby terenu, historii rozwoju, charakteru współczesnych procesów geograficznych oraz wzajemnego powiązania poszczególnych elementów tworzących daną jednostkę. Z powyższymi cechami stanowiącymi kryteria wyróżnienia danego regionu związany jest charakter szaty roślinnej i świata zwierzęcego oraz gospodarcze użytkowanie gruntu.

Według podziału fizycznogeograficznego Polski zbudowanego w oparciu o dziesiętny układ indeksacji (J. Kondracki 2002 r.), obszar Nadleśnictwa Barlinek położony jest w poniższych jednostkach:

Obszarze:	<i>Europy Zachodniej</i>
Podobszarze:	<i>Pozaalpejskiej Europy Zachodniej (3)</i>
Prowincji:	<i>Niżu Środkowoeuropejskiego (31)</i>
Podprowincji:	<i>Pojezierza Południowobałtyckiego (313-316)</i>
Makroregionie:	<i>Pojezierza Zachodniopomorskiego (314.4)</i>
Mezoregionach:	<i>Pojezierza Myśliborskiego (313.41)</i>
oraz w:	<i>Pojezierza Choszczeńskiego (314.42)</i>
Makroregionie:	<i>Pojezierza Południowopomorskiego (314.6-7)</i>
Mezoregionach:	<i>Równiny Gorzowskiej (314.61)</i> <i>Pojezierza Dobiegniewskiego (314.62)</i>

Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę poszczególnych mezoregionów.

Mezoregion Pojezierza Myśliborskiego – jest zespołem form glacialnych z wysuniętym najdalej na południe zasięgiem fazy pomorskiej zlodowacenia wiślańskiego. Wzgórza morenowe na omawianym obszarze tylko w niewielu miejscach przekraczają 100 m n.p.m., przy wysokościach względnych od 20 do 40 m. Najrozleglejsze obszary leśne występują w zachodniej części mezoregionu, w okolicach Myśliborza i Barlinka lasów jest mało. Mezoregion ten zajmuje centralną, zachodnią i północną część Nadleśnictwa.

Mezoregion Pojezierza Choszczeńskiego – stanowi stosunkowo wąską strefę pomiędzy dolinami górnej Płoni i górnej Iny. Od wschodu sąsiaduje z zalesioną, sandrową Równiną Drawską,

zaś na południowym wschodzie graniczy z pojezierzem Dobiegniewskim. Wysokości moren dochodzą do 100-120 m n.p.m. Naglinowe brunatnoziemy tworzą korzystne warunki dla rolnictwa, w związku z czym lasy występują tylko niewielkimi płatami na piaskach sandrowych i większych stromiznach stoków. Mezuregion obejmuje wschodnią część Nadleśnictwa (ok. 10 % powierzchni).

Mezuregion Równiny Gorzowskiej – ma charakter pola sandrowego przylegającego od północy do Pojezierza Myśliborskiego i oddzielonego wyraźną krawędzią od pradoliny Warty na południu. Piaszczyste podłoże równinne jest porośnięte lasami Puszczy Gorzowskiej (Barlineckiej). Kilka wzniesień morenowych zostało zajętych przez pola uprawne. Mezuregion obejmuje południową część Nadleśnictwa.

Mezuregion Pojezierza Dobiegniewskiego – mezoregion o polodowcowej rzeźbie z kilkoma większymi jeziorami (największe – Osiek, 532,9 ha). Wały wzgórz morenowych osiągają wysokość 120 m n.p.m. Region rolniczy, we wschodniej części pokryty lasami Puszczy Drawskiej. Mezuregion zajmuje niewielki fragment w południowo-wschodnim zasięgu Nadleśnictwa.

Rys. 2. Regionalizacja fizycznogeograficzna.



2.3.2. Regionalizacja przyrodniczo-leśna

Regionalizacja przyrodniczo-leśna ma podstawowe znaczenie przy opracowywaniu dokumentacji z zakresu urządzania lasu. Regionalizacja przedstawia przyrodnicze podstawy leśnictwa wynikające z geograficznego zróżnicowania ekologicznych warunków wzrostu i rozwoju roślinności (w szczególności ekosystemów leśnych), których znajomość umożliwia właściwe kształtowanie gospodarki leśnej (użytkowanie i odnawianie lasu) uwzględniające występowanie procesów naturalnych, zasadę trwałości lasu i dążące do zachowania różnorodności biologicznej.

W celu uszczegółowienia obowiązującego od roku 1990 podziału na krainy, dzielnice i mezoregiony oraz dostosowania go do współczesnych potrzeb leśnictwa, w latach 2007-2009 powstał projekt nowej regionalizacji przyrodniczo-leśnej opracowanej przez naukowców z SGGW w Warszawie. Autorzy regionalizacji przyrodniczo-leśnej 2010 odstąpili od podziału trzystopniowego, na rzecz podziału dwustopniowego, którego jednostkami są tylko krainy i mezoregiony. Zgodnie z tym podziałem tereny Nadleśnictwa Barlinek położone są w zasięgu następujących jednostek:

Krainie	<i>Bałtyckiej (I)</i>
Mezoregionach:	<i>Pojezierza Myśliborskiego (I-9)</i> <i>Pojezierza Choszczeńskiego (I-10)</i>
Krainie	<i>Wielkopolsko-Pomorskiej (III)</i>
Mezoregionach:	<i>Równiny Gorzowskiej (III-3)</i> <i>Pojezierza Dobiegniewskiego (III-4)</i>

Kraina Bałtycka:

Mezoregion Pojezierza Myśliborskiego – zajmuje powierzchnię 1883 km², z czego lasy i ekosystemy półnaturalne zajmują ok 28 %. W mezoregionie dominują krajobrazy naturalne nizinne, głównie glacialne pagórkowate i nieliczne wzgórzowe, natomiast mniejsze powierzchnie zajmują krajobrazy fluwioglacjalne i faliste. Granice mezoregionu obejmują wzniesienia morenowe znajdujące się pomiędzy Odrą a Pyrzycami, w niewielu miejscach przekraczające 100 m n.p.m. Poprzecinane są one niewielkimi dolinami rzek łączącymi liczne jeziora.

Lasy tworzą średnie kompleksy. Największe z nich leżą w części zachodniej. Lesistość mezoregionu jest średnia i wynosi 28 %. Lasy zajmują 53 000 ha z czego 88 % jest w zarządzie RDLP w Szczecinie, w tym, w części południowo-wschodniej – Nadleśnictwa Barlinek.

Mezoregion Pojezierza Choszczeńskiego – zajmuje powierzchnię 1101 km², z czego lasy i ekosystemy półnaturalne zajmują 28 %. W mezoregionie dominują krajobrazy naturalne nizinne,

głównie glacialne pagórkowate i wzgórzowe, rzadziej równinne i faliste. Mezoregion obejmuje teren o urozmaiconej rzeźbie – od okolic Choszczna do Drawska Pomorskiego, na którym występuje szereg równoległych wałów morenowych o przebiegu południkowym. Wysokości moren dochodzą zwykle do 120 m n.p.m., rzadko wyżej.

Lasy tworzą małe i średnie kompleksy. Lesistość jest średnia i wynosi 28 %. Lasy zajmują 31000 ha, z czego 88 % jest w zarządzie RDLP w Szczecinie, w tym, w części południowej – Nadleśnictwa Barlinek.

Kraina Wielkopolsko-Pomorska:

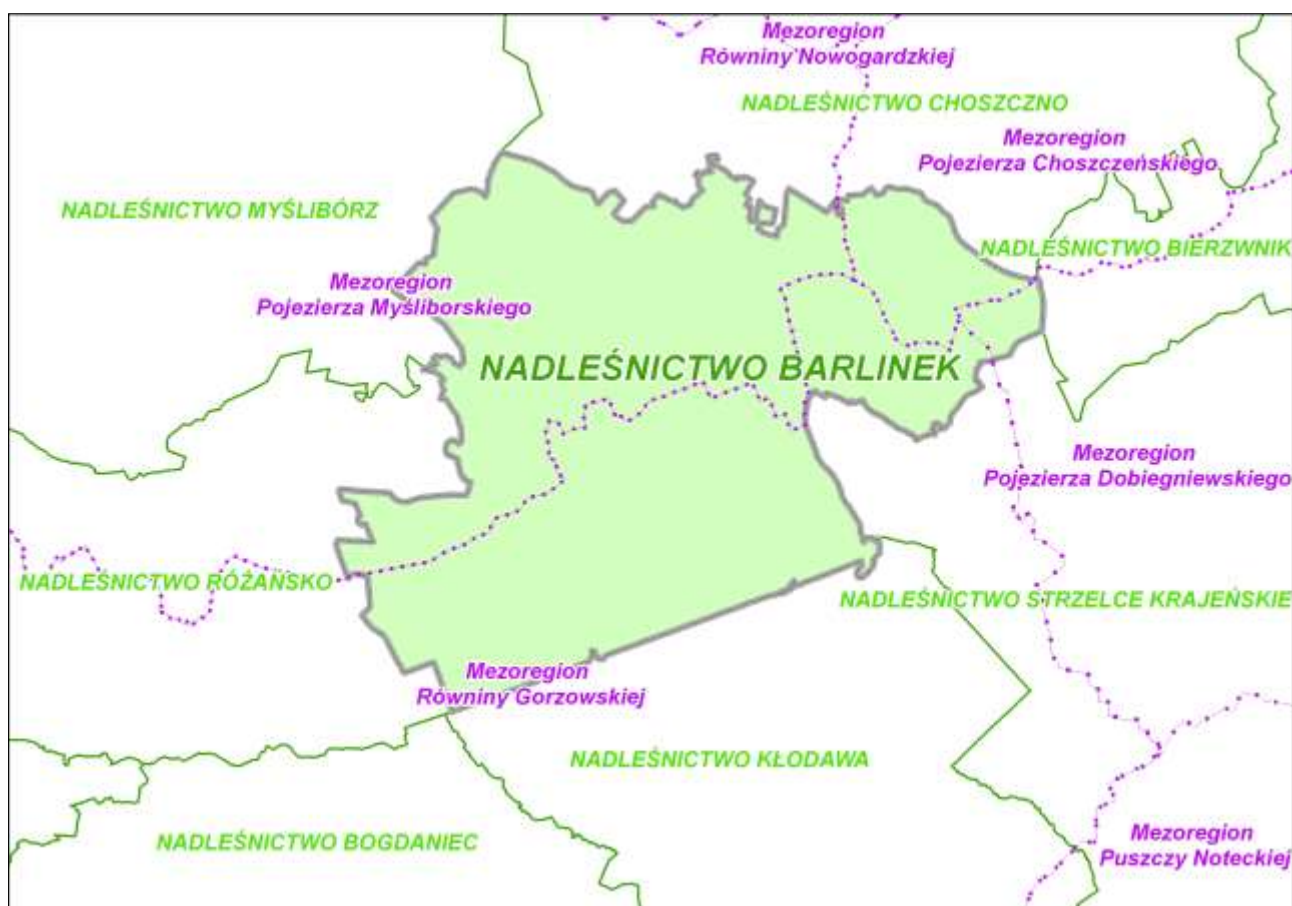
Mezoregion Równiny Gorzowskiej – zajmuje powierzchnię 1752 km², z czego lasy i ekosystemy półnaturalne zajmują 59%. W mezoregionie dominują krajobrazy naturalne nizinne, głównie fluwioglacjalne pagórkowate, rzadziej równinne i faliste oraz fluwioglacjalne równinne i faliste, rzadziej glacialne pagórkowate. Niewielkie powierzchnie zajmują krajobrazy dolin i obniżeń zalewowych den dolin. Lesistość regionu jest bardzo duża i wynosi 59%. Większe obszary bezleśne występują na północnym zachodzie od Dębna oraz w rejonie Gorzowa Wielkopolskiego.

Lasy tworzą duże kompleksy, zajmują 104000 ha, z czego 92% jest w zarządzie RDLP w Szczecinie, w tym, w części północno-wschodniej – Nadleśnictwa Barlinek.

Mezoregion Pojezierza Dobiegniewskiego – zajmuje powierzchnię 613 km², z czego lasy i ekosystemy półnaturalne zajmują 39%. W mezoregionie dominują krajobrazy naturalne nizinne, głównie glacialne pagórkowate, rzadziej równinne i faliste oraz fluwioglacjalne równinne i faliste. Lesistość jest duża i wynosi 39%. Większe obszary bezleśne występują na północ od Strzelc Krajeńskich oraz w okolicach Bierzwnika i Dobiegniew.

Lasy tworzą duże kompleksy, zajmują 24000 ha, z czego 92% jest w zarządzie RDLP w Szczecinie, w tym, w części północno-zachodniej – Nadleśnictwa Barlinek.

Rys. 3. Regionalizacja przyrodniczo-leśna 2010.



Dla porównania, poniżej zamieszczono podział według "Regionalizacji Przyrodniczo-Leśnej" opartej na podstawach ekologiczno - fizjograficznych opracowanej przez zespół pod kierownictwem prof. T. Trampiera (Warszawa 1990 r.), wg której obszar Nadleśnictwa Barlinek znajdował się w całości w Krainie Bałtyckiej. Podział ten zakładał, że tereny te położone są w:

Krainie I - Bałtyckiej

Dzielnicy 3- Pojezierza Wałecko - Myśliborskiego

Mezoregionie a – Pojezierza Myśliborsko - Choszczeńskiego

Mezoregionie b – Równiny Gorzowskiej

Mezoregionie c – Pojezierza Dobiegniewskiego

2.3.3. Regionalizacja geobotaniczna

Regionalizacja geobotaniczna (J.M. Matuszkiewicz 2008 r.) to zhierarchizowany wedle określonych reguł podział przestrzeni geograficznej dokonany ze względu na zróżnicowanie szaty roślinnej. Obejmuje on następujące klasy regionów, o specyficznym sposobie kodowania:

I – działy geobotaniczne (w kodzie oznaczane kolejnymi dużymi literami od A do I), częściowo z podziałem na poddziały (kody: E i E'), zaliczane w zestawieniu tabelarycznym do odpowiednich jednostek wyższego rzędu, tj. prowincji i ewentualnie podprowincji,

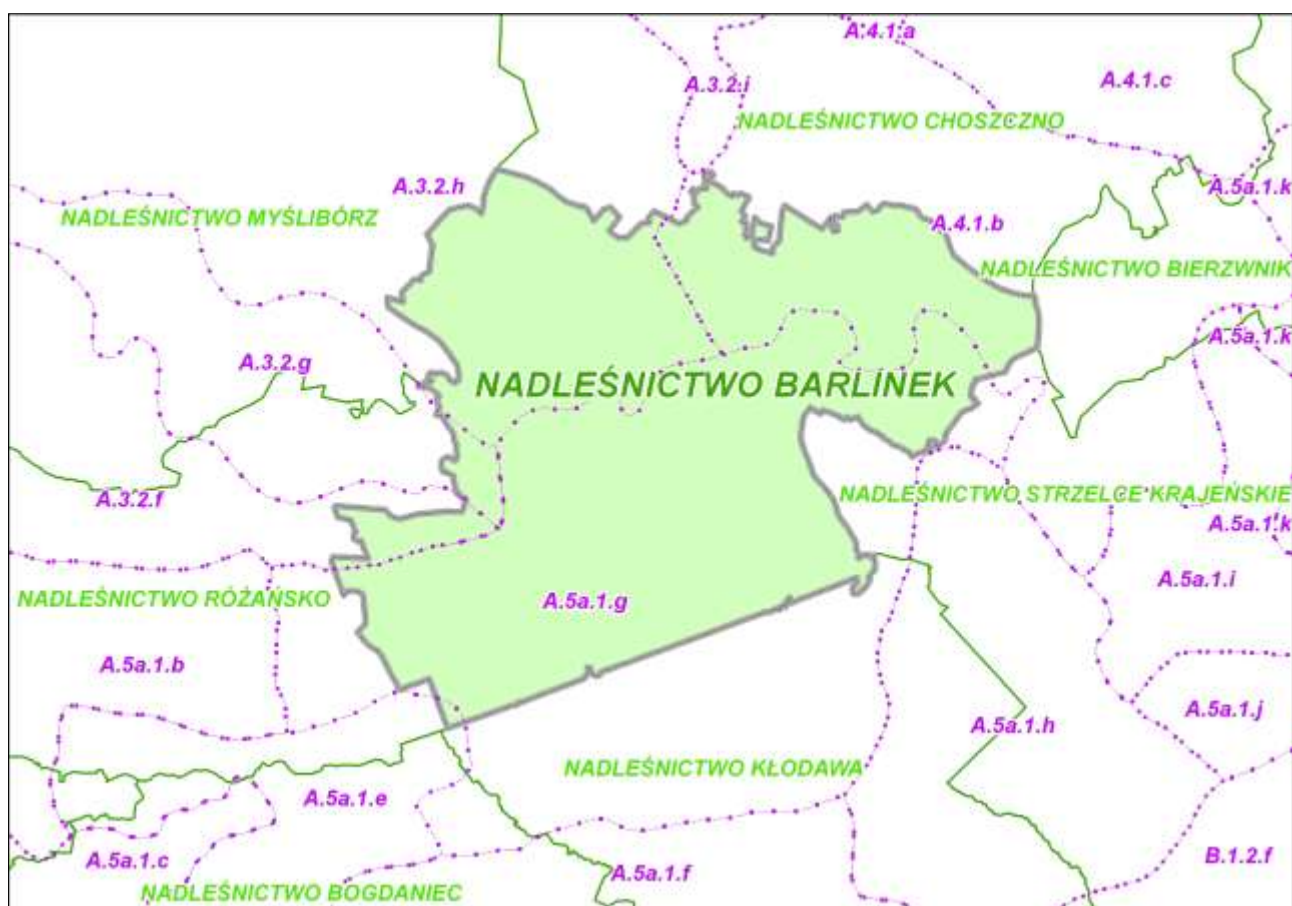
II – krainy geobotaniczne (w kodzie oznaczane cyframi po wielkiej literze, np. A.1 albo C.5), dzielone w niektórych przypadkach na podkrainy (w kodzie oznaczane cyframi z dodatkiem małych liter, np. A.5a),

III – okręgi geobotaniczne (w kodzie oznaczane cyframi po kodzie krainy, np. A.3.1), obligatoryjnie dzielone na podokręgi geobotaniczne, stanowiące podstawowe jednostki podziału (w kodzie oznaczane małymi literami po kodzie okręgu, np.: A.3.1.a).

Tereny Nadleśnictwa Barlinek są położone w następujących jednostkach podziału geobotanicznego:

Prowincja:	<i>Środkowoeuropejska</i>
Podprowincja:	<i>Południowobałtycka</i>
Dział:	<i>Pomorski – A</i>
Kraina:	<i>Szczecińska – A.3</i>
Okręg:	<i>Myśliborski – A.3.2</i>
Podokręg:	<i>Myśliborski – A.3.2.f</i>
	<i>Głazowski – A.3.2.g</i>
	<i>Lipiański – A.3.2.h</i>
Kraina:	<i>Kraina Pojezierzy Środkowopomorskich – A.4</i>
Okręg:	<i>Nowogardzko-Choszczyński – A.4.1</i>
Podokręg:	<i>Pełczycki – A.4.1.b</i>
oraz:	
Kraina:	<i>Sandrowych Przedpoli Pojezierzy Środkowopomorskich – A.5</i>
Podkraina:	<i>Gorzowska – A.5a</i>
Okręg:	<i>Gorzowski – A.5a.1</i>
Podokręg:	<i>Lubiszyński – A.5a.1.e</i>
	<i>Łośnowski – A.5a.1.g</i>

Rys. 4. Regionalizacja geobotaniczna.



3. Formy ochrony przyrody

Ochrona przyrody w lasach to działania dążące do zachowania w niezmienionym lub optymalnym stanie najcenniejszych fragmentów przyrody żywej i nieożywionej, zachowania różnorodności biologicznej, utrzymania procesów ekologicznych, utrzymania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także ochrony walorów krajobrazowych. Równoległe wykonywane są czynności służące odtworzeniu zubożałych lub zanikłych elementów środowiska leśnego i przywróceniu ich do właściwego stanu i funkcji. Podstawą działań jest ustawa o ochronie przyrody, rozporządzenia Ministra Środowiska oraz zasady i wytyczne wprowadzone na różnych szczeblach zarządzania w LP.

W Nadleśnictwie Barlinek wyznaczone zostały tereny, obszary i obiekty podlegające ochronie prawnej na podstawie ustawy o ochronie przyrody. Należą do nich: rezerwat przyrody, park krajobrazowy, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, użytki ekologiczne oraz stanowiska gatunków chronionych. Poza ochroną przyrody opartą na wymienionych w ustawie formach, stosuje się szereg zaleceń i ograniczeń stanowiących dodatkowe narzędzia w ramach działań ochronnych. Poszczególne elementy tworzące system ochrony przyrody w lasach zostaną opisane w kolejnych podrozdziałach.

3.1. Istniejące formy ochrony przyrody

3.1.1. Rezerваты przyrody

Rezerwat przyrody jest obiektem podlegającym prawnej ochronie i stanowi jedną z ważniejszych form ochrony przyrody w naszym kraju. Podstawowym celem tworzenia rezerwatów jest poznanie, udokumentowanie oraz zabezpieczenie najbardziej wartościowych i niepowtarzalnych ekosystemów, stworzenie szans przetrwania aktualnego bogactwa gatunków roślin i zwierząt poprzez ochronę różnorodności biocenoz oraz zawartego w organizmach tych gatunków materiału genetycznego. Rezerваты stwarzają możliwość zachowania dziko występujących gatunków roślin i zwierząt, łącznie z ich biotopami i siedliskami, a jednocześnie zapewniają trwałe istnienie wachlarza form geomorfologicznych i geologicznych, stanowiących o istocie naturalnego krajobrazu.

Na terenie Nadleśnictwa Barlinek istnieje jeden rezerwat przyrody – „Markowe Błota” (tabela 6). Utworzony został na mocy zarządzenia MOŚZNiL z dnia 26 stycznia 1994 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. 1994 nr 16 poz. 116) w celu zachowania ze względów naukowych, dydaktycznych i kulturowych ekosystemów wodnych, bagiennych i leśnych, z typową

dla nich florą i fauną oraz drzewostanów bukowych i mieszanych. W rezerwacie występuje bogata ornitofauna – m. in. stanowiska lęgowe bielika, żurawia oraz populacje roślin chronionych, zagrożonych i rzadkich: rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*), widłak goździsty (*Lycopodium clavatum*), lilia złotogłów (*Lilium martagon*), grążel żółty (*Nuphar luteum*), grzybień biały (*Nymphaea alba*), bobrek trójlistkowy (*Menyanthes trifoliata*), naparstnica purpurowa (*Digitalis purpurea*), modrzewnica zwyczajna (*Andromeda polifolia*), turzyca obła (*Carex diandra*), turzyca łuszczkowata (*Carex lepidocarpa*), głóg odgiętoszyjkowy (*Crataegus calycina* subsp. *curvidepala*), dziurawiec rozestany (*Hypericum humifusum*), sit alpejski (*Juncus alpinoarticulatus*), jeżogłówka najmniejsza (*Sparganium minimum*), pływacz zaniedbany (*Utricularia australis*).

Rezerwat posiada zatwierdzony plan ochrony (Rozporządzenie nr 41/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Markowe Błota”). Jako istniejące i potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne w programie wymienia się: obniżenie poziomu wód gruntowych powodujące przesuszenie torfowisk w rezerwacie, zarastanie otwartych bagien zaroślami łozowymi, oraz zagrożenia dla upraw leśnych ze strony zwierzyny płowej.

W stosunku do wydzieleń leśnych plan określa działania ochronne polegające na wykonaniu zabiegów (głównie TP) dla wyszczególnionych drzewostanów. Ich celem jest w większości przypadków dopasowanie składu gatunkowego drzewostanu do siedliska poprzez promowanie gatunków właściwych siedlisku, przy jednoczesnej redukcji świerka, sosny i modrzewia. Szczegółowe informacje dotyczące charakteru i lokalizacji tych zabiegów zawarte zostały w tabeli 82.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Tabela 6. Ogólna charakterystyka rezerwatów (tabela opracowana w oparciu o Wzór 3 „Instrukcji sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie”).

Lp.	Nazwa	Podstawa prawna	Położenie		Rodzaj rezerwatu	Typ i podtyp rezerwatu wg dominującego:		Pow. [ha] objęta ochroną			Ważniejsze zbiorowiska i zespoły leśne
			Oddział	Leśnictwo		Przedmiotu ochrony	Typu ekosystemu	wg rozp.	Wg rozp. na terenie Nadleśnictwa Barlinek	Wg PUL (pow. ewid)	
1.	Rezerwat Markowe Błota	Zarządzenie MOŚZNiL z dnia 26 stycznia 1994 r	357 ~c, 357 b, 357 c, 357 d, 357 f, 358 ~c, 358 b, 358 c, 361 i, 361 j, 409 ~a, 409 ~b, 409 a, 409 b, 409 c, 409 d, 409 f, 409 g, 410 ~a, 410 ~b, 410 a, 410 b, 410 c, 410 d, 410 f, 411 ~a, 411 ~b, 411 a, 411 b, 411 c, 411 d, 411 f, 411 g, 411 h, 411 i, 411 j, 411 k, 412 ~a, 412 ~b, 412 a, 412 b, 412 c, 412 d, 412 f, 412 g, 412 h, 413 ~a, 413 ~c, 413 a, 413 b, 413 c, 413 f	Czarnolas, Łubianka	leśno-torfowiskowy	Biocenotyczny i fizjocenotyczny PBf	Różnych ekosystemów EE, lasów i torfowisk It	193,40 w tym lasy – 132,10, bagna – 57,73, drogi, linie – 3,57	193,40 w tym lasy – 132,10, bagna – 57,73, drogi, linie – 3,57	192,60 w tym lasy – 131,97, bagna – 57,74, drogi, linie – 2,89	Leśno-torfowiskowo-bagiennie

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

3.1.2. Parki krajobrazowe

- **Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy**

Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy został utworzony rozporządzeniem nr 27 Wojewody Gorzowskiego z dnia 23 października 1991 roku. Wg rozporządzenia nr 15 Wojewody Lubuskiego z dnia 28 lutego 2006 r. w sprawie Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego oraz rozporządzenia nr 107/2006 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 21 lipca 2006 r. w sprawie Barlinecko – Gorzowskiego Parku Krajobrazowego jego ogólna powierzchnia wynosi 23 982,91 ha, zaś powierzchnia otuliny – 31 768,19 ha. Park nie posiada planu ochrony.

Pod względem regionalizacji fizyczno-geograficznej Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy położony jest w Mezuregionie Równiny Gorzowskiej, niewielki fragment północny przechodzi w Mezuregion Pojezierza Myśliborskiego. Pod względem regionalizacji przyrodniczo-leśnej park znajduje się w obszarze Krainy Bałtyckiej (I), Dzielnicy Pojezierza Wałecko-Myśliborskiego (I.3), Mezuregionu Równiny Gorzowskiej (I.3.b) oraz w obszarze Mezuregionu Pojezierza Myśliborsko-Choszczeńskiego (I.3.a), do którego należy niewielki, północny fragment Parku. Rzeźba terenu parku jest urozmaicona; porośnięty lasem sandr Równiny Gorzowskiej poprzecinany jest licznymi, meandrującymi rzekami i strumieniami. W licznych obniżeniach i zagłębieniach występują jeziora lub bagna.

Celem ochrony parku jest zachowanie i popularyzacja jego wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych. Wartości przyrodnicze i krajobrazowe to przede wszystkim lasy stanowiące ok. 81 % powierzchni Parku. Lasy parku stanowią wschodni fragment (ok. 40%) dużego kompleksu leśnego o charakterze puszczańskim – Puszczy Gorzowskiej (Barlineckiej). Najwartościowszymi zbiorowiskami leśnymi, często o charakterze zbliżonym do naturalnego są: buczyna pomorska, olsy źródłiskowe i łągi jesionowo-olszowe. Walorami przyrodniczo-krajobrazowymi parku są ponadto:

- torfowiska,
- zbiorowiska roślin kserotermicznych (sucho i ciepłolubnych),

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

- zespoły roślin wodnych,
- jary i wąwozy ze skałami osadowymi.

Na terenie parku stwierdzono (dane uzyskane z Dyrekcji BGPK):

- 639 gat. paprotników i roślin kwiatowych (m. in. lilia złotogłów, pełnik europejski, naparstnica zwyczajna, obrazki plamiste, nasięźrał pospolity, sasanka łąkowa, wolfia bezkorzeniowa, pływacz zwyczajny, gatunki storczyków: stoplamek szerokolistny, krwisty i Ruthego, kruszczyk błotny i listera jajowata),
- 138 gatunków porostów,
- 16 gatunków pijawek,
- 65 gatunków mięczaków (m. in. szczeżuje: spłaszczona, pospolita i wielka, skójki: zaostrowana, malarska i rzadziej gruboskorupowa, racicznica zmienna, groszkówka rzeczna, żyworódki, błotniarki, zatoczki, rozdepka rzeczna, przytulik strumieniowy),
- wiele gatunków stawonogów,
- ryby (w tym gatunki charakterystyczne dla wód górskich; pstrąg potokowy, głowacz białopłetwy),
- płazy (m. in. ropuchy: szara, zielona i paskówka, grzebiuszka ziemna, rzekotka drzewna, kumak nizinny, traszki),
- gady (m.in. gniewosz plamisty, żmija zygzakowata oraz żółw błotny),
- 142 gat. ptaków (w tym 105 gniazdujących – m.in. bielik, rybołów, kania ruda i czarna, orlik krzykliwy, puchacz, bocian czarny, gągoł, łabędź krzykliwy, zimorodek, dzięcioł czarny i zielony, nurogęś, żuraw, i in.),
- wiele gatunków ssaków (m.in. badylarka, nornica ruda, ryjówki: aksamitna i malutka, nietoperze: nocek Natterera, karlik malutki, bóbr europejski, kuna domowa, łasica, tchórz, wydra i inne).

Zasięg Parku pokrywa się z innymi formami ochrony przyrody – obszarami chronionego krajobrazu i obszarami Natura 2000. Ponadto na jego

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

terenie istnieje 5 rezerwatów przyrody:

- Dębina – pow. 12,18 ha,
- Rzeka Przyłęczek – pow. 35,08 ha,
- Wilanów – pow. 67,16 ha,
- Markowe Błota – pow. 193,40 ha (w całości na terenie Nadleśnictwa Barlinek),
- Skalisty Jar Libberta – pow. 33,21 ha,

oraz liczne użytki ekologiczne i pomniki przyrody żywej i nieożywionej.

Na terenie administrowanym przez Nadleśnictwo Barlinek Barlinecko-Gorzowski PK zajmuje powierzchnię 8937,91 ha w tym 8574,8 ha gruntów leśnych i 363,11 ha gruntów nieleśnych.

3.1.3. Obszary chronionego krajobrazu

Obszary chronionego krajobrazu są to wyróżniające się krajobrazowo tereny o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Ta forma ochrony wprowadzona została w związku z rozwijającym się przemysłem i postępującą urbanizacją prowadzącą do degradacji środowiska przyrodniczego i wpływającą niekorzystnie na warunki życia człowieka. Wymienione procesy spowodowały konieczność zabezpieczenia odpowiednio dużych, atrakcyjnych i zróżnicowanych obszarów o mało zniekształconym środowisku w celu utworzenia systemu, który by łączył funkcjonowanie tych obszarów poddanych różnym reżimom ochronnym oraz w celu stworzenia społeczeństwu warunków do regeneracji sił i różnych form rekreacji.

Obszary Chronionego Krajobrazu na terenie poszczególnych województw, łącząc się z Obszarami Chronionego Krajobrazu województw sąsiednich tworzą Wielkoprzestrzenny System Obszarów Chronionych oddziałujący w sposób znaczący na zdrowie człowieka, a także na gospodarkę narodową oraz kulturę i naukę. Ma on stanowić uzupełnienie istniejących form ochrony przyrody (parki, rezerваты). Wielkoprzestrzenny System

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Obszarów Chronionych obejmuje przede wszystkim tereny o najwyższych walorach przyrodniczych i zachowanej zdolności do utrzymania względnej równowagi ekologicznej. Ponadto w skład systemu wchodzi obszary o niższych walorach, warunkując jednak utrzymanie równowagi na obszarach najcenniejszych.

Tereny Nadleśnictwa Barlinek pokrywają się z Obszarem Chronionego Krajobrazu „C – Barlinek” należącym do OChK województwa zachodniopomorskiego. Obszar został ustanowiony Rozporządzeniem Nr 12 Wojewody Gorzowskiego z dn. 24 listopada 1998 r. (Dz. U. Nr 20, poz. 266) i obejmuje tereny gmin Myślibórz, Barlinek i Pełczyce. Na gruntach N-ctwa OChK C-Barlinek zajmuje powierzchnię 3557,81 ha, w tym 3362,11 ha powierzchni leśnej i 195,7 ha powierzchni nieleśnej. Celem ochrony tego obszaru jest zachowanie wartości przyrodniczo-rekreacyjnych. Obszar stanowi otulinę Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego. Zajmuje urozmaicony teren z licznymi bezodpływowymi jeziorami i rynkami polodowcowymi. Ekosystemy rozmieszczone są mozaikowo, z przewagą użytków rolnych. Występują również mokradła, zbiorowiska leśne o charakterze naturalnym oraz godne zachowania stanowiska unikalnej flory i fauny. Flora roślin naczyniowych odznacza się udziałem wielu gatunków chronionych i zagrożonych, takich jak: ramienica zwyczajna, grąźel żółty, grzybień biały, kruszczyk błotny, rosiczka okrągłolistna, pierwiosnek lekarski, kalina koralowa. Szczególnym walorem tego obszaru jest fauna związana z wodami, obejmująca zarówno bezkręgowce jak i kręgowce. Występują tutaj między innymi stanowiska lęgowych ptaków wodno-błotnych, siedliska gatunków chronionych objętych ochroną strefową.

Zgodnie z Uchwałą Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu, obecna powierzchnia obszaru to 13172,0 ha.

Na Obszarach Chronionego Krajobrazu mogą obowiązywać pewne ograniczenia i zakazy. Zabrania się m.in.:

- lokalizowania nowych obiektów zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska,
- lokalizacji budownictwa letniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

leśnych oraz gospodarki rybackiej,

- likwidowania małych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
- lokalizacji ośrodków chowu, hodowli, postępujących się, metoda bezściółkową,
- umyślnego zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia nor, lęgówisk zwierzęcych, tarlisk i złożonej ikry, ptasich gniazd oraz wybierania jaj,
- wypalania roślinności i pozostałości roślinnych, wydobywania skał, minerałów, torfu, oraz niszczenia gleby.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

3.1.4. Obszary Natura 2000

W celu realizacji wspólnej polityki ochrony zasobów przyrodniczych na obszarze Unii Europejskiej stworzono Europejską Sieć Ekologiczną Natura 2000. Sieć ta składa się z obszarów specjalnej ochrony ptaków wyznaczonych w ramach tzw. dyrektywy ptasiej (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa) oraz specjalnych obszarów ochrony siedlisk, wyznaczonych w ramach tzw. dyrektywy siedliskowej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory). Grunty Nadleśnictwa Barlinek obejmowane są przez dwa obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (Ostoja Barlinecka PLH080071, Dolina Płoni i Jezioro Miedwie PLH320006) oraz jeden obszar specjalnej ochrony ptaków (Puszcza Barlinecka PLB080001). Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty są to obszary, które zostały powołane w celu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz cennych gatunków roślin i zwierząt (poza ptakami). Obecnie podlegają one ochronie na mocy prawa wspólnotowego. Po zatwierdzeniu przez Ministra Środowiska, mocą rozporządzenia, przyjmą nazwę - Specjalnych Obszarów Ochrony Siedlisk.

Tabela 7: Obszary Natura 2000 na gruntach Nadleśnictwa Barlinek

Nazwa obszaru	Powierzchnia obszaru wg SDF [ha]	Powierzchnia obszaru na gruntach zarządzanych przez N-ctwo [ha]	Udział gruntów Nadleśnictwa w całkowitej powierzchni obszaru Natura 2000 [%]	Udział powierzchniowy obszaru Natura 2000 w gruntach Nadleśnictwa [%]
Ostoja Barlinecka	26596,4	9211,46	34,6	45,6
Puszcza Barlinecka	26505,6	9183,88	34,7	45,4
Dolina Płoni i Jezioro Miedwie	20755,9	1123,20	5,4	5,6

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Nazwa obszaru	Powierzchnia obszaru wg SDF [ha]	Powierzchnia obszaru na gruntach zarządzanych przez N-ctwo [ha]	Udział gruntów Nadleśnictwa w całkowitej powierzchni obszaru Natura 2000 [%]	Udział powierzchniowy obszaru Natura 2000 w gruntach Nadleśnictwa [%]
Razem	73857,9*	10334,7** (w tym lasy - 9875,56)	-	51,1
Powierzchnia gruntów w zarządzie Nadleśnictwa	20213,08 ha			

* - wynik prostego podsumowania

** - łączna (w tym miejscu wspólna) powierzchnia objęta przez obszary

- **Obszary Ptasie**

Puszcza Barłinecka - PLB080001

Obszar został ustanowiony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. 2011 nr 25 poz. 133) na powierzchni 26505,7 ha. Obejmuje fragment rozległej sandrowej Równiny Gorzowskiej, porośniętej lasami Puszczy Gorzowskiej. Teren ma bogatą sieć hydrograficzną; przecinają go dopływy Noteci: Polka i Santoczna oraz dopływ Warty – Kłodawka. Na terenie obszaru znajduje się kilkadziesiąt jezior różnych typów, w większości położonych wśród lasów, z największym Jeziorem Barłineckim (268 ha) i Jeziorem Dankowskim Wielkim (107 ha). Liczne są niewielkie oczka wytopiskowe, a także położone w zagłębieniach terenu torfowiska. Lasy zajmują ponad 80% powierzchni terenu. Mimo dominacji drzewostanów sosnowych, duży jest udział buczyn i dąbrów. Najlepiej zachowany zwarty kompleks lasów

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

bukowych znajduje się na południe od Barlinka. Na mniejszych powierzchniach, w zagłębieniach terenu, występują bory bagienne i olsy, a w dolinach cieków i w okolicy źródlisk – łągi. Na terenie obszaru stwierdzono występowanie 20 gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej m. in.: bąka, bielika, bociana czarnego, jarzębatke, kanię rudą i czarną, muchołówkę małą, puchacza, rybołowa i żurawia.

Na obszarze istnieją następujące formy ochrony przyrody: Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu „2 – Puszcza Barlinecka” oraz rezerваты: Buki Zdroiskie (75,6 ha), Dębina (12,2 ha), Markowe Błota (193,4 ha), Rzeka Przyłężek (35,1 ha), Wilanów (67,2 ha).

Do najpoważniejszych zagrożeń należą: zaburzenia stosunków wodnych, osuszanie terenu, zanieczyszczenia wód, presja turystyczna, bezpośrednie zagrożenie na skutek penetracji siedlisk (płoszenie, niszczenie gniazd), wydeptywanie, zaśmiecanie.

Dane liczbowe:

- Powierzchnia całego obszaru (wg SDF) – 26 505,6 ha,
- Pow. obszaru pokrywająca się z gruntami w zarządzie Nadleśnictwa – 9183,88,
- Przedmiot ochrony obszaru – PTAKI wymienione w Zał. I Dyrektywy Rady 79/409/EWG ujęte w SDF, mające ocenę powyżej stopnia „D” (tabela 8) oraz regularnie występujące Ptaki Migrujące nie wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG (tabela 9).

Tabela 8. Ptaki wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG będące przedmiotami ochrony w Obszarze Natura 2000 Puszcza Barlinecka -

PLB080001.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Gatunek	Nazwa łacińska	Szacowana liczebność na obszarze	Środowisko	Ochrona ¹⁾
Żuraw	<i>Grus grus</i>	59-75	niewielkie bagienka śródlądowe, obrzeża zbiorników wodnych	ŚCISŁA (*) BD I kod gatunku A127 Przedmiot ochrony obszaru
Muchołówka mała	<i>Ficedula parva</i>	60-161	stare, cieniste lasy bukowe, rzadziej lasy mieszane z dolnym piętrzem bukowym	ŚCISŁA BD I kod gatunku A320 Przedmiot ochrony obszaru
Kania ruda	<i>Milvus milvus</i>	18-19	stare drzewostany w sąsiedztwie większych zbiorników wodnych	ŚCISŁA (*) (**) BD I kod gatunku A074 Przedmiot ochrony obszaru
Kania czarna	<i>Milvus migrans</i>	1 - 3	stare drzewostany w sąsiedztwie większych zbiorników wodnych	ŚCISŁA (*) (**) BD I kod gatunku A073 Przedmiot ochrony obszaru
Bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>	5 - 9	starsze drzewostany	ŚCISŁA (*) (**) BD I kod gatunku A075 Przedmiot ochrony obszaru
Orlik krzykliwy	<i>Aquila pomarina</i>	2 - 14	starsze drzewostany	ŚCISŁA (*) (**) BD I kod gatunku A089 Przedmiot ochrony obszaru
Rybołów	<i>Pandion haliaetus</i>	1	stare drzewostany w sąsiedztwie większych zbiorników wodnych	ŚCISŁA (*) (**) BD I kod gatunku A094 Przedmiot ochrony obszaru
Derkacz	<i>Crex crex</i>	33 - 60	łąki	ŚCISŁA(*) BD I kod gatunku A122 Przedmiot ochrony obszaru
Puchacz	<i>Bubo bubo</i>	4 - 6	starsze drzewostany	ŚCISŁA (*) (**) BD I kod gatunku A215 Przedmiot ochrony obszaru
Dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	100 - 200	stare drzewostany, głównie prześwietlone buczyny, olsy w dolinach cieków	ŚCISŁA (*) BD I kod gatunku A236 Przedmiot ochrony obszaru
Dzięcioł średni	<i>Dendrocopos medius</i>	136 - 140	drzewostany głównie dębowe, rzadziej bukowe z dębem oraz olsy	ŚCISŁA (*) BD I kod gatunku A238 Przedmiot ochrony obszaru

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Sokół wędrowny***	<i>Falco peregrinus</i>	1 stanowisko lęgowe (2012)	starsze drzewostany	ŚCISŁA (*)(**) BD I kod gatunku A103 Przedmiot ochrony obszaru
-------------------	-------------------------	----------------------------	---------------------	--

¹⁾ Status ochrony w Polsce (Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419)

ŚCISŁA – gatunki objęte w Polsce ochroną ścisłą

(*) – gatunki wymagające ochrony czynnej

(**) – gatunki, których dotyczy zakaz fotografowania, filmowania i obserwacji mogących powodować płoszenie lub niepokojenie

(***) - gatunek wymieniony w nowym SDF (aktualizacja 05.2013)

BD I – gatunek z załącznika I Dyrektywy Ptasiej

Tabela 9. Regularnie występujące ptaki migrujące nie wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG będące przedmiotami ochrony w

Obszarze Natura 2000 Puszcza Barlinecka - PLB080001.

Gatunek	Nazwa łacińska	Szacowana liczebność na obszarze	Środowisko	Ochrona ¹⁾
Cyraneczka	<i>Anas crecca</i>	9 - 10	jeziora, śródleśne bagna, stawy rybne	ŚCISŁA kod gatunku A052 Przedmiot ochrony obszaru
Nurogęś	<i>Mergus merganser</i>	9 - 10	większe jeziora i stawy rybne	ŚCISŁA (*) kod gatunku A070 Przedmiot ochrony obszaru
Brodzicz samotny	<i>Tringa ochropus</i>	24 - 26	śródleśne bagna, zabagnione doliny cieków, podmokłe olsy	ŚCISŁA kod gatunku A165 Przedmiot ochrony obszaru
Siniak	<i>Columba oenas</i>	88 - 90	starsze drzewostany głównie bukowe, również dąbrowy i prześwietlone sośniny	ŚCISŁA kod gatunku A207 Przedmiot ochrony obszaru

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Gągoł	<i>Bucephala clangula</i>	129 - 130	jeziora i stawy rybne	ŚCISŁA (*) kod gatunku A067 Przedmiot ochrony obszaru
-------	---------------------------	-----------	-----------------------	--

¹⁾ Status ochrony w Polsce (Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419)

ŚCISŁA – gatunki objęte w Polsce ochroną ścisłą

(*) – gatunki wymagające ochrony czynnej

BD I – gatunek z załącznika I Dyrektywy Ptasiej

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Tabela 10. Powierzchniowa tabela klas wieku drzewostanów obszaru Puszcza Barlinecka PLB080001 wg gatunków i wieków rzeczywistych.

Gatunek	Klasa wieku [pow. ha]														Razem	%
	Ia	Ib	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb	Va	Vb	VI	VII	VIII	KO		
So	118,02	240,56	325,49	297,14	726,62	340,53	115,02	300,82	497,60	352,45	325,87	124,58	31,41	244,09	4040,20	47,36
MD	9,28	40,94	42,62	48,38	65,66	79,81	0,85	3,84	5,12	0,13	1,23	1,98	0,00	0,98	300,82	3,53
ŚW	7,12	64,77	69,90	58,25	24,86	4,08	0,71	0,29	0,82	0,54	0,42	0,00	0,00	4,28	236,04	2,77
DG	0,46	5,47	4,47	0,58	0,57	0,13	0,29	3,92	3,32	0,00	0,74	0,00	0,00	1,20	21,15	0,25
BK	54,06	56,95	105,83	163,90	177,65	244,12	266,18	210,23	148,62	115,81	116,15	80,78	75,79	372,13	2188,20	25,66
DB.S	8,74	19,89	3,54	0,98	6,84	3,42	11,92	4,77	21,46	9,07	70,87	27,91	26,25	16,22	231,88	2,72
DB.B	51,00	103,43	34,92	8,15	15,94	21,74	26,80	69,39	60,36	70,96	207,53	104,36	67,32	49,44	891,34	10,45
DB.C	0,00	0,17	2,85	0,03	0,31	0,31	0,15	0,00	0,28	0,00	0,48	0,00	0,00	0,00	4,58	0,05
KL	4,29	1,08	0,00	0,00	0,11	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,70	0,07
JW	4,04	2,87	0,00	0,00	1,43	1,70	0,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10,20	0,12
WZ	0,00	1,53	0,12	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,76	0,02
JS	0,00	0,13	0,00	2,23	3,28	0,38	0,06	0,00	0,54	0,34	0,11	0,00	0,00	0,16	7,23	0,08
GB	0,00	0,34	4,60	24,90	48,43	61,73	44,75	61,22	14,89	6,50	1,57	1,05	0,00	16,26	286,24	3,36
BRZ	0,89	7,17	38,70	53,50	30,97	43,40	19,78	1,07	4,42	1,23	0,41	0,00	0,00	1,86	203,40	2,39
OL	1,15	4,19	6,88	8,59	15,05	3,23	18,86	12,66	6,17	9,82	1,88	0,00	0,00	0,00	88,48	1,04
OL.S	0,00	0,00	0,00	0,00	0,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,20	0,00
CZR	0,13	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00
AK	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,44	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,75	0,01
TP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,47	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,47	0,01
OS	0,00	0,06	0,23	0,00	0,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	0,01
LP	3,56	3,03	0,00	0,02	0,12	0,96	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,70	0,09
CZR.P	0,43	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,43	0,01
ŻYW.O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,00	0,12	0,00
Razem	263,17	552,58	640,29	666,65	1118,83	805,76	505,53	668,66	763,60	566,85	727,43	340,78	200,77	706,62	8527,52	100,00

- **Obszary siedliskowe**

Ostoja Barlinecka - PLH080071

Obszar o powierzchni 26 596,4 ha obejmujący Puszcę Gorzowską (Barlinecką), pokrywający się w większości z opisanym wcześniej obszarem ptasim „Puszcza Barlinecka”. Obszar obejmuje fragment rozległej sandrowej Równiny Gorzowskiej, porośniętej lasami Puszczy Gorzowskiej. Teren ma bogatą sieć hydrograficzną; przecinają go dopływy Noteci Polka i Santoczna oraz dopływ Warty Kłodawka. Na terenie obszaru znajduje się kilkadziesiąt jezior różnych typów, w większości położonych wśród lasów, z największym Jeziorem Barlineckim (268 ha) i Jeziorem Dankowskim Wielkim (107 ha). Liczne są niewielkie oczka wytopiskowe, a także położone w zagłębieniach terenu torfowiska. Lasy zajmują ponad 80% powierzchni terenu. Mimo dominacji drzewostanów sosnowych, duży jest udział buczyn i dąbrów. Najlepiej zachowany zwarty kompleks lasów bukowych znajduje się na południe od Barlinka. Na mniejszych powierzchniach, w zagłębieniach terenu, występują bory bagienne i olsy, a w dolinach cieków i w okolicy źródlisk – łągi.

Zagrożenia dla ostoi mogą stanowić turystyka i rekreacja, ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo Gorzowa Wlkp. i łatwość dotarcia do wybranych miejsc. Masowa turystyka powoduje zaśmiecanie oraz dewastację środowiska leśnego.

Dane liczbowe:

- Powierzchnia całego obszaru (wg SDF) – 26596,4 ha,
- Pow. obszaru pokrywająca się z gruntami w zarządzie Nadleśnictwa – 9211,46 ha,
- Pow. siedlisk przyrodniczych zinwentaryzowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa w zasięgu obszaru Natura 2000 PLH080071 Ostoja Barlinecka – 2662,5 ha,
- Przedmiot ochrony obszaru – Typy siedlisk wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG ujęte w SDF. ZWIERZĘTA (ssaki, gady, płazy, ryby, bezkręgowce) oraz ROŚLINY wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, mające ocenę powyżej stopnia „D”.

Zwierzęta: (związane ze środowiskiem leśnym, występujące lub mogące potencjalnie występować na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa):

Kod – nazwa łacińska – nazwa polska (OCENA ogólna wg SDF)

1016 – *Verigo moulinsiana* – Poczwarówka jajowata (OCENA B)

4056 – *Anisus vorticulus* – Zatokczek łamliwy (OCENA B)

1042 – *Leucorrhinia pectoralis* – zalotka większa (OCENA B)

1060 – *Lycaena dispar* – czerwończyk nieparek (OCENA C)

1166 – *Triturus cristatus* – Traszka grzebieniasta (OCENA B)

1188 – *Bombina bombina* – kumak nizinny (OCENA B)

1220 – *Emys orbicularis* – Żółw błotny (OCENA B)

1337 – *Castor fiber* – bóbr europejski (OCENA C)

1355 – *Lutra lutra* – wydra (OCENA B)

Siedliska naturalne:

W tabeli poniżej przedstawiono podział obszaru Natura 2000 ze względu na pow. zajmowaną przez poszczególne siedliska przyrodnicze wymienione w SDF (aktualizacja 09-2012) i zinwentaryzowane na terenie Nadleśnictwa.

Tabela 11. Typy i powierzchnie siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000 – PLH080071

	Kod siedliska	Pow. na terenie obszaru N2000 (SDF) [ha]	% pokrycia siedliskiem obszaru Natura 2000 (SDF) [ha]	Pow. na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo [ha]	Ocena ogólna/przedmiot ochrony
Pow. Obszaru Ostoja Barlinecka PLH080071 26 596,4 (SDF) Powierzchnia gruntów w zarządzie Nadleśnictwa 9211,46 ha	3140	10,64	0,04	13,37	B/TAK
	3150	281,92	1,06	-	A/TAK
	3160	2,66	0,01	3,78	C/TAK
	6510	175,54	0,66	47,26	A/TAK
	7110*	15,96	0,06	-	B/TAK
	7120	0	0	0,63	B/TAK
	7140	10,64	0,04	7,23	B/TAK
	7150	2,66	0,01	punktowo	B/TAK
	7210*	5,32	0,02	punktowo	B/TAK
	7230	23,94	0,09	8,17	B/TAK
	9110	8345,95	31,38	662,77	B/TAK
	9130	4494,79	16,9	528,68	A/TAK
	9160	1050,56	3,95	1069,46	B/TAK
	9170	9255,55	34,8	38,82	A/TAK
	9190	196,81	0,74	196,54	B/TAK
	91D0*	364,37	1,37	1,82	C/TAK
	91E0*	3297,95	12,4	83,97 oraz punktowo	B/TAK

* - siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Gatunek	Klasa wieku [pow. ha]														Razem	%
	Ia	Ib	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb	Va	Vb	VI	VII	VIII	KO		
SO	119,08	240,56	325,49	297,14	726,62	340,53	117,91	300,82	502,23	352,45	326,30	124,58	31,41	246,72	4051,84	47,38
MD	9,28	40,94	42,62	48,38	65,66	79,81	0,85	3,84	5,12	0,13	1,23	1,98	0,00	0,98	300,82	3,52
ŚW	7,12	64,77	69,90	58,25	24,86	4,08	0,71	0,29	0,82	0,54	0,74	0,00	0,00	4,28	236,36	2,76
DG	0,46	5,47	4,47	0,58	0,57	0,13	0,29	3,92	3,32	0,00	0,74	0,00	0,00	1,20	21,15	0,25
BK	54,64	56,95	105,83	163,90	177,65	244,36	267,19	210,23	148,62	115,81	116,15	80,78	75,79	372,13	2190,03	25,61
DB.S	8,74	19,89	3,54	0,98	6,84	3,42	12,57	4,77	23,88	9,07	70,98	27,91	26,25	16,22	235,06	2,75
DB.B	51,15	103,43	34,92	8,15	15,94	21,74	27,34	69,39	61,43	70,96	207,53	104,36	67,32	50,10	893,76	10,45
DB.C	0,00	0,17	2,85	0,03	0,31	0,31	0,15	0,00	0,28	0,00	0,48	0,00	0,00	0,00	4,58	0,05
KL	4,29	1,08	0,00	0,00	0,11	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,70	0,07
JW	4,04	2,87	0,00	0,00	1,43	1,70	0,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10,20	0,12
WZ	0,00	1,53	0,12	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,76	0,02
JS	0,00	0,13	0,00	2,23	3,28	0,38	0,06	0,00	0,54	0,34	0,11	0,00	0,00	0,16	7,23	0,08
GB	0,00	0,34	4,60	24,90	48,55	61,73	45,38	61,22	15,19	6,50	1,57	1,05	0,00	16,26	287,29	3,36
BRZ	1,07	7,17	38,74	53,50	30,97	43,40	22,18	1,07	4,42	1,23	0,41	0,00	0,00	1,86	206,02	2,41
OL	1,15	4,19	7,25	8,59	15,05	3,23	18,86	12,66	6,17	9,82	1,88	0,00	0,00	0,00	88,85	1,04
OL.S	0,00	0,00	0,00	0,00	0,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,20	0,00
CZR	0,13	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00
AK	0,00	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,44	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,75	0,01
TP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,47	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,47	0,01
OS	0,00	0,06	0,23	0,00	0,21	0,00	0,26	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,76	0,01
LP	3,56	3,03	0,00	0,02	0,12	0,96	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,70	0,09
CZR.P	0,43	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,43	0,01
ŻYW.O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,00	0,12	0,00
Razem	265,14	552,58	640,70	666,65	1118,95	806,00	513,91	668,66	772,02	566,85	728,29	340,78	200,77	709,91	8551,21	100,00

Tabela 12. Powierzchniowa tabela klas wieku drzewostanów obszaru Ostoja Barlinecka PLH 080071 wg gatunków rzeczywistych.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Dolina Płoni i Jezioro Miedwie - PLH320006

Obszar obejmuje dolinę rzeki Płoni od źródeł w rejonie Barlinka do miejscowości Kołbacz wraz z dolinami dwóch dopływów: Strzelicy i Krzekny. Obszar zróżnicowany na dwie jednostki o odmiennej genezie, budowie geomorfologicznej i strukturze siedlisk. "Źródłiskowa dolina Płoni" ma charakter głębokiej doliny, przecinającej pasmo moreny czołowej marginalnej. Wysokie i strome zbocza porozcinane są licznymi wąwozami i dolinkami erozyjnymi. Na zboczach i w wąwozach dominują zbiorowiska lasów liściastych, głównie grądy środkowoeuropejskie, lasy mieszane i kwaśne buczyny. Górne krawędzie doliny i zbocza wąwozów zajęte są przez murawy kserotermiczne i płaty ciepłych dąbrów. W niektórych wąwozach, w strefie podzboczowej i w dnie doliny występują wypływy wód podziemnych, bogatych w węglan wapnia. Zasilają one kompleksy źródłiskowe, w których odbywała się akumulacja trawertynów i torfów źródłiskowych. Dno doliny pokryte rozległym torfowiskiem o złożonej genezie: na bazie wypełnionego gytiami wapiennymi zbiornika pojeziornego rozwinęło się kompleksowe torfowisko soligeniczne, aktywnie zasilane wodami podziemnymi. Po częściowym odwodnieniu obszar gleb organicznych wykorzystywany był jako użytki zielone, z dużym udziałem łąk wilgotnych (*Calthion*) i zmiennowilgotnych (*Molinion*) obfitujących w osobliwości florystyczne, typowe dla siedlisk zasobnych w wapń. Po zaniechaniu użytkowania postępuje rozwój ziołorośli, zarośli wierzbowych i lasów łęgowych. W obrębie doliny występują także suche, piaszczyste wzgórza zajęte przez zbiorowiska borów mieszanych i łąki mezofilne (*Arrhenatherion*).

Druga część obszaru – „Basen Pra-Miedwia” obejmuje obszar doliny Płoni i Krzekny w obrębie tzw. plejstocenijskiego zastoiska wodnego oraz moreny dennej. Tereny otaczające odznaczają się niezbyt wielkimi deniwelacjami i bardzo żyznymi glebami (czarne ziemie pyrzyckie). Przeważającą część obszaru doliny Płoni zajmują siedliska powstałe po sztucznym obniżeniu (w roku 1770) poziomu wody i odsłonięciu większej części dna wielkiego jeziora tzw. *Pra-Miedwia*. Na wielometrowych pokładach kredy jeziornej wykształciły się płytkie pokłady torfowe, wykorzystywane w przeszłości jako użytki zielone (*Calthion* i *Molinion*). Głębsze partie zbiornika wodnego utworzyły oddzielne jeziora o charakterze alkalityficznym (jez. ramienicowe): Miedwie, Płoń, Będgoszcz, Zaborsko, Żelewo i Żelewko oraz szereg drobniejszych zbiorników wodnych o podobnym charakterze. W wodach i na brzegach tych jezior wykształciły się zbiorowiska roślinne nawiązujące do torfowisk węglanowych (*Caricion davallianae*), lokalnie wzbogacone o gatunki halofilne (Wierzbn). Stwierdzono tu najbogatszą w Polsce populację storczyka błotnego oraz jedno z nielicznych w Polsce stanowisk turzycy Buxbauma. Płaskie brzegi jezior pokryte są rozległymi szuwarami trzcinowymi, kłociowymi (największe powierzchnie w Polsce) i turzycowymi.

W rejonie jez. Płoń rozwinęły się kompleksy bagiennych olsów i łągów, a na skłonach doliny: żyznych łągów wiązowych (także nad Miedziem k. Wierchłądu) i grądów. Na eksponowanych zboczach występują murawy kserotermiczne obfitujące w osobliwości flory (m.in. koło Przywodzia, Gardźca, Oćwieki, St. Przylepu, Grędźca, Turzego). Ostoja obejmuje rozległe korytarze ekologiczne o randze ponadregionalnej (Dolina Płoni) i regionalnej (Dolina Krzekny) bardzo intensywnie wykorzystywane przez ptaki migrujące. Jezioro Miedwie wykorzystywane jest jako rezerwar i miejsce poboru wody pitnej dla miasta Szczecina.

Dane liczbowe:

- Powierzchnia całego obszaru (wg SDF) – 20 755,9 ha,
- Pow. obszaru pokrywająca się z gruntami w zarządzie Nadleśnictwa – 1123,20 ha,
- Pow. siedlisk przyrodniczych zinwentaryzowanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa w zasięgu obszaru Natura 2000 PLH320006 – 164,66 ha,
- Przedmiot ochrony obszaru – Typy SIEDLISK wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG ujęte w SDF. ZWIERZĘTA (ssaki, gady, płazy, ryby, bezkręgowce) oraz ROŚLINY wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, mające ocenę powyżej stopnia „D”.

Zwierzęta: (związane ze środowiskiem leśnym, występujące lub mogące potencjalnie występować na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa):

Kod – nazwa łacińska – nazwa polska (OCENA ogólna wg SDF)

1032 - *Unio crassus* - skójka gruposkorupowa (OCENA D)

1088 – *Cerambyx cerdo* – kozioróg dębosz (OCENA C)

1124 - *Gobio albipinnatus* - kiełb białopłetwy (OCENA D)

1130 - *Aspius aspius* - boleń (OCENA C)

1145 - *Misgurnus fossilis* - piskorz (OCENA D)

1149 - *Cobitis taenia* - koza (OCENA C)

1166 - *Triturus cristatus* - Traszka grzebieniasta (OCENA D)

1188 – *Bombina bombina* – kumak nizinny (OCENA B)

1337 - *Castor fiber* - Bóbr europejski (OCENA D)

1355 - *Lutra lutra* - Wydra europejska (OCENA D)

Siedliska przyrodnicze:

W tabeli poniżej przedstawiono podział obszaru Natura 2000 ze względu na pow. zajmowaną przez poszczególne siedliska przyrodnicze wymienione w SDF i zinwentaryzowane na terenie Nadleśnictwa.

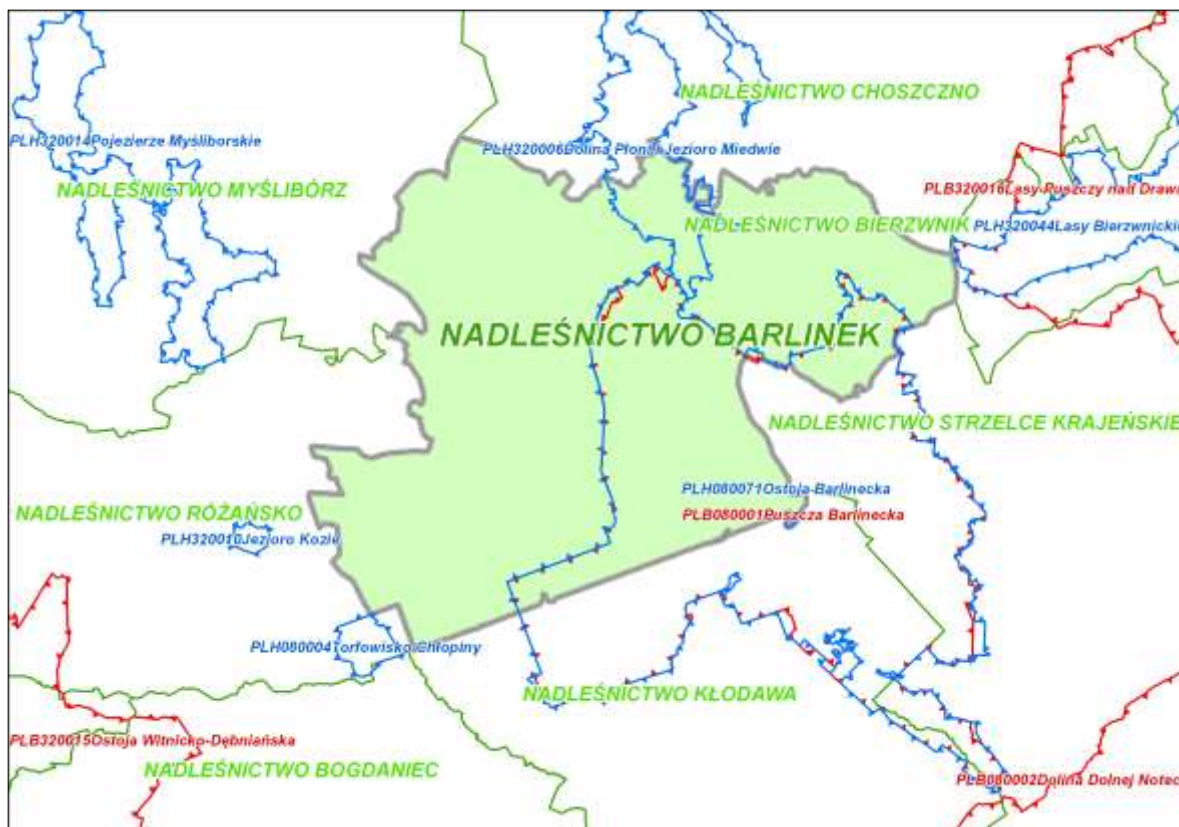
Tabela 13. Typy i powierzchnie siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie – PLH320006.

Pow. Obszaru PLH320006 – Dolina Płoni i Jezioro Miedwie 20 755,9 (SDF) Powierzchnia gruntów w zarządzie Nadleśnictwa 1123,20 ha	Kod siedliska	Pow. na terenie obszaru N2000 (SDF) [ha]	[ha]% pokrycia siedliskiem obszaru Natura 2000 (SDF)	Pow. na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo [ha]	Ocena ogólna/przedmiot ochrony
	3140	3902,11	18,80	-	A/TAK
	3150	788,72	3,80	-	C/TAK
	3260	2,08	0,01	-	D/NIE
	6120	8,30	0,04	-	C/TAK
	6210	12,45	0,06	punktowo	B/TAK
	6410	10,38	0,05	-	C/TAK
	6430	41,51	0,20	-	C/TAK
	6510	234,54	1,13	0,71	B/TAK
	7210	51,89	0,25	-	C/TAK
	7220	2,08	0,01	-	B/TAK
	7230	1567,07	7,55	-	B/TAK
	9110	18,68	0,09	2,39	C/TAK
	9130	nie ujęte w SDF	nie ujęte w SDF	21,37	nie ujęte w SDF
	9160	nie ujęte w SDF	nie ujęte w SDF	55,20	nie ujęte w SDF
	9170	1195,54	5,76	14,68	B/TAK
	9190	nie ujęte w SDF	nie ujęte w SDF	44,04	nie ujęte w SDF
	91E0	896,65	4,32	24,85	B/TAK
	91F0	2,08	0,01	1,42	C/TAK
	91I0	29,06	0,14	-	C/TAK

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Tabela 14. Powierzchniowa tabela klas wieku drzewostanów obszaru Dolina Płoni i Jez. Miedwie PLH320006 wg gatunków rzeczywistych.

Gatunek	Klasa wieku [pow. ha]														Razem	%
	Ia	Ib	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb	Va	Vb	VI	VII	VIII	KO		
SO	0,16	3,64	22,67	41,25	123,27	76,31	116,55	44,74	141,89	79,33	11,05	3,55	0,00	3,70	668,11	62,17
SO.C	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,43	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,59	0,05
MD	0,83	0,63	5,07	1,47	9,94	9,20	0,00	7,73	0,69	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	35,56	3,31
ŚW	0,00	2,49	4,18	0,00	0,53	0,00	0,00	0,76	0,97	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,93	0,83
DG	0,00	0,00	0,00	0,00	0,83	0,50	1,32	0,00	0,79	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,44	0,32
BK	2,13	6,70	1,74	4,02	2,78	6,45	8,25	3,10	12,48	3,87	3,12	5,00	0,00	8,38	68,02	6,33
DB.S	0,00	0,69	1,97	0,16	4,63	12,23	17,40	8,74	15,29	5,66	12,87	16,19	0,97	10,26	107,06	9,96
DB.B	0,12	1,13	5,25	11,25	10,82	11,95	19,41	0,24	2,97	2,69	1,41	0,12	1,52	0,51	69,39	6,46
DB.C	0,00	0,00	0,00	0,00	0,29	0,00	0,00	0,00	0,39	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,68	0,06
KL	0,00	0,00	0,16	0,16	0,78	1,14	0,16	0,00	0,06	0,00	0,00	0,52	0,00	0,85	3,83	0,36
JW	0,00	0,61	3,16	1,62	3,44	2,18	1,17	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	2,50	14,82	1,38
WZ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,37	0,00	0,24	0,24	0,26	0,00	0,00	0,00	0,00	0,41	1,52	0,14
JS	0,00	0,00	0,83	0,46	1,40	0,14	0,89	1,92	0,29	0,28	0,00	0,52	0,00	0,23	6,96	0,65
GB	0,00	0,00	0,00	0,12	0,07	0,41	2,34	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,05	0,28
BRZ	0,00	0,00	2,24	1,47	6,87	1,64	20,13	0,20	1,11	1,22	0,00	0,00	0,00	1,12	36,00	3,35
OL	0,10	1,26	1,01	2,27	1,28	3,14	5,19	1,90	6,02	0,00	1,35	0,00	0,00	2,08	25,60	2,38
OL.S	0,00	0,00	0,33	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,55	0,05
AK	0,00	0,13	0,22	0,00	2,04	1,27	1,72	0,60	3,16	0,00	0,00	0,00	0,00	4,99	14,13	1,31
OS	0,00	0,00	0,19	0,22	0,44	0,97	0,79	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,61	0,24
LP	0,00	0,30	0,00	0,00	0,06	0,11	0,00	0,00	0,00	0,87	0,06	0,92	0,00	0,00	2,32	0,22
CZR.P	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	1,26	1,58	0,15
Razem	3,34	17,58	49,02	64,69	169,84	127,95	195,99	70,17	186,62	93,92	30,03	26,82	2,49	36,29	1074,75	100,00



Rys. 5. Zasięg obszarów Natura 2000 na tle granic Nadleśnictwa Barlinek.

3.1.5. Pomniki Przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Zestawienie istniejących pomników przyrody występujących na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Barlinek przedstawiono poniżej. Wykaz zawiera: głąz narzutowy – 1, pojedyncze drzewa – 15, grupy drzew (min. 2 drzewa) – 8.

Tabela 15. Wykaz istniejących pomników przyrody znajdujących się na gruntach Nadleśnictwa (tabela opracowana w oparciu o Wzór 5a „Instrukcji sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie”).

Lp.	Nr ew.	Akt prawny	Położenie		Gat.	Przybliżony wiek	Obwód [cm]	Wys. [m]	Stan zdrowotny	Uwagi
			Gmina Leśnictwo							
1.	471	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Barlinek Kinice	Db sz-szt.2	300	355, 390	25, 26	3	
2.	1/470	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Barlinek Kinice	Db sz	300	530	26	3	–
3.	8/475	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Barlinek Okno	Db b	150	370	26	2	–
4.	11/482	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Barlinek Moczkowo	Db b-szt.2	250	380, 420	30	3	–
5.	10/481	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Barlinek Moczkowo	Db b-szt. 3	300	420, 360, 320	33	3	–
6.	9/478	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Barlinek Okno	Db sz	300	360	33	3	–
7.	7/474	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Barlinek Okno	Db sz-szt. 2	250	360, 345	27, 26	3	–

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Lp.	Nr ew.	Akt	Położenie		Gat.	Przybli-	Obwód	Wys. [m]	Stan	Uwagi
8.	9/480	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Barlinek Moczkowo	Db b-szt. 2	250	390, 320	29, 28	3	–
9.	11/534	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Barlinek Okunie	Db sz	350	520	26	2	–
10.	8/477	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Barlinek Okno	Db b-szt. 2	300	430, 435	22, 21	3	–
11.	180	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Barlinek Okno	Db b	300	410	23	3	–
12.	12/479	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Barlinek Okno	Db b	350	580	28	3	–
13.	473	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Barlinek Moczydło	Db sz	200	315	23	3	–
14.	21/461	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Pełczyce Niesporowice	-	-	10,0 m	1,9	-	głaz narzutowa
15.	22/463	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Pełczyce Niesporowice	Lp d	350	380	24	2	–
16.	3/466	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Nowogródek Pom. Karsko	Wz	250	360	31	1	–
17.	10/469	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Nowogródek Pom. Szable	Kl	250	270	23	3	w dziupli „dzika pasieka pszczoł
18.	93/467	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Nowogródek Pom. Szable	Db sz-szt. 4	350	360-460	24	3	grupa 4 drzew
19.	8/468	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Nowogródek Pom. Szable	Js	250	346	26	3	–
20.	93/467	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Nowogródek Pom. Szable	Db sz	250	350	24	3	–
21.	93/467	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Nowogródek Pom. Szable	Db sz-szt. 2	350	380-440	20, 22	3	–

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Lp.	Nr ew.	Akt	Położenie		Gat.	Przybli-	Obwód	Wys. [m]	Stan	Uwagi
22.	93/467	rozporządzenie Nr 2 Wojewody Gorzowskiego z dnia 12 września 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 27, poz. 229)		Nowogródek Pom. Szable	Db sz	250	330	23	3	–
23.	b.d.	UCHWAŁA NR L/824/2009 RADY MIEJSKIEJ W BARLINKU z dnia 29 grudnia 2009 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew znajdujących się na terenie Nadleśnictwa Barlinek w Gminie Barlinek		Barlinek Czarnolas	Db sz	b.d.	438	29	b.d.	–
24.	b.d.	UCHWAŁA NR L/824/2009 RADY MIEJSKIEJ W BARLINKU z dnia 29 grudnia 2009 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody drzew znajdujących się na terenie Nadleśnictwa Barlinek w Gminie Barlinek		Barlinek Czarnolas	Db sz	b.d.	405	28	b.d.	–
<p>W przypadku nowelizacji prawa z zakresu powoływania pomników przyrody oraz użytków ekologicznych wskazana jest weryfikacja przytoczonych tu aktów prawnych i w razie konieczności wystąpienie do właściwych organów o ich ponowne uprawomocnienie.</p>										

3.1.6. Użytki ekologiczne

Użytek ekologiczny jest jedną z form ochrony przyrody, którą – zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody – zostają objęte: „zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.”

W tabeli 16 zestawiono użytki ekologiczne dotyczące Nadleśnictwa Barlinek wg danych obowiązujących w ewidencji "powszechnej" gruntów i budynków.

Tabela 16. Użytki ekologiczne w Nadleśnictwie Barlinek.

Lp.	Nr uchwały, data	Dz. Urz. Woj. poz.	Powierzchnia [ha]		Położenie			Nazwa i opis obiektu kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia	Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
			w zarządzie N-ctwa, wg ewidencji	wg aktu powołującego	oddz. poddz.	gmina, leśnictwo	wg aktu powołującego		projekt.	wyk.	
1.	Rozp. Woj. Gorz. Nr 9 z dnia 28.08.95 r.	Dz. Urz. Woj. Gorz. Nr 6, poz. 58	14,01	28,60		Barlinek Kinice		Bagna „Dzikowskie” Zadrzewienie olszy czarnej, krzewy wierzby na 50 %. Regeneracja zbiorowisk roślinnych. Ostoja zwierząt.	nie dopuszczać do osuszenia	-	UE- 1 bagno w otulinie BGPK
2.	Rozp. Woj. Gorz. Nr 9 z dnia 28.08.95 r.	Dz. Urz. Woj. Gorz. Nr 6, poz. 58	52,35	58,20		Barlinek Śródborów, Karsko		Bagna „Mochartowskie” Zadrzewienie olszy czarnej, krzewy wierzby na 40 %, samosiew brzozy na 20%. Regeneracja zbiorowisk roślinnych. Ostoja zwierząt. - bielika	nie dopuszczać do osuszenia	-	UE-2 bagno w otulinie BGPK, cz. uż. pot. w strefie ochr. bielika
3.	Rozp. Woj. Gorz. Nr 9 z dnia 28.08.95 r.	Dz. Urz. Woj. Gorz. Nr 6, poz. 58	7,10	7,10		Barlinek Moczkw o		Bagna „Okuńskie” Ekosystem bagiennowodny wykształcony w subglacialnej rynnice lodowcowej. –ciekawe krajobrazowo. Zadrzewienie olszy czarnej, krzewy wierzby na 50 % pow. Ostoja zwierząt m.in. łęgowego żurawia. Regeneracja zb. roślinnych.	nie dopuszczać do osuszenia	-	UE-3 bagno, użytek w kompleksie lasów wodochr. Teren BGPK
4.	Rozp. Woj. Gorz. Nr 9 z dnia 28.08.95 r.	Dz. Urz. Woj. Gorz. Nr 6, poz. 58	1,90	2,10		Barlinek Okno		Bagno „Okno” Zadrzewienie Bk, Św w wieku 100 lat. Krzewy wierzby na 30 % pow. Ostoja zwierząt. Regeneracja zb. roślinnych.	nie dopuszczać do osuszenia	-	UE-4 bagno, użytek w kom. lasów wodochr. Teren BGPK

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Lp.	Nr uchwały, data	Dz. Urz. Woj. poz.	Powierzchnia [ha]		Położenie			Nazwa i opis obiektu kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia	Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
			w zarządzie N-ctwa, wg ewidencji	wg aktu powołującego	oddz. poddz.	gmina, leśnictwo	wg aktu powołującego		projekt.	wyk.	
5.	Rozp. Woj. Gorz. Nr 9 z dnia 28.08.95 r.	Dz. Urz. Woj. Gorz. Nr 6, poz. 58	8,14	9,40		Pełczyce Niesporowice		Bagna „Niesporowickie” Zadrzewienie olszy czarnej, krzewy wierzby na 70 % powierzchni. Ostoja zwierzyny. Regeneracja zbiorowisk roślinnych.	nie dopuszczać do osuszenia	-	UE-5 bagno w otulinie BGPK, użytek w kom. las. wodochr.
6.	Rozp. Woj. Gorz. Nr 12 z dnia 23.07.97 r.	Dz. Urz. Woj. Gorz. Nr 8, poz. 97	91,90	-		Nowogródek Pom. Polana		„Polana” Neużytkowane łąki sródleśne długotrwałe zalane wodą. Poj. zadrzewienie olszy cz., sosny, dębów. Ostoja zwierzyny. Regeneracja zb. roślinnych.	nie dopuszczać do osuszenia	-	UE-6 „Polana” ”zdziczałe” łąki w otulinie BGPK
7.	Rozp. Woj. Gorz. Nr 9 z dnia 28.08.95 r.	Dz. Urz. Woj. Gorz. Nr 6, poz. 58	0,44	0,44		Barlinek Łubianka		Zadrzewienie olszy cz., brzozy omszonej, krzewy wierzby na 20 % powierzchni. Ostoja zwierzyny. Regeneracja zbiorowisk roślinnych.	nie dopuszczać do osuszenia	-	UE-7 bagno w otulinie BGPK
8.	Rozp. Woj. Gorz. Nr 9 z dnia 28.08.95 r.	Dz. Urz. Woj. Gorz. Nr 6, poz. 58	3,16	3,16		Barlinek Łubianka		Zadrzewienie olszy cz., krzewy wierzby na 30 % powierzchni. Ostoja zwierzyny. Regeneracja zbiorowisk roślinnych.	nie dopuszczać do osuszenia	-	UE-8 bagno na terenie BGPK
9.	Rozp. Woj. Gorz. Nr 9 z dnia 28.08.95 r.	Dz. Urz. Woj. Gorz. Nr 6, poz. 58	2,70	3,34		Nowogródek Pom. Szable		Poj. zadrzewienie ol cz., sosny i brzozy omszonej. krzewy wierzby na 30 % powierzchni. Ostoja zwierzyny. Regeneracja zbiorowisk roślinnych.	nie dopuszczać do osuszenia	-	UE-9 bagno
10.	Uchw. Rady Miejskiej w Barlinku Nr L/825/2009 z dn. 29.12.2009 r., zmieniona Uchw. Rady Miejskiej w Barlinku Nr IX/136/2011 z dn. 22.06.2011 r.	Dz. Urz. woj. Zach. nr 87/2003	6,81	6,86		Barlinek Moczkw o		„Bagna Moczkwskie” Ekosystem bagienno - wodny	nie dopuszczać do osuszenia	-	BGPK
11.	Uchw. Rady Miejskiej w Barlinku Nr L/825/2009 z dn. 29.12.2009 r., zmieniona Uchw. Rady Miejskiej w Barlinku Nr IX/136/2011 z dn. 22.06.2011 r.	Dz. Urz. woj. Zach. nr 87/2003	3,00	3,00		Barlinek Moczydło		„Suchar Rosiczkowy” Ekosystem bagienno - wodny	nie dopuszczać do osuszenia	-	BGPK

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Lp.	Nr uchwały, data	Dz. Urz. Woj. poz.	Powierzchnia [ha]		Położenie			Nazwa i opis obiektu kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia	Zabiegi uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody		Uwagi
			w zarządzie N-ctwa, wg ewidencji	wg aktu powołującego	oddz. poddz.	gmina, leśnictwo	wg aktu powołującego		projekt.	wyk.	
12.	Uchw. Rady Miejskiej w Barlinku Nr L/825/2009 z dn. 29.12.2009 r., zmieniona Uchw. Rady Miejskiej w Barlinku Nr IX/136/2011 z dn. 22.06.2011 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. 2010 r. Nr 15, poz. 324	8,59	8,59		Barlinek Kinice		Bez nazwy pastwisko ostoja roślin i zwierząt	wykaszenie	-	
13.	Uchw. Rady Miejskiej w Barlinku Nr L/825/2009 z dn. 29.12.2009 r., zmieniona Uchw. Rady Miejskiej w Barlinku Nr IX/136/2011 z dn. 22.06.2011 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. 2010 r. Nr 15, poz. 324	6,73	6,73		Barlinek Kinice		Bez nazwy pastwisko ostoja roślin i zwierząt	wykaszenie	-	
14.	Uchw. Rady Miejskiej w Pełczycach Nr XX/139/08 z dnia 04.12.2008 r.	Dz. Urz. woj. zachodniopomorskiego Nr 3, Poz. 119	5,55	5,55		Pełczyce Niesporowice		Bez nazwy pastwisko ostoja roślin i zwierząt	wykaszenie	-	
15.	Uchw. Rady Miejskiej w Pełczycach Nr XX/139/08 z dnia 04.12.2008 r.	Dz. Urz. woj. zachodniopomorskiego Nr 3, Poz. 119	3,92	3,92		Pełczyce Niesporowice		Bez nazwy ekosystem bagienno-wodny	nie dopuszczać do osuszenia	-	
16.	Uchwała Rady Gminy Nowogródek Pomorski Nr XVIII/127/08 z dnia 12.11.2008 r.	Dz. Urz. woj. zachodniopomorskiego Nr 3, Poz. 118	1,73	1,73		Nowogródek Pom. Polana		„Pastwisko koło Stawna” pastwisko ostoja roślin i zwierząt	wykaszenie	-	
17.	Uchwała Nr XXXIV/243/10 Rady Gminy Nowogródek z dnia 5.07.2010 r.	Dz. Urz. woj. zachodniopomorskiego Nr 30, Poz. 476	15,36	15,38		Nowogródek Pom. Kinice		„Mokradła koło Ulejna” ekosystem bagienno wodny	nie dopuszczać do osuszenia	-	
18.	Uchwała Nr XV/102/12 Rady Gminy Nowogródek Pomorski z dnia 02.08.2012 r.	Dz. Urz. woj. zachodniopomorskiego z dnia 1.10.2012 r., Poz. 2056	6,79	6,79		Nowogródek Pom. Karsko		„łąki Parzeńskie”		-	
19.	Uchwała Nr XV/103/12 Rady Gminy Nowogródek Pomorski z dnia 02.08.2012 r.	Dz. Urz. woj. zachodniopomorskiego z dnia 1.10.2012 r., Poz. 2057	14,15	14,15		Nowogródek Pom. Karsko, Polana		„łąki Młyńskie”		-	
20.	Rozp. Woj. Gorz. Nr 9 z dnia 28.08.95 r.	Dz. Urz. Woj. Gorz. Nr 6, poz. 58	0,53	0,53		Pełczyce Niesporowice		Zadrzewienie Bk – 140 lat, samosiewy bukowe		-	

Rozporządzenie wydane w 1995 roku przez Wojewodę Gorzowskiego było oparte na ówczesnej adresacji oddziałów i pododdziałów. Dotyczyło PUL z końca lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku. Odnosiło się też do ówczesnych danych ewidencyjnych. Obecne adresy leśne oraz dane ewidencyjne uległy pewnym zmianom. Wielce prawdopodobne jest też, że wg aktualnej ewidencji pewna część gruntów z ww rozporządzenia podawana jest obecnie jako grunty należące do powierzchni leśnej.

W związku z powyższym, wskazanym jest obecnie podjęcie szybkich i sprawnych działań ze strony zarządzającego tymi gruntami w celu doprowadzenia do pełnej zgodności pomiędzy aktami prawnymi sankcjonującymi użytki ekologiczne, a danymi przyjętymi w ewidencji N-ctwa Barlinek i ewidencji "powszechnej". W tych działaniach niezbędna będzie ścisła współpraca z RDOŚ ze Szczecina.

3.1.7. Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie

Siedlisko przyrodnicze jest pojęciem wprowadzonym przez Dyrektywę Siedliskową. Zdefiniowane zostało w celu identyfikacji, ochrony i zachowania obszarów lądowych lub wodnych, naturalnych lub półnaturalnych wyodrębnionych w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne, posiadających swoistą strukturę i sposób funkcjonowania. Termin ten jest synonimem pojęcia ekosystem (lub biogeocenoza) stosowanego w naukach przyrodniczych (biologia, ekologia, leśnictwo itp.).

W celu określenia typów siedlisk przyrodniczych występujących na gruntach Lasów Państwowych i ich powierzchni, w 2007 roku została przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza. Podstawą do jej wykonania były: Zarządzenie Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych nr 31/2006 z 19 lipca 2006 r., Decyzja Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych nr 61/2006 z 25 lipca 2006 r., Decyzja Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych nr 63/2006 z 7 sierpnia 2006 r. oraz Decyzja Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych nr 68/2006 z 22 września 2006 r. Zinwentaryzowane zgodnie z ww. aktami siedliska przyrodnicze na terenie Nadleśnictwa Barlinek, zostały zweryfikowane przed wykonaniem prac taksacyjnych. Wykaz tych siedlisk, po tej weryfikacji został przekazany przez Nadleśnictwo do prac taksacyjnych. Poniżej zamieszczono zestawienie dotyczące siedlisk przyrodniczych razem z powierzchnią uaktualnioną do wyników prac taksacyjnych.

Tabela 17. Typy siedlisk przyrodniczych w Nadleśnictwie Barlinek.

Kod siedliska przyrodniczego	Nazwa siedliska	Pow. sumaryczna wydzieleń z siedliskiem [ha]
3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (<i>Charcraea</i> spp.)	13,37
3160	Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne	3,78
6120	Cieplolubne śródłądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	3,59 (oraz punktowo)
6210	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>) i ciepłolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis</i>	punktowo
6510	Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	55,49
7120	Torfowiska wysokie – zdegradowane zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	0,63
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)	11,24
7150	Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku <i>Rhynchosporion</i>	punktowo
7210	Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci, Caricetum buxbaumii, Schoenetum nigricantis</i>)	punktowo
7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe. o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	9,64
9110	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	1355,59
9130	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>)	593,19
9160	Grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>)	1443,82
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	146,14
9190	Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)	287,2
91D0	Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi-Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> i brzoźowo sosnowe bagienne lasy borealne)	12,03
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae, olsy źródłiskowe</i>)	165,94 (oraz punktowo)
91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	1,42
Razem:		4103,07

Szczegółowe zestawienie siedlisk przyrodniczych wg stopnia zachowania w Nadleśnictwie Barlinek zawiera tabela 18.

Tabela 18. Siedliska przyrodnicze – wykaz szczegółowy.

Typ siedliska	Stan zachowania			Powierzchnia
	B	C		
Siedliska nieleśne				
3140	9,10	4,27	-	13,37
3160	1,46	2,32	-	3,78

Typ siedliska	Stan zachowania			Powierzchnia
6120	3,59 (oraz punktowo)	-	-	3,59 (oraz punktowo)
6210	-	punktowo	-	punktowo
6510	6,04	48,74	0,71	55,49
7120	-	-	0,63	0,63
7140	5,33	1,22	4,69	11,24
7150	punktowo	-	-	punktowo
7210	punktowo	-	-	punktowo
7230	-	8,17	1,47	9,64
Siedliska leśne				
9110	262,68	981,19	111,72	1355,59
9130	115,93	357,78	119,48	593,19
9160	119,01	1170,52	154,29	1443,82
9170	30,25	63,03	52,86	146,14
9190	22,71	241,3	23,19	287,2
91D0	-	10,05	1,98	12,03
91E0	51,77 (oraz punktowo)	94,34	19,83	165,94 (oraz punktowo)
91F0	-	1,42	-	1,42

3.1.7.1. Charakterystyka siedlisk nieleśnych

- **Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (*Characteria spp.*) – 3140**

Są to naturalne zbiorniki wód oligo- i mezotroficznych, o umiarkowanej lub wysokiej zawartości elektrolitów, w których ramienice (*Charophyta*) stanowią dominującą grupę roślin porastających dno zbiornika – tzw. łąki podwodne – często o charakterze jednogatunkowych agregacji. Jeziora te charakteryzują się dużą przezroczystością i zazwyczaj szmaragdowozielonym kolorem wody spowodowanym jej czystością oraz dużą ilością jonów wapnia. Wobec dużej przezroczystości wód ramienice mogą wegetować na znacznych głębokościach i łąki ramienicowe zajmują często duże powierzchnie dna zbiornika. łąki te są zbudowane albo wyłącznie przez ramienice, albo tworzą zbiorowiska z niewielkim udziałem przedstawicieli innych grup systematycznych hydromakrofitów.

- **Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne – 3160**

Jeziora dystroficzne są to z reguły niewielkie zbiorniki wodne, charakteryzujące się małą zasobnością substancji pokarmowych oraz dużą zawartością substancji humusowych w wodzie. Głównym źródłem kwasów humusowych w wodzie tych jezior są wody torfowiskowe dopływające z pła mszarne. Zawieszone w wodzie jezior cząsteczki kwasów humusowych wychwytyją z niej wapń oraz mineralne związki pokarmowe, a ich nadmiar nadaje jej kwaśny odczyn (pH poniżej 6,5), wiąże rozpuszczony tlen i bardzo wyraźnie ogranicza przenikanie światła, nadając jednocześnie

brunatne zabarwienie. Duże i nierozpuszczalne cząstki kwasów humusowych opadają na dno, tworząc bardzo charakterystyczne dla tego typu jezior organiczne osady zwane „dy”, których miąższość często przekracza nawet kilka metrów.

- **Cieptolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*) – 6120**

Śródlądowe murawy napiaskowe to cieptolubne zbiorowiska trawiaste, zbliżone charakterem do muraw kserotermicznych, których występowanie uwarunkowane jest warunkami klimatycznymi, edaficznymi i antropogenicznymi. Suche murawy napiaskowe mają zwykle postać niskich, luźnych i dość barwnych zbiorowisk trawiastych, o wyraźnie kępiastej budowie oraz bogatej i zróżnicowanej florze naczyniowej, często z udziałem gatunków rzadkich i zagrożonych w skali Polski. Charakterystyczny wygląd muraw napiaskowych kształtowany jest przez obecność gatunków o wyraźnie kseromorficznej budowie, z widoczną dominacją traw i dużym udziałem roślin jednorocznych oraz roślin zarodnikowych i porostów. Rośliny występujące na tych siedliskach to w większości gatunki o kontynentalnym, sarmackim typie zasięgu, osiagające w Polsce zachodnią i północną granicę naturalnego zasięgu. Murawy napiaskowe charakteryzują się dużą różnorodnością florystyczną, z czym związana jest bogata fauna bezkręgowców, zwłaszcza chrząszczy, muchówek, błonkówek, owadów prostoskrzydłych, pluskwiaków i motyli.

Roślinność cieptolubnych muraw napiaskowych stabilizowana jest i w dużej mierze kształtowana w wyniku ekstensywnej gospodarki pasterskiej. Po zaprzestaniu użytkowania przekształcają się w drodze sukcesji wtórnej w zarośla, a następnie w las.

Głównym zagrożeniem dla istnienia i funkcjonowania cieptolubnych muraw napiaskowych jest sukcesja wtórna. Utrzymanie pełnej zmienności zbiorowisk i zachowanie bogactwa florystycznego tych siedlisk wymaga podjęcia zabiegów ochrony czynnej polegającej na usuwaniu drzew i krzewów, koszeniu oraz kontrolowanym wypalaniu

- **Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea* i cieptolubne murawy z *Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis*) – 6210**

Cieptolubne zbiorowiska trawiaste o charakterze stepowym, których występowanie uwarunkowane jest warunkami klimatycznymi, glebowymi i orograficznymi. Mają one postać barwnych muraw, o bogatej i zróżnicowanej florze, często z udziałem gatunków reliktowych oraz rzadkich. Występują zwykle na rozległych stokach pagórków, wąwozów, stromych zboczach w dolinach rzecznych, utrwalonych piarżyskach u podnóża skał wapiennych, a także na półkach i

ścianach skalnych, na wychodniach skał wapiennych a nawet na eksponowanych ku południowi sztucznych stokach nasypów, wykopów czy hałd. Flora roślin naczyniowych muraw kserotermicznych jest bardzo bogata i urozmaicona, a wiele występujących tu gatunków to rośliny zaliczane do rzadkich i zagrożonych w skali Polski. Występujące na tych siedliskach gatunki pochodzą głównie z Obszaru Śródziemnomorskiego, osiągając w Polsce północną granicę naturalnego zasięgu.

- **Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) – 6510**

Niżowe i górskie antropogeniczne zbiorowiska użytków zielonych na żyznych, świeżych (niezbyt wilgotnych i niesuchych) glebach mineralnych bez śladów zabagnienia. Łąki grądowe są bogatymi florystycznie, wysokoproduktywnymi, wielokośnymi zbiorowiskami rozwijającymi się na nizinie lub niższych położeniach w górach. Cechuje je udział takich traw, jak rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*, kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*, stokłosa miękka *Bromus hordoraceus* i, w górach, knietlica łąkowa *Trisetum flavescens*. W runi znaczny udział mają wysokie byliny z rodziny baldaszkowatych (*Apiaceae*), wśród których są: marchew zwyczajna *Daucus carota*, barszcz zwyczajny *Heracleum sphondylium*, pasternak zwyczajny *Pastinaca sativa*, biedrzyca wielka *Pimpinella major*. Niższą warstwę tworzą rośliny dwuliścienne o barwnych kwiatach, takie jak: dzwonek rozpierzchły *Campanula patula*, koniczyna łąkowa *Trifolium pratense*, komonica pospolita *Lotus corniculatus*, skalnica ziarenkowata *Saxifraga granulata*, a w górach liczne gatunki przywrotników.

- **Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji – 7120**

Torfowiska ombrotroficzne, na których nastąpiło zakłócenie naturalnej hydrologii złoża torfowego (przeważnie z przyczyn antropogenicznych), prowadząc do powierzchniowego wysuszenia torfu oraz zmiany składu gatunkowego lub utraty gatunków. Porastająca je roślinność w przewadze składa się jeszcze ze składników typowych dla żywych torfowisk wysokich, lecz względna obfitość poszczególnych gatunków jest zróżnicowana. Hydrologiczna sprawność torfowiska może zostać przywrócona po zastosowaniu właściwych zabiegów i istnieją uzasadnione podstawy do przypuszczenia, że ponowne osiedlenie się roślinności torfotwórczej nastąpi w okresie do 30 lat.

- **Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*) – 7140**

Torfowiska przejściowe i trzęsawiska pod względem warunków hydrologicznych, troficznych, charakteru roślinności i stanu dynamicznego mają cechy pośrednie między typowymi torfowiskami niskimi a torfowiskami wysokimi. Rozwijają się wszędzie tam, gdzie wskutek zaawansowania

procesu akumulacji torfu nastąpiła częściowa izolacja powierzchni torfowiska od wpływu wód minerotroficznych i w bilansie wodnym torfowiska istotne i coraz większe znaczenie mają wody pochodzenia atmosferycznego. Docierające jeszcze do powierzchni torfowiska wody minerotroficzne są słabo ruchliwe lub stagnują. Ich odczyn jest umiarkowanie lub silnie kwaśny, a trofia niska lub bardzo niska. Pochodną takich warunków jest dalsze pogłębianie się deficytu soli mineralnych i równocześnie wzrost zakwaszenia podłoża torfowego w toku dalszego rozwoju torfowiska. Siedlisko charakteryzuje się bardzo wysokim stopniem uwilgotnienia, najczęściej jest przesycone wodą. Powstaje wskutek naturalnego lub przyspieszonego lądowania zbiorników wodnych (odgórnego, rzadziej oddolnego). Torfowiska przejściowe stanowią odrębne jednostki przestrzenne bardzo różnej wielkości lub też są elementem w obrębie większych kompleksów torfowych, w tym torfowisk wysokich, gdzie mogą zajmować strefę okrajka lub obrzeży zbiorników wodnych w obrębie wierzchowiny. W Polsce siedlisko występuje głównie w młodoglacjalnym krajobrazie w północnej części niżu, zwłaszcza na obszarach sandrowych, obfitujących w obniżenia pochodzenia wytopiskowego, częściowo wypełnione wodą lub też w całości wypełnione torfem. Podobne położenie zajmuje w utworach morenowych.

- **Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion* – 7150**

Siedlisko ma charakter naturalny lub półnaturalny i stanowi jeden z elementów kompleksu przestrzennego na torfowiskach wysokich i wilgotnych wrzosowiskach, natomiast na piaszczysto-torfiaстых obrzeżach towarzyszących zbiornikom wodnym zajmuje strefę ekotonu między lustrem wody a siedliskami poza zasięgiem wody w czasie jej wysokich stanów. Roślinność buduje bardzo niewielką liczbę gatunków, rosnących z reguły w niewielkim zwarciu, znaczna ich część jest słaba konkurencyjnie, wymaga do rozwoju przestrzeni wolnej od innych roślin. Fitocenozy mogą mieć charakter efemeryczny lub bardziej stały. Występują na podłożu wyłącznie torfowym, w płytkiej warstwie silnie zapiaszczonego torfu lub piasku z niewielką ilością bezpostaciowego humusu. Wilgotność podłoża bardzo wysoka, okresowo, w ciągu suchych lat, powierzchnia może obsychać. Odczyn gleby w zakresie pH 4–5. W Polsce jako odrębny typ siedliska generalnie bardzo słabo zbadany.

- **Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumii*, *Schoenetum nigricantis*) - 7210 (siedlisko priorytetowe)**

Torfowiska nakredowe z roślinnością typu szuwarowego wykształciły się i nadal powstają w toku naturalnej sukcesji zachodzącej w strefie litoralu zbiorników wodnych (najczęściej mezo- i eutroficznych, rzadko dystroficznych) oraz na miejscu całkowicie lub częściowo zładowionych jezior z pokładem kredy jeziornej (gytii wapiennej), pokrytej pokładem torfu o różnej miąższości. W wielu

przypadkach ich rozwój został przyspieszony wskutek sztucznego obniżenia poziomu wody w jeziorach. Tylko bardzo niewielka liczba tego typu torfowisk ma odmienną genezę i powstała na podłożu zbudowanym ze skał węglanowych znacznie starszych. Pod względem reżimu wodnego są to w zasadzie torfowiska zależne od wód miejscowego pochodzenia (topogeniczne), lecz w ich strefie podzboczowej zazwyczaj ma miejsce boczne zasilanie wodami podziemnymi, które umożliwia sukcesję do mechowiskowo–turzycowiskowych torfowisk przepływowych (soligenicznych). Lustro wody występuje z reguły ponad powierzchnią terenu i podlega wahaniom sezonowym. Pod względem żyzności w przewodzie są to torfowiska mezotroficzne. W Polsce torfowiska nakredowe należą do siedlisk bardzo rzadkich i są nierównomiernie rozmieszczone. Związane jest to z wiekiem krajobrazu, jego zróżnicowaniem geomorfologicznym oraz geologicznymi cechami utworów powierzchniowych, stanem zaawansowania i ogólnym kierunkiem ewolucji jezior, a także termicznymi wymaganiami *Cladium mariscus*, której zwarty zasięg kończy się w zachodniej części Pomorza, a dalej na wschód rośnie ona już na oderwanych stanowiskach. Nadleśnictwo Kłodawa leży na granicy zinwentaryzowanego zasięgu występowania tego siedliska.

- **Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk – 7230**

Mezo- i mezo-oligotroficzne, słabo kwaśne, neutralne i zasadowe młaki, torfowiska źródłiskowe i przepływowe typu niskiego, zasilane przez wody podziemne, zasobne lub bardzo zasobne w zasady, porośnięte przez różnorodne, geograficznie zróżnicowane, torfotwórcze zbiorowiska mszysto-niskoturzycowe (mechowiska), w części z wybitnym udziałem gatunków wapniolubnych, w tym rosnących poza zwartym zasięgiem geograficznym lub w pobliżu jego skraju. W Polsce występują w niższych położeniach górskich i na wyżynach oraz na niżu, głównie w jego północnej części.

3.1.7.2. Charakterystyka siedlisk leśnych

- **Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum* i brzozowo sosnowe bagienne lasy borealne)– 91D0 (siedlisko priorytetowe)**

Bory i lasy bagienne to lasy szpilkowe i liściaste na wilgotnym i mokrym podłożu torfowym, z trwale wysoko położonym lustrem wody, w niektórych przypadkach usytuowanym wyżej niż na otaczającym terenie. Woda jest zawsze uboga w związki odżywcze, związana z obecnością torfowisk wysokich i kwaśnych torfowisk przejściowych.

Bory i lasy bagiennie występują w regionach o bardzo zróżnicowanym wieku i genezie krajobrazu, geologii i geomorfologii, w miejscach odmiennych pod względem topograficznym, a także reżimu wodnego i troficznego. Każdy z podtypów charakteryzuje swoisty zestaw cech środowiskowych. Brzezina bagienna występuje na wschodnich krańcach swego geograficznego zasięgu i ograniczona jest do północno-zachodniej części niżu. Wykształca się na dość płytkich, mezotroficznych, kwaśnych torfach przejściowych, w bezodpływowych nieckach gliniasto-piaszczystej moreny dennej. Zajmuje całą powierzchnię obniżeń lub strefę obrzeży torfowisk wysokich.

Na terenie Nadleśnictwa stwierdzono występowanie 2 podtypów tego siedliska:

– 91D0-1 Brzezina bagienna

Brzezina bagienna ma główny obszar występowania w północno-zachodniej części Europy, pozostającej pod silnym wpływem klimatu atlantyckiego.

Płaty brzeziny bagiennej wyróżniają się luźnym drzewostanem, zwykle dwuwarstwowym, z wyraźną dominacją brzozy omszonej, domieszką sosny, świerka (rosnącego poza naturalnym zasięgiem), czasem buka. Warstwa krzewów jest zwarta i składa się głównie z kruszyny *Frangula alnus* oraz podrostu drzew. Runo zielne ma zwarcie do 80% i przeważa w nim borówka czernica *Vaccinium myrtillus*, z średnią ilościowością występują: bagno zwyczajne *Ledum palustre*, borówka bagienna *Vaccinium uliginosum*, widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum*, paprocie, nerecznica szerokolistna *Dryopteris dilatata*, nerecznica krótkoostna *Dryopteris carthusiana*. Warstwa mszysta pokrywa do 90% powierzchni. Ogólnie fitocenozy są ubogie florystycznie – płatami najczęściej występuje około 20 gatunków.

W Polsce brzezina bagienna występuje na krańcowych wschodnich kresach swego zasięgu, ograniczonych do północno-zachodniej części kraju. Główny obszar występowania obejmuje pas Pobrzeży i Pojezierzy Południowobałtyckich, poza nim wyspowe stanowiska; wschodnia i południowa granica zasięgu wymaga ustalenia (Nadleśnictwo Barlinek leży na granicy zasięgu występowania tego siedliska).

– 91D0-2 Sosnowy bór bagienny

Naturalne, klimaksowe zbiorowisko na torfowiskach wysokich, kończące ich wzrost w warunkach klimatycznych środkowej i wschodniej Europy, a także jeden ze składników kompleksu przestrzennego roślinności żywych torfowisk wysokich na tym obszarze. Stabilne bory bagiennie utrzymują katotelm torfowisk wysokich w stanie równowagi dynamicznej, tym samym zapobiegając utracie nagromadzonej w nim wody i materii organicznej. W dobrze zachowanym

stanie są biotopem wielu gatunków zwierząt bezkręgowych i kręgowców.

- **Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*)– 9130**

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje bukowe, a w górach bukowo-jodłowe i bukowo-jodłowo-świerkowe lasy rosnące na żyznych siedliskach, z reguły na glebach o neutralnym lub tylko słabo kwaśnym odczynie, z próchnicą typu mull (czasem przejście do moder) i z dominacją gatunków typowych dla lasów liściastych w runie. Lasy te występują w Polsce w granicach zasięgu buka, mając jednak zasięg wyspowy i miejscami porozrywany.

Zaliczone tu lasy mają na nizinach charakter lasów bukowych, a w górach – charakter lasów mieszanych z bukiem, lecz z udziałem także innych gatunków, w tym iglastych – świerka i jodły; w niektórych płatach i w niektórych fazach dynamiki lasu gatunki te mogą nawet ilościowo dominować nad bukiem. Charakteryzują się one stosunkowo bujnym i bogatym runem, budowanym przez typowe dla eutroficznych siedlisk gatunki lasowe. Znamienny jest udział w runie gatunków z rodzaju żywiec (*Dentaria*); różne gatunki żywców są związane z odmiennymi podtypami żyznych buczyn. Opisywane lasy zajmują zwykle siedliska nizinnego, górskiego lub wyżynnego lasu świeżego, rzadziej lasu wilgotnego bądź lasu mieszanego. Występowanie lasów tego typu jest limitowane geograficznym zasięgiem buka. Jednak lokalnie może to być dominujący typ lasu. W związku z dość dużym arealem, jaki zajmują żyzne buczyny, są one typem lasu istotnym gospodarczo.

Na terenie Nadleśnictwa stwierdzono występowanie 1 podtypu tego siedliska:

- **9130-1 Żyzna buczyna niżowa (*Galio odorati-Fagetum*)**

Żyzne buczyny niżowe reprezentują w Polsce stosunkowo najuboższą postać nizinnych, eutroficznych lasów bukowych związanych z wilgotnym i łagodnym klimatem suboceanicznym, które osiągają u nas północno-wschodnią granicę występowania. Swym zasięgiem obejmują niemal cały nizinny obszar naturalnego rozmieszczenia buka, od Pomorza na północy, przez Ziemię Lubuską, a następnie północną, zachodnią i południową Wielkopolskę, po niziny i wyżyny na południu. Żyzna buczyna niżowa ma najczęściej strukturę czterowarstwową. Drzewostan, przeciętnie o dużym zwarcie, jest prawie czysto bukowy, a inne gatunki drzew, np. grab *Carpinus betulus*, klony – jawor *Acer pseudoplatanus* i pospolity *A. platanoides*, dęby – szypułkowy *Quercus robur* i bezszypułkowy *Q. petraea*, wiąz górski *Ulmus glabra* czy lipa drobnolistna *Tilia cordata*, stanowią w nim na ogół nieznaczną domieszkę. W północno-wschodniej oraz południowej Polsce gatunkiem domieszkowym jest także świerk. W ubogiej warstwie krzewów, oprócz podrostu buka i odnowienia gatunków domieszkowych, występuje z rzadka zwykle tylko jarząb pospolity *Sorbus aucuparia*. Warstwa zielna jest zazwyczaj dobrze rozwinięta, pokrywa od 30% do 60% powierzchni i

obfituje w liczne gatunki bylin oraz traw.

- **Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*)– 9110**

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje środkowoeuropejskie bukowe, a w górach bukowo-jodłowe, bukowo-jodłowo-świerkowe oraz jodłowe lasy rosnące na ubogich, kwaśnych glebach. Spośród innych buczyn wyróżniają się one udziałem kosmatki gajowej *Luzula luzuloides*, płonnika strojnego *Polytrichum formosum* i często śmiałka pogiętego *Deschampsia flexuosa*, trzcinnika owłosionego *Calamagrostis villosa*, borówki czernicy *Vaccinium myrtillus* w runie. Lasy te występują w Polsce w całym zasięgu buka.

Zaliczone tu lasy mają na nizinach charakter lasów bukowych, a w górach – charakter lasów mieszanych z bukiem, lecz z udziałem także innych gatunków, w tym iglastych – świerka i jodły; w niektórych płatach i w niektórych fazach dynamiki lasu gatunki te mogą nawet ilościowo dominować nad bukiem. Charakteryzują się względnym ubóstwem gatunkowym runa, w którym nieobecne są gatunki typowe dla siedlisk eutroficznych, a dominują mało wymagające gatunki ogólnoleśne lub wręcz borowe. Występowanie lasów tego typu jest limitowane geograficznym zasięgiem buka. Jednak w obszarze występowania tego gatunku jest to zazwyczaj dominujący typ lasu na średnio żyznych siedliskach (LMśw). W związku z dużym arealem, jaki zajmują kwaśne buczyny, są one typem lasu istotnym gospodarczo. Na terenie Nadleśnictwa stwierdzono występowanie 1 podtypu tego siedliska:

- **9110-1 Kwaśna buczyna niżowa (*Luzulo pilosae-Fagetum*)**

Kwaśne (acydofilne) buczyny niżowe należą do grupy ubogich lasów bukowych zarówno pod względem florystycznym, jak i siedliskowym. Centrum rozmieszczenia tych zbiorowisk przypada na obszary znajdujące się pod wpływem wilgotnego klimatu subatlantyckiego w Europie Środkowej. Głównym ośrodkiem ich występowania w Polsce są zachodnie i środkowe rejony Pojezierzy Pomorskich, natomiast całkowity zasięg obejmuje większość regionów nizinnych i wyżynnych położonych w granicach naturalnego zasięgu buka.

Drzewostan kwaśnej buczyny niżowej jest zdominowany przez buka, który również w niższych warstwach osiąga znaczną przewagę ilościową nad innymi gatunkami drzew, których rola w strukturze omawianego lasu jest nieznaczna. Domieszkę stanowią jedynie: grab *Carpinus betulus*, dęby – częściej bezszypułkowy *Quercus petraea*, rzadziej szypułkowy *Q. robur*, a na stanowiskach położonych w północno-wschodniej Polsce także świerk. Zwarcie drzewostanu jest na ogół tak duże, że dolne warstwy zbiorowiska są słabo rozwinięte. Podszyt ma niewielkie znaczenie albo wcale się nie wykształca. Bogactwo florystyczne i pokrycie runa zależy od warunków lokalno-siedliskowych. Na siedliskach suchych runo jest najuboższe, ma fizjonomię porostowo-mszystą i

pokrywa przeciętnie około 25% powierzchni, na siedliskach świeżych – trawiasto-mszystą z pokryciem około 30%, a na siedliskach słabo wilgotnych i stosunkowo najbardziej żyznych – paprociową z ponad 60-procentowym pokryciem powierzchni.

- **Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*) – 9160**

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje lasy dębowe, dębowo-grabowe lub grabowe, czasem z udziałem lipy, na żyznych, często wilgotnych siedliskach. Występują one w północno-zachodniej części Polski, na Pomorzu, sięgając na pd. po linię Noteci, a na wsch. po Wzniesienia Elbląskie i Warmię.

Podobnie jak inne lasy dębowo-grabowe, także grąd subatlantycki jest na ogół zbiorowiskiem wielowarstwowym i wielogatunkowym. W skład drzewostanu wchodzi też w większości te same gatunki, takie jak: grab *Carpinus betulus*, dęby – szypułkowy *Quercus robur* i bezszypułkowy *Q. petraea*, lipa drobnolistna *Tilia cordata*, klon pospolity *Acer platanooides*, przy czym najbardziej znamieny dla omawianego typu lasu jest stały, a niekiedy znaczny udział buka *Fagus sylvatica*, który może być nawet gatunkiem panującym. Na siedliskach wilgotnych domieszkę stanowi wiąz górski *Ulmus glabra*, olsza czarna *Alnus glutinosa* i jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*. W dobrze wykształconej warstwie krzewów panuje zwykle leszczyna *Corylus avellana*, oprócz której występują: trzmielina pospolita *Euonymus europaea*, suchodrzew pospolity *Lonicera xylosteum*, głóg jednoszyjkowy *Crataegus monogyna* i wawrzynek wilczełyko *Daphne mezereum*. Runo jest zdecydowanie bogatsze w rośliny zielne niż w pomorskich lasach bukowych, ale w porównaniu z grądami spoza Pomorza – nieco uboższe. Składa się głównie z gatunków typowych dla całej grupy lasów dębowo-grabowych, wśród których największe znaczenie diagnostyczne dla grodu subatlantyckiego ma gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holostea* osiągająca w nim najwyższą stałość i liczebność. Nadleśnictwo Barlinek leży na granicy zinwentaryzowanego zasięgu występowania tego siedliska.

- **Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*) – 9170.**

- **9170-1 Grąd środkowoeuropejski (*Galio-Carpinetum*)**

Grąd środkowoeuropejski reprezentuje grupę żyznych i średnio żyznych, wielogatunkowych lasów dębowo-grabowych w zachodniej, częściowo środkowej oraz południowo-zachodniej Polsce. Grąd środkowoeuropejski charakteryzuje się złożoną strukturą, dużym bogactwem florystycznym

oraz wyraźnie zaznaczoną zmiennością sezonową. Wielowarstwowy oraz wielogatunkowy drzewostan składa się głównie z graba *Carpinus betulus*, dębu szypułkowego *Quercus robur* i lipy drobnolistnej *Tilia cordata*. Częstymi gatunkami domieszkowymi są: klon pospolity *Acer platanooides* oraz buk pospolity *Fagus sylvatica*, a na siedliskach najbardziej żyznych i wilgotnych także wiązy: polny *Ulmus minor*, szypułkowy *U. laevis* i górski *U. glabra*, klony: polny *Acer campestre* (gatunek charakterystyczny dla zespołu *Galio sylvatici-Carpinetum*) i jawor *A. pseudoplatanus*, jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*, olsza czarna *Alnus glutinosa* oraz czeremcha pospolita *Padus avium*. W warstwie drzew ubogich postaci grądu środkowoeuropejskiego występuje dąb bezszypułkowy *Quercus petraea*, który niekiedy może osiągać przewagę ilościową nad dębem szypułkowym. Rzadkim składnikiem drzewostanu jest jarząb brekinia *Sorbus torminalis*.

W warunkach przyrodniczych Europy Środkowej grądy typu *Galio-Carpinetum* są trwałym typem ekosystemu leśnego. Dla spontanicznej fluktuacji w naturalnych grądach kluczowy jest proces śmierci drzew, powstawania luk w drzewostanie, a następnie ich wypełniania przez odnowienia lub podrost. Jest to jednak proces złożony, którego przebieg jest modyfikowany np. przez wielkość powstających luk, warunki mikrosiedliskowe, lata nasienne poszczególnych gatunków itp. Dwa podstawowe tu gatunki, dąb i grab, cechują się odmienną strategią życiową: grab zwykle dynamicznie opanowuje powstające luki, dąb natomiast swoją stałą obecność w grądach zawdzięcza trwałości osobniczej drzew, co daje im szansę odnowienia nawet przy niskim prawdopodobieństwie osiągnięcia sukcesu reprodukcyjnego w poszczególnych latach.

- **Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*) – 9190**

Siedlisko przyrodnicze 9190, wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 identyfikowane było jako "pomorski kwaśny las brzożowo-dębowy" (*Betulo-Quercetum*), występujący tylko w strefie nadbałtyckiej, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 sierpnia 2012 zmieniającym powyższe rozporządzenie należy je interpretować szerzej, zaliczając tu kwaśne dąbrowy (*Calamagrostio-Quercetum*, *Molinio-Quercetum*, *Fago-Quercetum*, *Betulo-Quercetum*). Siedlisko to może więc występować w całej zachodniej Polsce. Należą tu wszystkie ubogie lasy dębowe (kwaśne dąbrowy), na siedliskach świeżych i wilgotnych.

Postaci śródładowe występują przeważnie na rozmaitych utworach piaszczystych i żwirowych, spotykane są częściej na wyniesieniach terenu, choć mogą występować także na terenach płaskich. W krajobrazach zdominowanych przez buczyny, naturalne siedliska kwaśnych

dąbrów występują wyspowo – zajmując np. piaszczysto-żwirowe szczyty wzniesień, suche stoki, czy (dotyczy postaci wilgotnej, z trzęślicą modrą, czernicą i orlicą) wilgotne niecki terenowe.

Kwaśne dąbrowy mają zwykle drzewostan budowany przez dęby – dąb bezszypułkowy *Quercus petraea* (zwłaszcza postaci cieplejsze i uboższe) lub dąb szypułkowy *Quercus robur* (zwłaszcza postaci wilgotniejsze). W domieszce mogą wystąpić także: sosna *Pinus sylvestris*, brzoza brodawkowata *Betula pendula* (rzadziej brzoza omszona *Betula pubescens*), buk *Fagus sylvatica*, jarzębina *Sorbus aucuparia*. Dominacja sosny jest naturalna tylko w nadmorskiej postaci ekosystemu; w dąbrowach śródlądowych świadczy o ich zniekształceniu w wyniku dawniejszej gospodarki leśnej.

Typowe dla warstwy krzewów są: kruszyna *Fragula alnus* (która zwłaszcza w wilgotnych dąbrowach może występować masowo), jarzębina *Sorbus aucuparia*, podrosty buka *Fagus sylvatica* oraz obu gatunków dębów. Do typowych gatunków runa należą: borówka czernica *Vaccinium myrtillus*, śmiełek pogięty *Deschampsia flexuosa*, orlica pospolita *Pteridium aquilinum*, turzycza pigułkowata *Carex pilulifera*, siódmaczek leśny *Trientalis europea*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium*, narecznica krótkoostna *Dryopteris carthusiana*, kosmatka owłosiona *Luzula pilosa*, wiechlina gajowa *Poa nemoralis*, konwalia majowa *Convallaria majalis*, kostrzewa owcza *Festuca ovina*, trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea*, pszeniec zwyczajny *Melampyrum pratense*, jastrzębiec sabaudzki *Hieracium sabaudum* i leśny *Hieracium murorum*, przyłuszczka pospolita *Hepatica nobilis*. W warstwie mchów najczęściej występują rokiety pospolite *Entodon schreberi*, brodawkowiec czysty *Pseudoscleropodium purum*, widłoząb miotlasty *Dicranum scoparium*, płonnik strojny *Polytrichastrum formosum*, rokiety cyprysowy *Hypnum cupressiforme*.

- **Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnetum glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe) – 91E0 (siedlisko priorytetowe)**

Rozpowszechniony w całym kraju i silnie zróżnicowany typ lasów występujących wzdłuż źródlisk, cieków wodnych, oraz dużych rzek; terenach zalewanych bądź o wysokim poziomie przepływowych wód gruntowych. Drzewostan może być tworzony przez różne gatunki, których występowanie warunkuje zazwyczaj rodzaj i wielkość cieku wodnego.

W Nadleśnictwie Barlinek Typ 91E0 występuje w postaci zespołów:

– łągu olszowo-jesionowego – *Fraxino-Alnetum*, z olszą czarną, jesionem wyniosłym, czeremchą zwyczajną a w runie: niecierpkim pospolitym (*Impatiens noli-tangere*), pokrzywą zwyczajną (*Urtica dioica*), śledziennicą skrętolistną (*Chrysosplenium alternifolium*), czartawą pospolitą (*Circaea lutetiana*) i in. oraz:

– Źródliskowego lasu olszowego – *Cardamino-Alnetum glutinosae*, występującego na silnie uwodnionym podłożu, w miejscach silnie zasilanych wodą podziemną. W drzewostanie dominuje olsza, w runie w zasadzie gatunki olsowe, ale ze stałym występowaniem rzeżuchy gorzkiej (*Cardamine amara*) oraz innych gatunków źródliskowych np. mchu *Brachytecium rivulare*.

– 91E0-3 – Niżowy łąg jesionowo-olszowy (*Fraxino-Alnetum*)

Lasy z drzewostanem zdominowanym przez olszę czarną *Alnus glutinosa*. Olszy często, lecz nie zawsze, towarzyszy domieszka jesionu wyniosłego *Fraxinus excelsior*, rzadko jesion może współpanować z olszą bądź nawet dominować w drzewostanie. W niższym piętrze drzewostanu lub w warstwie krzewów panuje zwykle czeremcha zwyczajna *Padus avium*. Jako gatunki domieszkowe pojawiać się mogą: klon zwyczajny *Acer platanoides*, jawor *Acer pseudoplatanus*, grab zwyczajny *Carpinus betulus*, a także (w granicach naturalnego zasięgu) Świerk pospolity *Picea abies*. Z Polski pn.-wsch. znane są postaci łągów, w których rola świerka wzrasta, aż do współpanowania w drzewostanie („zbirowisko *Piceo-Alnetum*”). Lokalnie w domieszce drzewostanu mogą pojawiać się też wiązy. Warstwa krzewów wykształca się rozmaicie: od znacznego zwarcia po niemal całkowity brak. Oprócz podrostów olszy i jesionu spotykane są tu: porzeczka czarna *Ribes nigrum* i czerwona *R. spicatum*, leszczyna pospolita *Corylus avellana*, trzmielina zwyczajna *Euonymus europaea*, kalina koralowa *Viburnum opulus*, bez czarny *Sambucus nigra* i inne.

• łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*) – 91F0

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje wilgotne lasy dębowo-wiązowo-jesionowe, związane z siedliskami okazjonalnie zalewanymi wodami rzeczными lub pozostającymi pod wpływem okresowych spływów wód powierzchniowych albo ruchomych wód gruntowych. Występują one w całej Polsce, choć rzadziej niż np. łągi jesionowo-olszowe (91E0). łągi dębowo-wiązowo-jesionowe są w Polsce wyraźnie zróżnicowane pod względem ekologicznym na dwie grupy: łągi w dolinach wielkich rzek, w których podstawowym czynnikiem ekologicznym są okresowe zalewy wodami rzeczными, oraz łągi poza dolinami, zajmujące stanowiska w dolinkach małych cieków, wilgotnych a żyznych. zagłębieniach, rynnach terenowych, wąwozach itp.; ich charakter zdeterminowany jest przez ruch wody, zwykle jednak nie przybierający charakteru zalewu powierzchniowego. Różne są także utwory glebowe, na których wykształcają się te lasy: w dolinach rzek zajmują one gleby typu mad, a poza dolinami – czarne ziemie leśne. łągi dębowo-

wiązowo-jesionowe występują często w kontakcie przestrzennym z wilgotnymi, niskimi grądami. Łęgi odcięte od wpływów zalewu wodami rzecznyymi, np. pozostawione za wałami przeciwpowodziowymi, podlegają też przekształceniu w kierunku grądów. Dlatego w terenie przejścia między typami siedlisk 9170/9160 i 91F0 mogą być płynne, a ich rozróżnienie może niekiedy nasuwać trudności.

3.1.7.3. Program ochrony siedlisk

Na terenie Nadleśnictwa Barlinek realizowany jest projekt współfinansowany w ramach Osi Priorytetowej Programów Operacyjnych Infrastruktura Siedlisk, noszący nazwę: „Czynna ochrona siedlisk przyrodniczych w Nadleśnictwie Barlinek oraz kształtowanie warunków służących ochronie różnorodności biologicznej Puszczy Barlineckiej”. Celem projektu jest czynna ochrona siedlisk przyrodniczych na obszarach chronionych poprzez przywracanie właściwego stanu siedlisk, zachowanie zagrożonych wyginięciem gatunków oraz ochrona różnorodności biologicznej. Jest on uzupełnieniem projektu realizowanego przez Nadleśnictwo Kłodawa. Oba te przedsięwzięcia w sposób kompleksowy chronią istniejące i odbudowują zniekształcone siedliska leśne i nieleśne, służą ochronie różnorodności biologicznej na poziomie ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym oraz poprawiają stosunki wodne w lasach kompleksu Puszczy Barlineckiej.

Projekt składa się z czterech komponentów:

1. Ochrona i odbudowa siedlisk leśnych, która realizowana będzie poprzez sukcesywną renaturyzację siedlisk tj. stopniową redukcję udziału sosny, świerka oraz usuwanie gatunków obcych (np. robinia) z jednoczesnym wprowadzaniem gatunków zgodnych ze składem naturalnym tych siedlisk. Będzie potrzebna także ochrona tych siedlisk i wprowadzonych gatunków drzew przed konkurencją chwastów i niepożądanych gatunków drzew i krzewów oraz przed zniszczeniem ich przez zwierzynę płową.
2. Ochrona i odbudowa siedlisk torfowych oraz przywracanie właściwych stosunków wodnych siedlisk wodno-błotnych. Ta część projektu dotyczy siedlisk torfowisk wysokich zdegradowanych zdolnych do regeneracji, torfowisk przejściowych i trzęsawisk wraz z przyległymi ekosystemami mokradłowymi. Zabiegi ochronne polegać będą głównie na usuwaniu nalotów gatunków drzewiastych i krzewiastych. Działania te mają na celu wsparcie procesu regeneracji cennych siedlisk i ograniczenie zbędnego ich osuszania przez transpirację roślinności drzewiastej. Dodatkowo realizacja kompleksowego programu małej retencji zapewni, że niektóre jego elementy wspomogą procesy regeneracji torfowisk poprzez podniesienie poziomu wód gruntowych lub stabilizację jej poziomu w glebie. Część powierzchni, gdzie występuje ocienione lustro wody musi

być odsłonięta ze względu na występowanie tam traszki grzebieniastej lub zalotki większej.

3. Ochrona in-situ i odbudowa populacji rzadkich i ginących gatunków chronionych fauny:

3.1. Inwentaryzacja i poprawa warunków rozwoju kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej w małych zbiornikach wodnych. Działania będą obejmować aktualizację występowania i czynną ochronę istniejących populacji kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej oraz utworzenie nowych siedlisk dla tych płazów. Częściowo powierzchnie występowania wymienionych płazów pokrywają się z zainwentaryzowanymi siedliskami zalotki większej.

3.2. Inwentaryzacja występowania pachnicy dębowej i innych chrząszczy z grupy saproksylobiontów. Obejmie aktualizację występowania saproksylobiontów i zaproponowanie szczegółowego planu działań ochronnych dla znalezionych cennych gatunków.

3.3. Inwentaryzacja występowania sów i dzięciołów. Obejmie inwentaryzację występowania sów i dzięciołów, szczególnie gatunków umieszczonych na listach Natura 2000 odpowiednich dyrektyw Unii Europejskiej. Przeprowadzenie inwentaryzacji ptaków pozwoli na określenie składu gatunkowego, liczebności oraz rozmieszczenia ich populacji. Wiedza ta w późniejszym okresie umożliwi podjęcie skutecznych działań ochronnych mających na celu pogodzenie prowadzonej działalności gospodarczej z ochroną tych ptaków.

4. Zachowanie i zwiększenie różnorodności biologicznej:

4.1. Projekt zachowania puli genowej lokalnych dębów w wieku powyżej 250 lat. W tym działaniu nastąpi utworzenie i prowadzenie archiwum klonów oraz plantacji dębów bezszypułkowych w wieku powyżej 250 lat rosnących na terenie Puszczy Barlineckiej celem zachowania wartościowych genotypów tych drzew. Dęby te występują licznie w terenie w postaci drzewostanów, grup drzew lub pojedynczych egzemplarzy w ilości około 700 szt.

4.2. Ochrona trzmieli i dzikich pszczół leśnych. W tym działaniu nastąpi budowa sztucznych gniazd (barci) dla dzikich pszczół leśnych (5 sztuk) wraz z ich zabezpieczeniem przed uszkodzeniem oraz obsiew części śródleśnych powierzchni rolnych (1,00 ha) gatunkami wieloletnich, nektarodajnych ziół dla poprawy warunków bytowania i rozwoju trzmieli i pszczół. Działanie to ma miejsce w drzewostanach rosnących na gruntach porolnych (w obszarze Ostoja Barlinecka PLH 080071) i ma na celu zwiększenie ilości dogodnych siedlisk bytowania dla tych chronionych owadów.

4.3 "Mała retencja" - ochrona przed osuszaniem terenów bagiennych i olsów, tworzenie małych zbiorników wodnych, opóźnienie odpływu wody. W tym działaniu nastąpi budowa kilkudziesięciu urządzeń (82 szt.) z zakresu tzw. małej retencji (rozdział **4.4.4. Program Małej Retencji**).

3.1.8. Ochrona gatunkowa

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących roślin, grzybów i zwierząt oraz ich siedlisk, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. Ochrona ta dotyczy gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych.

3.1.8.1. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

Na terenie Nadleśnictwa Barlinek występuje (dane z różnych źródeł):

- 4 gatunki grzybów objęte ochroną ścisłą,
- 1 gatunek porostu objęty ochroną częściową (bez chrobotków),
- 8 gatunków mszaków objętych ochroną częściową (bez torfowców – ochrona ścisła),
- 6 gatunków paprotników objętych ochroną ścisłą,
- 31 gatunków roślin nasiennych objętych ochroną ścisłą i 11 gat. objętych ochroną częściową,
- 19 gatunków bezkręgowców objętych ochroną ścisłą i 4 gatunki objęte ochroną częściową
- 12 gatunków płazów objętych ochroną ścisłą,
- 7 gatunków gadów objętych ochroną ścisłą,
- 147 gatunków ptaków objętych ochroną ścisłą, 5 gatunków objętych ochroną częściową,
- 17 gatunków ssaków objętych ochroną ścisłą, 2 gatunki objęte ochroną częściową.

3.1.8.1.1. Chronione gatunki grzybów i roślin

W tabelach 19 - 22 i zestawiono występujące na terenie Nadleśnictwa chronione gatunki grzybów, mszaków, paprotników i roślin nasiennych objętych ochroną, wraz z podaną lokalizacją, charakterystyką występowania i czynnikami zagrażającymi.

- **Grzyby wraz z porostami**

Tabela 19. Wykaz chronionych gatunków grzybów wraz z porostami stwierdzonych na terenie Nadleśnictwa.

Lp.	Gatunek nazwa polska, łacińska	Lokalizacja, oddział, pododdział	Pow. [ha] dla stanowisk o charakterze powierzchni	Ogólny opis, sposób występowania, ilość (osobników,	Zagrożenia; wskazania dla gospodarki leśnej	Opis obiektu, kategoria gruntu, walory przyrodnicze	Uwagi ¹⁾	Źródło ³⁾
-----	--------------------------------	----------------------------------	---	---	---	---	---------------------	----------------------

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

			chńiowym	grup, kęp)				
GRZYBY								
1	Siedzuń sosnowy (Szmaciak gałęzisty) <i>Sparassis crispa</i>			pojedynczo, głównie siedliska BMśw i LMśw			ŚCISŁA	A,P
2	Podgrzybek pasożytniczy <i>Xerocomus parasiticus</i>			gatunek bardzo rzadki			ŚCISŁA	A
3	Soplówka gałęzista <i>Hericium ramosum</i>			rzadko, w starych drzewostanach z Bk i Db, z zasobami martwego drewna	należy dążyć do zwiększania zasobów martwego drewna		ŚCISŁA	A,P
4	Soplówka jeżowata <i>Hericium erinaceus</i>			rzadko, w starych drzewostanach z Bk i Db, z zasobami martwego drewna	należy dążyć do zwiększania zasobów martwego drewna		ŚCISŁA	A,P
POROSTY								
1	Płucnica islandzka <i>Cetraria islandica</i>						CZĘŚCIOWA	T
2	Chrobotki <i>Cladonia sp.</i>			na siedliskach Bs i Bśw	zrywka drewna przez płyty gatunku		ŚCISŁA I CZĘŚCIOWA ²⁾	A,P,T

¹⁾ Status ochrony w Polsce (Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U. Nr 168 poz. 1765)

ŚCISŁA – gatunki objęte w Polsce ochroną ścisłą

CZĘŚCIOWA – gatunki objęte w Polsce ochroną częściową

²⁾ Gatunkami chronionymi z rodzaju chrobotek są: *Cladonia stellaris*, *Cladonia stygia* – ochrona ścisła, *Cladonia arbuscula*, *Cladonia ciliata*, *Cladonia portentosa*, *Cladonia rangiferina* – ochrona częściowa.

³⁾ Źródło danych:

P – Program Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Barlinek na lata 2003 – 2012 r.

A – ankieta walorów przyrodniczych Nadleśnictwa

T – dane z prac taksacyjnych

• **Mszaki**

Tabela 20. Wykaz chronionych gatunków mszaków występujących na terenie Nadleśnictwa.

Lp.	Gatunek nazwa polska, łacińska	Lokalizacja, leśnictwo, oddział, pododdział	Pow. [ha] dla stanowisk o charakterze powierzchniowym	Ogólny opis, sposób występowania, ilość (osobników, grup, kęp)	Zagrożenia; wskazania dla gospodarki leśnej	Opis obiektu, kategoria gruntu, walory przyrodnicze	Uwagi ²⁾	Źródło
Mszaki								
1	Modrzacek siny <i>Leucobryum glaucum</i>	na obszarze całego Nadleśnictwa		gatunek nieliczny na siedliskach borowych			CZĘŚCIOWA	A,P,T
2	Drabik drzewkowaty <i>Climacium dendroides</i>	na obszarze całego Nadleśnictwa		gatunek pospolity, występuje na torfowiskach niskich w szczególności olsach			CZĘŚCIOWA	T
3	Faldownik trójrzędowy <i>Rhytidiadelphus triquertus</i>	na obszarze całego Nadleśnictwa		gatunek pospolity, występuje przy drogach leśnych, brzegach lasu, śródleśnych łąkach			CZĘŚCIOWA	T
4	Gajnik lśniący <i>Hylocomium splendens</i>	na obszarze całego Nadleśnictwa		gatunek pospolity, występuje na siedliskach borowych głównie w borach sosnowych			CZĘŚCIOWA	T
5	Rokietnik pospolity <i>Pleurozium schreberi</i>	na obszarze całego Nadleśnictwa		gatunek pospolity, występuje na siedliskach borowych głównie w borach sosnowych			CZĘŚCIOWA	A,P,T
6	Płonnik pospolity <i>Polytrichum commune</i>	na obszarze całego Nadleśnictwa		gatunek pospolity, występuje na siedliskach borowych głównie w borach sosnowych			CZĘŚCIOWA	T
7	Piórosz pierzasty <i>Ptilium crista-castrensis</i>	na obszarze całego Nadleśnictwa		gatunek pospolity, występuje na siedliskach borowych głównie w borach sosnowych			CZĘŚCIOWA	T
8	Torfowce <i>Sphagnum</i> spp.	na obszarze całego Nadleśnictwa,		grupa gatunków występujących na torfowiskach, mszarach, terenach podmokłych, olsach i in.	przesuszenie, degradacja siedlisk hydrogeniczných		ŚCISŁA i CZĘŚCIOWA ³⁾	A,P,T
9	Widłoząb miotłowy <i>Dicranum scoparium</i>	na obszarze całego Nadleśnictwa		gatunek pospolity występuje na siedliskach borowych głównie w borach sosnowych			CZĘŚCIOWA	T

¹⁾ Status ochrony w Polsce (Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2012 nr 0 poz. 81)

ŚCISŁA – gatunki objęte w Polsce ochroną ścisłą

CZĘŚCIOWA – gatunki objęte w Polsce ochroną częściową

²⁾ Źródło danych:

P – Program Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Barlinek na lata 2003 – 2012 r.

A – ankieta walorów przyrodniczych Nadleśnictwa

T – dane z prac taksacyjnych

³⁾ Gatunkami torfowców podlegającymi ochronie częściowej są: torfowiec kończysty i torfowiec nastroszony

• **Paprotniki**

Tabela 21. Wykaz chronionych gatunków paprotników występujących na terenie Nadleśnictwa.

Lp.	Gatunek nazwa polska, łacińska	Lokalizacja, leśnictwo, oddział, pododdział	Pow. [ha] dla stanowisk o charakterze powierzchniowym	Ogólny opis, sposób występowania, ilość (osobników, grup, kęp)	Zagrożenia; wskazania dla gospodarki leśnej	Opis obiektu, kategoria gruntu, walory przyrodnicze	Uwagi ¹⁾	Źródło ²⁾
Paprocie, Widłaki, Skrzypy								
1	Nasiężrzył pospolity <i>Ophioglossum vulgatum</i>			gatunek bardzo rzadki		pastwisko	ŚCISŁA	A,P
2	Paprotka zwyczajna <i>Polypodium vulgare</i>	odpowiednie siedliska na terenie całego Nadleśnictwa		lasy różnych typów			ŚCISŁA	A,P,T
3	Widłak goździsty <i>Lycopodium clavatum</i>			wrzosowiska, suche pastwiska, świetliste lasy iglaste, gleby kwaśne	w miejscu występowania nie prowadzić zrywki drewna		ŚCISŁA	A,P,T
4	Widłak jałowcowaty <i>Lycopodium annotinum</i>			cieniste lasy o wilgotnym podłożu, obrzeża torfowisk	w miejscu występowania nie prowadzić zrywki drewna		ŚCISŁA	A,P,T
5	Widłak torfowy (Widłaczek torfowy) <i>Lycopodiella inundata</i>			bory i brzeziny bagienne gatunek rzadki	w miejscu występowania nie prowadzić zrywki drewna		ŚCISŁA	A,P
6	Skrzyp olbrzymi <i>Equisetum telmateia</i>	na terenie Nadleśnictwa		gatunek rzadki			ŚCISŁA	A,P

¹⁾ Status ochrony w Polsce (Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2012 nr 0 poz. 81)

ŚCISŁA – gatunki objęte w Polsce ochroną ścisłą

CZEŚCIOWA – gatunki objęte w Polsce ochroną częściową

²⁾ Źródło danych:

P – Program Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Barlinek na lata 2003 – 2012 r.

A – ankieta walorów przyrodniczych Nadleśnictwa

T – dane z prac taksacyjnych

• Rośliny nasienne

Tabela 22. Wykaz chronionych gatunków roślin nasiennych występujących na terenie Nadleśnictwa.

Lp.	Gatunek nazwa polska, łacińska	Lokalizacja, leśnictwo, oddział, pododdział	Pow. [ha] dla stanowisk o charakterze powierzchniowym	Ogólny opis, miejsca występowania, ilość (osobników, grup, kęp)	Zagrożenia; wskazania dla gospodarki leśnej	Opis obiektu, kategoria gruntu, walory przyrodnicze	Uwagi ¹⁾	Źródło ²⁾
1.	Bagnica torfowa <i>Scheuchzeria palustris</i>	na terenie Nadleśnictwa		gatunek rzadki, występuje na siedliskach mokrych i bagiennych			ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
2.	Bagno zwyczajne <i>Ledum palustre</i>			torfowiska wysokie, bory bagienne	przesuszenie siedlisk, zaburzenia stosunków wodnych		ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A,P,T
3.	Barwinek pospolity <i>Vinca minor</i>	na terenie Nadleśnictwa		lasy liściaste i zarośla, często w sąsiedztwie dawnych osad, cmentarzy, uprawiany, dziczający	w miejscu występowania nie prowadzić zrywki drewna		ŚCISŁA	A,P,T
4.	Bluszcz pospolity <i>Hedera helix</i>	na obszarze całego Nadleśnictwa		lasy, głównie liściaste, parki, uprawiany, dziczający			ŚCISŁA	A,P,T
5.	Bobrek trójlistkowy <i>Menyanthes trifoliata</i>			występuje na torfowiskach niskich i przejściowych	przesuszenie siedlisk, zaburzenia stosunków wodnych		CZĘŚCIOWA	
6.	Cis pospolity <i>Taxus baccata</i>						ŚCISŁA	A,P,T
7.	Gnieźnik leśny <i>Neottia nidus-avis</i>	na terenie Nadleśnictwa		cieniste lasy, zwłaszcza bukowe			ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A
8.	Grążel żółty <i>Nuphar lutea</i>			wody stojące: jeziora, stawy, większe oczka wodne			CZĘŚCIOWA	A,P,T
9.	Grążel drobny <i>Nuphar pumila</i>	na terenie Nadleśnictwa		wody stojące: jeziora, stawy, większe oczka wodne			ŚCISŁA	A
10.	Grzybienie białe <i>Nymphaea alba</i>			wody stojące: jeziora, stawy, większe oczka wodne			CZĘŚCIOWA	A,P,T
11.	Grzybienie północne <i>Nymphaea candida</i>			wody stojące: jeziora, stawy, większe oczka wodne			ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
12.	Jarząb brekinia <i>Sorbus torminalis</i>	na terenie Nadleśnictwa					ŚCISŁA	A
13.	Kalina koralowa <i>Viburnum opulus</i>			wilgotne lasy i zarośla			CZĘŚCIOWA	A,P,T
14.	Kłóć wiechowata <i>Caladium mariscus</i>			brzegi wód, torfowiska			ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Lp.	Gatunek nazwa polska, łacińska	Lokalizacja, leśnictwo, oddział, pododdział	Pow. [ha] dla stanowisk o charakterze powierzchniowym	Ogólny opis, miejsca występowania, ilość (osobników, grup, kęp)	Zagrożenia; wskazania dla gospodarki leśnej	Opis obiektu, kategoria gruntu, walory przyrodnicze	Uwagi ¹⁾	Źródło ²⁾
15.	Kocanki piaszkowe <i>Helichrysum arenarium</i>			piaski, suche przydroża, widne bory i wrzosowiska			CZĘŚCIOWA	A,P
16.	Konwalia majowa <i>Convallaria maialis</i>	na terenie Nadleśnictwa		gatunek licznie występujący, głównie w grądach i dąbrowach	zbiór kwiatostanów		CZĘŚCIOWA	A,P,T
17.	Kopytnik pospolity <i>Asarum europaeum</i>			cieniste lasy			CZĘŚCIOWA	A,P
18.	Kruszczyk szerokolistny <i>Epipactis helleborine</i>			lasy, zarośla	zbiór kwiatostanów		ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A,P
19.	Kruszczyk błotny <i>Epipactis palustris</i>			torfowiska niskie, mokre łąki i zarośla	zbiór kwiatostanów		ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
20.	Kruszyna pospolita <i>Frangula alnus</i>	na obszarze Nadleśnictwa		gatunek pospolity, najliczniej występuje w wilgotnych borach sosnowych, wilgotnych lasach liściastych oraz olsach			CZĘŚCIOWA	A,P,T
21.	Lilia złotogłów <i>Lilium martagon</i>			lasy, głównie liściaste	niszczenie przez zwierzynę płąwą; w miejscu występowania nie prowadzić zrywki drewna		ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
22.	Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>			torfowiska niskie			ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A
23.	Listera jajowata <i>Listera ovata</i>			wilgotne lasy liściaste, zarośla i ich skraje	w miejscu występowania nie prowadzić zrywki drewna		ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A
24.	Marzanka wonna <i>Galium odoratum</i>	na obszarze Nadleśnictwa		gatunek częsty na siedliskach lasowych, występujący głównie w buczynach i grądach			CZĘŚCIOWA	A,P,T
25.	Nadwodnik okólkowy <i>Elatine alsinastrum</i>	na obszarze Nadleśnictwa		namuliska			ŚCISŁA	P
26.	Naparstnica zwyczajna <i>Digitalis grandiflora</i>			widne lasy, zarośla, ich skraje i zręby	zbiór kwiatostanów		ŚCISŁA	P
27.	Orlik pospolity <i>Aquilegia vulgaris</i>			świetliste lasy, zarośla, przydroża, gatunek uprawiany i dziczejący	zbiór kwiatostanów		ŚCISŁA	A,P,T
28.	Pełnik europejski i Pełnik gat. <i>Trollius europaeus</i> i <i>Trollius sp.</i>			wilgotne łąki, zarośla	zbiór kwiatostanów		ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A,P
29.	Pierwiosnek lekarski <i>Primula veris</i>	na obszarze całego Nadleśnictwa		lasy, zarośla	zbiór kwiatostanów		CZĘŚCIOWA	A,P,T
30.	Pływacz zwyczajny <i>Utricularia vulgaris</i>	na terenie Nadleśnictwa		stojące wody rozlewisk, stawów, rowów, starorzeczy, dołów potorfowych	obniżanie się poziomu lustra wody, zanieczyszczenia		ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
31.	Pływacz drobny <i>Utricularia minor</i>	na terenie Nadleśnictwa		torfowiska przejściowe, doły potorfowe, młaki, zagłębienia torfowisk wysokich	obniżanie się poziomu lustra wody, zanieczyszczenia		ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Lp.	Gatunek nazwa polska, łacińska	Lokalizacja, leśnictwo, oddział, pododdział	Pow. [ha] dla stanowisk o charakterze powierzchniowym	Ogólny opis, miejsca występowania, ilość (osobników, grup, kęp)	Zagrożenia; wskazania dla gospodarki leśnej	Opis obiektu, kategoria gruntu, walory przyrodnicze	Uwagi ¹⁾	Źródło ²⁾
32.	Pływacz zaniedbany <i>Utricularia australis</i>	na terenie Nadleśnictwa		torfowiska przejściowe, doły potorfowe, młaki, zagłębienia torfowisk wysokich	obniżanie się poziomu lustra wody, zanieczyszczenia		ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
33.	Pokrzyk wilcza jagoda <i>Atropa belladonna</i>	na terenie Nadleśnictwa		lasy i zręby			ŚCISŁA	P
34.	Porzeczka czarna <i>Ribes nigrum</i>	na obszarze Nadleśnictwa		gatunek częsty, występuje na siedlisku olsu i na zarastających bagnach			CZĘŚCIOWA	A,P,T
35.	Przylaszczka pospolita <i>Hepatica nobilis</i>	na obszarze Nadleśnictwa		gatunek częsty, występuje w lasach mieszanych i liściastych			ŚCISŁA	A,T
36.	Rosiczka okrągłolistna <i>Drosera rotundifolia</i>			torfowiska wysokie	degradacja torfowisk wysokich		ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A,P,T
37.	Sasanka łąkowa <i>Pulsatilla pratensis</i>			suche murawy, świetliste bory sosnowe	zbiór kwiatów		ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A,P
38.	Storczyk plamisty <i>Orchis maculata</i>			wilgotne łąki	zbiór kwiatostanów		ŚCISŁA	P
39.	Storczyk szerokolistny <i>Dactylorhiza majalis</i>			wilgotne łąki	zbiór kwiatostanów		ŚCISŁA	P
40.	Śnieżyczka przebiśnieg <i>Galanthus nivalis</i>			lasy liściaste i zarośla	zbiór kwiatostanów		ŚCISŁA	A,P
41.	Turzyca bagienna <i>Carex limosa</i>			torfowiska przejściowe, brzegi dystroficznych jezior			ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
42.	Zawilec wielkokwiatowy <i>Anemone sylvestris</i>			suche zarośla, skraje lasów			ŚCISŁA (*)	A

¹⁾ Status ochrony w Polsce (Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2012 nr 0 poz. 81); ŚCISŁA – gatunki objęte w Polsce ochroną ścisłą; CZĘŚCIOWA – gatunki objęte w Polsce ochroną częściową
(*) – gatunki wymagające ochrony czynnej

²⁾ Źródło danych:

P – Program Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Barlinek na lata 2003 – 2012 r., mapa walorów przyrodniczych Nadleśnictwa Barlinek

A – ankieta walorów przyrodniczych Nadleśnictwa

T – dane z prac taksacyjnych

3.1.8.1.2. Chronione gatunki zwierząt

W kolejnych tabelach zestawiono gatunki zwierząt objęte ochroną, występujące na obszarze Nadleśnictwa Barlinek. W tabeli podano źródło pochodzenia danych oraz szczegółowe lokalizacje wybranych gatunków. Cześć gatunków występuje na terenie całego Nadleśnictwa.

- **Bezkręgowce**

Tabela 23. Wykaz chronionych gatunków bezkręgowców występujących na terenie Nadleśnictwa.

Lp.	Gatunek, nazwa polska łacińska	Lokalizacja	Występowanie - ogólny opis	Zagrożenia	Uwagi ¹⁾	Źródło
1.	Biegacz fioletowy <i>Carabus violaceus</i>	teren Nadleśnictwa	lasy różnych typów, głównie liściaste i mieszane	ruch kołowy, wyłapywanie osobników do celów kolekcyjnych	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH320006	P,T
2.	Biegacz gajowy <i>Carabus nemoralis</i>	teren Nadleśnictwa	lasy różnych typów, głównie liściaste i mieszane	ruch kołowy, wyłapywanie osobników do celów kolekcyjnych	ŚCISŁA	P
3.	Biegacz granulowany <i>Carabus granulatus</i>	teren Nadleśnictwa	lasy różnych typów, głównie liściaste i mieszane, łąki	ruch kołowy, wyłapywanie osobników do celów kolekcyjnych	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH320006	P
4.	Biegacz pomarszczony <i>Carabus intricatus</i>	teren Nadleśnictwa	lasy różnych typów, głównie liściaste i mieszane	ruch kołowy, wyłapywanie osobników do celów kolekcyjnych	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH320006	P
5.	Biegacz skórzasty <i>Carabus coriaceus</i>	teren Nadleśnictwa	lasy różnych typów, głównie liściaste i mieszane	ruch kołowy, wyłapywanie osobników do celów kolekcyjnych	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH320006	P,T
6.	Biegacz wręgaty <i>Carabus cancellatus</i>	teren Nadleśnictwa	lasy różnych typów, głównie liściaste i mieszane	ruch kołowy, wyłapywanie osobników do celów kolekcyjnych	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH320006	P
7.	Biegacz złocistozielony <i>Carabus auronitens</i>	teren Nadleśnictwa	lasy różnych typów, głównie buczyny, lasy mieszane czasem podmokłe olsy	ruch kołowy, wyłapywanie osobników do celów kolekcyjnych	ŚCISŁA	P,T
8.	Biegacz złoty <i>Carabus auratus</i>	teren Nadleśnictwa	łąkach, niekiedy na skraje lasów	ruch kołowy, wyłapywanie osobników do celów kolekcyjnych	ŚCISŁA	P
9.	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>		średniowilgotne i wilgotne łąki ostrożeńowe	Zmniejszanie się zasięgu siedlisk gatunku, sukcesja, zalesianie łąk, melioracje i osuszanie	ŚCISŁA HD II Kod gatunku 1060	A
10.	Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i>	teren Nadleśnictwa	ksylofagiczny chrząszcz preferujący stare dęby rosnące w luźnym zwarciu	wycinanie starych dębów, nadmierne zacienienie drzew, "leczenie" drzew	ŚCISŁA HD II Kod gatunku 1088 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH320006	R
11.	Kwietnica okazała <i>Protaetia aeruginosa</i>	teren Nadleśnictwa	stare drzewostany, bogate w martwe drewno	zmniejszanie się obszarów mikrosiedlisk związanych ze starymi drzewami i martwym drewnem, wyłapywanie osobników do celów kolekcyjnych	ŚCISŁA	O
12.	Mrówka ńmawa <i>Formica polyctena</i>	teren Nadleśnictwa	drzewostany, głównie iglaste	b.d.	CZĘŚCIOWA	T
13.	Mrówka rudnica <i>Formica rufa</i>	teren Nadleśnictwa	drzewostany, głównie iglaste	b.d.	CZĘŚCIOWA	T
14.	Paż żeglarczy <i>Iphiclidus podalirus</i>	b.d., występowanie gatunku podane na podstawie poprzedniego POP	nasłonecznione łąki, zarośla, głównie w miejscach występowania drzew i krzewów owocujących	wyłapywanie osobników do celów kolekcyjnych	ŚCISŁA	P
15.	Tęcznik liszkarz <i>Calosoma sycophanta</i>	b.d., występowanie gatunku podane na podstawie poprzedniego POP	prześwietlone bory sosnowe	wyłapywanie osobników do celów kolekcyjnych	ŚCISŁA	P
16.	Tęcznik mniejszy <i>Calosoma inquisitor</i>	b.d., występowanie gatunku podane na podstawie poprzedniego POP	głównie lasy mieszane	wyłapywanie osobników do celów kolekcyjnych	ŚCISŁA	P

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Lp.	Gatunek, nazwa polska łacińska	Lokalizacja	Występowanie - ogólny opis	Zagrożenia	Uwagi ¹⁾	Źródło
17.	Trzmiel kamiennik <i>Bombus lapidarius</i>	teren Nadleśnictwa	łąki, polany, obrzeża lasów	b.d.	CZEŚCIOWA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH320006	P
18.	Trzmiel polny <i>Bombus agrorum</i>	teren Nadleśnictwa	łąki, polany, obrzeża lasów	b.d.	ŚCISŁA	P
19.	Trzmiel zmienny <i>Bombus terrestris</i>	teren Nadleśnictwa	łąki, polany, obrzeża lasów	b.d.	CZEŚCIOWA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH320006	P
20.	Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i>		fragmenty drzewostanów ze starymi dębami i zasobami martwego drewna	zmniejszanie się obszarów mikrosiedlisk związanych ze starymi drzewami i martwym drewnem	ŚCISŁA HD II Kod gatunku 1084	A,O
21.	Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>				ŚCISŁA HD II Kod gatunku 1042	I
22.	Zatoczek łamliwy <i>Anisus vorticulus</i>	teren Nadleśnictwa	drobne zbiorniki wody stojącej z czystą wodą i gęstą roślinnością	degradacja siedlisk, eutrofizacja wód, osuszanie	ŚCISŁA HD II Kod gatunku 4056 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	R
23.	Poczwarówka jajowata <i>Vertigo moulinsiana</i>				ŚCISŁA HD II Kod gatunku 1016	I

¹⁾ Status ochrony w Polsce (Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. Nr 237, poz. 1419)

ŚCISŁA – gatunki objęte w Polsce ochroną ścisłą

CZEŚCIOWA – gatunki objęte w Polsce ochroną częściową

HD II – gatunek z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej

²⁾ Źródło danych:

P – Program Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Barlinek na lata 2003 – 2012 r.

A – ankieta walorów przyrodniczych Nadleśnictwa

T – dane z prac taksacyjnych

O – Inwentaryzacja owadów – Natura 2000 na terenie Nadleśnictwa Barlinek

I – powszechna inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, przeprowadzona przez Nadleśnictwo Barlinek w 2007

R – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie

• **Kręgowce - Ryby**

Według informacji Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w ciekach i zbiornikach wodnych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Barlinek, stwierdzono występowanie gatunków ryb, jednakże nie jest znana bliższa lokalizacja tych stanowisk w odniesieniu do gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo Barlinek. W podrozdziale **4.8.2. Kręgowce - Ryby** wymienione są gatunki ryb, które rozpoznano w trakcie prac terenowych oraz te, których występowanie stwierdza się na podstawie informacji ustnych. W przypadku tworzenia wykazu zwierząt przez Nadleśnictwo, zasadne jest uwzględnienie w tym wykazie gatunków ryb, których bytowanie potwierdzono na gruntach przez nie zarządzanych.

• **Kręgowce – Płazy**

Tabela 24. Wykaz chronionych gatunków płazów występujących na terenie Nadleśnictwa.

Lp.	Gatunek, nazwa polska łacińska	Lokalizacja	Występowanie - ogólny opis	Zagrożenia	Status ochrony ¹⁾ , uwagi	Źródło ²⁾
-----	--------------------------------	-------------	----------------------------	------------	--------------------------------------	----------------------

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Lp.	Gatunek, nazwa polska łacińska	Lokalizacja	Występowanie - ogólny opis	Zagrożenia	Status ochrony ¹⁾ , uwagi	Źródło ²⁾
1.	Grzebiuszka ziemna <i>Pelobates fuscus</i>	na obszarze całego Nadleśnictwa	tereny otwarte; pogranicze lasów i łąk	degradacja siedlisk gatunku, głównie w wyniku przesuszenia terenów	ŚCISŁA (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071 występowania na terenie Nadleśnictwa Barlinek słabo poznane	P
2.	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>		niewielkie zbiorniki wodne, kałuże na drogach leśnych	okresowe wysychanie niewielkich zbiorników i większych kałuż w okresie letnim	ŚCISŁA (*), HD II Kod gatunku 1188 Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	A,P,T,I
3.	Ropucha paskówka <i>Bufo calamita</i>	na obszarze Nadleśnictwa	lasy liściaste, zarośla	degradacja siedlisk gatunku, głównie w wyniku przesuszenia terenów	ŚCISŁA (*) występowania na terenie Nadleśnictwa Barlinek słabo poznane	P
4.	Ropucha szara <i>Bufo bufo</i>	na obszarze Nadleśnictwa,	lasy liściaste, zarośla	degradacja siedlisk gatunku, głównie w wyniku przesuszenia terenów	ŚCISŁA (*)	A,P,T
5.	Ropucha zielona <i>Bufo viridis</i>	na obszarze Nadleśnictwa,	lasy liściaste, zarośla	degradacja siedlisk gatunku, głównie w wyniku przesuszenia terenów	ŚCISŁA (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071	A,P
6.	Rzekotka drzewna <i>Hyla arborea</i>	na obszarze całego Nadleśnictwa	najliczniej w strefach ekotonowych las liściasty – powierzchnie otwarte (łąki, pastwiska)	degradacja siedlisk gatunku, głównie w wyniku przesuszenia terenów	ŚCISŁA (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	A,P
7.	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>		niewielkie zbiorniki wodne; wilgotne lasy i łąki	degradacja siedlisk gatunku, głównie w wyniku przesuszenia terenów, zanik oczek wodnych	ŚCISŁA (*), HD II Kod gatunku 1166 Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P,I
8.	Traszka zwyczajna <i>Triturus vulgaris</i>		niewielkie zbiorniki wodne; wilgotne lasy i łąki	degradacja siedlisk gatunku, głównie w wyniku przesuszenia terenów, zanik oczek wodnych	ŚCISŁA (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071 występowania na terenie Nadleśnictwa Barlinek słabo poznane	A,P
9.	Żaba wodna <i>Rana esculenta</i>	na obszarze całego Nadleśnictwa	brzegi zbiorników wodnych	degradacja siedlisk gatunku, głównie w wyniku przesuszenia terenów	ŚCISŁA (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P
10.	Żaba moczarowa <i>Rana arvalis</i>	na obszarze całego Nadleśnictwa,	łąki i pastwiska, lasy liściaste	degradacja siedlisk gatunku, głównie w wyniku przesuszenia terenów	ŚCISŁA (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P
11.	Żaba śmieszka <i>Rana ridibunda</i>	na obszarze całego Nadleśnictwa	brzegi zbiorników wodnych	degradacja siedlisk gatunku, głównie w wyniku przesuszenia terenów	ŚCISŁA (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P
12.	Żaba trawna <i>Rana temporaria</i>	na obszarze całego Nadleśnictwa	gatunek pospolity, cieniste, wilgotne lasy liściaste i mieszane	degradacja siedlisk gatunku, głównie w wyniku przesuszenia terenów	ŚCISŁA (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P,T

¹⁾ Status ochrony w Polsce (Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

(Dz.U. Nr 237, poz. 1419)

ŚCISŁA – gatunki objęte w Polsce ochroną ścisłą

CZĘŚCIOWA – gatunki objęte w Polsce ochroną częściową

HD II – gatunek z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej

(*) – gatunek wymaga ochrony czynnej

²⁾ Źródło danych:

P – Program Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Barlinek na lata 2003 – 2012 r.

A – ankieta walorów przyrodniczych Nadleśnictwa

T – dane z prac taksacyjnych

I – powszechna inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, przeprowadzona przez Nadleśnictwo Barlinek w 2007

• Kręgowce – Gady

Tabela 25. Wykaz chronionych gatunków gadów występujących na terenie Nadleśnictwa.

Lp.	Gatunek, nazwa polska łacińska	Lokalizacja	Występowanie - ogólny opis	Zagrożenia	Status ochrony ¹⁾ , uwagi	Źródło ²⁾
1.	Gniewosz płamisty <i>Coronella austriaca</i>	widywany na terenie N-ctwa	widne lasy, wrzosowiska, miejsca nasłonecznione	ruch pojazdów, celowe zabijanie przez człowieka	ŚCISŁA występowanie na terenie Nadleśnictwa słabo poznane	P,A
2.	Jaszczurka zwinka <i>Lacerta agilis</i>	na obszarze Nadleśnictwa	tereny nasłonecznione: śródleśne łąki, polany, zręby	ruch pojazdów, celowe zabijanie przez człowieka	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P,T
3.	Jaszczurka żyworodna <i>Lacerta vivipara</i>	na obszarze Nadleśnictwa,	żyje w wilgotnych lasach, na małych słabo nasłonecznionych polankach, często nad wodami	ruch pojazdów, celowe zabijanie przez człowieka	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006,	P
4.	Padalec zwyczajny <i>Anguis fragilis</i>	na obszarze Nadleśnictwa,	lasy liściaste i mieszane	ruch pojazdów, celowe zabijanie przez człowieka	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P,T
5.	Zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i>	na obszarze Nadleśnictwa,	blisko zbiorników wodnych i terenów podmokłych	ruch pojazdów, celowe zabijanie przez człowieka	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P,T
6.	Żmija zygzakowata <i>Vipera berus</i>	na obszarze Nadleśnictwa,	występowanie na terenie Nadleśnictwa słabo poznane	ruch pojazdów, celowe zabijanie przez człowieka	Ochrona ścisła (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P,T
7.	Żółw błotny <i>Emys orbicularis</i>		w sąsiedztwie niewielkich zbiorników wodnych	wysychanie zbiorników wodnych, przesuszenie łąk, wyłapywanie osobników	ŚCISŁA (*), HD II Kod gatunku 1220 Wymaga ochrony strefowej Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A,P (stanowisko niepotwierdzone)

¹⁾ Status ochrony w Polsce (Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. Nr 237, poz. 1419); ŚCISŁA – gatunki objęte w Polsce ochroną ścisłą; CZĘŚCIOWA – gatunki objęte w Polsce ochroną częściową; HD II – gatunek z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej; (*) – gatunek wymaga ochrony czynnej)

²⁾ Źródło danych:

P – Program Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Barlinek na lata 2003 – 2012 r.

A – ankieta walorów przyrodniczych Nadleśnictwa; T – dane z prac taksacyjnych

• Kręgowce – ptaki

Wykaz gatunków ptaków sporządzono na podstawie informacji zawartych w poprzednim POP, danych z ankiet walorów przyrodniczych leśnictw, danych inwentaryzacyjnych projektu planu ochrony obszaru PLB Puszcza Barlinecka, danych z prac taksacyjnych oraz z innych źródeł. Dla

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

wybranych gatunków podano lokalizacje szczegółowe. Dla pozostałych przyjęto, że występują one na terenie Nadleśnictwa, w odpowiednich dla siebie biotopach lub widywane są podczas przelotów.

Tabela 26. Wykaz gatunków ptaków występujących na terenie Nadleśnictwa Barlinek.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa gatunku	Środowisko, lokalizacja	Uwagi	Ochrona 1)	Źródło danych
1.	Bażant	<i>Phasianus colchicus</i>	tereny rolne, zadrzewienia			P,T
2.	Bąk	<i>Botaurus stellaris</i>	szuwały wokół większych jezior A: jez. Ścigienko		ŚCISŁA BD I kod gatunku A021 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001	A,P
3.	Kszyk	<i>Gallinago gallinago</i>	podmokłe łąki, torfowiska, śródlądne bagienka, olsy		ŚCISŁA (*) BD I kod gatunku A153	P, PB
4.	Bekasik	<i>Lymnocyptes minimus</i>	bagna, brzegi wód i podmokłe łąki		ŚCISŁA	P
5.	Biegus zmienny	<i>Calidris alpina</i>	torfowiska i bezdrzewne tereny podmokłe		ŚCISŁA BD I kod gatunku A149	P
6.	Białorzzyka	<i>Oenanthe oenanthe</i>	otwarte tereny, nie zadrzewione, najczęściej kamieniste z niską, rzadką roślinnością		ŚCISŁA	P
7.	Bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>	starsze drzewostany, głównie sosnowe często w pobliżu zbiorników wodnych wyznaczone strefy (gniazda):		ŚCISŁA (*)(**) BD I kod gatunku A075 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001 Ochrona strefowa	A,P,T,PB
8.	Błotniak stawowy	<i>Circus aeruginosus</i>	drzewostany wokół jezior i stawów		ŚCISŁA (*)(**) BD I kod gatunku A081 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001	P,T,PB
9.	Błotniak zbożowy	<i>Circus cyaneus</i>	tereny otwarte, zadrzewienia		ŚCISŁA (*)(**) BD I kod gatunku A082	P
10.	Bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>	łąki, pastwiska w sąsiedztwie osad		ŚCISŁA (*) BD I kod gatunku A030 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001	A,P,T
11.	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	drzewostany często podmokłe głównie liściaste z obecnością dużych drzew wyznaczone strefy (gniazdo):		ŚCISŁA (*)(**) BD I kod gatunku A031 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001 Ochrona strefowa	A,P,PB
12.	Bogatka	<i>Parus major</i>	lasy, parki, ogrody, zadrzewienia		ŚCISŁA	A,P,T
13.	Brodzicz piskliwy	<i>Actitis hypoleucos</i>	brzegi wód		ŚCISŁA kod gatunku A168	P
14.	Brzeczka	<i>Locustella luscinioides</i>	rozległe szuwały nad jeziorami, stawami oraz innymi zbiornikami		ŚCISŁA kod gatunku A292	P
15.	Cierniówka	<i>Sylvia communis</i>	zarośla, zadrzewienia		ŚCISŁA	P,T
16.	Cyranka	<i>Anas querquedula</i>	zbiorniki wodne		ŚCISŁA (*) kod gatunku A055	P
17.	Cyraneczka	<i>Anas crecca</i>	jeziora, śródlądne bagna, stawy rybne		ŚCISŁA kod gatunku A052	A,PB
18.	Czajka	<i>Vanellus vanellus</i>	podmokłe łąki o niskiej roślinności, obrzeża zbiorników wodnych		ŚCISŁA (*) kod gatunku A142	A,P,T
19.	Czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	drzewostany w sąsiedztwie zbiorników wodnych		CZĘŚCIOWA	A,P,T
20.	Czarnogłówka	<i>Parus montanus</i>	lasy, parki, ogrody, zadrzewienia		ŚCISŁA	P,T
21.	Czeczotka	<i>Carduelis flammea</i>			ŚCISŁA kod gatunku A368	P
22.	Czubatka	<i>Parus cristatus</i>	lasy, parki, ogrody, zadrzewienia		ŚCISŁA	A,P,T
23.	Czyż	<i>Carduelis spinus</i>	lasy, parki, ogrody, zadrzewienia		ŚCISŁA	P,T

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa gatunku	Środowisko, lokalizacja	Uwagi	Ochrona 1)	Źródło danych
24.	Derkacz	<i>Crex crex</i>	rozległe podmokłe łąki		ŚCISŁA (*) BD I kod gatunku A122 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001	A, P, PB
25.	Drożdżik	<i>Turdus iliacus</i>	lasy z bogatym podszytem		ŚCISŁA	P
26.	Dudek	<i>Upupa epops</i>	zadrzewienia, obrzeża lasów		ŚCISŁA (*) kod gatunku A232	P,T
27.	Dymówka	<i>Hirundo rustica</i>	osady		ŚCISŁA	P,T
28.	Dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	stare drzewostany, głównie prześwietlone buczyny, olsy w dolinach cieków		ŚCISŁA (*) BD I kod gatunku A236 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001	A,P,T,PB
29.	Dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	lasy różnych typów, zadrzewienia		ŚCISŁA	A,P,T
30.	Dzięcioł średni	<i>Dendrocopos medius</i>	drzewostany głównie dębowe, rzadziej bukowe z dębem oraz olsy		ŚCISŁA (*) BD I kod gatunku A238 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001	P,T,PB
31.	Dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>	lasy liściaste i mieszane, ich obrzeża, zadrzewienia		ŚCISŁA (*) BD I kod gatunku A234	P
32.	Dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	lasy liściaste i mieszane, ich obrzeża, zadrzewienia		ŚCISŁA (*)	A,P,T,PB
33.	Dzięciołek	<i>Dendrocopos minor</i>	stare i średniowiekowe lasy liściaste, częściej olsy i brzeziniaki		ŚCISŁA	P
34.	Dziwonia	<i>Carpodacus erythrinus</i>	doliny rzek		ŚCISŁA kod gatunku A371	P
35.	Dzwoniec	<i>Carduelis chloris</i>	obrzeża borów i lasów mieszanych, parki, aleje, zadrzewienia		ŚCISŁA	P,T
36.	Gajówka	<i>Sylvia borin</i>	lasy, parki, ogrody		ŚCISŁA	P,T
37.	Gągoł	<i>Bucephala clangula</i>	jeziora i stawy rybne		ŚCISŁA (*) kod gatunku A055	A,P,T,PB
38.	Gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>	zadrzewienia i zakrzaczenia śródpolne		ŚCISŁA BD I kod gatunku A338 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001	A,P,T,PB
39.	Gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	bory sosnowe, lasy liściaste z domieszką świerka, parki, ogrody		ŚCISŁA	P,T
40.	Głowienka	<i>Aythya ferina</i>	zbiorniki wodne		kod gatunku A059	P,T
41.	Grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	lasy liściaste i mieszane szczególnie z domieszką graba		ŚCISŁA	P
42.	Grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	lasy, parki, zadrzewienia			P,T
43.	Jastrząb	<i>Accipiter gentilis</i>	kompleksy leśne		ŚCISŁA (**)	P,T
44.	Jer	<i>Fringilla coelebs</i>	lasy różnych typów		ŚCISŁA	P
45.	Jemiołuszka	<i>Bombycilla garrulus</i>	lasy, ogrody, tereny rolnicze		ŚCISŁA	P,T
46.	Jerzyk	<i>Apus apus</i>	miejscowości z wysokimi budynkami		ŚCISŁA	P,T
47.	Kania czarna	<i>Milvus migrans</i>	stare drzewostany w sąsiedztwie większych zbiorników wodnych; gatunek widywany na terenie N-ctwa		ŚCISŁA (*)(**) BD I kod gatunku A073 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001	A,P
48.	Kania ruda	<i>Milvus milvus</i>	stare drzewostany w sąsiedztwie większych zbiorników wodnych; gatunek widywany na terenie N-ctwa		ŚCISŁA (*)(**) BD I kod gatunku A074 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001	A,P
49.	Kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	lasy, parki, ogrody		ŚCISŁA	P,T
50.	Kawka	<i>Corvus monedula</i>	zadrzewienia, parki, tereny rolnicze, miasta		ŚCISŁA	P,T
51.	Kobuz	<i>Falco subbuteo</i>	starsze drzewostany brzegi większych lasów graniczące z terenami otwartymi lub zbiornikami wodnymi		ŚCISŁA (*)(**)	P
52.	Kokoszka wodna	<i>Gallinula chloropus</i>	zbiorniki wodne		ŚCISŁA kod gatunku A123	P,PB

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa gatunku	Środowisko, lokalizacja	Uwagi	Ochrona ¹⁾	Źródło danych
53.	Kopciuszek	<i>Phoenicurus ochruros</i>	osady		ŚCISŁA	P,T
54.	Kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	zbiorniki wodne		CZĘŚCIOWA kod gatunku A391	P,T
55.	Kos	<i>Turdus merula</i>	lasy, parki, zadrzewienia		ŚCISŁA	P,T
56.	Kowalik	<i>Sitta europaea</i>	lasy, parki, ogrody		ŚCISŁA	P,T
57.	Krakwa	<i>Anas strepera</i>	zbiorniki wodne		ŚCISŁA (*) kod gatunku A051	P,PB
58.	Krętogłów	<i>Jynx torquilla</i>	lasy, parki, zadrzewienia		ŚCISŁA	P
59.	Krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	dragowiny sosnowe również niewielkie lasy w krajobrazie rolniczym		ŚCISŁA	P,T
60.	Kropiatka	<i>Porzana porzana</i>	turzycowiska i podmokłe, kępiaste łąki		ŚCISŁA (*) BD I kod gatunku A119	P
61.	Kruk	<i>Corvus corax</i>	bory i bory mieszane, zręby, tereny otwarte		CZĘŚCIOWA	A,P,T
62.	Krwawodziób	<i>Tringa totanus</i>	bagna i podmokłe łąki		ŚCISŁA (*)(**) kod gatunku A162	P
63.	Krzyżodziób świerkowy	<i>Loxia curvirostra</i>	bory i lasy mieszane z domieszką świerka		ŚCISŁA	A,P
64.	Krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	cieki i zbiorniki wodne		kod gatunku A053	P,T
65.	Kukułka	<i>Cuculus canorus</i>	wszelkie typy lasów i zadrzewień, półotwarte obszary polno-łąkowe oraz otoczenia zbiorników wodnych		ŚCISŁA	A,P,T
66.	Kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	zadrzewienia, ogrody, skraje lasów		ŚCISŁA	P,T
67.	Kuropatwa	<i>Perdix perdix</i>	tereny rolnicze			P,T
68.	Kwiczół	<i>Turdus pilaris</i>	głównie krajobraz rolniczy, najczęściej niewielkie pasy zadrzewień w pobliżu łąk i pastwisk		ŚCISŁA	P,T
69.	Kwokacz	<i>Tringa nebularia</i>	zalesione bagna i brzegi rzek		ŚCISŁA kod gatunku A164	P
70.	Lelek	<i>Caprimulgus europaeus</i>	rozcłonkowane zrębami zupelnymi bory sosnowe		ŚCISŁA BD I kod gatunku A224	P
71.	Lerka	<i>Lullula arborea</i>	bory sosnowe, zręby		ŚCISŁA BD I kod gatunku A246 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001	A,P,PB
72.	Łabędź krzykliwy	<i>Cygnus cygnus</i>	zbiorniki wodne		ŚCISŁA BD I kod gatunku A038	A,P
73.	Łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	zbiorniki wodne		ŚCISŁA kod gatunku A036	P,T,PB
74.	Łęczak (Brodzicz leśny)	<i>Tringa glareola</i>	bagna, tereny podmokłe i brzegi zbiorników wodnych		ŚCISŁA (*)(**) BD I kod gatunku A166	P
75.	Łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	miejsca związane z wysoką roślinnością zielną: nieużytki, niskie zarośla, pola uprawne		ŚCISŁA	P
76.	Łyska	<i>Fulica atra</i>	zbiorniki wodne		kod gatunku A125	A,P,T,PB
77.	Makolągwa	<i>Carduelis cannabina</i>	zadrzewienia, zakrzaczenia, śródpolne, obrzeża lasów, ogrody		ŚCISŁA	P
78.	Mazurek	<i>Passer montanus</i>	w mniejszym stopniu związany z osadami ludzkimi niż wróbel, zadrzewienia śródpolne oraz na obrzeżach lasów w pobliżu pól		ŚCISŁA	P,T
79.	Mewa pospolita	<i>Larus canus</i>	zbiorniki wodne		ŚCISŁA	P
80.	Modraszka	<i>Parus caeruleus</i>	lasy liściaste i mieszane rzadziej bory sosnowe, zadrzewienia		ŚCISŁA	A,P,T
81.	Muchołówka mała	<i>Ficedula parva</i>	stare, cieniste lasy bukowe, rzadziej lasy mieszane z dolnym piętrzem bukowym		ŚCISŁA BD I kod gatunku A320 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001	P,PB

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa gatunku	Środowisko, lokalizacja	Uwagi	Ochrona 1)	Źródło danych
82.	Muchołówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	światliste drzewostany liściaste i mieszane, obrzeża lasów		ŚCISŁA	A,P
83.	Muchołówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	las liściaste i mieszane		ŚCISŁA	P
84.	Mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	drzewostany iglaste, w mniejszym stopniu związany ze świerkiem od zniczka		ŚCISŁA	P,T
85.	Myszołów	<i>Buteo buteo</i>	wszelkie typy lasów, szczególnie ich obrzeża		ŚCISŁA	A,P,T
86.	Myszołów włochaty	<i>Buteo lagopus</i>			ŚCISŁA	P
87.	Nurogęś	<i>Mergus merganser</i>	większe jeziora i stawy rybne		ŚCISŁA (*) BD I kod gatunku A056	P
88.	Oknówka	<i>Delichon urbica</i>	osady		ŚCISŁA	A,P,T
89.	Orlik krzykliwy	<i>Aquila pomarina</i>	podmokłe olsy graniczące z łąkami wyznaczona strefa (gniazdo):		ŚCISŁA BD I kod gatunku A089 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001 Ochrona strefowa	A,P
90.	Paszkot	<i>Turdus viscivorus</i>	rozległe, wysokopiennie bory i bory mieszane		ŚCISŁA	P
91.	Pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	las wszelkich typów		ŚCISŁA	A,P,T
92.	Pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	las wszelkich typów		ŚCISŁA	P,T
93.	Perkoz zausznik	<i>Podiceps nigricollis</i>	większe zbiorniki wodne		ŚCISŁA kod gatunku A008	P
94.	Perkoz dwuczuby	<i>Podiceps cristatus</i>	większe zbiorniki wodne		ŚCISŁA kod gatunku A005	A,P,T
95.	Perkoz rdzawoszyi	<i>Podiceps griseigena</i>	większe zbiorniki wodne		ŚCISŁA kod gatunku A006	A,P
96.	Perkozek	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	niewielkie zbiorniki wodne, płytkie i obficie zarośnięte stawy		ŚCISŁA kod gatunku A004	P,PB
97.	Piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	szczególnie młodniki i drągowiny sosnowe, w starszych drzewostanach głównie skraje lasów		ŚCISŁA	P,T
98.	Pięgża	<i>Sylvia curruca</i>	zakrzewienia, obrzeża lasów		ŚCISŁA	P
99.	Pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	las różnych typów		ŚCISŁA	P,T
100.	Pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	głównie w starszych drzewostanach sosnowych		ŚCISŁA	P
101.	Pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>	osady, brzegi wód		ŚCISŁA	P,T
102.	Pliszka żółta	<i>Motacilla flava</i>	łąki, pastwiska, pola		ŚCISŁA	P
103.	Płaskonos	<i>Anas clypeata</i>	zbiorniki wodne		ŚCISŁA (*) kod gatunku A056	P
104.	Płomykówka	<i>Tyto alba</i>	osady w pobliżu pól i łąk, równiny z zadrzewieniami		ŚCISŁA (*) (**)	P
105.	Pokląska	<i>Saxicola rubetra</i>	wilgotne ugory, bagna, tereny rolnicze z rozproszonymi krzewami		ŚCISŁA	P
106.	Pokrzywnica	<i>Prunella modularis</i>	drzewostany z udziałem świerka w podszycie, uprawy i młodniki świerkowe		ŚCISŁA	P
107.	Potrzeszcz	<i>Emberiza calandra</i>	tereny otwarte, zadrzewienia		ŚCISŁA	P
108.	Potrzos	<i>Emberiza schoeniclus</i>	tereny bagienne i podmokłe z krzewami i szuwarami, trzciny, łąki o zróżnicowanym stopniu uwilgotnienia		ŚCISŁA	P
109.	Przepiórka	<i>Coturnix coturnix</i>	tereny otwarte, łąki, pastwiska		ŚCISŁA kod gatunku A113	P

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa gatunku	Środowisko, lokalizacja	Uwagi	Ochrona ¹⁾	Źródło danych
110.	Puchacz	<i>Bubo bubo</i>	starsze drzewostany strefa ochrony (gniazdo)		ŚCISŁA (*)(**) BD I kod gatunku A215 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001 podlega ochronie strefowej, wyznaczona strefa ochronna w otoczeniu gniazda	A,P
111.	Pustułka	<i>Falco tinnuculus</i>	tereny otwarte		ŚCISŁA (*)(**) BD I kod gatunku A096	P,T
112.	Puszczyk	<i>Strix aluco</i>	lasy liściaste i mieszane		ŚCISŁA (**)	A,P
113.	Raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	las z gęstym podszytem		ŚCISŁA	P
114.	Remiz	<i>Remiz pendulinus</i>	zadrzewienia wierzbowe, topolowe i olchowe porastające brzegi rzek i zbiorników wodnych		ŚCISŁA kod gatunku A336	P
115.	Rokitniczka	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	siedliska związane z wodą lub podmokłe		ŚCISŁA kod gatunku A295	P
116.	Rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	las różnych typów, parki, ogrody		ŚCISŁA	P,T
117.	Rybitwa czarna	<i>Chlidonias niger</i>	zbiorniki wodne		ŚCISŁA (*)(**) BD I kod gatunku A197	P
118.	Rybitwa zwyczajna	<i>Sterna hirundo</i>	zbiorniki wodne		ŚCISŁA kod gatunku	P
119.	Rybołów	<i>Pandion haliaetus</i>	stare drzewostany w sąsiedztwie większych zbiorników wodnych wyznaczone strefy (gniazdo):		ŚCISŁA (*)(**) BD I kod gatunku A094 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001 Ochrona strefowa	A,P,PB
120.	Samotnik	<i>Tringa ochropus</i>	śródlądne bagna, zabagnione doliny cieków, podmokłe olsy		ŚCISŁA (*)(**) kod gatunku A165	P,PB
121.	Sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	osady		ŚCISŁA	P,T
122.	Sieweczka rzeczna	<i>Charadrius dubius</i>	w pobliżu wód stojących, również suche ugory		ŚCISŁA BD I kod gatunku A136	P
123.	Sikora uboga	<i>Parus palustris</i>	las łąkowe, olchowe i grądy a także drzewostany mieszane		ŚCISŁA	P,T
124.	Siniak	<i>Columba oenas</i>	starsze drzewostany głównie bukowe, również dąbrowy i prześwietlone sośniny		ŚCISŁA kod gatunku A207	P,PB
125.	Skowronek	<i>Alauda arvensis</i>	tereny otwarte		ŚCISŁA	P,T
126.	Słonka	<i>Scolopax rusticola</i>	las głównie liściaste lub z domieszką gat. liściastych		kod gatunku A155	P,T,PB
127.	Słowik rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>	obrzeża wilgotnych lasów, zarośla		ŚCISŁA	P
128.	Słowik szary	<i>Luscinia luscinia</i>	obrzeża wilgotnych lasów, zarośla		ŚCISŁA BD I kod gatunku A270	A,P
129.	Sokół wędrowny	<i>Falco peregrinus</i>	las, głównie starodrzewie z obecnością dużych drzew		ŚCISŁA (*)(**) BD I kod gatunku A103 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001 podlega ochronie strefowej, wyznaczono strefę w otoczeniu gniazda	A
130.	Sosnowka	<i>Parus ater</i>	bory sosnowe		ŚCISŁA	A,P,T
131.	Sowa uszata	<i>Asio otus</i>	krajobraz rolno-leśny, skraje lasów		ŚCISŁA	A,P
132.	Sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	las różnych typów		ŚCISŁA	P,T
133.	Sroka	<i>Pica pica</i>	luźne zadrzewienia i zakrzewienia w krajobrazie rolniczym, również przy osadach leśnych		CZĘŚCIOWA	P,T

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa gatunku	Środowisko, lokalizacja	Uwagi	Ochrona 1)	Źródło danych
134.	Srokosz	<i>Lanius excubitor</i>	tereny otwarte, zadrzewienia		ŚCISŁA kod gatunku A340	P
135.	Sóweczka	<i>Glaucidium passerinum</i>	starsze drzewostany, z bogatym podszytem, głównie świerkowym		ŚCISŁA	S
136.	Strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	zamieszkuje wszelkie typy lasów z bujniejszym podszytem liczniej w lasach wilgotnych i olsach		ŚCISŁA	P,T
137.	Szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	tereny otwarte lub luźne zadrzewienia, skraje lasów		ŚCISŁA	P,T
138.	Szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	unika wnętrza dużych kompleksów leśnych, chyba że są poprzecinane terenami otwartymi, głównie skraje lasów		ŚCISŁA	P,T
139.	Śmieszka	<i>Larus ridibundus</i>	jeziora, stawy		ŚCISŁA kod gatunku A179	P
140.	Śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	wszystkie typy lasów		ŚCISŁA	P,T
141.	Świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>	obrzeża lasów, powierzchnie po rębni gniazdowej		ŚCISŁA	A,P,T
142.	Świergotek łąkowy	<i>Anthus pratensis</i>	łąki, pastwiska		ŚCISŁA	P
143.	Świstunka	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	starsze drzewostany liściaste i mieszane		ŚCISŁA	P
144.	Trzciniak	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	trzciniowiska wzdłuż zbiorników wodnych		ŚCISŁA	A,P,T,PB
145.	Trzcinniczek	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	trzciniowiska wzdłuż zbiorników wodnych		ŚCISŁA kod gatunku A297	A,P
146.	Trzmielojad	<i>Pernis apivorus</i>	lasy liściaste i mieszane		ŚCISŁA (**) BD I kod gatunku A072 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001	P
147.	Trznadel	<i>Emberiza citrinella</i>	obrzeża lasów, śródleśne, polany, zadrzewienia, tereny otwarte		ŚCISŁA	P,T
148.	Turkawka	<i>Streptopelia turtur</i>	obrzeża lasów i zadrzewienia różnego typu		ŚCISŁA	P,PB
149.	Wąsatka	<i>Panurus biarmicus</i>	trzciniowiska		ŚCISŁA kod gatunku A323	P
150.	Wilga	<i>Oriolus oriolus</i>	lasz głównie liściaste i mieszane, zadrzewienia		ŚCISŁA	A,P,T
151.	Włochatka	<i>Aegolius funereus</i>	drzewostany sosnowe, głównie z udziałem świerka		ŚCISŁA (*)(**) BD I kod gatunku A223	P, S
152.	Wrona	<i>Corvus corone</i>	zadrzewienia śródleśne i obrzeża lasów, często lasy wokół zbiorników wodnych		CZĘŚCIOWA	P,T
153.	Wróbel	<i>Passer domesticus</i>	osady		ŚCISŁA	P,T
154.	Zaganiacz	<i>Hippolais icterina</i>	najczęściej spotykany w strefach ekotonowych las-powierzchnia otwarta, unika wnętrza dużych kompleksów leśnych		ŚCISŁA	P
155.	Zielonka	<i>Porzana parva</i>	turzcynowiska i podmokłe kępiaste łąki		ŚCISŁA BD I kod gatunku A120	P
156.	Zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	lasz, parki, zadrzewienia		ŚCISŁA	P,T
157.	Zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>	obrzeża wód stojących i płynących z urwistymi brzegami		ŚCISŁA (*)(**) BD I kod gatunku A229 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001	A,P,T
158.	Zniczek	<i>Regulus ignicapillus</i>	w drzewostanach z domieszką świerka średnich i starszych klas wieku		ŚCISŁA	P
159.	Żuraw	<i>Grus grus</i>	niewielkie bagienka śródleśne, obrzeża zbiorników wodnych		ŚCISŁA (*) BD I kod gatunku A127 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLB80001	A,P,PB,T,I

¹⁾ Status ochrony w Polsce (Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419)

ŚCISŁA – gatunki objęte w Polsce ochroną ścisłą

(*) – gatunki wymagające ochrony czynnej

BD I – gatunek z załącznika I Dyrektywy Ptasiej

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

²⁾ Źródło danych:

A – ankieta walorów przyrodniczych Nadleśnictwa

P – Program Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Barlinek na lata 2003 – 2012 r.

PB – Inwentaryzacja gatunków ptaków wg Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Puszcza Barlinecka PLB080001

S – Inwentaryzacja sów w Nadleśnictwie Barlinek

T – dane z prac taksacyjnych

I - powszechna inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, przeprowadzona przez Nadleśnictwo Barlinek w 2007

• **Kręgowce – ssaki**

Tabela 27. Gatunki ssaków z terenów Nadleśnictwa Barlinek.

Lp	Gatunek, nazwa polska łacińska	Lokalizacja	Występowanie - ogólny opis	Zagrożenia	Uwagi ¹⁾	Źródło ²⁾
1.	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	na obszarze Nadleśnictwa, m.in.	wzdłuż cieków i zbiorników wodnych, dynamiczny wzrost liczebności i zasięgu populacji	klusownictwo, regulacja cieków	ŚCISŁA (*) HD II Kod gatunku 1337	A,P,T,I
2.	Gronostaj <i>Mustela erminea</i>	na obszarze Nadleśnictwa	obrzeża lasu, zarośla		ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
3.	Jeż <i>Erinaceus europaeus</i>	na obszarze Nadleśnictwa	widne lasy, zarośla	ruch samochodowy	ŚCISŁA	
4.	Karlik malutki <i>Pipistrellus pipistrellus</i>	b.d			ŚCISŁA (*)	P
5.	Karlik większy <i>Pipistrellus nathusii</i>	b.d			ŚCISŁA (*)	P
6.	Kret <i>Talpa europea</i>	na obszarze Nadleśnictwa	łąki i pastwiska		CZĘŚCIOWA	P,T
7.	Łasica <i>Mustela nivalis</i>	na obszarze Nadleśnictwa,	obrzeża lasów, łąki, pola	ruch samochodowy	ŚCISŁA	P
8.	Rzęsorek rzeczek <i>Neomys fodiens</i>	nadrzeczne drzewostany i wody rzeki Płonia	rzeki i strumienie o czystym nurcie i czystym, żwirowatym lub piaszczystym dnie, jeziora, stawy, tereny bagienne	zanieczyszczenie wód	ŚCISŁA	P
9.	Ryjówka aksamitna <i>Sorex araneus</i>	na obszarze Nadleśnictwa	lasy, głównie liściaste i mieszane		ŚCISŁA	A,P
10.	Ryjówka malutka <i>Sorex minutus</i>	na obszarze Nadleśnictwa	lasy, głównie liściaste i mieszane		ŚCISŁA	A,P
11.	Smużka leśna <i>Sicista betulina</i>	na obszarze Nadleśnictwa	lasy, głównie liściaste i mieszane		ŚCISŁA	P
12.	Wiewiórka pospolita <i>Sciurus vulgaris</i>	na obszarze Nadleśnictwa	lasy, parki, często w sąsiedztwie osad	ruch samochodowy	ŚCISŁA	
13.	Wydra <i>Lutra lutra</i>	na obszarze Nadleśnictwa,	brzegi cieków i zbiorników, bagna, olsy	melioracje i zabudowa hydrotechniczna obiektów wodnych, zanieczyszczenie wód	CZĘŚCIOWA HD II Kod gatunku 1355 Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	A,P
	NIETOPERZE <i>Chiroptera</i>	na obszarze całego Nadleśnictwa	stare drzewostany, stare osady		ŚCISŁA (*)	A,P
1.	Borowiec wielki <i>Nyctalus noctula</i>	brak dokładnych danych o lokalizacjach kolonii			ŚCISŁA (*)	P
2.	Gacek wielkouch <i>Plecotus auritus</i>	jw.			ŚCISŁA (*)	P
3.	Mroczek późny <i>Eptesicus serotinus</i>	jw.			ŚCISŁA (*)	P
4.	Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	jw.			ŚCISŁA (*), HD II Kod gatunku 1324	P
5.	Nocek rudy <i>Myotis daubentonii</i>	jw.			ŚCISŁA (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH320006	P
6.	Nocek wąsatek <i>Myotis mystacinus</i>	jw.			ŚCISŁA (*)	P

¹⁾ Status ochrony w Polsce (Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419)

ŚCIŚTA – gatunki objęte w Polsce ochroną ścisłą

(*) – gatunki wymagające ochrony czynnej

(**) – gatunki, których dotyczy zakaz fotografowania, filmowania i obserwacji mogących powodować płoszenie lub niepokojenie

HD II – gatunek z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej

²⁾ Źródło danych:

P – Program Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Barlinek na lata 2003 – 2012 r.

A – ankieta walorów przyrodniczych Nadleśnictwa

T – dane z prac taksacyjnych

I – powszechna inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, przeprowadzona przez Nadleśnictwo Barlinek w 2007

3.1.8.2. Zwierzęta objęte ochroną strefową

Ochrona strefowa ma na celu ochronę miejsc rozrodu i regularnego przebywania niektórych gatunków zwierząt. Obszar chroniony stanowią dwie strefy. Strefę ochrony całoroczną ustanawia się w promieniu do 200 m (dla niektórych gatunków – do 100, 50, 10 metrów) od stwierdzonego miejsca gniazdowania lub regularnego przebywania. Otaczającą strefę całoroczną strefa ochrony okresowej obowiązuje jedynie w okresie lęgowym danego gatunku a jej promień powinien w zasadzie wynosić do 500 m. Poza okresem lęgowym zabiegi w strefie okresowej są dopuszczalne.

Wykaz gatunków zwierząt chronionych strefowo, oraz informacje dotyczące wielkości strefy oraz okresowych terminów ochronnych, podane są w Załączniku nr 5 do Rozporządzenia Min. Środ. z dnia 12 października 2011 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419). Wykaz zawiera: 1 gatunek owada, 3 gatunki gadów, 20 gatunków ptaków i 4 gatunki ssaków (oraz dodatkowo zimowiska nietoperzy powyżej 200 osobników).

Na terenie Nadleśnictwa Barlinek ochrona strefowa (tabela 28) zajmuje powierzchnię 628,28 ha (powierzchnie wydzieleń ze strefami nakładającymi się zostały policzone tylko raz), suma wszystkich stref wynosi 666,01 ha.

Tabela 28. Podstawowe informacje na temat ochrony strefowej w Nadleśnictwie Barlinek.

Lp.	Gatunek	Leśnictwo	Lokalizacja gniazda	Strefa ochrony całorocznej	Strefa ochrony okresowej	Pow. strefy [ha] (całoroczna /okresowa)	Akt powołujący, uwagi
1.	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>					3,30/13,23	Decyzja nr 13/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 sierpnia 2011 r.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Lp.	Gatunek	Leśnictwo	Lokalizacja gniazda	Strefa ochrony całorocznej	Strefa ochrony okresowej	Pow. strefy [ha] (całoroczna /okresowa)	Akt powołujący, uwagi
2.	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>					9,96/53,2	Decyzja z dnia 11 października 2007 r. Wojewody Zachodniopomorskiego Znak spr.: SR-P-2-6652/1/5/07
3.	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>					13,27/20,57	Wniosek o likwidację strefy został przesłany do RDOŚ pismem z dnia 08.08.2012 r.
4.	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>					14,37/43,24	Decyzja z dnia 11 października 2007 r. Wojewody Zachodniopomorskiego Znak spr.: SR-P-2-6652/1/5/07
5.	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>					8,02/53,64	Decyzja z dnia 11 października 2007 r. Wojewody Zachodniopomorskiego Znak spr.: SR-P-2-6652/1/5/07
6.	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>					12,14/32,2 *	Decyzja z dnia 11 października 2007 r. Wojewody Zachodniopomorskiego Znak spr.: SR-P-2-6652/1/5/07
7.	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>					15,96/40,11	Decyzja z dnia 11 października 2007 r. Wojewody Zachodniopomorskiego Znak spr.: SR-P-2-6652/1/5/07
8.	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>					7,15/53,71	Decyzja z dnia 11 października 2007 r. Wojewody Zachodniopomorskiego Znak spr.: SR-P-2-6652/1/5/07
9.	Puchacz <i>Bubo bubo</i>					2,33/16,92	Decyzja 19/2012 RDOŚ z dnia 31.10.2012 r.
10.	Rybołów <i>Pandion haliaetus</i>					1,57/14,12	Decyzja 19/2012 RDOŚ z dnia 31.10.2012 r.
11.	Rybołów <i>Pandion haliaetus</i>					4,52/12,49	Decyzja 19/2012 RDOŚ z dnia 31.10.2012 r.
12.	Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>					9,40/62,67	Decyzja z dnia 11 października 2007 r. Wojewody Zachodniopomorskiego Znak spr.: SR-P-2-6652/1/5/07
13.	Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>					2,18/19,34	Decyzja nr 13/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 sierpnia 2011 r.
14.	Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>					13,67/32,54	Decyzja z dnia 11 października 2007 r. Wojewody Zachodniopomorskiego Znak spr.: SR-P-2-6652/1/5/07
15.	Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>					5,90/36,56	Decyzja z dnia 11 października 2007 r. Wojewody Zachodniopomorskiego Znak spr.: SR-P-2-6652/1/5/07

Lp.	Gatunek	Leśnictwo	Lokalizacja gniazda	Strefa ochrony całorocznej	Strefa ochrony okresowej	Pow. strefy [ha] (całoroczna /okresowa)	Akt powołujący, uwagi
16.	Sokół wędrowny <i>Falco peregrinus</i>					0,57/37,16 *	Decyzja 18/2012 RDOŚ z dnia 25.10.2012 r.
	Razem:					124,31/ 541,70	

* strefy w większości pokrywające się ze sobą

** - pododdział na gruntach nieleśnych o powierzchni 1,08 ha

3.1.9. Inne działania zmierzające do zachowania walorów przyrodniczych i bioróżnorodności

- Ostoje ksylobiontów.

Mikrosiedliska związane z martwymi drzewami są fragmentami ekosystemów o dużej bioróżnorodności, miejscami bytowania różnych gatunków, często zagrożonych. Ich ochrona zachowawcza zyskuje w ostatnich latach na znaczeniu i często jest postulowana przez środowiska naukowe i organizacje ekologiczne. W roku 2009 Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych wydał zarządzenie nr 11 w sprawie ochrony zasobów rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych na terenie RDLP Szczecin.

Na terenie Nadleśnictwa Barlinek ostoje ksylobiontów wyznaczono w 280 miejscach, jako całe pododdziały, ich fragmenty oraz jako kępy ekologiczne. Masę martwego drewna szacowano w nich w 2010 r. na ponad 3700 m³.

W trakcie prac taksacyjnych oszacowano również miąższość drewna martwego dla całego obrębu leśnego, wynosi ona (wg. stanu na 01.01.2013 r.) blisko 71800 m³.

- Ochrona starych dębów

Nadleśnictwo Barlinek realizuje na swoim terenie opracowany przez pracowników Nadleśnictwa projekt ochrony starych dębów. Jego celem jest ochrona różnorodności biologicznej Puszczy Barlineckiej poprzez zachowanie puli genowej lokalnych dębów szypułkowych i bezszypułkowych w wieku powyżej 200 lat. Dęby te występują licznie na terenie puszczy w postaci drzewostanów, grup drzew i pojedynczych egzemplarzy.

Wg stanu na 1 stycznia 2013 roku dąb występuje w Nadleśnictwie jako gatunek panujący na powierzchni 1815,04 ha, co stanowi 9,65 %. Dęby w drzewostanach puszczy zawsze miały duże znaczenie, czego dowodem są opisy taksacyjne z roku 1949, 1960, 1970 oraz opisy niemieckie. W latach 40 i 50 XX wieku stare drzewostany dębowe tworzone były głównie z drzew w wieku 230-280 lat oraz starszych. Miejscami tworzyły one zwarte powierzchnie.

W Nadleśnictwie zinwentaryzowano jak dotąd 630 drzew w wieku powyżej 200 lat

określając ich dokładną lokalizację, wiek, jakość i stan zdrowotny. Wiek najstarszego określono na 470 lat. Drzewostany z istniejącymi starymi dębami zostały zakwalifikowane do drzewostanów zachowawczych i wyłączone z zabiegów gospodarczych. Pobrany z nich materiał posłużył do założenia w ostatnim czasie plantacji nasiennej zachowawczej i archiwum klonów.

3.2. Proponowane i projektowane formy ochrony przyrody

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowogródek Pomorski odnajdujemy propozycję utworzenia rezerwatu przyrody „Bukowiec”. Propozycję tą uzasadniono następująco:

„Obiekt ten leży przy południowej granicy gminy, na obszarze Barlinecko – Gorzowskiego Parku Krajobrazowego, w kompleksie lasów Puszczy Barlineckiej Nadleśnictwa Barlinek, Leśnictwo Polana. Obszar rezerwatu wynosi 145,29 ha, z tego w gminie Nowogródek Pomorski znajduje się 137,25 ha a pozostała część 8,04 ha leży w gminie Kłodawa.

Celem ochrony tego obiektu przyrodniczego jest zachowanie ze względu na znaczenie naukowo – dydaktyczne i krajobrazowe zróżnicowanych ekosystemów obejmujących: śródleśne, zarastające jezioro Ściegienko (Bukowiec) oraz naturalne siedliska drzewostanów bukowych i olsów, torfowisko niskie, wilgotną łąkę ostrożeńiową z licznymi stanowiskami chronionych gatunków roślin (m.in. różne odmiany storczyków) i zwierząt.

W rezerwacie znajdują się siedliska i gatunki prawnie chronione w Polsce oraz wymienione na listach Dyrektywy Siedliskowej i Dyrektywy Ptasiej a także chronione Konwencją Berneńską.”

Liczne propozycje nowych form ochrony przyrody na terenach w zasięgu działania lub na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Barlinek zostały ujęte w „Waloryzacji przyrodniczej województwa zachodniopomorskiego” wykonanej przez Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie w lutym 2010 r. Wykaz tych obiektów zamieszczono w tabelach 29-30.

Barlinek lub częściowo będących w jego zarządzie.

Nazwa	Powierzchnia orientacyjna [ha]	Cel ochrony
Buczyny Barlineckie	227	Zachowanie ekosystemów leśnych i mokradłowych z typową dla nich florą i fauną oraz drzewostanów bukowych o wybitnych walorach krajobrazowych.
Bukowiec	149	Zachowanie ze względów na znaczenie naukowo-dydaktyczne i krajobrazowe dobrze zachowanych siedlisk drzewostanów buków i olsów.
Grądowa Dolina	57	Zachowanie ekosystemów leśnych, wodnych i bagiennych, z typową dla nich florą i fauną oraz walorów krajobrazowych, dydaktycznych i badawczych.
Janowskie Murawy	47	Zachowanie ekosystemów muraw kserotermicznych, leśnych i źródliskowych z typową dla nich florą i fauną oraz walorów krajobrazowych.
Jezioro Listek	29	Zachowanie kompleksu biotopów mokradłowych z typową roślinnością wodną i torfowiskową i stanowiskami chronionej i zagrożonej flory.
Jezioro Okunie	103	Zachowanie mezotroficznego jeziora z rzadkimi zespołami roślin wodnych oraz jego otoczenia z kompleksem bagien, torfowisk i lasów.
Jezioro Sitno-Lubiszewko	253	Zachowanie ekosystemów leśnych, wodnych i bagiennych, z typową dla nich florą i fauną oraz walorów rekreacyjnych, dydaktycznych i badawczych.
Lilie Wodne	51	Zachowanie jeziora i przyległego kalcyfilnego torfowiska z roślinnością wodną i torfowiskową, w obrębie kompleksu leśnego.
Wąwozy pod Żydowem	58	Zachowanie ekosystemów leśnych – lasów grądowych w krajobrazie morenowym pociętym wąwozami.
Wilcze Jary	58	Zachowanie starodrzewi gatunków liściastych na zboczach wąwozów oraz kompleksów źródliskowych i cieków wodnych o znaczeniu dla gospodarki wodnej całego obszaru.
Źródła Płoni	29	Zachowanie ekosystemów leśnych, źródliskowych, wodnych i bagiennych, z typową dla nich florą i fauną oraz walorów krajobrazowych, dydaktycznych i badawczych.

Tabela 30. Proponowane pojedyncze i grupowe pomniki przyrody na terenie Nadleśnictwa Barlinek.

Nazwa	Obwód	Forma	Lokalizacja
Lipa drobnolistna	380	pojedynczy	
Buk pospolity	486	pojedynczy	
Buk pospolity	340	pojedynczy	
Buk pospolity	320	pojedynczy	
Dąb szypułkowy	410-510	grupa (2szt.)	

Tabela 31. Proponowane pomniki przyrody w formie alei na terenie lub w pobliżu gruntów Nadleśnictwa Barlinek.

Nazwa	Obwód [cm]	Długość alei [km]	Nazwa gminy	Bliższa miejscowość	Położenie
Lipa drobnolistna	230-300	0,32	Barlinek	Okunie	
Klon jawor, Lipa drobnolistna, Dąb czerwony	230-290	2,44	Pełczyce	Wierzchno	
Dąb szypułkowy	210-415	0,92	Barlinek	Żydowo	

Tabela 32. Proponowane użytki ekologiczne z terenów w zasięgu działania Nadleśnictwa Barlinek

lub częściowo będących w jego zarządzie.

Nazwa	Opis	Cel ochrony	Gmina	Powierzchnia [ha]
Żurawina	Torfowisko mszarne, wykształcone w niewielkim zagłębieniu na obszarze sandrowym	Ekosystem żywego kottowego torfowiska mszarnego, flora	Pełczyce	4,24
Torfowiska kottowe	Grupa kilku niewielkich torfowisk mszarnych, w zagłębieniach na obszarze sandrowym	Ekosystem żywego kottowego torfowiska mszarnego, flora	Pełczyce	3,79
Jezioro Ciche	Przełykowe jezioro wraz z przyległymi zaroślami i torfowiskiem	Zachowanie walorów przyrodniczych oraz krajobrazowych obiektu z jego szatą roślinną	Nowogródek Pomorski	20,2
Grzybienie	Śródlądne jezioro w zagłębieniu wytopiskowym	Ekosystem wodny, zbiorowiska wodne i szuwarowe, flora	Pełczyce	6,34
Dzikowskie Mokradła	Kompleks unaturalniających się biotopów bagiennych z szeroką gamą zbiorowisk roślinności wodnej	Zachowanie półnaturalnych i unaturalniających się ekosystemów wodnych, bagiennych, leśnych i zaroślowych oraz krajobrazu rynny polodowcowej	Barlinek	31,53
Łozowisko koło Karska	Obniżenie, pośród żyznych, wilgotnych łąk wykształconych na podłożu torfowym	Zachowanie walorów przyrodniczych oraz krajobrazowych obiektu o cechach naturalności z jego szatą roślinną	Nowogródek Pomorski	54,69

Tabela 33. Proponowane zespoły przyrodniczo-krajobrazowe pokrywające się częściowo z terenem zarządzanym przez Nadleśnictwo Barlinek

Nazwa	Opis	Cel ochrony	Gmina	Powierzchnia [ha]	Zalecenia
Jezioro Panieńskie, Jezioro Pełcz	Zróżnicowane ekosystemy, wodne, bagienne, murawowe i leśne, flora, drzewa pomnikowe układy zieleni zabytkowej wykształcone w polodowcowej rynnie jezior	Jeziora w rynnie polodowcowej, krajobraz młodoglacjalnych form geomorfologicznych, naturalne ekosystemy wodne, bagienne, murawowe i leśne, flora	Pełczyce	986	Zaniechanie wypasu i zalesiania
Jeziora	Zróżnicowane ekosystemy, wodne, bagienne i leśne w rynnie polodowcowej z zagłębieniami wytopiskowymi. Czyste, głębokie jeziora z interesującą roślinnością	Przyroda i krajobraz doliny roztopowej na obszarze sandrowym i naturalne ekosystemy wodne, bagienne i leśne, flora, drzewa pomnikowe	Pełczyce	238	Zachować stan obecny

Leśniczowie Nadleśnictwa Barlinek podali w ankietach drzewa o wymiarach kwalifikujących

je do utworzenia z nich pomników przyrody. Poniżej zamieszczono wykaz tych drzew.

Tabela 34. Drzewa proponowane przez leśniczych do objęcia ochroną w formie pomników przyrody

Leśnictwo	Gatunek drzewa	Pierśnica	Wysokość	Lokalizacja
Śródborów	Dąb szypułkowy			
	Sosna zwyczajna			
	Dąb bezszypułkowy			
	Buk zwyczajny			
	Buk zwyczajny			
	Buk zwyczajny			
Łubianka	Dąb szypułkowy			
Kinice	Dąb bezszypułkowy			
	Dąb bezszypułkowy			
	Żywotnik			
	Dąb bezszypułkowy			
	Dąb bezszypułkowy			
	Lipa szerokolistna			
Okno	Buk zwyczajny			

4. Walory przyrodniczo-leśne

4.1. Budowa geologiczna, rzeźba terenu i gleby

Charakterystykę geologiczno-morfologiczną terenów Nadleśnictwa oraz charakterystykę głównych typów gleb występujących na jego terenie podano w oparciu o Elaborat glebowo-siedliskowy opracowany dla Nadleśnictwa Barlinek wg stanu na dzień 01.01.2001 r.

Elaborat glebowo-siedliskowy jest podstawą optymalnego projektowania sposobów zagospodarowania lasu i postępowania hodowlanego. Kartografia siedliskowa dostarcza gospodarzowi lasu szeregu danych o naturalnym zróżnicowaniu siedlisk leśnych i ich przestrzennym rozmieszczeniu. Całość informacji zebranych w operacie siedliskowym powinna zostać wykorzystana w możliwie najszerszym zakresie do opracowania przyrodniczych podstaw prowadzenia gospodarki leśnej.

Utwory geologiczno-glebowe:

Tereny Nadleśnictwa Barlinek leżą na obszarze ukształtowanym w trakcie ostatniego zlodowacenia – północnopolskiego, w jego stadium pomorskim. Stadium to zostało podzielone na 3 fazy: maksymalną, chojeńską i mielęcińską. Moreny czołowe fazy maksymalnej w przeważającej części przedstawiają typ akumulacyjny. Ich przebieg można wyznaczyć w linii: Trzcinna – Karsko – Barlinek – Recz. Od linii tej, na południe występują rozległe powierzchnie sandrów moryńskiego i Barlinecko-Gorzowskiego (obecnie tereny Puszczy Barlineckiej). Moreny czołowe fazy chojeńskiej również przedstawiają struktury typu akumulacyjnego, jednak w nielicznych przypadkach występują tu również formy glacitektoniczne. Omawiane moreny można wyznaczyć ciągiem przechodzącym w pobliżu miejscowości: Dłusko Gryfińskie – Piaseczno – Mostkowo – Moczkowo. Tutaj ciągi morenowe fazy maksymalnej i chojeńskiej łączą się, by w kierunku na Recz i Ińsko utworzyć jedną strefę. Na zachód od Barlinka moreny czołowe omawianej fazy występują w odległości od 2 do 10 km na północ od linii fazy maksymalnej. W efekcie dalszej ablacji zachodniego i południowego skrzydła języka lodowca zwanego lobem Odry nastąpiła dalsza recesja jego krawędzi na nową linię postojową wyznaczoną przez miejscowości: Mielęcín – Jesionowo – Pełczyce – Będargowo. Jest to ciąg mniej wyraźny od wyznaczonych poprzednio dwóch faz.

Wśród równoleżnikowo biegnącej strefy moren czołowych fazy maksymalnej stadium pomorskiego, sandr barlinecki ma najbardziej wschodnie położenie. Powierzchnia sandru pocięta jest krótkimi dolinami wód roztopowych i podziurawiona wytopiskami. W kierunku krawędzi Jeziora Barlineckiego sandr opada stromym zboczem. W kierunku południowym rozszerza się i

przechodzi w równinę sandrową, która nie jest typowym obszarem tego typu ale ma powierzchnię falistą, z licznymi płytszymi lub głębokimi wytopiskami oraz z występującymi rozległymi obniżeniami.

Obszar moreny czołowej na terenie Nadleśnictwa Barlinek przecina południkowo rynnowa dolina Płoni. Na jej obszarze zalegają pokrywy utworów czwartorzędowych, na których dominują piaski zwałowe gliniaste lekkie i mocne, podścielone płytko lub średnio głęboko gliną zwałową.

Dominującymi na terenie Nadleśnictwa Barlinek utworami geologiczno-glebowymi są: piaski wodnolodowcowe sandrowe (ok. 71 %), piaski zwałowe (ok. 18 %), torfy i mursze na torfach (ok. 2.5 %) oraz gliny zwałowe średnio głęboko spiaszczone (ok. 1,5 %).

Rzeźba terenu:

Obszar Nadleśnictwa Barlinek charakteryzują trzy typy reliefu powierzchni:

- teren nizinny równy o deniwelacjach nie przekraczających 5 m, zajmuje ok. 80% powierzchni Nadleśnictwa,
- teren nizinny falisty, którego deniwelacje nie przekraczają 12-15 m i stoki wzniesień mają małe nachylenia do 5%, zajmuje ok. 10% powierzchni Nadleśnictwa,
- teren nizinny pagórkowaty, którego wyniosłości tworzą pagórki, wały i garby o wysokości względnej do 20-25 m i nachyleniu stoków 6°–30°, zajmuje ok. 10% powierzchni Nadleśnictwa.

Południowo-wschodnia, południowa, południowo-zachodnia część Nadleśnictwa Barlinek charakteryzuje się rzeźbą niziną równą przechodząc w kierunku wschodnim, północno-wschodnim, zachodnim i północno-zachodnim w rzeźbę niziną falistą, a w kierunku północnym w rzeźbę niziną pagórkowatą. Różnica w wysokości na terenie Nadleśnictwa pomiędzy najniższym położonym punktem 31,7 m n.p.m. (jeziorko za Żydowem), a najwyższym punktem 118,4 m n.p.m. (wzniesienie na zachód od Trzęsacza) wynosi 86,7 m.

Gleby:

Udział poszczególnych typów i podtypów gleb w ogólnej powierzchni Nadleśnictwa przedstawia poniższa tabela sporządzona wg danych zawartych w Elaboracie glebowo-siedliskowym.

Tabela 35. Typy gleb w Nadleśnictwie Barlinek.

Symbol	Typ, lub podtyp gleby	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
SWL	Gleby słabo wykształcone ze skał luźnych	3,34	0,02
BR	Gleby brunatne właściwe	1344,81	6,75
P	Gleby płowe	450,03	2,26
RD	Gleby rdzawe	16493,17	82,73
B	Gleby bielcowe	42,93	0,22
GB	Gleby glejobielcowe	93,82	0,47
CZ	Czarne ziemie	23,69	0,12
OG	Gleby opadowo-glejowe	36,15	0,18
G	Gleby gruntowoglejowe	152,57	0,77
T	Gleby torfowe	362,08	1,82
M	Murszowe	490,26	2,46
MR	Gleby murszowate	276,70	1,39
MD	Mady rzeczne	1,51	0,01
D	Gleby deluwialne	133,67	0,67
AN	Gleby antropogeniczne o nie wykształconym profilu	30,23	0,15
Razem Nadleśnictwo:		19934,96	100,00 %

4.2. Klimat

Autor pierwszej opracowanej dla Polski regionalizacji klimatycznej (1949 r.) Eugeniusz Romer wyróżnił 8 typów klimatu oznaczonych symbolami A-H. Typy te zostały dodatkowo podzielone na 60 krain klimatycznych. Zasięg poszczególnych typów klimatyczno-regionalnych ma w Polsce w większości przebieg równoleżnikowy. Największą powierzchnię zajmuje obejmujący cały pas Nizin Środkowopolskich obszar określany jako: typ C – *Klimaty Krainy Wielkich Dolin*. Tereny Nadleśnictwa Barlinek położone są w krainie 3 typu C, nazwanej *Krainą Gorzowską*.

Wg podziału na regiony klimatyczne dokonanego przez Okołowicza (1979 r.) na podstawie rozkładu przestrzennego wybranych elementów pogody (opisywanych jako średnie wieloletnie), tereny Nadleśnictwa położone są w regionie Śląsko-Wielkopolskim (dzielnicza 26) oraz częściowo w regionie Pomorskim (dzielnicza 11).

Wg podziału na regiony bioklimatyczne zaproponowanego przez Kozłowską-Szczęną (1991 r.), obszar Nadleśnictwa położony jest w regionie IV obejmującym większą część niżu środkowopolskiego, charakteryzowanym jako region o typowych dla Polski warunkach bioklimatycznych.

Wg regionalizacji klimatycznej przedstawionej przez Wosia (1995 r.), opracowanej na podstawie częstości pojawiania się określonych typów pogody na danym obszarze kraju, tereny

Nadleśnictwa Barlinek położone są częściowo w Regionie VI – Zachodniopomorskim (zachodnia część Nadleśnictwa) oraz w Regionie VII – Środkowopomorskim (wschodnia część Nadleśnictwa).

Wg regionalizacji ekoklimatycznej Polski opracowanej przez zespół IBL (1990 r.), obszar Nadleśnictwa Barlinek leży w strefie ekoklimatycznej A – Bałtyckiej. W obrębie tej strefy wyróżniony został makroregion ekoklimatyczny 2 – Niziny Pomorskiej. Zasięg Bałtyckiej strefy ekoklimatycznej (A) zasadniczo pokrywa się z zasięgiem I krainy przyrodniczo-leśnej (wg podziału Trampiera).

Parametry ważniejszych elementów klimatu terenów Nadleśnictwa przedstawiają się następująco:

- średnia temperatura roczna (1991-2000): + 8,4 °C,
- średnia temperatura stycznia: – 1,1 °C,
- średnia temperatura lipca: + 18,4 °C,
- średnia amplituda roczna temperatur powietrza: 19,5 °C.
- średnia roczna suma opadów: 514 mm,
- maksymalna roczna suma opadów: 607 mm,
- minimalna roczna suma opadów: 404 mm.

4.3. Pory fenologiczne

Nazwa fenologia pochodzi od greckich słów: *phainomai* – przejawiać, pokazywać się i *logos* – słowo, nauka. Fenologia bada okresowe zjawiska w świecie roślin i zwierząt determinowane przez sezonową zmienność pogody oraz pory roku. Fenologiczne pory roku wyznacza się na podstawie długoletnich obserwacji faz rozwoju (liści, kwiatów, owoców) określonych gatunków roślin. Są one dla leśników, ogrodników i rolników bardziej miarodajne niż meteorologiczne pory roku, opierają się bowiem na wskazaniach samych roślin, ich reakcji na przebieg sezonowych zmian rozwojowych żywej przyrody na danym obszarze. Na podstawie obserwacji pogody oraz związanych z nią corocznie powtarzających się faz rozwojowych roślin dziko rosnących i uprawnych wyróżniono na terenie Europy Środkowej 8 fenologicznych pór roku (Narodowy Atlas Polski, 1978), które na obszarze Nadleśnictwa Barlinek przedstawiają się następująco:

Zaranie wiosny – „wiosna pstra” budzenie się roślin do wegetacji ze spoczynku zimowego. Zakwitają rośliny, rozwijające kwiaty przed rozwojem liści: leszczyna (*Corylus avellana*), wierzba iwa (*Salix caprea*), osika (*Populus tremula*), wiąz pospolity (*Ulmus campestris*), białodrzew (*Populus tremula*), dereń właściwy (*Cornus mas*), cis pospolity (*Taxus baccata*), przylaszczka pospolita

(*Hepatica nobilis*), podbiał pospolity (*Tussilago farfara*), zawilec gajowy (*Anemone nemorosa*), kaczeniec (*Caltha palustris*). Pora ta rozpoczyna się między 26 a 31 marca.

Wczesna wiosna – zakwitają rośliny, których kwiaty rozwijają się jednocześnie z rozwojem liści: czeremcha (*Prunus padus*), porzeczka czerwona (*Ribes rubrum*), porzeczka złota (*Ribes aureum*), poziomka pospolita (*Fragaria vesca*), klon (*Acer platanoides*), brzoza brodawkowa (*Betula verrucosa*), mniszek lekarski (*Taraxacum officinale*). Podczas wczesnej wiosny rozwijają liście również i te rośliny, które zakwitają dopiero później, jak np. dąb szypułkowy (*Quercus pedunculata*), kasztanowiec (*Aesculus hippocastanum*), grochodrzew (*Robinia pseudoacacia*). Rozpoczyna się między 30 kwietnia a 5 maja.

Pełnia wiosny – zakwitają rośliny, które rozwijają kwiaty dopiero po rozwoju liści np. jarzębina (*Sorbus aucuparia*), głóg (*Crataegus oxyacantha*), kasztanowiec zwyczajny (*Aesculus hippocastanum*), bez lilak (*Syringa vulgaris*) oraz zazielenia się zupełnie las liściasty (szczególnie bukowy). Rozpoczyna się pomiędzy 15 a 20 maja.

Wczesne lato – zakwitanie zbóż oraz takich roślin, jak: bez czarny (*Sambucus nigra*), wilcza jagoda (*Atropa belladonna*), malina (*Rubus idaeus*), grochodrzew (*Robinia pseudoacacia*). Rozpoczyna się pomiędzy 5 a 10 czerwca.

Lato – zakwitają: obie lipy (*Tilia parvifolia* i *Tilia grandifolia*), lilia biała (*Lilium candidum*), dojrzewają: porzeczka czerwona (*Ribes rubrum*), jarzębina (*Sorbus aucuparia*), bez czarny (*Sambucus nigra*), żyto ozime (*Secale cereale*) (początek żniw). Fenologiczne lato zaczyna się między 5 a 10 lipca.

Wczesna jesień – dojrzewanie pozostałych owoców, zwłaszcza: kasztanowca zwyczajnego (*Aesculus hippocastanum*), derenia świdwy (*Cornus sanguinea*) i ligustru pospolitego (*Ligustrum vulgare*). W okresie wczesnej jesieni przypada pełnia kwitnienia wrzosu (*Calluna vulgaris*). Rozpoczyna się pomiędzy 10 a 15 września.

Jesień – przygotowanie się roślinności do spoczynku zimowego, co uwidacznia się m. in. w zmianie barwy liści i ich opadaniu. Obserwacje fenologiczne jesieni są trudne do spostrzeżeń, obciążone dużymi błędami subiektywizmu, dlatego też początek tej pory opiera się często na materiale mało porównywalnym. Zakłada się, że typowa jesień na tym terenie ma swój początek pomiędzy 1 a 10 października.

Zima – jest okresem spoczynku wegetacji i nie posiada u nas własnych przejawów fitofenologicznych. Fenologiczna zima jest odpowiednikiem klimatycznych pór roku: przedzimia i zimy.

4.4. Hydrologia

Stosunki hydrologiczne na terenie Nadleśnictwa determinowane są budową geologiczną, ilością opadów, ilością zbiorników wodnych i rzek oraz rzeźbą terenu.

Zgodnie z „Podziałem Hydrograficznym Polski” (IMI GW 1983) Nadleśnictwo Barlinek położone jest na obszarze dorzeczy:

- dorzecze rzeki Odry (ok. 60% powierzchni Nadleśnictwa)
- dorzecze rzeki Warty (ok. 40% powierzchni Nadleśnictwa)

Oba dorzecza należą do zlewiska Morza Bałtyckiego.

4.4.1. Rzeki

Główną rzeką Nadleśnictwa jest Płonia. Zlewnię rzeki w górnym jej biegu stanowi system strumieni i wyjątkowo gęsta sieć kanałów odwadniających. Wody gruntowe stanowią główne źródło zasilania rzeki. Wydostają się one w postaci źródełek i licznych wysięków na stokach doliny. Zasobne źródła znajdują się na stokach wzgórz na północnym wschodzie od jeziora Uklejno oraz na południowo-wschodnich stokach jeziora Barlineckiego w rejonie Moczkowa i Krzynki.

Źródła Płoni znajdują się na wschód od Barlinka w pobliżu wsi Płonno. Dalej rzeka płynie w kierunku północnym przełomową, głęboką doliną tworząc liczne meandry. W środkowym biegu, który rozpoczyna się w okolicach Warszyna (już poza zasięgiem terytorialnym Nadleśnictwa Barlinek), wzgórza stają się łagodniejsze a nurt rzeki powolniejszy. Płonia zasilana jest przez następujące dopływy prawobrzeżne: spod Sarnika, spod Żydowa i przez Strzelicę do Jagowa. Z lewobrzeżnych dopływów należy wymienić: kanał Młynówka wypływający z jeziora Barlineckiego oraz Lutówkę wypływającą z płaskowyżu morenowego i dalej przepływającą przez jeziora Lutowo i Głębokie.

Na terenie Nadleśnictwa znajdują się także małe rzeczki (Młynówka, Santoczna) przepływające przez jeziora. Mają one reżim wodny bardzo wyrównany, ponieważ akweny jeziorne spełniają tu rolę naturalnych zbiorników retencyjnych. Gromadzą nadmiar wody i oddają go sukcesywnie, przyczyniając się do utrzymania przez znaczny okres czasu wysokich stanów wód. Na zachodnich krańcach Nadleśnictwa biegną w swym górnym odcinku rzeki Marwica i Myśla.

Schemat sieci rzecznej na terenie Nadleśnictwa przedstawiono w tabeli 36.

Tabela 36. Schemat rzek przepływających przez tereny Nadleśnictwa Barlinek.

Dorzecze rzeki Odry			
Warta	Kłodawka	Kanał Kłodawski	
		Marwica	
	Noteć	Otok	Santoczna
Odra			Pełcz
	Myśla	Dopływ z jeziora Karskiego Wielkiego	
	Płonia	Dopływ z jeziora Barlineckiego	

4.4.2. Zbiorniki wodne

Teren działania Nadleśnictwa Barlinek jest obszarem stosunkowo bogatym w akweny wody stojącej, z dominacją zbiorników naturalnych. Geneza jezior tego regionu związana jest z zasięgiem pokrywy lodowej ostatniego zlodowacenia. Przeważają tutaj jeziora rynnowe charakteryzujące się długim i wąskim kształtem przypominającym doliny rzeczne. Powstały one w wyniku działalności wód roztopowych, które tworzyły łożyska rzek w obrębie topniejącego lądolodu.

Pod względem troficznym przeważają jeziora zaliczane do zbiorników mezotroficznych i eutroficznych. Wyróżniają się dużą zawartością soli mineralnych rozpuszczalnych w wodzie oraz bardzo bujną roślinnością. Ma to związek z przepływającymi przez nie ciekami wodnymi, które wzbogacają je w składniki odżywcze. Niektóre jeziora, powstałe w zagłębieniach bezodpływowych można zaliczyć do typu zbiorników dystroficznych (nie zawierają składników odżywczych). Ich wody są zakwaszone i brunatne od związków humusowych, a powierzchnia zarasta mszarami, co prowadzi do powstania torfowisk przejściowych i wysokich.

Wykaz ważniejszych jezior z terenów Nadleśnictwa Barlinek zawiera tabela 37.

Tabela 37. Jeziora w Nadleśnictwie Barlinek.

Lp.	Nazwa jeziora
1.	Barlineckie
2.	Chłopek
3.	Gardno
4.	Gostyń
5.	Karskie Wielkie
6.	Karskie Małe
7.	Kinickie
8.	Kłodawa

Lp.	Nazwa jeziora
9.	Libenka
10.	Listek
11.	Małe
12.	Mogilno
13.	Mokre
14.	Mostkowo
15.	Nierybno
16.	Okunie
17.	Parzeńskie
18.	Rokitno
19.	Sitno Moczydelskie
20.	Sitno Niesporowskie
21.	Ściegienko
22.	Sumiackie
23.	Strąpie
24.	Stawisko
25.	Suche
26.	Uklejno
27.	Zarośnięte

Oprócz wymienionych jezior występują liczne małe jeziora i oczka śródleśne, które obok roli biocenotycznej, spełniają funkcje tzw. małej retencji wody, oraz stabilizują poziom wód gruntowych. Osobną grupę zbiorników w lasach stanowią zbiorniki P.POŻ., oraz obiekty powstające w ramach programu małej retencji.

4.4.3. Wody podziemne

Stały odpływ powierzchniowy w postaci rzek jest możliwy dzięki zasilaniu przez wody podziemne, biorące udział w ogólnym obiegu wody. Na omawianym obszarze dominuje czwartorzędowy poziom wodonośny związany z utworami sandrowymi i międzymorenowymi.

Południowo-wschodnia część Nadleśnictwa leży na obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 135 – Barlinek. Jego szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 51,5 tys. m³/dobę, a średnia głębokość ujęć – 50 m.

W latach 2006-2009 zrealizowano projekt pn. „Ochrona głównego zbiornika wód podziemnych nr 135 poprzez zwiększenie odporności i bioróżnorodności drzewostanów rosnących na gruntach porolnych”. Głównym celem wymienionego projektu było zwiększenie i ustabilizowanie retencji wodnej drzewostanów rosnących nad zbiornikiem. Uzyskano to poprzez stopniowe urozmaicenie składu gatunkowego monokultur sosnowych, wprowadzanie pod okap drzewostanu drzewek liściastych o składzie gatunkowym zgodnym z wymaganiami siedliska. Dodatkowymi celami było ochrona dzikich drzew owocowych i nektarodajnych oraz polepszenie

warunków rozwoju ptaków i nietoperzy dla jeszcze większego wzmocnienia odporności biologicznej drzewostanów i zachowania bioróżnorodności. Efekty rzeczowe wg rozliczenia końcowego tego projektu przedstawiają się następująco:

- a) przygotowano glebę do sadzenia – 199,60 ha,
- b) posadzono gatunki liściaste (buk, lipa, jawor) – 199,60 ha,
- c) zabezpieczono sadzonki przed zwierzyną (grodzenie) – 19,05 ha,
- d) odślaniano istniejące dzikie drzewa owocowe (prace godzinowe) – 492 godz.,
- e) zawieszono skrzynki lęgowe dla ptaków i schrony dla nietoperzy - 360 szt.

Obserwowane w ostatnich latach zmiany klimatyczne w połączeniu z nieracjonalnie przeprowadzonymi melioracjami hydrotechnicznymi, doprowadziły do pogorszenia się stosunków wodnych na terenie całego kraju. Problem ten dotyczy również terenów leśnych a przejawia się m.in. przesuszeniem siedlisk i obniżeniem poziomu wód gruntowych. Wg różnych danych spadek ten w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lata wyniósł od 2 do 3 m. W związku z tak opisanym stanem, szczególnego znaczenia nabiera naturalna ochrona zasobów wodnych przez lasy Nadleśnictwa Barlinek, prowadzone działania z zakresu małej retencji (zobacz kolejny podrozdział), działania ochronne na siedliskach hydrogenicznych oraz realizacja opisanego powyżej projektu.

4.4.4. Program Małej Retencji

Niekorzystne warunki hydrologiczne spowodowały konieczność podjęcia działań ukierunkowanych na zwiększanie zasobów wodnych. Realizowany od lat 90-tych na obszarze wielu nadleśnictw Program Małej Retencji, prowadzi do poprawy reżimu wodnego terenów leśnych m. in. przez zatrzymywanie lub spowolnienie spływu wód w obrębie małych zlewni, przy jednoczesnym zachowaniu i wspieraniu rozwoju krajobrazu naturalnego. Tworzenie zastawek oraz niewielkich zbiorników wodnych w lasach prowadzi do zwiększenia uwilgotnienia gleby, powoduje wolniejszy odpływ wody z profilu glebowego, w pewnych przypadkach skutkuje poprawą warunków wodno-powietrznych gleby, stwarza miejsca potencjalnego poboru wody w celach ppoż., urozmaica krajobraz, a także wpływa pośrednio na zmniejszenie wysokości fal powodziowych.

Realizacja programu w Lasach Państwowych ma szczególne znaczenie ze względu na powierzchnię jaką zajmują one na terenie całego kraju. Działania te mają docelowo prowadzić do zwiększenia zasobów wodnych Polski. Obecnie należą one do najmniejszych w Europie.

Nadleśnictwo Barlinek posiada opracowanie p.t. *„Możliwość retencjonowania wody na*

terenie Nadleśnictwa Barlinek w celu ochrony siedlisk zależnych od wody oraz polepszenie warunków wilgotnościowych dla pozostałych terenów leśnych”, zawierające opis stanu warunków hydrologicznych Nadleśnictwa oraz zaplanowane ważniejsze działania służące ochronie i regeneracji ekosystemów mokradłowych.

W projekcie dokonano podziału terenu Nadleśnictwa na 22 kompleksy leśno-hydrologiczne. Podstawowym kryterium podziału było położenie obszaru w granicach zlewni jednego cieku oraz jednorodność lub podobieństwo zagospodarowania terenu. W zależności od charakteru danego obszaru zaplanowano wykonanie urządzeń piętrzących (tabela 38):

- zastawki typu C-2 – drewniano-kamienna o piętrzeniu stałym do 0,9 m,
- zastawki typu C-4 – drewniano-kamienna o piętrzeniu od 0 - 1,5 m,
- zastawki typu PP – betonowo-kamienna o piętrzeniu od 0 - 1,5 m,
- próg PG – z bali drewnianych o piętrzeniu do 0,50 m.

Tabela 38. Wypis działań z opracowania dotyczącego "Możliwości retencjonowania wody na terenie Nadleśnictwa Barlinek" z uwzględnieniem informacji otrzymanych od Nadleśnictwa.

Lp.	Nazwa obszaru	Pow. [ha]	Zaplanowane zadania	Wykonano do 31.12.2012 r.
1.	„Bagna Kryń”	67,50	Działania mające na celu odwrócenie procesu degradacji obszaru uznano za nieopłacalne ze względu na koszty techniczne i ekologiczne.	
2.	Uklejno	11,75	Wykonanie 1 zastawki C-4, jednej C-2 i 7 progów Pg.	
3.	Barlinek	11,53	Wykonanie 1 zastawki C-4, dwóch C-2 i jednej PP-2.	1 przepust
4.	Papiernia	9,71	Wykonanie 1 zastawki C-4, jednej C-2 oraz 4 progów Pg.	
5.	Pelcz	52,92	Wykonanie 1 zastawki C-4, trzech PP-2 i trzech mnichów, likwidacja 0,510 km rurociągów oraz udrożnienie 150 m odcinka rowu wychodzącego z jeziora Pelcz.	
6.	Gardno	62,03	Wykonanie 1 zastawki C-4, jednej PP-2, oraz remont istniejącej D-2.	1 przepust, 1 mnych, 1 zastawka
7.	Dankowskie	10,32	Wykonanie trzech zastawek C-2 oraz remont trzech mnichów.	3 mnichy remont
8.	Moczydło	16,12	Wykonanie 1 zastawki C-4.	
9.	Lubociesz	11,33	Wykonanie 1 zastawki C-4.	
10.	Libenka	27,97	Wykonanie 1 zastawki C-4, cztery zastawki PP-2.	4 przepusty
11.	Łubianka	44,46	Remont istniejących dwóch zastawek D-2.	
12.	Sławno	6,27	Wykonanie dwóch zastawek C-4, jednej C-2.	2 przepusty
13.	Ściegienko	21,61	Wykonanie 2 zastawek C-42, trzech PP-2.	
14.	Kabatki	1,25	Wykonanie 1 zastawki C-2.	
15.	Prostki	44,31	Wykonanie 2 zastawek C-4, jednej C-2, jednej PP-2 i jednej PP-4.	
16.	Łowin	14,30	Wykonanie 2 zastawek C-4.	1 przepust
17.	Szable	12,22	Wykonanie jednej zastawki C-2, jednej PP-2, remont jednej PCV 250, dwóch C-4 oraz dwóch progów Pg.	3 zastawki, 2 przepusty
18.	Karsko	167,09	Wykonanie 1 zastawki C-4.	
19.	Karsko	93,11	Wykonanie 2 zastawek C-4, dwóch PP-2 i 1 progów Pg.	2 zastawki, 2 przepusty

20.	Myśla	52,28	Wykonanie 1 zastawki C-4, oraz trzech PP-2.	
21.	Ulejno	16,95	Wykonanie 1 zastawki C-4, jednej C-2 i jednej PP-2.	
22.	Parzeńsko	23,91	Wykonanie 3 zastawek C-4, czterech C-2 i 2 progów Pg.	2 zastawka, 1 przepust

W uzgodnieniu z Nadleśnictwem do planu wskazań z zakresu hodowli lasu wytypowano kilka pododdziałów do wykonania melioracji wodnych na powierzchni 30,51 ha. Są to oddziały: 32Ai, 117h, 118p, 461j, 487m, 1714g, i.

4.4.5. Tereny źródliskowe

Źródlika to miejsca masowego wypływu wód podziemnych. Mają najczęściej charakter grup źródeł zboczowych lub podzboczowych. Na terenie Nadleśnictwa Barlinek tereny źródliskowe występują w obniżeniach terenu, u podnóży pagórów morenowych, wałów moren czołowych, na zboczach jarów i dolin rzecznych itp.

Źródlika stanowią ważny element w mozaice mikrosiedlisk, wzbogacają zbiorowiska o charakterystyczne gatunki, zwiększając bioróżnorodność. Pełnią niezwykle istotną rolę w kształtowaniu stosunków wodnych. Obszary źródliskowe powinny zostać objęte szczególną ochroną. W miejscach tych występują płaty cennego zbiorowiska olsu źródliskowego *Circaeo-Alnetum cardaminetosum amarae*. Wykaz ważniejszych terenów źródliskowych w Nadleśnictwie zawiera tabela 39.

Tabela 39. Wykaz terenów źródliskowych na terenie Nadleśnictwa Barlinek.

Leśnictwo	Oddział, pododdział	Uwagi
Barlinek		
Niesporowice		
Niesporowice		
Okno		
Okno		
Okno		
Moczkowo		

4.4.6. Bagna i torfowiska

Siedlika bagienne, podmokłe oraz torfowiska są niezwykle ważnymi elementami

środowiska przyrodniczego. Są to obszary o trwałym nawilgotnieniu wynikającym z wysokiego stanu wód gruntowych – przepływowych lub stagnujących. Tworzą się przede wszystkim w sąsiedztwie zbiorników i cieków wodnych, w terenach o utrudnionym odpływie wód, w lokalnych obniżeniach terenu itp. Często są skutkiem organicznego wypełniania i zarastania jezior polodowcowych. Siedliska te są niejednokrotnie miejscem występowania chronionych lub rzadkich gatunków i ostojami bioróżnorodności. Pełnią istotną rolę retencyjną, są ważnym ogniwem w obiegu wody i materii w przyrodzie. Mogą też stanowić strefę ekotonową pomiędzy lasem a większymi zbiornikami wodnymi.

Pojęcie torfowisk wiąże się z występowaniem warstw torfu powstałych na skutek rozkładu materii roślinnej w warunkach beztlenowych. Torfowiska dzielą się na:

- wysokie – powstające w warunkach nadmiernej wilgotności powietrza, małego parowania i niewielkiej ilości składników mineralnych oraz braku natlenionej wody przepływowej. Materia organiczna jest tam słabo rozłożona i silnie zakwaszona. Podstawową roślinność stanowią gatunki oligotroficzne przede wszystkim mchy z rodzaju *Sphagnum*, borówka bagienna, bagno zwyczajne, wełnianka pochwowa i in.,
- niskie – powstałe w procesie torfotwórczym w środowisku stosunkowo bogatym w składniki mineralne, przy wysokim lustrze wód gruntowych zasobnych w tlen. Roślinnością torfotwórczą są zbiorowiska murawowe, łąkowo-bagiennie i leśne. Wyróżnia się następujące podtypy torfowisk niskich: dolinowe, darniowe, jeziorne, olszynowe. W związku ze zmianami hydrologicznymi obserwowanymi obecnie, torowiska niskie są często odwodnione i mogą przyjmować charakter łąk na przesuszonym torfie lub postępuje na nich sukcesja naturalna – powierzchnie bardziej wilgotne zarastają olszą czarną, a suchsze sosna i brzoza,
- przejściowe – występują między torfowiskami niskimi a wysokimi, powstałe w warunkach zmiennego zaopatrzenia w wody gruntowe i powierzchniowe, przeważnie na skraju torfowisk wysokich. Mogą powstawać również w wyniku odcięcia dopływu wód gruntowych lub zarastania jezior ubogich w składniki mineralne (dystroficznych).

W ramach prowadzonej gospodarki, obszary śródleśnych bagien i torfowisk obejmowane są szczególną ochroną, zwłaszcza w aspekcie utrzymania poziomu wód. Niektóre z nich zostały uznane użytkami ekologicznymi.

W Nadleśnictwie istnieje jako tereny bagiennie 355 wyłączeń „ewidencyjnych” (w tym: 318 rodzaj powierzchni BAGNO (400,74 ha), 37 – rodzaj powierzchni E-N (122,29 ha)) oraz 456 innych, mniejszych powierzchniowo szczegółów (głównie "bagienek") nie stanowiących wyłączeń, których

łączna powierzchnia wynosi 56,37 ha. Tereny podmokłe występują również na innych rodzajach powierzchni (Ł, Ps) oraz w drzewostanach – wzdłuż brzegów zbiorników, cieków wodnych i rowów, w miejscach działalności bobrów, w zagłębieniach, w miejscach spływu powierzchniowego z pól uprawnych itp. Powierzchnia drzewostanów w pododdziałach z dominującym siedliskiem hydrogenicznym wynosi blisko 512 ha (tabela 40). Stanowi to ponad 2,7 % powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej Nadleśnictwa Barlinek.

Tabela 40. Leśne siedliska hydrogeniczne (wg opisów taksacyjnych).

Typ siedliskowy lasu	Powierzchnia w Nadleśnictwie [ha]
Bb	0,67
BMb	6,38
LMb	36,22
BMw	5,90
LMw	94,65
Lw	73,57
OI	226,34
OIJ	68,11
Razem Nadleśnictwo:	511,84

4.5. Roślinność

4.5.1. Historia szaty roślinnej

Historia roślinności regionu liczy 11,5-12 tys. lat. Po ustąpieniu lodowca rozwinęła się bezleśna tundra, przechodząca stopniowo w formacje stepowo-leśne. Dalsze ocieplenie się klimatu prowadziło do formowania się brzożowo-sosnowych formacji leśnych. Początek nieprzerwanego panowania lasów przypadł na przełom plejstocenu i holocenu. Od tego czasu na szatę roślinną decydujący wpływ miały zmiany klimatu. Okres preborealny (11,5 tys.-11,0 tys. lat p.n.e.) charakteryzował się dominacją zbiorowisk z udziałem brzozy i sosny. Okres borealny (11,0 tys-7000 lat p.n.e.) to dominacja lasów sosnowych w warunkach dość chłodnego klimatu. W tym czasie pojawiają się nowe gatunki: wiąz, olsza, leszczyna. Okres atlantycki (7000-4000 lat p.n.e.) był okresem optimum klimatycznego i charakteryzował się rozpowszechnieniem i dominacją dębu, lipy a na siedliskach wilgotnych jesionu i olszy. W następnym okresie, subborealnym (4000-2500 lat p.n.e.) charakteryzującym się większą wilgotnością i niższymi temperaturami, na odpowiednich siedliskach masowo występował grab. Okres subatlantycki, trwający do chwili obecnej to

rozprzestrzenienie się buka na Pomorzu i sosny w centralnej Polsce.

Pod koniec holocenu na obraz szaty roślinnej coraz częściej zaczyna wpływać gospodarka człowieka. Powszechne stosowanie od XIX w. zrębowego sposobu zagospodarowania i masowe wprowadzanie sosny powodowało zmniejszenie się areалу lasów liściastych. W II poł. XX wieku następuje zwrot w gospodarowaniu lasami, dąży się do zachowania trwałości lasów, ochrony bioróżnorodności, przebudowy drzewostanów na składy gatunkowe zgodne z warunkami siedliskowymi itp.

Obecnie w Nadleśnictwie Barlinek zmniejsza się zasięg drzewostanów sosnowych, na rzecz głównie drzewostanów bukowo-sosnowych i bukowych, a także drzewostanów dębowo-sosnowych. Związane jest to z prowadzeniem gospodarki leśnej opartej na podstawach ekologicznych (stosowanie rębni złożonych, odpowiednich składów gatunkowych, wprowadzanie drugiego piętra bukowego, wykorzystywanie odnowień naturalnych). Na zmniejszenie się areálu sośnin wpływa również znaczna żywotność buka w opisywanym terenie.

Powszechne wprowadzanie gatunków liściastych do drzewostanów, jak również znaczna dynamika wzrostowa buka na terenie Puszczy Gorzowskiej, gwarantują w przyszłości zwiększenie areálu drzewostanów liściastych.

Opis specyfiki lasów Nadleśnictwa znajduje się w rozdziale: „**4.10. Ogólna charakterystyka drzewostanów**”.

4.5.2. Potencjalna roślinność naturalna

Pod pojęciem potencjalnej roślinności naturalnej rozumie się hipotetyczny stan roślinności opisany fitosocjologicznymi jednostkami zbiorowisk roślinnych, jaki mógłby być osiągnięty na drodze naturalnej sukcesji pierwotnej lub wtórnej, gdyby oddziaływania człowieka zostały wyeliminowane, a właściwa dla danego regionu roślinność mogła w pełni wykorzystać możliwości stwarzane przez zróżnicowane siedliska. Zakłada się przy tym, że stan ten rozpoznaje się dla aktualnego zróżnicowania siedlisk, uwzględniając zmiany w siedliskach, jakie spowodowała dotychczasowa działalność człowieka.

Na terenie Nadleśnictwa Barlinek występują następujące zespoły roślinności potencjalnej (wg: Potencjalna roślinność naturalna Polski – J.M. Matuszkiewicz 2008).

01 – *Carici elongatae-Alnetum* – Ols turzycowy

05 – *Fraxino-Alnetum* – Nizowy łęg jesionowo-olszowy

08 – *Stellario-Carpinetum* – Subatlantycki nizinny las dębowo-grabowy – seria uboga

09 – *Stellario-Carpinetum* – Subatlantycki nizinny las dębowo-grabowy – seria żyzna

- 29 – *Melico-Fagetum* – Żyzna buczyna niżowa
 37 – *Luzulo pilosae-Fagetum* – Kwaśna buczyna
 41 – *Potentillo albae-Quercetum typicum* – Świetlista dąbrowa postać niżowa
 44 – *Fago-Quercetum* – Acydofilny pomorski las bukowo-dębowy
 47 – *Querco-Pinetum* – Kontynentalny bór mieszany sosnowo-dębowy
 53 – *Vaccinio uliginosi-Pinetum* – Kontynentalny bór bagienny
 66 – *Festucetalia valesiaca* – Kserotermiczne murawy stepowe

Tabela 41. Typy zbiorowisk potencjalnych (J.M. Matuszkiewicz 2008).

Grupy zbiorowisk			Kod	Nazwa polska typu zbiorowiska potencjalnego	Nazwa łacińska
I rząd	II rząd	III rząd			
Higrofilne lasy liściaste	Olsy	Olsy	01	Olsy środkowoeuropejskie	<i>Carici elongatae-Alnetum</i> (= <i>Ribeso nigri-Alnetum</i> + <i>Sphagno squarrosi-Alnetum</i>)
	Łęgi	Łęgi niżowe	05	Niżowy łęg jesionowo-olszowy	<i>Fraxino-Alnetum</i> (= <i>Circae-Alnetum</i>)
Eutroficzne lasy liściaste	Grądy	Grądy subatlantyckie	08	Grąd subatlantycki, seria uboga	<i>Stellario-Carpinetum</i>
			09	Grąd subatlantycki, seria żyzna	<i>Stellario-Carpinetum</i>
	Buczyny	Buczyny żyzne (typowe)	29	Żyzna buczyna niżowa	<i>Galio odorati-Fagetum</i> (= <i>Melico-Fagetum</i>)
		Buczyny ubogie	37	Uboga buczyna niżowa	<i>Luzulo pilosae-Fagetum</i>
Dąbrowy świetliste	-	41	Świetlista dąbrowa postać niżowa	<i>Potentillo albae-Quercetum typicum</i>	
Oligotroficzne lasy liściaste	-	-	44	Acydofilny pomorski las bukowo-dębowy	<i>Fago-Quercetum petraeae</i>
Lasy szpilkowe	Grupa borów sosnowych	-	47	Kontynentalny bór mieszany sosnowo-dębowy	<i>Querco-Pinetum</i>
		-	53	Kontynentalny bór bagienny	<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>
Nieleśne zbiorowiska szczególnych siedlisk	Inne zbiorowiska nieleśne	-	66	Kserotermiczne murawy stepowe	<i>Festucetalia valesiaca</i>

4.6. Drzewa i krzewy

Na podstawie danych zawartych w poprzednim Programie Ochrony Przyrody, opisach taksacyjnych oraz informacji od pracowników Służby Leśnej, sporządzono listę gatunków drzew i krzewów występujących na gruntach Nadleśnictwa Barlinek.

Tabela 42. Gatunki drzew i krzewów występujące w Nadleśnictwie Barlinek.

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Uwagi
Berberys zwyczajny	<i>Berberis vulgaris</i>	
Bez czarny	<i>Sambucus nigra</i>	
Bez koralowy	<i>Sambucus racemosa</i>	

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Uwagi
Brzoza brodawkowata	<i>Betula pendula</i>	
Brzoza omszona	<i>Betula pubescens</i>	
Buk zwyczajny	<i>Fagus sylvatica</i>	
Cis pospolity	<i>Taxus baccata</i>	Ochrona ścisła
Czeremcha amerykańska	<i>Padus serotina</i>	
Czeremcha zwyczajna	<i>Padus avium</i>	
Czereśnia pospolita	<i>Cerasus avium</i>	
Daglezja zielona (jedlica zielona)	<i>Pseudotsuga menziesii</i>	
Dąb bezszypułkowy	<i>Quercus petraea</i>	
Dąb czerwony	<i>Quercus rubra</i>	
Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	
Dereń biały	<i>Cornus alba</i>	
Dereń świdwa	<i>Cornus sanguinea</i>	
Głóg dwuszyjkowy	<i>Crataegus laevigata</i>	
Głóg jednoszyjkowy	<i>Crataegus monogyna</i>	
Grab zwyczajny	<i>Carpinus betulus</i>	
Grusza pospolita	<i>Pyrus communis</i>	
Jabłoń dzika	<i>Malus sylvestris</i>	
Jabłoń domowa	<i>Malus domestica</i>	
Jałowiec pospolity	<i>Juniperus communis</i>	
Jarząb pospolity	<i>Sorbus aucuparia</i>	
Jarząb Brekinia	<i>Sorbus torminalis</i>	
Jesion pensylwański	<i>Fraxinus pennsylvanica</i>	
Jesion wyniosły	<i>Fraxinus excelsior</i>	
Jodła pospolita	<i>Abies alba</i>	
Kalina koralowa	<i>Viburnum opulus</i>	Ochrona częściowa
Kasztanowiec biały	<i>Aesculus hippocastanum</i>	
Klon jawor	<i>Acer pseudoplatanus</i>	
Klon polny	<i>Acer campestre</i>	
Klon zwyczajny	<i>Acer platanoides</i>	
Klon jesionolistny	<i>Acer negundo</i>	
Kruszyna pospolita	<i>Frangula alnus</i>	Ochrona częściowa
Leszczyna pospolita	<i>Corylus avellana</i>	
Ligustr pospolity	<i>Ligustrum vulgare</i>	
Lilak pospolity	<i>Syringa vulgaris</i>	
Lipa drobnolistna	<i>Tilia cordata</i>	
Modrzew europejski	<i>Larix europaea</i>	

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Uwagi
Olsza czarna	<i>Alnus glutinosa</i>	
Olsza szara	<i>Alnus incana</i>	
Porzeczka czarna	<i>Ribes nigrum</i>	Ochrona częściowa
Porzeczka czerwona	<i>Ribes rubrum</i>	
Robinia akacjowa	<i>Robinia pseudoacacia</i>	
Róża dzika	<i>Rosa canina</i>	
Sosna czarna	<i>Pinus nigra</i>	
Sosna pospolita	<i>Pinus sylvestris</i>	
Sosna wejmutka	<i>Pinus strobus</i>	
Suchodrzew pospolity	<i>Lonicera xylosteum</i>	
Szklak pospolity	<i>Rhamnus cathartica</i>	
Śliwa ałycza	<i>Prunus cerasifera</i>	
Śliwa domowa	<i>Prunus domestica</i>	
Śliwa tarnina	<i>Prunus spinosa</i>	
Śnieguliczka biała	<i>Symphoricarpos albus</i>	
Świerk pospolity	<i>Picea abies</i>	
Świerk kłujący	<i>Picea pungens</i>	
Topola biała	<i>Populus alba</i>	
Topola czarna	<i>Populus nigra</i>	
Topola osika	<i>Populus tremula</i>	
Topola kanadyjska	<i>Populus x canadensis</i>	
Trzmielina pospolita	<i>Euonymus europaea</i>	
Wiąz szypułkowy	<i>Ulmus laevis</i>	
Wiąz polny	<i>Ulmus campestre</i>	
Wierzba biała	<i>Salix alba</i>	
Wierzba iwa	<i>Salix caprea</i>	
Wierzba krucha	<i>Salix fragilis</i>	
Wierzba purpurowa	<i>Salix purpurea</i>	
Wierzba pięciopręcikowa	<i>Salix pentandra</i>	
Wierzba rokitnik	<i>Salix rosmarinifolia</i>	
Wierzba szara	<i>Salix cinerea</i>	
Wiśnia ptasia	<i>Prunus avium</i>	
Żywotnik olbrzymi	<i>Thuja plicata</i>	

4.7. Flora i Grzyby Nadleśnictwa

4.7.1. Gatunki grzybów (w tym porostów) występujące w Nadleśnictwie

W tabeli 43 zestawiono zinventaryzowane na terenie Nadleśnictwa Barlinek gatunki grzybów wraz z porostami. Opisane w rozdziale 3.1.8. **Ochrona gatunkowa** gatunki podlegające ochronie zostały dodatkowo wymienione w niniejszym podrozdziale. Przy każdym gatunku podane zostały źródła danych o jego występowaniu.

Tabela 43. Gatunki grzybów wraz z porostami stwierdzone na terenie Nadleśnictwa.

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona, uwagi ¹⁾	Źródło danych o występowaniu gatunku ²⁾
GRZYBY			
Borowik ceglastopory	<i>Boletus luridiformis</i>	Nie podlega ochronie	A,T
Borowik szlachetny	<i>Boletus edulis</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Czernidłak kołpakowaty	<i>Coprinus comatus</i>	Nie podlega ochronie	T
Czubajka kania	<i>Macrolepiota procera</i>	Nie podlega ochronie	A,P,T
Czubajka czerwieniejąca	<i>Macrolepiota rhacodes</i>	Nie podlega ochronie	P
Gąska zielonka	<i>Tricholoma equestre</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Gąska niekształtna	<i>Tricholoma portentosum</i>	Nie podlega ochronie	P
Gołąbek jadalny	<i>Russula vesca</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Gołąbek modrożółty	<i>Russula cyanoxantha</i>	Nie podlega ochronie	P
Gołąbek winny	<i>Russula xerampelina</i>	Nie podlega ochronie	P
Goryczak żółciowy	<i>Tylopilus felleus</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Koźlarz babka	<i>Leccinum scabrum</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Koźlarz czerwony	<i>Leccinum rufum</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Maślak pstry	<i>Suillus variegatus</i>	Nie podlega ochronie	T
Maślak sitarz	<i>Suillus bovinus</i>	Nie podlega ochronie	P
Maślak ziarnisty	<i>Suillus granulatus</i>	Nie podlega ochronie	T
Maślak zwyczajny	<i>Suillus luteus</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Maślak żółty	<i>Suillus grevillei</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Mleczaj biel	<i>Lactarius piperatus</i>	Nie podlega ochronie	T
Muchomor cytrynowy	<i>Amanita citrina</i>	Nie podlega ochronie	T
Muchomor czerwony	<i>Amanita muscaria</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Muchomor sromotnikowy	<i>Amanita phalloides</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Opieńka sp.	<i>Armillaria sp.</i>	Nie podlega ochronie	T
Piaskowiec modrzak	<i>Gyroporus cyanescens</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Pieprznik jadalny	<i>Cantharellus cibarius</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Podgrzybek brunatny	<i>Xerocomus badius</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Podgrzybek pasożytniczy	<i>Xerocomus parasiticus</i>	ŚCISŁA	A
Podgrzybek zajęczek	<i>Xerocomus subtomentosus</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Podgrzybek złotawy	<i>Xerocomus chrysenteron</i>	Nie podlega ochronie	T

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona, uwagi ¹⁾	Źródło danych o występowaniu gatunku ²⁾
Purchawka chropowata	<i>Lycoperdon perlatum</i>	Nie podlega ochronie	T
Rycerzyk czerwonozłoty	<i>Tricholomopsis rutilans</i>	Nie podlega ochronie	T
Soplówka gałęzista	<i>Hericium ramosum</i>	ŚCISŁA	A,P
Sromotnik bezwstydnny	<i>Phallus impudicus</i>	Nie podlega ochronie	A,P,T
Siedziur sosnowy (Szmaciak gałęzisty)	<i>Sparassis crispa</i>	Ochrona ścisła	A,P,T
Tęguskór pospolity	<i>Scleroderma citrinum</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Żółciak siarkowy	<i>Laetiporus sulphureus</i>	Nie podlega ochronie	T
POROSTY			
Chrobotki (rodzaj)	<i>Cladonia sp.</i>	Ochrona ŚCISŁA i CZĘŚCIOWA ³⁾	A,P,T
Płucnica islandzka	<i>Cetraria islandica</i>	Ochrona częściowa	T
Pustułka pęcherzykowata	<i>Parmelia physodes</i>	Nie podlega ochronie	T

¹⁾ Status ochrony w Polsce (Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U. Nr 168 poz. 1765))

Ochrona ścisła – gatunki objęte w Polsce ochroną ścisłą

Ochrona częściowa – gatunki objęte w Polsce ochroną częściową

²⁾ Źródło danych:

P – Program Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Barlinek na lata 2003 – 2012 r.

A – ankieta walorów przyrodniczych Nadleśnictwa

T – dane z prac taksacyjnych

³⁾ Gatunkami chronionymi z rodzaju chrobotek są: *Cladonia stellaris*, *Cladonia stygia* – ochrona ścisła, *Cladonia arbuscula*, *Cladonia ciliata*, *Cladonia portentosa*, *Cladonia rangiferina* – ochrona częściowa.

4.7.2. Gatunki roślin występujące w Nadleśnictwie

W kolejnych tabelach zestawiono zinventaryzowane na terenie Nadleśnictwa Barlinek gatunki roślin. Opisane w rozdziale **3.1.8. Ochrona gatunkowa** gatunki podlegające ochronie zostały dodatkowo wymienione w niniejszym podrozdziale. Przy każdym gatunku podane zostały źródła danych o jego występowaniu.

- Mchy

Tabela 44. Gatunki mchów stwierdzone na terenie Nadleśnictwa.

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona, uwagi ¹⁾	Źródło danych o występowaniu gatunku ²⁾
Drabik drzewkowy	<i>Climacium dendroides</i>	CZĘŚCIOWA	T
Fałdownik trójrzędowy	<i>Rhytidiadelphus triquertus</i>	CZĘŚCIOWA	T
Gajnik lśniący	<i>Hylocomium splendens</i>	CZĘŚCIOWA	T
Merzyk fałdowany	<i>Plagiomnium undulatum</i>	Nie podlega ochronie	T
Modrzaczek siny	<i>Leucobryum glaucum</i>	CZĘŚCIOWA	A,P,T
Piórosz pierzasty	<i>Ptilium crista-castrensis</i>	CZĘŚCIOWA	T
Płonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>	CZĘŚCIOWA	T,P
Płonnik jałowcowaty	<i>Polytrichum juniperinum</i>	Nie podlega ochronie	T
Płonnik strojny	<i>Polytrichum formosum</i>	Nie podlega ochronie	T
Rokiet cyprysowaty	<i>Hypnum cupressiforme</i>	Nie podlega ochronie	T
Rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>	CZĘŚCIOWA	A,P,T

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona, uwagi ¹⁾	Źródło danych o występowaniu gatunku ²⁾
Torfowce	<i>Sphagnum sp.</i>	ŚCISŁA ³⁾	A,P,T
Widłóżąb miotlasty	<i>Dicranum scoparium</i>	CZĘŚCIOWA	T

¹⁾ Status ochrony w Polsce (Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2012 nr 0 poz. 81)

ŚCISŁA – gatunki objęte w Polsce ochroną ścisłą

CZĘŚCIOWA – gatunki objęte w Polsce ochroną częściową

(*) – gatunki wymagające ochrony czynnej

²⁾ Dane na podstawie:

A – ankieta walorów przyrodniczych Nadleśnictwa Barlinek

P – Program Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Barlinek na lata 2003 – 2012 r.

T – dane z prac taksacyjnych

³⁾ – gatunkami torfowców podlegającymi ochronie częściowej są: torfowiec kończysty (*Sphagnum fallax*) i torfowiec nastroszony (*Sphagnum squarrosum*)

- Skrzypy, widłaki i paprocie

Tabela 45. Gatunki skrzypów, widłaków i paproci stwierdzone na terenie Nadleśnictwa.

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona, uwagi ¹⁾	Źródło danych o występowaniu gatunku ²⁾
Nasięźrzał pospolity	<i>Ophioglossum vulgatum</i>	ŚCISŁA	A
Niecznica krótkoostna	<i>Dryopteris carthusiana</i>	Nie podlega ochronie	T
Niecznica samcza	<i>Dryopteris filix-mas</i>	Nie podlega ochronie	T
Niecznica grzebieniasta	<i>Dryopteris cristata</i>	Nie podlega ochronie	P
Orlica pospolita	<i>Pteridium aquilinum</i>	Nie podlega ochronie	T
Paprotka zwyczajna	<i>Polypodium vulgare</i>	ŚCISŁA	A,P,T
Skrzyp leśny	<i>Equisetum silvaticum</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Skrzyp łąkowy	<i>Equisetum pratense</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Skrzyp olbrzymi	<i>Equisetum telmateia</i>	ŚCISŁA	A,P,T
Skrzyp zimowy	<i>Equisetum hyemale</i>	Nie podlega ochronie	P
Wietlica samicza	<i>Athyrium filix</i>	Nie podlega ochronie	T
Widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>	ŚCISŁA	A,P,T
Widłak jałowcowaty	<i>Lycopodium annotinum</i>	ŚCISŁA	A,P,T
Widłak torfowy (Widłaczek torfowy)	<i>Lycopodiella inundata</i>	ŚCISŁA	A,P
Zachyłnik błotny (Niecznica błotna)	<i>Thelypteris palustris</i>	Nie podlega ochronie	T
Zachyłka oszczepowata	<i>Phegopteris polypodioides</i>	Nie podlega ochronie	T
Zachyłka trójkątna	<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	Nie podlega ochronie	T

¹⁾ Status ochrony w Polsce (Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2012 nr 0 poz. 81)

ŚCISŁA – gatunki objęte w Polsce ochroną ścisłą

CZĘŚCIOWA – gatunki objęte w Polsce ochroną częściową

(*) – gatunki wymagające ochrony czynnej

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

²⁾ Dane na podstawie:

A – ankieta walorów przyrodniczych Nadleśnictwa Barlinek

P – Program Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Barlinek na lata 2003 – 2012 r.

T – dane z prac taksacyjnych

- Rośliny nasienne

Tabela 46. Wykaz wybranych gatunków roślin występujących na terenie Nadleśnictwa.

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona, uwagi ¹⁾	Źródło danych o występowaniu gatunku ²⁾
Bagnica torfowa	<i>Scheuchzeria palustris</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
Bagno zwyczajne	<i>Ledum palustre</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A,P,T
Barwinek pospolity	<i>Vinca minor</i>	ŚCISŁA	A,P,T
Bluszcz pospolity	<i>Hedera helix</i>	CZĘŚCIOWA	A,P,T
Bobrek trójlistkowy	<i>Menyanthes trifoliata</i>	ŚCISŁA	A,P,T
Borówka bagienna	<i>Vaccinium uliginosum</i>	Nie podlega ochronie	P
Ciemięzyk białokwiatowy	<i>Vincetoxicum hirculinaria</i>	Nie podlega ochronie	P
Cis pospolity	<i>Taxus baccata</i>	ŚCISŁA	A,P,T
Czermień błotna	<i>Calla palustris</i>	Nie podlega ochronie	A
Czworolist pospolity	<i>Paris quadrifolia</i>	Nie podlega ochronie	A,P,T
Czyściec prosty	<i>Stachys recta</i>	Nie podlega ochronie	P
Fiołek błotny	<i>Viola palustris</i>	Nie podlega ochronie	P
Gnieźnik leśny	<i>Neottia nidus-avis</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A
Goździk kartuzek	<i>Dianthus carthusianorum</i>	Nie podlega ochronie	A
Goździk kropkowany	<i>Dianthus deltoides</i>	Nie podlega ochronie	A
Grąźel żółty	<i>Nuphar lutea</i>	ŚCISŁA	A,P,T
Grąźel drobny	<i>Nuphar pumila</i>	ŚCISŁA	A
Gruszyca okrągłolistna	<i>Drosera rotundifolia</i>	Nie podlega ochronie	P
Grzybień białe	<i>Nymphaea alba</i>	CZĘŚCIOWA	A,P,T
Grzybień północne	<i>Nymphaea candida</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
Gwiazdnica bagienna	<i>Stellaria uliginosa</i>	Nie podlega ochronie Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
Jarząb brekinia	<i>Sorbus torminalis</i>	ŚCISŁA	A
Jeżogłówka najmniejsza	<i>Sparganium minimum</i>	Nie podlega ochronie	P
Kalina koralowa	<i>Viburnum opulus</i>	CZĘŚCIOWA	A,P,T
Kłoc wiechowata	<i>Caladium mariscus</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona, uwagi ¹⁾	Źródło danych o występowaniu gatunku ²⁾
Kocanki piaskowe	<i>Helichrysum arenarium</i>	CZĘŚCIOWA	A,P
Kokorycz pełna	<i>Corydalis solida</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Kokorycz wątła	<i>Corydalis intermedia</i>	Nie podlega ochronie	P
Kokoryczka wielokwiatowa	<i>Polygonatum multiflorum</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Konwalia majowa	<i>Convallaria maialis</i>	CZĘŚCIOWA	A,P,T
Kopytnik pospolity	<i>Asarum europaeum</i>	CZĘŚCIOWA	A,P
Kosaciec żółty	<i>Iris pseudoacorus</i>	Nie podlega ochronie	A
Kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A,P
Kruszczyk błotny	<i>Epipactis palustris</i>	Ochrona ścisła Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
Kruszyna pospolita	<i>Frangula alnus</i>	CZĘŚCIOWA	A,P,T
Lilia złotogłów	<i>Lilium martagon</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
Lipiennik Loesela	<i>Liparis loeselii</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A
Listera jajowata	<i>Listera ovata</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A
Marzanka wonna	<i>Galium odoratum</i>	CZĘŚCIOWA	A,P,T
Modrzewnica zwyczajna	<i>Andromeda polifolia</i>	Nie podlega ochronie Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A,P
Naparstnica zwyczajna	<i>Digitalis grandiflora</i>	ŚCISŁA	A
Naparstnica purpurowa	<i>Digitalis purpurea</i>	Nie podlega ochronie	P
Nadwodnik okółkowy	<i>Elatine alsinistrum</i>	ŚCISŁA	P
Orlik pospolity	<i>Aquilegia vulgaris</i>	ŚCISŁA	A,P,T
Pełnik europejski	<i>Trollius europaeus</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A
Perłówka jednokwiatowa	<i>Melica uniflora</i>	Nie podlega ochronie	P
Pierwiosnek lekarski	<i>Primula veris</i>	CZĘŚCIOWA	A,P,T
Pływacz zwyczajny	<i>Utricularia vulgaris</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
Pływacz drobny	<i>Utricularia minor</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
Pływacz zaniedbany	<i>Utricularia australis</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
Pokrzyk wilcza jagoda	<i>Atropa belladonna</i>	ŚCISŁA	P
Porzeczka czarna	<i>Ribes nigrum</i>	CZĘŚCIOWA	A,P,T
Porzeczka czerwona	<i>Ribes rubrum</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Porzeczka alpejska	<i>Ribes alpinum</i>	Nie podlega ochronie	P,T

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona, uwagi ¹⁾	Źródło danych o występowaniu gatunku ²⁾
Poziomka twarda	<i>Fragaria viridis</i>	Nie podlega ochronie	P
Przylaszczka pospolita	<i>Hepatica nobilis</i>	ŚCISŁA	A,T
Przytulia leśna	<i>Galium sylvaticum</i>	Nie podlega ochronie	P
Rosiczka okrągłolistna	<i>Drosera rotundifolia</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A,P,T
Sasanka łąkowa	<i>Pulsatilla pratensis</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A,P
Sit tępokwiatowy	<i>Impatiens subnodulosum</i>	Nie podlega ochronie	P
Siódmaczek leśny	<i>Trientalis europea</i>	Nie podlega ochronie	A,T
Storzyczek plamisty	<i>Orchis maculata</i>	ŚCISŁA	P
Storzyczek szerokolistny	<i>Dactylorhiza ajalis</i>	ŚCISŁA	P
Szczyr trwały	<i>Mercurialis perennis</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Śnieżyczka przebiśnieg	<i>Galanthus nivalis</i>	ŚCISŁA	A,P
Turzyca bagienna	<i>Carex limosa</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
Turzyca obła	<i>Carex diandra</i>	Nie podlega ochronie Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
Turzyca łuszczkowata	<i>Carex lepidocarpa</i>	Nie podlega ochronie Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
Wełnianka pochwowata	<i>Eriophorum vaginatum</i>	Nie podlega ochronie	A,P
Zawilec wielkokwiatowy	<i>Anemone sylvestris</i>	ŚCISŁA (*)	A
Zawilec żółty	<i>Anemone ranunculoides</i>	Nie podlega ochronie	P
Żurawina błotna	<i>Oxycoccus palustris</i>	Nie podlega ochronie	A,P,T
Żywiec cebulkowy	<i>Dentaria bulbifera</i>	Nie podlega ochronie	P

¹⁾ Status ochrony w Polsce (Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2012 nr 0 poz. 81)

ŚCISŁA – gatunki objęte w Polsce ochroną ścisłą
CZĘŚCIOWA – gatunki objęte w Polsce ochroną częściową
(*) – gatunki wymagające ochrony czynnej

²⁾ Dane na podstawie:

A – ankieta walorów przyrodniczych Nadleśnictwa Barlinek
P – Program Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Barlinek na lata 2003 – 2012 r.
T – dane z prac taksacyjnych

4.8. Gatunki zwierząt występujące na terenie Nadleśnictwa

W podrozdziale tym zestawiono gatunki zwierząt bezkręgowych i kręgowych występujących na terenie Nadleśnictwa Barlinek. Opisane w rozdziale **3.1.8. Ochrona gatunkowa** gatunki podlegające ochronie zostały dodatkowo wymienione w niniejszym podrozdziale (poza ptakami). Dla gatunków chronionych podano status ich ochrony.

4.8.1. Bezkręgowce

Fauna bezkręgowców występujących w lasach Nadleśnictwa Barlinek wymaga przeprowadzenia badań w celu dokładniejszego poznania poszczególnych grup tych zwierząt.

Poniższe dane dotyczące gromady owady pochodzą z danych zawartych w Programie Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Barlinek, oraz obserwacji dokonanych podczas prac terenowych.

Owady stanowią najliczniejszą i najbardziej zróżnicowaną grupę organizmów na kuli ziemskiej. Opanowały wszystkie ekosystemy lądowe, wtórnie przystosowały się do życia w wodzie. W trakcie ewolucji wytworzyły szereg przystosowań umożliwiających bytowanie w różnorodnych, niejednokrotnie skrajnych warunkach. Liczba gatunków owadów na świecie nie jest znana, trudna do określenia nawet w dużym przybliżeniu. Również w Polsce dokładne określenie liczby gatunków nie jest możliwe. Wynika to m.in. z faktu odkrywania nowych organizmów oraz zaniku innych. Wymieranie gatunków powodowane jest zmianami w środowisku naturalnym, degradacją i destrukcją ekosystemów.

Wśród wielkiej różnorodności owadów leśnych spotyka się gatunki będące szkodnikami lasów (foliofagi, kambio- i ksylofagi) oraz całe grupy gatunków spełniające w ekosystemach leśnych niezwykle istotną, pożyteczną rolę (gatunki drapieżne polujące na larwy szkodników, kopro- i nekrofagi i inne). Ważną rolę w równowadze ekosystemowej odgrywają mrówki, będące m.in. jednym z istotniejszych czynników oporu środowiska. W ramach ochrony mrówek w lasach wykonuje się m.in. inwentaryzację i grodzenie mrowisk. W tabeli 47 zestawiono wybrane gatunki owadów wraz z podaniem statusu ochrony.

Tabela 47. Wybrane gatunki owadów występujące na terenie Nadleśnictwa Barlinek.

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona, uwagi ¹⁾	Źródło danych o występowaniu gatunku ²⁾
Biegacz fioletowy	<i>Carabus violaceus</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH320006	P,T
Biegacz gajowy	<i>Carabus nemoralis</i>	ŚCISŁA	P
Biegacz granulowany	<i>Carabus granulatus</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH320006	P

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona, uwagi ¹⁾	Źródło danych o występowaniu gatunku ²⁾
Biegacz pomarszczony	<i>Carabus intricatus</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH320006	P
Biegacz skórzasty	<i>Carabus coriaceus</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH320006	P,T
Biegacz wręgaty	<i>Carabus cancellatus</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH320006	P
Biegacz złocistozielony	<i>Carabus auronitens</i>	ŚCISŁA	P,T
Biegacz złoty	<i>Carabus auratus</i>	ŚCISŁA	P
Bielinek kapustnik	<i>Pieris brassicae</i>	Nie podlega ochronie	T
Czerwończyk żarek	<i>Lycaena phlaeas</i>	Nie podlega ochronie	T
Czerwończyk nieparek	<i>Lycaena dispar</i>	ŚCISŁA, HD II Kod gatunku 1060 Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A
Dostojka malinowiec	<i>Argynnis paphia</i>	Nie podlega ochronie	T
Kruszczyca złotawka	<i>Cetonia aurata</i>	Nie podlega ochronie	T
Kwietnica okazała	<i>Protaetia aeruginosa</i>	ŚCISŁA	O
Listkowiec cytrynek	<i>Gonepteryx rhamnii</i>	Nie podlega ochronie	T
Mieniak strużnik	<i>Apatura ilia</i>	Nie podlega ochronie	P
Mieniak tęczy	<i>Apatura iris</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Modraszek ikar	<i>Polyommatus icarus</i>	Nie podlega ochronie	T
Mrówka ćmawa	<i>Formica polyctena</i>	CZĘŚCIOWA	T
Mrówka rudnica	<i>Formica rufa</i>	CZĘŚCIOWA	T
Pachnica dębowa	<i>Osmoderma emerita</i>	ŚCISŁA (*), HD II Kod gatunku 1060	A
Paź królowej	<i>Papilio machaon</i>	Nie podlega ochronie	P
Paź żeglarz	<i>Iphiclides podalirus</i>	ŚCISŁA	P
Rusałka admirał	<i>Vanessa atalanta</i>	Nie podlega ochronie	T
Rusałka ceik	<i>Polygonia c-album</i>	Nie podlega ochronie	T
Rusałka kratkowiec	<i>Araschnia levana</i>	Nie podlega ochronie	T
Rusałka pawik	<i>Inachis io</i>	Nie podlega ochronie	T
Rusałka pokrzywnik	<i>Aglais urticae</i>	Nie podlega ochronie	T
Rusałka żałobnik	<i>Nymphalis antiopa</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Tęcznik liszkarz	<i>Calosoma sycophanta</i>	ŚCISŁA	P
Tęcznik mniejszy	<i>Calosoma inquisitor</i>	ŚCISŁA	P
Trzmiel kamiennik	<i>Bombus lapidarius</i>	CZĘŚCIOWA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH320006	P
Trzmiel polny	<i>Bombus agrorum</i>	ŚCISŁA	P
Trzmiel zmienny	<i>Bombus terrestris</i>	CZĘŚCIOWA Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH320006	P
Trzyszcz leśny	<i>Cicindela silvatica</i>	Nie podlega ochronie	A
Zmrocznik wilczomlecze	<i>Deilephila euphorbiae</i>	Nie podlega ochronie	P
Zmrocznik ułanek	<i>Pergesa elpenor</i>	Nie podlega ochronie	P

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona, uwagi ¹⁾	Źródło danych o występowaniu gatunku ²⁾
Zalotka większa	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	ŚCISŁA HD II Kod gatunku 1042	I

¹⁾ Status ochrony w Polsce (Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419)

ŚCISŁA – gatunki objęte w Polsce ochroną ścisłą

CZĘŚCIOWA – gatunki objęte w Polsce ochroną częściową

(*) – gatunki wymagające ochrony czynnej

HD II – gatunek z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej

²⁾ Dane na podstawie:

A – ankieta walorów przyrodniczych Nadleśnictwa

P – Program Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Barlinek na lata 2003 – 2012 r.

T – dane z prac taksacyjnych

O – Inwentaryzacja owadów – Natura 2000 na terenie Nadleśnictwa Barlinek

I - powszechna inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, przeprowadzona przez Nadleśnictwo Barlinek w 2007

Mięczakiem o potwierdzonym występowaniu na terenie Nadleśnictwa Barlinek jest Poczwarówka jajowata *Vertigo moulinsiana*, podlegająca ochronie ścisłej i jest wymieniona w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Dane o jej występowaniu pochodzą z powszechnej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, przeprowadzonej przez N-ctwo Barlinek w 2007 r. Innym gatunkiem ślimaka, którego występowanie potwierdza Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie jest Zatokczek łamliwy *Anisus vorticulus*, podlegający ochronie ścisłej i wymieniony w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej.

4.8.2. Kręgowce – Ryby

W tabeli 48 zestawiono gatunki ryb występujące w wodach z terenów działania Nadleśnictwa Barlinek. Dane o występowaniu gatunków pochodzą z obserwacji dokonanych w trakcie prac terenowych oraz z informacji ustnych.

Tabela 48. Wykaz gatunków ryb bytujących w wodach położonych w zasięgu działania Nadleśnictwa.

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona, uwagi	Źródło danych o występowaniu gatunku ¹⁾
Ciernik	<i>Gasterosteus aculeatus</i>	Nie podlega ochronie	A,T
Jazgarz	<i>Acerina cernua</i>	Nie podlega ochronie	T
Karaś srebrzysty	<i>Carasius carasius</i>	Nie podlega ochronie	T
Karaś zwyczajny	<i>Carasius auratus</i>	Nie podlega ochronie	T
Karp	<i>Cyprinus carpio</i>	Nie podlega ochronie	T
Kiełb krótkowąsy	<i>Gobio gobio</i>	Nie podlega ochronie	T
Krąp	<i>Blicca bioerkna</i>	Nie podlega ochronie	T
Leszcz	<i>Abramis brama</i>	Nie podlega ochronie	T
Lin	<i>Tinca tinca</i>	Nie podlega ochronie	T

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona, uwagi	Źródło danych o występowaniu gatunku ¹⁾
Okoń	<i>Perca fluviatilis</i>	Nie podlega ochronie	T
Płoc	<i>Rutilus rutilus</i>	Nie podlega ochronie	T
Sandacz	<i>Lucioperca lucioperca</i>	Nie podlega ochronie	T
Sum	<i>Silurus glanis</i>	Nie podlega ochronie	P,T
Szczupak	<i>Esox lucius</i>	Nie podlega ochronie	T
Ukleja	<i>Alburnus alburnus</i>	Nie podlega ochronie	T
Węgorz europejski	<i>Anguilla anguilla</i>	Nie podlega ochronie	T
Wzdreęga	<i>Scardinus erythrophthalmus</i>	Nie podlega ochronie	T

¹⁾ Dane na podstawie:

A – ankieta walorów przyrodniczych Nadleśnictwa

P – Program Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Barlinek na lata 2003 – 2012 r.

T – dane z prac taksacyjnych

4.8.3. Kręgowce – Płazy i Gady

Gatunki płazów i gadów stwierdzonych na terenie Nadleśnictwa Barlinek przedstawia poniższa tabela. Większość z tych gatunków spotykana jest na całym obszarze Nadleśnictwa.

Tabela 49. Płazy i gady występujące na terenie Nadleśnictwa.

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona, uwagi ¹⁾	Źródło danych o występowaniu gatunku ²⁾
Grzebiuszka ziemna	<i>Pelobates fuscus</i>	ŚCISŁA (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
Kumak nizinny	<i>Bombina bombina</i>	ŚCISŁA (*), HD II Kod gatunku 1188 Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	A,P,T
Ropucha paskówka	<i>Bufo calamita</i>	ŚCISŁA (*)	P
Ropucha szara	<i>Bufo bufo</i>	ŚCISŁA (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P,T
Ropucha zielona	<i>Bufo viridis</i>	ŚCISŁA (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071	A,P
Rzekotka drzewna	<i>Hyla arborea</i>	ŚCISŁA (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	A,P
Traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>	ŚCISŁA (*), HD II Kod gatunku 1166 Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P
Traszka zwyczajna	<i>Triturus vulgaris</i>	ŚCISŁA (*), Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A,P
Żaba wodna	<i>Rana esculenta</i>	ŚCISŁA (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P
Żaba moczarowa	<i>Rana arvalis</i>	ŚCISŁA (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona, uwagi ¹⁾	Źródło danych o występowaniu gatunku ²⁾
Żaba śmieszka	<i>Rana ridibunda</i>	ŚCISŁA (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P
Żaba trawna	<i>Rana temporaria</i>	ŚCISŁA (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P,T
Gniewosz plamisty	<i>Coronella austriaca</i>	ŚCISŁA	P,A
Jaszczurka zwinka	<i>Lacerta agilis</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P,T
Jaszczurka żyworodna	<i>Lacerta vivipara</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P
Padalec zwyczajny	<i>Anguis fragilis</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P,T
Zaskroniec zwyczajny	<i>Natrix natrix</i>	ŚCISŁA Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P,T
Żmija zygzakowata	<i>Vipera berus</i>	Ochrona ścisła (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	P,T
Żółw błotny	<i>Emys orbicularis</i>	ŚCISŁA (*), HD II Kod gatunku 1220 Wymaga ochrony strefowej Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A,P (stanowisko niepotwierdzone)

¹⁾ Status ochrony w Polsce (Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419)

ŚCISŁA – gatunki objęte w Polsce ochroną ścisłą

(*) – gatunki wymagające ochrony czynnej

HD II – gatunek z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej

²⁾ Dane na podstawie:

A – ankieta walorów przyrodniczych Nadleśnictwa

P – Program Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Barlinek na lata 2003 – 2012 r.

T – dane z prac taksacyjnych

Obfitość ekosystemów wodnych, podmokłych i bagiennych na terenie Nadleśnictwa Barlinek, tworzenie zbiorników wodnych w ramach programu małej retencji, oraz budowa zbiorników Ppoż wpływa korzystnie na środowisko życia płazów i niektórych gadów, stąd stosunkowo duża liczba gatunków tych zwierząt występujących na terenie Nadleśnictwa.

4.8.4. Kręgowce – Ptaki

Wykaz gatunków ptaków zawarty został w tabeli 26 na stronie 79. Z uwagi na fakt, że zdecydowana większość ptaków podlega ochronie gatunkowej (poza: bażantem, krzyżówką, grzywaczem, słonką, łyską i kuropatwą) i została wymieniona w podanej tabeli, odstąpiono od zawierania wykazu w niniejszym podrozdziale.

4.8.5. Kręgowce – Ssaki

Na podstawie danych zawartych w Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Barlinek, obserwacji poczynionych w trakcie prac terenowych, informacji zebranych od pracowników Nadleśnictwa, zestawione zostały gatunki ssaków występujących na terenie Nadleśnictwa.

Tabela 50. Wykaz gatunków ssaków występujących na terenie Nadleśnictwa.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona, uwagi ¹⁾	Źródło danych o występowaniu gatunku ²⁾
1.	Borsuk	<i>Meles meles</i>	Nie podlega ochronie Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A,T
2.	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	Ochrona częściowa, HD II Kod gatunku 1337 Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	A,P,T
3.	Dzik	<i>Sus scrofa</i>	Nie podlega ochronie	T
4.	Gronostaj	<i>Mustela erminea</i>	Ochrona ścisła Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	P
5.	Jeleń	<i>Cervus elaphus</i>	Nie podlega ochronie Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	T
6.	Jenot	<i>Nuctereutes procyonides</i>	Nie podlega ochronie	A,T
7.	Jeż	<i>Erinaceus europaeus</i>	Ochrona ścisła (*)	A,P,T
8.	Karlik malutki	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Nie podlega ochronie	P
9.	Karlik większy	<i>Pipistrellus nathusii</i>	Nie podlega ochronie	P
10.	Kret	<i>Talpa europea</i>	Ochrona częściowa	P,T
11.	Kuna domowa	<i>Martes foina</i>	Nie podlega ochronie Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A
12.	Kuna leśna	<i>Martes martes</i>	Nie podlega ochronie Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A
13.	Lis	<i>Vulpes vulpes</i>	Nie podlega ochronie	T
14.	Łasica	<i>Mustela nivalis</i>	Ochrona ścisła Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	A,P
15.	Mysz domowa	<i>Mus musculus</i>	Nie podlega ochronie	T
16.	Mysz leśna	<i>Apodemus fluviacollis</i>	Nie podlega ochronie	T
17.	Mysz polna	<i>Apodemus agrarius</i>	Nie podlega ochronie	T
18.	Mysz zaroślowa	<i>Apodemus sylvaticus</i>	Nie podlega ochronie	A
19.	Nornica ruda	<i>Clethrionomys glareolus</i>	Nie podlega ochronie	A
20.	Ryjówka aksamitna	<i>Sorex araneus</i>	Ochrona ścisła (*)	A,P
21.	Ryjówka malutka	<i>Sorex minutus</i>	Ochrona ścisła (*)	A,P
22.	Rzęsorek rzeczek	<i>Neomys fodiens</i>	Ochrona ścisła Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH320006	P
23.	Sarna	<i>Capreolus capreolus</i>	Nie podlega ochronie Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	T
24.	Smużka leśna	<i>Sicista betulina</i>	Ochrona ścisła	P
25.	Tchórz	<i>Mustela putorius</i>	Nie podlega ochronie Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH080071	T
26.	Wiewiórka pospolita	<i>Sciurus vulgaris</i>	Ochrona ścisła	P,T
27.	Wydra	<i>Lutra lutra</i>	Ochrona częściowa, HD II Kod gatunku 1355 Gatunek wymieniony w SDF dla obszarów PLH080071 i PLH320006	T
28.	Zając szarak	<i>Lepus europaeus</i>	Nie podlega ochronie	T
29.	NIETOPERZE	Chiroptera	Ochrona ścisła (*)	A,T
30.	Borowiec wielki	<i>Nyctalus noctula</i>	Ochrona ścisła (*)	P
31.	Gacek brunatny	<i>Plecotus auritus</i>	Ochrona ścisła (*)	P
32.	Mroczek późny	<i>Eptesicus serotinus</i>	Ochrona ścisła (*)	P

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ochrona, uwagi ¹⁾	Źródło danych o występowaniu gatunku ²⁾
33.	Nocek duży	<i>Myotis myotis</i>	Ochrona ścisła (*), HD II Kod gatunku 1324	P
34.	Nocek rudy	<i>Myotis daubentonii</i>	Ochrona ścisła (*) Gatunek wymieniony w SDF dla obszaru PLH320006	P
35.	Nocek wąsatek	<i>Myotis mystacinus</i>	Ochrona ścisła (*)	P

¹⁾ Status ochrony w Polsce (Na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419)

Ochrona ścisła – gatunki objęte w Polsce ochroną ścisłą

Ochrona częściowa – gatunki objęte w Polsce ochroną częściową

(*) – gatunki wymagające ochrony czynnej

HD II – gatunek z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej

²⁾ Dane na podstawie:

A – ankieta walorów przyrodniczych Nadleśnictwa

P – Program Ochrony Przyrody w Nadleśnictwie Barlinek na lata 2003 – 2012 r.

T – dane z prac taksacyjnych

4.9. Typy siedliskowe lasu

Siedlisko jest kompleksem czynników abiotycznych wpływających na środowisko leśne. Ukształtowane zostaje pod wpływem położenia (wysokość n.p.m., wystawa, nachylenie terenu), warunków klimatycznych i gleby. Czynniki te należy zawsze rozpatrywać jako powiązany zespół wpływów. Istniejąca klasyfikacja typologiczna lasu oparta jest na 2 kryteriach. Kryterium żyzności dzieli siedliska na 4 podstawowe grupy: siedliska borowe, borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów. Kryterium wilgotności wyróżnia siedliska: suche, świeże, wilgotne i bagienne. Podstawową jednostką typologiczną jest typ siedliskowy lasu, grupujący siedliska o zbliżonej potencjalnej produktywności. Gospodarka leśna, oparta na podstawach ekologicznych, wymaga dokładnego poznania przyrodniczych warunków produkcji, a następnie ich sklasyfikowania i przedstawienia w formie kartograficznej i opisowej w operacie glebowo-siedliskowym. Przetawione w tym opracowaniu typy siedliskowe lasu stanowią podstawę do dalszych prac urzędniowych, m.in. tworzenia wyłączeń i sporządzania opisów taksacyjnych.

W tabeli 51 przedstawiono udział poszczególnych typów siedliskowych lasu zestawiony na podstawie danych zawartych w Elaboracie glebowo-siedliskowym Nadleśnictwa Barlinek opracowanym wg stanu na dzień 1.01.2000 r., oraz opisów taksacyjnych wg stanu z 01.01.2013 roku.

Tabela 51. Typy siedliskowe lasu na terenie Nadleśnictwa Barlinek.

Typ siedliskowy lasu	Powierzchnia siedlisk w Nadleśnictwie Barlinek wg Elaboratu glebowo-siedliskowego (stan na 01.01.2000 r.)		Powierzchnia siedlisk wg opisów taksacyjnych (udział dominującego TSL w pododdziale, stan na 01.01.2013 r.)	
	Powierzchnia [ha]	Udział [%]	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
Bb	0,70	<0,01	0,67	0,01
BMśw	2 515,58	13,17	2504,77	13,32

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Typ siedliskowy lasu	Powierzchnia siedlisk w Nadleśnictwie Barlinek wg Elaboratu glebowo-siedliskowego (stan na 01.01.2000 r.)		Powierzchnia siedlisk wg opisów taksacyjnych (udział dominującego TSL w pododdziale, stan na 01.01.2013 r.)	
	Powierzchnia [ha]	Udział [%]	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
BMw	16,59	0,09	5,90	0,03
BMb	6,05	0,03	6,38	0,03
LMśw	12 676,67	66,37	12535,36	66,62
LMw	147,20	0,77	94,65	0,50
LMb	29,86	0,16	36,22	0,19
Lśw	3 296,01	17,26	3262,64	17,34
Lw	75,09	0,39	73,57	0,39
OI	257,55	1,35	226,34	1,20
OIJ	75,90	0,40	68,11	0,36
Lł	1,51	0,01	1,57	0,01

4.10. Ogólna charakterystyka drzewostanów

Zgodnie z „Małą encyklopedią leśną” definicja drzewostanu brzmi: „część lasu, jednorodna pod względem budowy, składu gatunkowego, wieku i zwarcia drzew, rodzaju gleby oraz ukształtowania terenu, różniąca się od innych części przynajmniej jedną z tych cech”. Drzewostan jest składową ekosystemu leśnego, który tworzy zespół żywych organizmów (biocenoza) oraz jego abiotyczne siedlisko (biotop). Ogólna charakterystyka drzewostanów występujących na terenie Nadleśnictwa znajduje się w Elaboracie. W niniejszym opracowaniu przedstawiono uzupełniającą ocenę stanu lasu.

Tabela 52. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów Nadleśnictwa Barlinek (tabela opracowana w oparciu o Wzór 1a „Instrukcji sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie”).

Jednostka (stan na)	Przeciętny wiek (lat)	Przeciętna zasobność (m ³ /ha)	Przeciętny przyrost (m ³ /ha)	Udział % siedlisk borowych	Udział % gatunków iglastych*
Nadleśnictwo Barlinek (2012)	69	339**	4,91	13,38***	70,65***
Lasy Państwowe (2008)	60	240	4,0	53	79

* - jako gat. panujących

** - dla gruntów leśnych zalesionych

*** - dla gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych

4.10.1. Wielkość kompleksów leśnych

Nadleśnictwo Barlinek charakteryzuje się dużą zwartością zarządzanych gruntów. Trzon Nadleśnictwa stanowi zlokalizowany w południowej części główny kompleks leśny, który stanowi ponad 93% zarządzanej powierzchni. Od strony południowej kompleks ten łączy się z kompleksami lasów Nadleśnictwa Kłodawa oraz Strzelce Krajeńskie, od strony zachodniej z kompleksem lasów Nadleśnictwa Różańsko. W północnej części na niewielkim odcinku lasy Nadleśnictwa Barlinek łączą się z kompleksem należącym do Nadleśnictwa Choszczno. Pozostałe kompleksy leśne nie przylegają do kompleksów innych nadleśnictw. Na łączną sumę 81 kompleksów gruntów Nadleśnictwa 54 z nich mają powierzchnię mniejszą niż 5 ha.

Tabela 53. Liczba i wielkość kompleksów leśnych (tabela opracowana w oparciu o Wzór 2 „Instrukcji sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie”).

Wielkość kompleksu [ha]	Powierzchnia sumaryczna kompleksów [ha]	Ilość kompleksów	Średnia wielkość kompleksu [ha]
Nadleśnictwo Barlinek			
< 1,00	10,65	22	0,48
1,01-5,00	74,76	32	2,34
5,01-20,00	162,53	14	11,64
20,01-100,00	304,67	8	38,08
100,01-500,00	814,53	4	203,63
500,01-2000,00	-	-	-
powyżej 2000,00	18846,35	1	18846,35
Ogółem	20213,49*	81	-

* - powierzchnia wraz współwłasnościami

4.10.2. Lasy ochronne i grupy funkcji lasów

W związku ze zmianami w formach ochrony przyrody, jakie nastąpiły w minionym okresie gospodarczym, Nadleśnictwo Barlinek wystąpiło z wnioskiem o aktualizację powierzchni lasów ochronnych. Ich całkowita powierzchnia wg wniosku wynosi 11 825,23 ha. Szczegółowe zestawienie powierzchni wnioskowanych lasów ochronnych według kategorii ochronności przedstawia tabela 55.

Oprócz gospodarstwa lasów ochronnych, wyróżniono gospodarstwo specjalne, zrębowe i przerębowo-zrębowe. Powierzchnie drzewostanów w gospodarstwach zestawiono w tabeli 54.

Tabela 54. Podział drzewostanów wg gospodarstw.

Gospodarstwo (symbol)	Powierzchnia [ha]*	%
S	1241,68	6,65

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

O	10776,6	57,73
GPZ	5890,72	31,56
GZ	756,96	4,06
Razem Nadleśnictwo:	18665,96	100

* - dotyczy gruntów leśnych zalesionych

Tabela 55. Kategorie ochronności w Nadleśnictwa Barlinek.

Grupa kategoria ochronności (ranga) kod - nazwa	Pow. w ha
(1) OCH GLEB - glebochronne	11,6
(1) OCH GLEB - glebochronne (2) OCH WOD - wodochronne	0,43
(1) OCH GLEB - glebochronne (2) OCH WOD - wodochronne (4) OCH CENNE - cenne fragm. rodzimej przyrody	146,39
(1) OCH GLEB - glebochronne (4) OCH CENNE - cenne fragm. rodzimej przyrody	46,48
(2) OCH WOD - wodochronne	1888,64
(2) OCH WOD - wodochronne (4) OCH CENNE - cenne fragm. rodzimej przyrody	4866,54
(2) OCH WOD - wodochronne (4) OCH CENNE - cenne fragm. rodzimej przyrody (5) OCH BADAŁ - stałe pow. badań. i dośw.	0,76
(2) OCH WOD - wodochronne (4) OCH CENNE - cenne fragm. rodzimej przyrody (6) OCH NAS - nasienne	22,84
(2) OCH WOD - wodochronne (4) OCH CENNE - cenne fragm. rodzimej przyrody (7) OCH OSTOJ - ostoje zwierząt	240,84
(2) OCH WOD - wodochronne (4) OCH CENNE - cenne fragm. rodzimej przyrody (8) OCH MIAST - w miastach i wokół miast	503,54
(2) OCH WOD - wodochronne (7) OCH OSTOJ - ostoje zwierząt	14,73
(2) OCH WOD - wodochronne (8) OCH MIAST - w miastach i wokół miast	41,12
(4) OCH CENNE - cenne fragm. rodzimej przyrody	3752,09
(4) OCH CENNE - cenne fragm. rodzimej przyrody (7) OCH OSTOJ - ostoje zwierząt	83,6
(7) OCH OSTOJ - ostoje zwierząt	205,63
Razem Nadleśnictwo:	11825,23

4.10.3. Bogactwo gatunkowe

Bogactwo gatunkowe drzewostanów przedstawiono pod względem ilości gatunków wchodzących w skład górnej warstwy drzew. Uzyskane dane zestawiono w tabelach wg grup wiekowych.

Tabela 56. Zestawienie powierzchni i miąższości drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego (tabela opracowana w oparciu o Wzór 13 „Instrukcji sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie”).

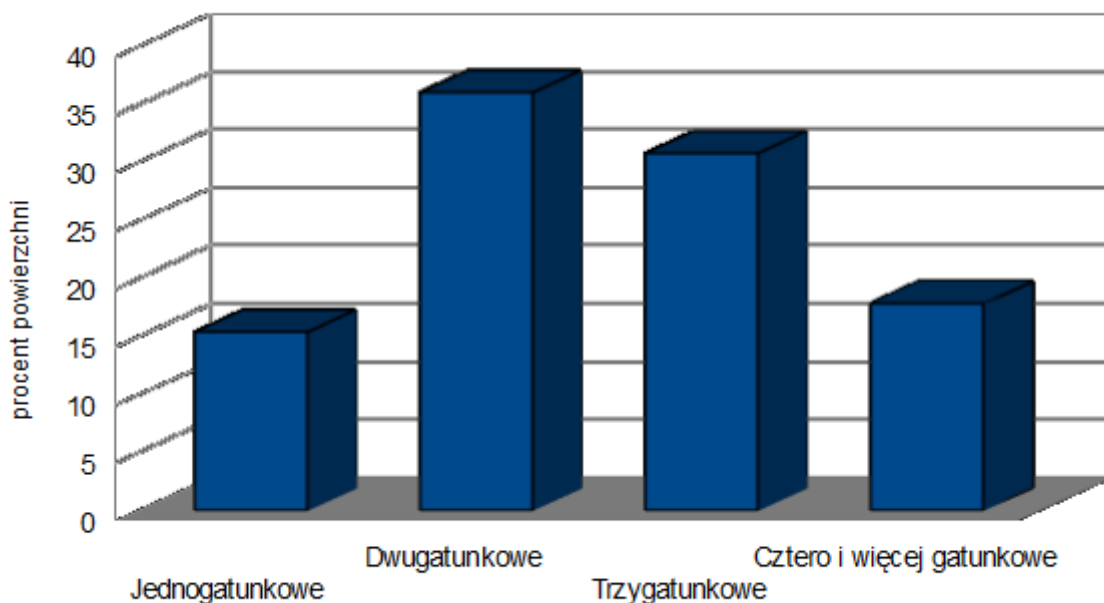
PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Nadleśnictwo Barlinek		Wiek [lata]			Ogółem	Udział [%]
Struktura drzewostanów, drzewostany Jednostka Do 40 Jednostka	Do 40	Od 41 do 80	Powyżej 80			
Jednogatunkowe	Powierzchnia [ha]	541,65	1294,6	1029,28	2865,53	15,35
	Zapas [m ³]	120250	475560	405940	1000750	15,88
Dwugatunkowe	Powierzchnia [ha]	1109,47	2543,84	3061,27	6714,58	35,97
	Zapas [m ³]	177580	920260	1375185	2473025	39,24
Trzygatunkowe	Powierzchnia [ha]	1531,33	1853,98	2356,09	5741,4	30,76
	Zapas [m ³]	178490	661585	1041670	1881745	29,86
Cztero i więcej gatunkowe	Powierzchnia [ha]	1111,69	1390,11	842,65	3344,45	17,92
	Zapas [m ³]	125960	461140	360015	947115	15,03
Razem Nadleśnictwo:	Powierzchnia [ha]	4294,14	7082,53	7289,29	18665,96	100,00
	Zapas [m ³]	602280	2517545	3182810	6302635	100,00

W Nadleśnictwie Barlinek największą ilość zajmują drzewostany złożone z 2 gatunków tworzących skład drzewostanu (blisko 36 %). Są to przeważnie drzewostany z udziałem sosny i buka. Drzewostany jednogatunkowe stanowią ponad 15 %, a drzewostany składające się z 3 lub 4 i więcej gatunków stanowią odpowiednio: 30% i 18%.

Powyższe zestawienie obrazuje dużą różnorodność gatunkową drzewostanów Nadleśnictwa, która dzięki zapisom zawartym w PUL nadal będzie się powiększać.

Rys. 6. Bogactwo gatunkowe drzewostanów Nadleśnictwa.



4.10.4. Struktura pionowa drzewostanów

W drzewostanach jednopiętrowych drzewa tworzą jeden pułap wysokości. W drzewostanach dwupiętrowych wysokości piętra dolnego przekracza $1/3$ wysokości piętra górnego lecz korony drzew piętra dolnego nie przenikają do koron piętra górnego oraz miąższość piętra dolnego stanowi co najmniej 15 % miąższości piętra górnego. Drzewostany w klasie odnowienia (KO) to drzewostany użytkowane rębniami częściowymi gdzie użytkowanie i odnowienie lasu przebiega równocześnie. Drzewostany w klasie do odnowienia (KDO) to drzewostany użytkowane rębniami częściowymi, gdzie ilość młodego pokolenia jest niedostateczna lub jest go brak. Zestawienie powierzchni i miąższości drzewostanów wg grup wiekowych i struktury przedstawiono w tabeli 57.

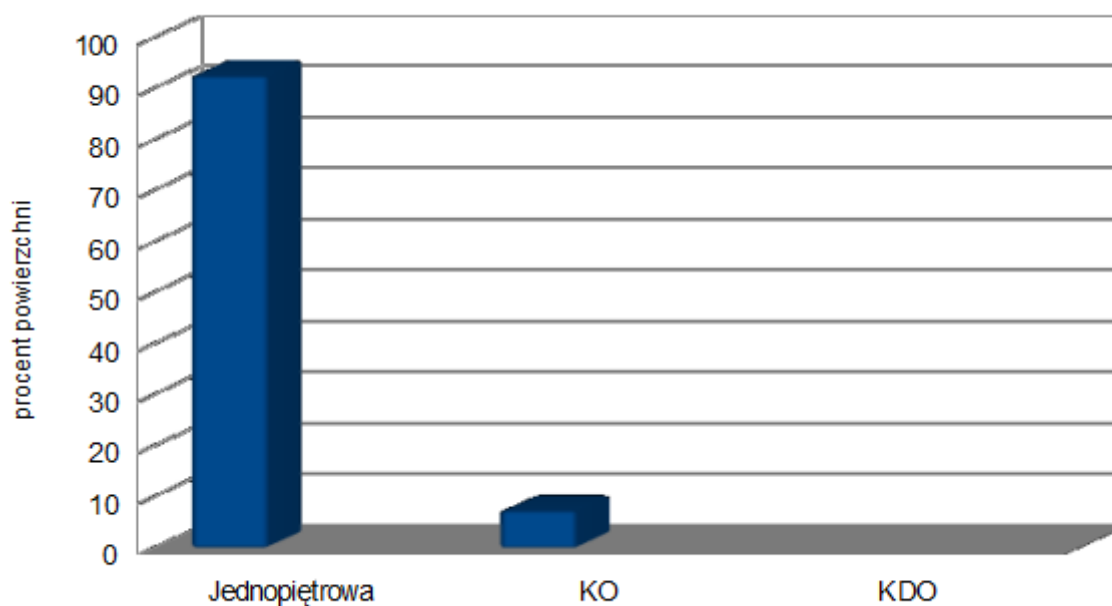
Tabela 57. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i struktury (tabela opracowana w oparciu o Wzór 14 „Instrukcji sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie”).

Nadleśnictwo Barlinek		Wiek [lata]			Ogółem	Udział [%]
Struktura drzewostanów	Jednostka	Do 40	Od 41 do 80	Powyżej 80		

Jednostka						
Jednopiętrowa	Powierzchnia [ha]	4294,14	6992,45	6000,53	17296,12	92,66
	Zapas [m ³]	602280	2495665	2779690	5877635	93,26
KO	Powierzchnia [ha]	0	90,08	1279,76	1369,84	7,34
	Zapas [m ³]	0	21880	403120	425000	6,74
Razem Nadleśnictwo:	Powierzchnia [ha]	4294,14	7082,53	7289,29	18665,96	100
	Zapas [m ³]	602280	2517545	3182810	6302655	100

Większość drzewostanów w Nadleśnictwie to drzewostany jednopiętrowe, stanowiące ponad 92 % powierzchni d-st Nadleśnictwa. Pozostałą część stanowią drzewostany w klasie odnowienia, które zajmują 7,34 %. W Nadleśnictwie nie opisano d-st. dwupiętrowych ani d-st. w klasie do odnowienia.

Rys. 7. Struktura piętrowa drzewostanów Nadleśnictwa.



Warto tu zaznaczyć, że drzewostany zaliczone do struktury jednopiętrowej posiadają w Nadleśnictwie Barlinek bardzo często warstwę podokapową złożoną z tzw. "podrostów II - piętra", względnie w górne piętro wnikają młodsze gatunki drzew znoszące mniejszy dostęp światła.

4.10.5. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi

Jednym z ważniejszych wskaźników wykorzystania zdolności produkcyjnej siedlisk jest ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskowym typem lasu. Jest to też w pewnym stopniu wskaźnik naturalności ekosystemów leśnych. W tabeli 58 zestawiono powierzchnie

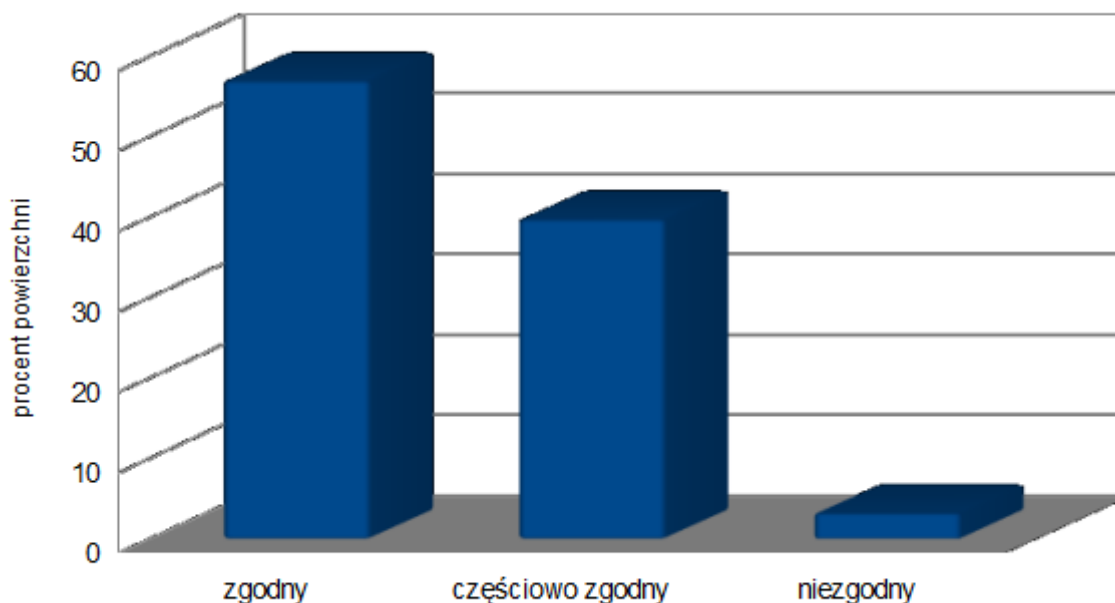
drzewostanów w rozbiciu na stopnie zgodności składu gatunkowego w poszczególnych typach siedliskowych lasu.

Tabela 58. Zestawienie powierzchni wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem (tabela opracowana w oparciu o Wzór 20 „Instrukcji sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie”).

Nadleśnictwo Barlinek		Stopień zgodności składu gatunkowego z siedliskiem					
Siedliskowy typ lasu	Powierzchnia zalesiona [ha]	Zgodny		Częściowo zgodny		Niezdany	
		[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
Bb	0,67	0,00	0,00	0,67	100,00	0,00	0,00
BMśw	2491,33	1886,54	75,72	583,09	23,40	21,70	0,87
BMw	5,11	3,67	71,82	1,44	28,18	0,00	0,00
BMb	5,23	5,23	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00
LMśw	12488,39	6279,22	50,28	5938,32	47,55	270,85	2,17
LMw	92,02	11,45	12,44	63,61	69,13	16,96	18,43
LMb	24,52	3,26	13,30	15,41	62,85	5,85	23,86
Lśw	3259,58	2251,74	69,08	738,09	22,64	269,75	8,28
Lw	71,21	24,69	34,67	28,20	39,60	18,32	25,73
OI	164,53	157,65	95,82	5,54	3,37	1,34	0,81
OIJ	61,80	14,22	23,01	47,58	76,99	0,00	0,00
Ł	1,57	0,00	0,00	1,57	100,00	0,00	0,00
Razem Nadleśnictwo:	18665,96	10637,67	56,99	7423,52	39,77	604,77	3,24

Największą powierzchnię zajmują w Nadleśnictwie drzewostany zgodne z siedliskiem – ok. 57 %, drzewostany częściowo zgodne stanowią blisko 40 % powierzchni, a drzewostany niezgodne ponad 3 %. Za niezgodne uznano na siedliskach lasowych bądź lasowych mieszanych lite drzewostany (lub ze zdecydowaną przewagą) sosnowe, świerkowe czy brzożowe. Realizacja zapisów zawartych w PUL zapewni stopniowy spadek areału drzewostanów niezgodnych.

Rys. 8. Zgodność drzewostanów Nadleśnictwa z siedliskiem.



4.10.6. Formy degeneracji ekosystemu leśnego

Degenerację ekosystemu leśnego w Nadleśnictwie Barlinek oceniono biorąc pod uwagę następujące elementy:

- ✓ stopień pinetyzacji (borowacenia),
- ✓ stopień monotypizacji.
- ✓ stopień neofityzacji.

Borowacenie (pinetyzacja) jest formą degeneracji ekosystemu leśnego wynikającą ze zbyt dużego udziału sosny i świerka w górnej warstwie drzewostanu na siedliskach boru mieszanego, lasu mieszanego i lasu. W zależności od wielkości udziału sosny i świerka wyróżniono pinetyzację:

Stopień borowacenia	BM	LM	L
slabe	ponad 80%	50 – 80%	10 – 30%
średnie	—	ponad 80%	31 – 60%
mocne	—	—	ponad 60%

W poniższej tabeli przedstawiono wielkość borowacenia w lasach Nadleśnictwa oraz wiek drzewostanów.

Tabela 59. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg form degeneracji lasów – borowacenie

(tabela opracowana w oparciu o Wzór 22 „Instrukcji sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie”).

	Stopień borowacenia	Powierzchnia [ha]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		41-80 lat	> 80 lat			
Nadleśnictwo Barlinek	brak	1588,72	2293,32	2772,26	6654,3	35,65
	słabe	1892,52	2358,85	3174,37	7425,74	39,78
	średnie	762,49	2322,4	1269,16	4354,05	23,33
	mocne	50,41	107,96	73,5	231,87	1,24

Z powyższej tabeli wynika, że stopień istotnego borowacenia siedlisk w Nadleśnictwa Barlinek utrzymuje się na poziomie niższym jak w innych Nadleśnictwa mających podobne warunki siedliskowe. Warto tu też zauważyć, że pinetyzacja w najmniejszym stopniu dotyczy drzewostanów I i II klasy wieku.

W Nadleśnictwie borowacenie mocne oraz średnie (obejmujące ok. 4585 ha, tj. niecałe 25% pow. leśnej zalesionej) związane jest głównie z występowaniem So na siedliskach lasów bądź lasów mieszanych. Jest to wynikiem długoletniej gospodarki zrębowej prowadzonej na tych terenach, a także stosunkowo późnym szczegółowym rozpoznaniem typów siedliskowych lasów (początek obecnego wieku). Pewien wpływ na to zjawisko ma też istotne pomniejszenie powierzchni planowanej a zwłaszcza realizowanej w ramach cięć rębnych. Dotyczy to przede wszystkim dwu ostatnich cykli urzędniowych. Obecnie w planowaniu cięć rębnych dominują zdecydowanie rębnie złożone, których jednym z głównych celów jest urozmaicenie w przyszłych drzewostanach składu gatunkowego oraz stworzenie struktur różnowiekowych. Nie bez znaczenia, jest też właściwe przyjęcie rozmiaru powierzchni przeznaczonej do realizacji cięć rębnych (o blisko 785 ha większej jak w 2003 roku). Sprawna realizacja wskazań gospodarczych w okresie lat 2013 – 2022 będzie miała istotny wpływ na wyraźne zmniejszenie powierzchni lasów objętych borowaceniem (pinetyzacją).

Monotypizacja polega na ujednoczeniu gatunkowym lub wiekowym drzewostanów. Określa się ją dla zwartych powierzchni (ok. 200 ha), na których występują drzewostany jednogatunkowe lub jednowiekowe. Monotypizacja podawana jest w dwóch stopniach jako: monotypizacja pełna i częściowa. W niniejszym opracowaniu określono wyłącznie monotypizację pełną (wzięto pod uwagę jedynie sosnę), czyli przedstawiono obszary ponad 200 hektarowe, na których rośnie drzewostan sosnowy w jednej klasie wieku i zajmuje na nich ponad 80 % powierzchni. Po analizie danych zawartych w bazie powstałej w wyniku prac taksacyjnych okazało się, że monotypizacja

pełna związana z występowaniem So na terenach Nadleśnictwa Barlinek nie występuje. Można natomiast stwierdzić, że drzewostany Nadleśnictwa w wyniku dawnej gospodarki zrębowej ciągle przedstawia fragmenty objęte przewagą So lecz w ramach poszczególnych oddziałów zróżnicowaną pod względem wieku. Stąd w planowaniu cięć rębnych na lata 2013 - 2022 nie było potrzeby wprowadzania wrębów czy rozrębów.

Neofityzacja polega na samoistnym lub sztucznym wnikaniu do ekosystemów leśnych gatunków obcych drzew i krzewów. Na terenie Nadleśnictwa Barlinek stwierdzono w udziale drzewostanów 7 gatunków drzew i krzewów obcych, występujących w warstwie drzew i podszytu (tabele 60 i 61).

Tabela 60. Zestawienie powierzchni wg form degeneracji lasów – neofityzacja (tabela opracowana w oparciu o Wzór 24 „Instrukcji sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie”).

Gatunek	Do 40	Od 41 do 80	Powyżej 80	Ogółem [ha]	Udział [%]
dagleźja zielona	20,68	13,52	12,76	46,96	52,24
sosna czarna	0,00	0,59	0,00	0,59	0,66
robinia akacyjowa	4,29	16,87	4,00	25,16	27,99
dąb czerwony	9,17	5,61	2,27	17,05	18,97
kasztanowiec biały	0,00	0,00	0,12	0,12	0,13
Razem Nadleśnictwo:	34,14	36,59	19,15	89,88	100,00

Największą powierzchnię (jako gatunek panujący lub współpanujący) zajmuje dagleźja zielona. Łącznie, we wszystkich klasach wieku występuje na powierzchni blisko 47 ha. Ponadto na powierzchni ponad 25 ha występuje robinia akacyjowa. Innymi gatunkami obcymi w drzewostanach są dąb czerwony, kasztanowiec i sosna czarna. Ze względu na znikome zjawisko neofityzacji można uznać, że gatunki tu występujące urozmaicają obraz lasów Nadleśnictwa Barlinek, a często dostarczają cennych składników do ekosystemu dla np. zoocenozy występującej na tych terenach.

Dokonano również analizy występowania gatunków obcych w dolnych warstwach drzewostanu. Pod uwagę wzięto warstwę podszytu. Z danych przedstawionych poniżej wynika, że neofityzacja występuje na powierzchni ponad 380 ha. Jest to jednak powierzchnia całych wydzieli, niezredukowana o stopień pokrycia powierzchni gatunkiem obcym, więc w rzeczywistości neofity w dolnych warstwach występują na znacznie mniejszej powierzchni.

Tabela 61. Zestawienie powierzchni neofityzacji dolnej warstwy drzewostanów (tabela opracowana w oparciu o Wzór 24a „Instrukcji sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie”).

Gatunek	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
dagleżja zielona	7,8	2,05
robinia akacyjowa	301,85	79,32
dąb czerwony	51,31	13,48
śnieguliczka biała	15,45	4,06
kasztanowiec biały	3,24	0,85
ligustr pospolity	0,89	0,23
Razem:	380,54	100

Zestawienie powyższe nie obejmuje czeremchy amerykańskiej występującej zdecydowanie najliczniej jako neofit w warstwie podszytu. Wynika to z braku kodu dla tego gatunku w programie TAKSATOR.

Czeremcha amerykańska występuje głównie na siedliskach borów oraz lasów mieszanych i jest gatunkiem ekspansywnym, wypierającym gatunki rodzime, utrudniającym odnowienie naturalne drzewostanu i powodującym konieczność wykonywania zabiegów agrotechnicznych przy zakładaniu upraw a później intensywnej pielęgnacji młodego pokolenia. Należy jednak podkreślić, że w Nadleśnictwie Barlinek skala problemu czeremchy amerykańskiej w lasach jest stosunkowo niewielka. Od lat Nadleśnictwo przy prowadzeniu zabiegów pod okapem drzewostanów lub w nowo zakładanych uprawach stara się eliminować ten gatunek.

4.11. Grunty leśne niezalesione, pozostawione do naturalnej sukcesji

Poniżej zestawiono powierzchnie położone na gruncie leśnym, na których z różnych względów prowadzenie gospodarki leśnej jest utrudnione. Mogą to być pozbawione drzewostanów tereny o charakterze muraw, zarośli, zakrzaczeń, tereny podmokłe, zalewane oraz niektóre inne. W trakcie prac urządzeniowych zostały one opisane jako grunty do naturalnej sukcesji i pozostawione do samoistnego ukształtowania siłami natury.

Rozpatrując te powierzchnie w kategoriach przyrodniczych, mogą one stanowić cenne skrawki terenu, będące miejscem występowania ciekawej flory i fauny. Na terenie Nadleśnictwa Barlinek zajmują one powierzchnię 47,22 ha (39 pododdziałów).

Tabela 62. Wykaz gruntów leśnych niezalesionych pozostawionych do naturalnej sukcesji.

Lp.	Adres leśny	Powierzchnia	Siedlisko	Funkcja lasu	TD	Gospodarstwo
1	10-01-1-06-12 -t -00	7,55	OL	OCHR	OL	O
2	10-01-1-06-17 -i -00	0,91	OL	OCHR	OL	S
3	10-01-1-06-17 -l -00	0,85	OL	OCHR	OL	S
4	10-01-1-06-17 -o -00	0,59	OL	OCHR	OL	S
5	10-01-1-06-18 -j -00	0,03	LMŚW	GOSP	DB SO	GPZ
6	10-01-1-06-23 -d -00	3,76	LMB	OCHR	OL	S
7	10-01-1-06-23 -i -00	2,53	LMB	OCHR	OL	S
8	10-01-1-06-23 -t -00	5,71	LMŚW	GOSP	DB SO	GPZ
9	10-01-1-06-32 -d -00	1,22	OLJ	OCHR	JS OL	S
10	10-01-1-06-32A -g -00	0,83	OL	OCHR	OL	O
11	10-01-1-04-47 -r -00	1,15	BMB	OCHR	SO	S
12	10-01-1-06-82 -r -00	0,03	OL	OCHR	OL	O
13	10-01-1-06-111 -b -00	0,95	LMB	OCHR	OL	S
14	10-01-1-06-116 -i -00	0,65	OLJ	OCHR	OL JS	S
15	10-01-1-06-116 -k -00	5,63	LMŚW	GOSP	DB SO	GPZ
16	10-01-1-06-117 -i -00	1,11	LW	OCHR	DB	O
17	10-01-1-06-117 -m -00	1,75	OLJ	OCHR	JS OL	S
18	10-01-1-06-118 -h -00	0,49	BMŚW	GOSP	SO	GZ
19	10-01-1-06-118 -o -00	1,66	OLJ	OCHR	OL JS	S
20	10-01-1-03-155 -m -00	0,33	LŚW	OCHR	BK DB	O
21	10-01-1-05-172 -n -00	0,15	LMŚW	GOSP	DB SO	GPZ
22	10-01-1-03-178 -d -00	0,41	LŚW	OCHR	BK DB	O
23	10-01-1-09-241 -l -00	0,56	OL	OCHR	OL	O
24	10-01-1-11-254 -y -00	0	BMŚW	GOSP	SO	GZ
25	10-01-1-11-300 -x -00	0,71	LMŚW	GOSP	BK SO	GPZ
26	10-01-1-08-304 -o -00	0,01	BMŚW	OCHR	SO	O
27	10-01-1-08-353 -m -00	0,04	LMŚW	OCHR	DB SO	O
28	10-01-1-09-376 -l -00	0,05	LMW	OCHR	SO DB	O
29	10-01-1-10-409 -c -00	1,7	LMW	REZ	SO DB	S
30	10-01-1-12-425 -g -00	0,4	LMŚW	GOSP	BK SO	GPZ
31	10-01-1-08-545 -j -00	0,62	OL	OCHR	OL	S
32	10-01-1-12-583 -j -00	1,14	OL	OCHR	OL	S
33	10-01-1-03-737 -o -00	0,04	LMŚW	OCHR	BK SO	O
34	10-01-1-02-752A -i -00	2,09	LMB	OCHR	OL	S
35	10-01-1-02-752A -l -00	0,47	LMB	OCHR	OL	S
36	10-01-1-02-752A -n -00	0,45	OL	OCHR	OL	O
37	10-01-1-02-777 -h -00	0,53	LMŚW	OCHR	BK SO	O
38	10-01-1-01-1696 -m -00	0,07	LMŚW	OCHR	DB SO	O
39	10-01-1-01-1696 -n -00	0,05	LŚW	OCHR	BK DB	O

5. Walory historyczno-kulturowe

5.1. Miejsca historyczne i obiekty kultury materialnej

Ważniejsze obiekty kultury materialnej w lasach Nadleśnictwa i miejsca historyczne zestawione zostały w tabeli 63.

Tabela 63. Ważniejsze obiekty kultury materialnej w Nadleśnictwie Barlinek.

Lp.	Nazwa i ogólny opis obiektu	Leśnictwo	Oddział, pododdział	Uwagi
<i>Obiekty kultury materialnej</i>				
1.	Dawne drogowaskazy i słupki oddziałowe.	teren całego Nadleśnictwa	-	
2.	Grób dawnego właściciela ziemskiego wsi Żydowo Kalksteina na końcu alei dębowej			
3.	Grób z czasów II wojny światowej – kampanii wrześniowej.			
4.	Grób z czasów II wojny światowej – luty 1945 r.			
5.	Buk – napis na korze z czasów II wojny światowej.			
6.	Nagrobek z 1864 r.			
7.	Kopiec ziemny obłożony kamieniami z wyraźnie zaznaczoną wizurą w d-stanie doprowadzająca do wzniesienia ziemnego (kopca).			
8.	Kamień upamiętniający generała niemieckiego - Zoch Zawadzki i ordynansa Zawadzkiego z XX wieku.			
9.	Kamień upamiętniający śmierć C.Fr. George Zoch poległego 14.10.1918 r. w czasie I wojny światowej.			
10.	Kamienie z informacją o przebiegu ścieżki dydaktycznej o nazwie „Szlak dębów”			
11.	Stary poniemiecki cmentarz z I poł. XX wieku, zaniedbany, porozbijane nagrobki i rozkopane groby.			
12.	Miejsce historycznej działalności: enklawa starodrzewiu sosnowego wśród sosny II klasy wieku, w centralnej części starodrzewiu miejsce składowania kamienia.			
13.	Okopy			

5.2. Parki i drzewostany o charakterze parkowym

Parki stanowią niezwykle ważny, wielofunkcyjny element, od wieków wkomponowany w krajobraz oraz historię i tradycję naszego kraju. Zbiorowisko drzew utworzone celowo w najbliższym sąsiedztwie siedzib ludzkich (najczęściej dworów i pałaców) lub zaadoptowane z fragmentu przylegającego do nich drzewostanu dostarczało właścicielom wrażeń estetycznych, było miejscem odpoczynku, pełniło funkcje ochronną przed wiatrami, śniegiem czy słońcem.

Dzisiaj parki odgrywają rolę kulturową, krajobrazowo-architektoniczną jak również ekologiczno-przyrodniczą. Są siedliskiem wielu gatunków roślin i zwierząt, często rzadkich i

chronionych. Wśród drzew parkowych można spotkać zarówno gatunki rodzime, nieraz ciekawe odmiany uprawne, jak i gatunki obce, egzotyczne. Drzewa często osiągają tam wymiary pomnikowe.

Na gruntach Nadleśnictwa Barlinek brak jest typowych parków wiejskich lub podworskich. Obiektem o charakterze parku jest drzewostan w oddz. 667 m. Drzewostan na siedlisku OIJ tworzą głównie 180-letnie dęby, oraz buki, klony, jesiony i lipy w wieku ok 140 lat. Zakwalifikowany został do gospodarstwa specjalnego i pozostawiony bez zabiegu gospodarczego.

Parki istniejące w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa zestawiono w tabeli 64.

Tabela 64. Parki z terenu Nadleśnictwa Barlinek.

Lp.	Nazwa parku	Gmina, miejscowość	Rok założenia, pow. [ha]	Ogólny opis, gatunki, walory	Zagrożenia	Uwagi
1.	Park w Karsku	Nowogródek Pomorski, Karsko	II poł. XVIII wieku	Park dworski założony w 1775 r., na zapleczu którego znajdują się ruiny dawnego dworu obronnego z XVI/XVII wieku. Drzewostan parku tworzą głównie gatunki drzew rodzimego pochodzenia, w tym dęby, lipy, jesiony, wiązy, graby o rozmiarach pomnikowych. W parku znajdują się dwa pomniki przyrody – dąb bezszypułkowy zwany „Chochołem” i lipa szerokolistna zwana „Brzeczadło”. Z gatunków obcego pochodzenia na uwagę zasługują stare jedlice i wejmutki.	Dewastacja	Wpisany do rejestru zabytków (nr 239/78 z dn. 07.02.78 r., dec. KL.III.5340-R/239/78)
2.	Park w Golinie	Nowogródek Pomorski, Golin	poł. XIX wieku	Park podworski z pierwszej poł. XIX wieku o niewielkiej powierzchni. W parku znajdują się gatunki drzew zasługujące na ochronę pomnikową – wiąz, dąb szypułkowy, lipy. Do parku przylega niewielki zbiornik wodny, obecnie oczyszczony i pogłębiony. Park jest zaniedbany i zarośnięty.	"dzikie" wysypisko śmieci.	-
3.	Park w Trzcinnie	Nowogródek Pomorski, Trzcina	b.d.	Park podworski położony w środkowej części wsi, w znacznym stopniu zdewastowany i zaniedbany. Drzewostan parku budują klon zwyczajny, jawor, buk, grab zwyczajny, sosna i robinia akacjowa. W parku rośnie płożący się po ziemi i pniu robinii kwitnący okaz bluszczu pospolitego.	Zaniedbanie	-
4.	Park w Dziedzicach	Barlinek, Dziedzice	I poł. XIX wieku ok. 9,0 ha	Park dworski, krajobrazowy swobodny, założony w I poł. XIX w., zniszczony w 70 %, nieczytelny dawny układ. W miejscu rozebranego dworu zbudowano szkołę podstawową. Pozostałości starodrzewu, m.in. grupa starych platanów.	Zaniedbanie	Drzewa o wymiarach pomnikowych
5.	Park w Strąpiu	Barlinek, Strąpie	pocz. XIX wieku ok. 6,0 ha, w tym staw ok. 0,1 ha	Park dworski, krajobrazowy z elementami romantycznymi, założony na początku XIX w., zachowany układ krajobrazowy i komunikacyjny. Starodrzew przy kościele. W parku liczne okazy drzew rodzimych i egzotycznych o wymiarach pomnikowych. Dobrze zachowany i użytkowany zabytkowy folwark. Park zaniedbany.	-	Wpisany do rejestru zabytków (nr 80 z dn. 10.10.01 r., dec. DZ-4200/6/O/2001)
6.	Park w Swadzimie	Barlinek, Swadzim	I poł. XIX wieku 3,4 ha	Park dworski utworzony w I poł. XIX w., jako park krajobrazowy, swobodny, pod koniec XIX w. jako naturalistyczny. Zachowany starodrzew, zatarte ciągi spacerowe. Dwór i zabudowania folwarczne zachowane. Park zaniedbany.	Dewastacja	Drzewa o wymiarach pomnikowych
7.	Park w Mostkowie	Barlinek, Mostkowo	pocz. XIX wieku	Park dworski założony na początku XIX w., w 1860 r. przebudowany, krajobrazowy o cechach	Zaniedbanie	Drzewa o wymiarach pomnikowych

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

			ok. 3,0 ha, w tym 0,15 ha	angielskich, autor - J.P. Lenne. Starodrzew został zniszczony w 50 %. Na terenie parku nowe budynki inwentarskie. Obecnie dwór nie istnieje, starodrzew silnie zniszczony. Park zaniedbany.		
8.	Park w Żydowie	Barlinek, Żydowo	pocz. XIX wieku ok. 23,0 ha, w tym wody ok. 6,0 ha	Założenie parkowo-pałacowe, założony na pocz. XIX w. jako swobodny, w końcu XIX w. jako naturalistyczny. Zachowany układ całości. W skład założenia wchodzi aleje oraz obszary 2 dawnych cmentarzy. Park z gatunkami egzotycznymi. Pałac rozebrany, zachował się kompleks gospodarczy.	-	Drzewa o wymiarach pomnikowych
9.	Park w Dzikowie	Barlinek, Dzikowo	XVII wiek 14,5 ha, w tym wody ok. 0,8 ha	Park pałacowy, założony w XVII w. jako ogród barokowy, przebudowany na pocz. XIX w. na park krajobrazowy o cechach naturalistycznych. W latach 1922-25 powiększono teren parku. Cenny starodrzew, czytelny układ komunikacyjny. Układ przestrzenny tworzy zabytkowy kościół z otaczającą zielenią oraz teren parku krajobrazowego ze stawem, sadem, ogrodem warzywnym i cmentarzem. Liczne drzewa egzotyczne o wymiarach pomnikowych. Na terenie parku zbudowano budynki mieszkalne, remizę strażacką, sklep i garaże. Park zaniedbany.	Dewastacja	Drzewa o wymiarach pomnikowych
10.	Park w Barlinku	Barlinek, Barlinek	2,89 ha	Park pocmentarny, krajobrazowy. Przy wejściu pozostałość dawnej alei dojazdowej - szpaler lip. Aleje lip, klonów i jesionów. Starodrzew rodzimy i egzotyczny.	-	Drzewa o wymiarach pomnikowych
11.	Park w Moczkwie	Barlinek, Moczkowo	XIX w. ok. 3,6 ha w tym woda 0,45 ha	Park dworski założony w końcu XIX w. jako krajobrazowy, naturalistyczny. Dwór otoczony starodrzewem po stronie południowo-wschodniej, po stronie wschodniej wzgórze parkowe porośnięte drzewami i podrostem. Staw bezodpływowy w otoczeniu sadu. Zachowany dwór adaptowany na mieszkania i szkołę (obecnie zlikwidowana). Park częściowo zadbane.	Zaniedbanie	-
12.	Park w Brunkach	Barlinek, Brunki	I poł. XIX w. ok. 4,0 ha w tym woda 0,8 ha	Park dworski, krajobrazowy, naturalistyczny z końca I poł. XIX w. Starodrzew zachowany w 70 %, stawy zamulone, ścieżki spacerowe i teren zarośnięte podrostem. Do dworu prowadzi półkolisty podjazd z krótkim szpalerem lipowym. Zachował się dwór (obiekt mieszkalny) i budynki gospodarcze. Park zaniedbany.	Zaniedbanie	Drzewa o wymiarach pomnikowych
13.	Park w Płonnie	Barlinek, Płonno	XIX w. ok. 1,45 ha w tym woda 0,1 ha	Park dworski z końca XIX w. założony jako ogród użytkowo-ozdobny o cechach krajobrazowych. Częściowo czytelne granice założenia ogrodowo-dworskiego. Zachowana część ogrodu ozdobnego, przy dworze ze starodrzewem.	Zaniedbanie	-

6. Zagrożenia

6.1. Zagrożenia biotyczne

Zagrożenia biotyczne to działania organizmów żywych prowadzące do powstawania szkód w drzewostanach. Do grupy tej należy zaliczyć:

- zwierzynę płową,
- szkodniki owadzie,
- grzyby patogeniczne.

Wielkości szkód w latach 2003-2012 zestawiono na podstawie danych otrzymanych z Nadleśnictwa, Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku oraz danych zawartych w opiach taksacyjnych.

- Zwierzyna

Największe szkody powoduje zwierzyna płowa – jelenie i sarny. Największe uszkodzenia występują w sośnie w I i II klasie wieku (spałowanie). Lokalnie odnotowywane są szkody od gryzoni. Dotyczą głównie upraw i odnowień naturalnych buka, zwłaszcza na przesuszonych powierzchniach, porośniętych trzcinnikiem. W podsadzeniach bukowych coraz częściej występują szkody od dzików polegające na wyorywaniu sadzonek. Nieistotne dotąd szkody wynikające z działalności bobrów wykazują tendencję wzrostową i polegają na zalewaniu stanowisk gatunków chronionych oraz płatów cennych siedlisk (torfowiska, łąki).

Zestawienie wielkości szkód w minionym dziesięcioleciu przedstawia tabela 65 (dane z Nadleśnictwa) oraz tabela 66 (dane na podstawie zestawienia otrzymanego z ZOL w Szczecinku).

Tabela 65. Zestawienie szkód od zwierzyny w Nadleśnictwie Barlinek w latach 2002-2011.

Gatunek/Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Jeleń	172	190	173	85,99	51,41	79,74	58,14	66,45	68,41	135,3
Sarna	32	19	8	2,8	0,5	0,1	7,94	5,27	6	56,66
Dzik	9	1	1	0	2,83	0	1,45	1,17	0,3	0,3
Zając	0	0	0	0,86	0	0	0	0	0	0
Inne	0	0	0	0	0	0	0	0	6,95	0
Suma	213	210	182	89,65	54,74	79,84	67,53	72,89	81,66	192,26
Razem uszkodzenie drzewostanów przez zwierzynę łowną w latach 2002-2011: 1243,57 ha										

Tabela 66. Zestawienie szkód od zwierzyny w Nadleśnictwie Barlinek w latach 2003-2012 (wg ZOL).

Gatunek/Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Gryzonie (wyst.)	-	-	8	5	43,8	18	31	65	75	124
Gryzonie (zwalcz.)	-	-	8	5	43,8	18	-	65	75	124
Bobry *	-	-	-	-	-	-	-	-	6,0	5,0

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Jeleniowate *	-	25,0	6,0	9,0	5,9	2,0	10,0	24,0	51,0	59,0
---------------	---	------	-----	-----	-----	-----	------	------	------	------

* ujęto szkody powyżej 20%

- Owady

Nadleśnictwo Barlinek charakteryzuje się umiarkowanym zagrożeniem ze strony szkodników pierwotnych. W minionym dziesięcioleciu odnotowywano coroczne występowanie brudnicy mniszki, a w latach 2003-2004 wystąpiły szkody w d-st. dębowych spowodowane przez zwójki i miernikowce dębowe. Ze szkodników wtórnych w d-st dębowych regularnie występują opiętki, w młodszych drzewostanach sosnowych, w latach 2003-2006 występował smolik drągowinowiec. Na szkółce notuje się występowanie pędraków chrabąszczy i rolnic. W ramach zmniejszenia zagrożenia ze strony szeliniaka stosowane jest przelegiwanie zrębów na siedlisku BMśw.

Występowanie szkodników owadzych w minionym dziesięcioleciu przedstawiają tabele 67 (dane z Nadleśnictwa) oraz tabela 68 (dane na podstawie zestawienia otrzymanego z ZOL w Szczecinku).

Tabela 67. Występowanie szkodników owadzych w Nadleśnictwie Barlinek w latach 2002-2011.

Gatunek/Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Razem
Brudnica mniszka [szt.]	7878	5970	7699	8744	14736	9984	6536	20123	11537	10967	104 174
Zwójka sosnoweczka [ha]	-	213,84	147,00	-	-	-	-	-	-	22,21	383,05
Zwójka zielonecka [szt.]	364	-	-	-	-	-	-	-	-	-	364
Drwalnik paskowany [szt.]	3241	4527	2478	3404	2129	-	-	-	-	-	15779
Zawodnica świerkowa [ha]	-	15,36	-	-	-	-	-	-	-	-	15,36
Krobik modrzewiowiec [ha]	-	-	173,33	-	-	-	-	-	-	-	173,33
Razem uszkodzenie drzewostanów przez owady w latach 2002-2011: 571,74 ha oraz 120 317 sztuk											

Tabela 68. Występowanie szkodników owadzych w Nadleśnictwie Barlinek w latach 2003-2012 (wg ZOL).

Lata	Pędraki chrabąszczywaty i rolnice		Ogrodnica - owad doskonały		Mszyce na gat. iglastych		Mszyca bukowa		Skoczogonki		Przyłżeńce (wciornastki)		Szeliniaki		Zwójki sosnowe	Krobik modrzewiowiec
	występ.	zwalcz.	występ.	zwalcz.	występ.	zwalcz.	występ.	występ.	występ.	zwalcz.	występ.	zwalcz.	występ.	zwalcz.	występ.	występ.
2003	-	-	1,00	-	-	-	-	214,0	-	-	-	-	86,0	86,0	214,0	-
2004	0,35	0,35	2,00	2,00	-	-	-	147,0	173,0	-	-	-	54,0	54,0	147,0	173,0
2005	11,00	11,00	-	-	3,00	3,00	-	-	-	1,00	2,00	2,00	39,0	39,0	-	-
2006	26,00	26,00	-	-	3,21	3,21	-	-	-	0,35	-	-	39,0	39,0	-	-
2007	-	-	5,46	5,46	-	-	2,01	-	-	-	-	-	43,4	43,4	-	-
2008	0,55	-	-	-	-	-	1,50	-	-	-	-	-	41,0	41,0	-	-

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

2009	-	-	-	-	-	-	1,04	-	-	-	-	-	30,0	30,0	-	-
2010	3,74	-	-	-	-	-	1,58	-	-	-	-	-	16,0	16,0	-	-
2011	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	39,0	39,0	-	-
2012	-	-	-	-	-	-	0,54	-	-	-	-	-	45,0	45,0	-	-

tabela 68 cd.

Lata	Zawodnice świerkowe	Znamionówka tarniówka	Przezierniki		Zwójki i miernikowce dębowe		Smolik znaczony		Smolik drągowinowiec		Kornik ostrozębny		Rytown. posp. + czteroocz. św		Opiećki dębowe i gat. towarzyszące	
	występ.	występ.	występ.	zwalcz.	występ.	zwalcz.	występ.	zwalcz.	występ.	zwalcz.	występ.	zwalcz.	występ.	zwalcz.	występ.	zwalcz.
2003	15,0	1,0	-	-	1184,0	-	-	-	420,0	420,0	-	-	-	-	650,0	650,0
2004	-	-	-	-	1314,0	1280,0	-	-	380,0	380,0	286,0	286,0	-	-	431,0	431,0
2005	-	-	-	-	2,0	2,0	-	-	168,0	168,0	-	-	-	-	349,0	349,0
2006	-	-	-	-	-	-	80,0	80,0	123,0	123,0	-	-	-	-	214,0	214,0
2007	-	-	1,15	1,15	-	-	8,0	8,0	-	-	-	-	11,0	11,0	380,1	380,1
2008	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	330,0	330,0
2009	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	305,0	305,0
2010	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50,0	50,0
2011	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	101,0	101,0
2012	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	101,0	101,0

Ze względu na umiarkowane i małe zagrożenie ze strony szkodników owadzych nie przewiduje się działań zwalczania w sposób chemiczny i względnie inny, stosowany na szeroką skalę, który mógłby kolidować z celami ochrony przyrody w tym z celami ochrony w obszarach Natura 2000.

- Grzyby

Najistotniejsze szkody grzybowe w drzewostanach Nadleśnictwa powodowane są przez opiećki i hubę korzeni. Młodsze drzewostany sosnowe atakuje osutka. Na uprawach dębowych występuje mączniak, który spowodował większe szkody w roku 2004. Na szkółce i uprawach występują szkody spowodowane pasożytniczą zgorzelą siewek.

Występowanie grzybów patogenicznych w minionym dziesięcioleciu przedstawia tabela 69 (dane z Nadleśnictwa) oraz tabela 70 (dane na podstawie zestawienia otrzymanego z ZOL w Szczecinku).

Tabela 69. Występowanie patogenów grzybowych w Nadleśnictwie Barlinek w latach 2002-2011.

Gatunek/Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Razem
Osutka sosny	88,69	55,55	34,52	-	32,85	50,86	45,23	45,09	43,96	36,31	433,06
Opiećka miodowa	555,13	470,09	547,97	355,00	48,64	181,66	153,59	102,26	150,52	108,64	2318,50
Mączniak dębu	4,80	-	209,43	-	-	-	-	-	-	-	214,23

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Inne	-	-	-	-	-	2,00	2,06	2,00	2,00	-	8,06
Razem uszkodzenie drzewostanów przez grzyby w latach 2002-2011: 2973,85 ha											2973,85

Tabela 70. Występowanie patogenów grzybowych w Nadleśnictwie Barlinek w latach 2002-2011
(wg ZOL).

Lata	Pasożytnicza zgorzel siewek gatunków iglastych		Osutki sosny			Osutki modrzewia		Mączniak dębu			Zamieranie pędów buka	Zamieranie jesionu		Zamieranie buka	Opieńkowa zgnilizna korzeni		Huba korzeni	
	szk.	upr.	szk.	pow. zwalcz.	upr.	szk.	upr.	szk.	pow. zwalcz.	upr.	szk.	upr.	d-stan	upr.	upr.	d-stan	d-stan	zab.ochr.
2003	-	-	-		55,0	-	-	1,00	-	-	-	-	-	-	559,0	4580	1250	-
2004	0,20	0,20		-	-	-	-	1,00	-	209,0	-	2,0	4,0		548,0	4580	1250	603
2005	2,00	-	1,00	-		-	-	1,00	-	-	-	-	-	-	548,0	4580	1250	350
2006	2,00	-	1,00	-	33,0	-	-	1,00	-	-	2,00	-	-	-	49,0	4580	1250	307
2007	0,33	-	0,29	-	50,9	-	-	1,51	-	-	-	-	-	-	182,0	4580	1250	245
2008	-	-	-	-		1,00	20,0	2,00	-	-	-	-	-	-	135,0	4580	1250	139
2009	-	-	-	-	57,0	-	-	1,19	-	-	-	-	-	7,0	98,0	4580	1250	232
2010	0,77	0,77	-	-	20,0	-	-	0,92	0,92	-	-	-	-	-	98,0	4580	1250	98
2011	-	-	1,00	1,00	25,0	-	-	1,00	1,00	-	-	-	-	-	108,0	4580	1250	94
2012	0,51	0,51	0,61	0,61	21,0	-	-	1,21	1,21	-	-	-	-	-	44,0	4580	1250	44

W podsumowaniu należy zaznaczyć, że ekosystemy leśne Nadleśnictwa Barlinek cechują się dużą bioróżnorodnością, co decyduje o wysokim poziomie odporności na zagrożenia o charakterze biotycznym. Najważniejszym zadaniem, które należy kontynuować i podejmować w lasach Nadleśnictwa Barlinek, zgodnie z generalną zasadą ochrony lasu – profilaktycznego działania, będzie biologiczne uodparnianie drzewostanów realizowane głównie poprzez ochronę różnorodności biologicznej. Stosowane zabiegi powinny wspomagać ekosystemy leśne w zachowaniu równowagi i jednocześnie mieć jak najmniejsze skutki uboczne przy zachowaniu odpowiedniej efektywności. Stworzona w ten sposób zostanie możliwość wyboru optymalnych i dostosowanych do lokalnych potrzeb metod postępowania ochronnego.

6.2. Zagrożenia abiotyczne

Do najistotniejszych czynników abiotycznych powodujących uszkodzenia drzewostanów należą:

- szkody od wiatrów,
- szkody od śniegu,
- szkody od przymrozków,
- szkody od suszy.

Wielkości szkód w latach 2003-2012 zestawiono na podstawie danych otrzymanych z Nadleśnictwa oraz danych pochodzących z opisów taksacyjnych wydzieleń.

- Szkody od wiatrów

W okresie obowiązywania poprzedniego PUL największe szkody od wiatrów wystąpiły w roku 2007 oraz 2011. Masę złomów i wywrotów powstałych na skutek kataklizmu z 11 września 2011 roku oszacowano na 51,5 tys. m³, a rozmiar powierzchniowy klęski – na ok 2600 ha.

Tabela 71. Szkody od wiatrów w latach 2002-2012.

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Razem
Ilość pozyskanych wywrotów [m ³]	4289	2319	1225	1197	-	39 648	-	-	-	51 498	100 176
Razem uszkodzenie drzewostanów przez wiatry w latach 2002-2011: 100 176 m ³											

Huraganowe wiatry mogą pojawiać się regularnie w omawianym położeniu geograficznym, istotnym jest podjęcie działań mogących nieco ograniczyć ich skutki takich jak: utrzymywanie właściwego kierunku cięć, utrzymywanie właściwego zwarcia drzewostanów oraz kształtowanie strefy ekotonowej.

- Szkody od śniegu

Są następstwem wystąpieniem intensywnych opadów mokrego śniegu powodującego złamania gałęzi i całych pni. Występują głównie w młodszych drzewostanach. Podobne skutki może powodować gołoledź – odkładanie się znacznych mas lodu na koronach drzew na skutek wystąpienia specyficznych warunków atmosferycznych.

Tabela 72. Szkody od okiści w latach 2002-2012.

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Razem
Ilość pozyskanego drewna uszkodzonego przez okiść [m ³]	-	-	-	-	-	-	17 000	-	-	-	17 000
Razem uszkodzenie drzewostanów przez okiść w latach 2002-2011: 17 000 m ³											

- Przymrozki wczesne i późne

Wiosenne przymrozki dotyczą rozwijających się pączków drzew i krzewów, oraz niezdrewniałych pędów. Występują one corocznie, głównie w maju (przymrozki późne). Szkody powodowane przez nie dotyczą głównie dęba i buka, powodując osłabienie rozwoju tych drzew. Przymrozki wczesne (jesienne) mają nieco mniejsze znaczenie gospodarcze.

Tabela 73. Szkody od przymrozków w latach 2002-2012.

Gatunek/Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Razem
Db [ha]	-	-	174,94	110,73	105,93	103,57	32,36	-	46,82	265,58	839,93
Bk [ha]	-	-	14,76	5,38	24,34	1,15	7,27	-	3,04	16,46	72,40
Razem uszkodzenie drzewostanów przez przymrozki w latach 2002-2011: 912,33 ha											912,33

- Susze wiosenno-letnie i podtopienia

Szkody spowodowane tymi zjawiskami również występują corocznie. Istotniejsze znaczenie mają występujące okresowo niedobory wody w glebie wynikające z długotrwałego braku opadów. Susze powodują wypadanie sadzonek w nowozakładanych uprawach i zamieranie rozwijających się odnowień naturalnych.

Podtopienia lub silne deszcze szczególnie niebezpieczne są dla szkółki, głównie dotyczy to świeżych siewów, które ulegają wymywaniu lub w przypadku siewek i sadzonek – przegniciu. Zdarzenia takie odnotowano w roku 2007 na pow. 0,14 ha, w roku 2012 na pow. 0,49 ha. W roku 2012 doszło ponadto do podtopień i zalań upraw leśnych na powierzchni wynoszącej 107 ha.

W ostatnich latach można zaobserwować pewne zmiany klimatyczne, przejawiające się m. in. zmianą rozkładu opadów w ciągu roku; zmniejszaniem się wielkości opadów w okresie wegetacyjnym albo bezśnieżnymi zimami powodującymi niedobory wód w okresie wczesnowiosennym. Tendencje te przyczyniają się do spadku poziomu wód i przesuszenia niektórych siedlisk. W celu zmniejszenia omawianych szkód zalecana jest kontynuacja działań z zakresu retencji w lasach.

- Wyładowania atmosferyczne

Szkody spowodowane wyładowaniami atmosferycznymi występują głównie w drzewostanach starszych, od około III kl. wieku. Ich znaczenie jest marginalne, mogą jednak stanowić przyczynę pożarów lasu.

6.3. Zagrożenia antropogeniczne

Oddziaływanie człowieka na przyrodę może mieć negatywne skutki w postaci:

- zanieczyszczenia powietrza, zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych,
- pożarów,
- antropopresji indywidualnych jednostek (zaśmiecanie, penetracja, wydeptywanie lasu, niszczenie roślin, kłusownictwo i in.).

Do pierwszej grupy należą czynniki, które mogą znajdować się poza terenami leśnymi, natomiast zagrożenie antropopresją ma charakter bardziej lokalny i punktowy.

Zgodnie z obowiązującym prawem ochrony środowiska, konieczne jest prowadzenie monitoringu stanu środowiska. Jego wyniki publikowane są w corocznych raportach o stanie środowiska poszczególnych województw. Opracowania takie sporządzane są również dla niektórych powiatów. Podmiotem odpowiedzialnym za ocenę jakości stanu środowiska jest Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska.

Zanieczyszczenie powietrza – polega na wprowadzaniu do atmosfery substancji szkodliwych, niewystępujących w warunkach naturalnych lub zwiększonej emisji gazów występujących naturalnie (CO₂). Stan czystości powietrza zależy od usytuowania danego obszaru w stosunku do źródeł emisji zanieczyszczeń oraz warunków meteorologicznych panujących na nim. Zanieczyszczenie powietrza może mieć również charakter transgraniczny.

Ocena stanu powietrza atmosferycznego na terenie kraju wykonuje się w oparciu o ustawę *Prawo ochrony środowiska* (Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. 2012 poz. 1031). Ocena jakości powietrza dokonywana jest w wyznaczonych strefach oceny. Wyniki badań stanu powietrza podawane są w publikowanych przez Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska raportach i ocenach. W dokumencie pt. „„Informacja o stanie środowiska w powiecie myśliborskim w roku 2011” przedstawiono dane dotyczące strefy zachodniopomorskiej PL3202, obejmującej większość terenów województwa w tym powiat myśliborski i obszar Nadleśnictwa Barlinek.

Oceny poziomu substancji w powietrzu dokonuje z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów:

- ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi,
- ustanowionych ze względu na ochronę roślin.

Przeprowadza się ją dla substancji wymienionych w tabeli 74.

Tabela 74. Parametry stosowane w ocenie jakości powietrza.

Oceniana substancja		Ocena ze względu na ochronę zdrowia ludzi	Ocena ze względu na ochronę roślin
Nazwa	Symbol		
dwutlenek azotu	NO ₂	x	
tlenki azotu	NO _x		x
dwutlenek siarki	SO ₂		x
benzen	C ₆ H ₆	x	
ołów	Pb	x	
arsen	As	x	
nikiel	Ni	x	
kadm	Cd	x	
benzo(a)piren	B(a)P	x	
pył PM10	PM10	x	
pył PM2,5	PM2,5	x	
ozon	O ₃	x	x
tlenek węgla	CO	x	

Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

- do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych;
- do klasy B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe;
- do klasy D1 – jeżeli poziom stężenia ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego;
- do klasy D2 – jeżeli poziom stężenia ozonu przekracza poziom celu długoterminowego.

Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z wymaganiami dotyczącymi działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub na rzecz utrzymania tej jakości. Wyniki monitoringu powietrza i klasyfikacje strefy zachodniopomorskiej przedstawiono w tabelach 75 i 76.

Tabela 75. Klasyfikacja stref z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia.

Nazwa substancji	Symbol	Strefa zachodniopomorska PL3202
------------------	--------	---------------------------------

Nazwa substancji	Symbol	Strefa zachodniopomorska PL3202
dwutlenek azotu	NO ₂	A
dwutlenek siarki	SO ₂	A
tlenek węgla	CO	A
benzen	C ₆ H ₆	A
pył PM2,5	PM2,5	A
pył PM10	PM10	C
ołów	Pb	A
arsen	As	A
nikiel	Ni	A
kadm	Cd	A
benzo(a)piren	B(a)P	C
ozon	O ₃	A

Tabela 76. Ocena stref w oparciu o kryteria określone dla ochrony roślin.

Nazwa substancji	Symbol	Strefa zachodniopomorska PL3202
tlenki azotu	NO _x	A
dwutlenek siarki	SO ₂	A
ozon	O ₃	A

Przypisanie strefie zachodniopomorskiej klasy C dla pyłu PM10 i benzo(a)pirenu nie oznacza, że przekroczenia dla tych zanieczyszczeń występują w całej strefie, a jedynie w pewnych jej obszarach, które znajdują się poza zasięgiem terytorialnym Nadleśnictwa Barlinek (najbliższy obszar z odnotowanymi przekroczeniami znajduje się na terenie miasta Myślibórz).

Do największych punktowych źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza, znajdujących się w zasięgu Nadleśnictwa należą:

- Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej „Barlinek” Sp. z o. o.,
- Barlinek S.A w Barlinku,
- Klaus Borne Fabryka Drzwi Sp. z o. o. w Barlinku,
- HaCon Sp. z o. o. Barlinek.

Zanieczyszczenie wód – powodowane jest przez wnikanie do wód zanieczyszczeń pochodzących z następujących źródeł:

- punktowe zrzuty ścieków z miejskich i wiejskich systemów kanalizacji,
- punktowe zrzuty ścieków pochodzących z zakładów przemysłowych posiadających własne urządzenia kanalizacyjne,
- rozproszone zrzuty ścieków w miejscowościach nieposiadających systemów kanalizacyjnych,

- spływy zanieczyszczonych wód deszczowych,
- spływy wód z terenów rolniczych, na których stosowane były nawozy, środki ochrony roślin i inne,
- substancje biogenne (głównie związki azotu i fosforu), odpowiedzialne za eutrofizację wód powierzchniowych,
- miejscowe wylewanie szamb, gnojowicy, soków kiszonych itp.

Ocenę jakości wód powierzchniowych przeprowadza się na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r., w sprawie sposobu kwalifikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Nr 257, poz. 1545) oraz wytycznych Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Rozporządzenie wymaga dokonania oceny stanu/potencjału ekologicznego, elementów fizykochemicznych, stanu chemicznego i stanu jakości wód. Stan ekologiczny wyznacza się w jednolitych częściach wód w ciekach naturalnych, zaś potencjał ekologiczny w sztucznych i silnie zmienionych jednolitych częściach wód. Sposób klasyfikacji potencjału ekologicznego jest porównywalny z procedurą określania stanu ekologicznego.

Jednolitej części wód wyznaczonej na podstawie przeglądu warunków hydromorfologicznych jako sztucznej lub silnie zmienionej, niebędącej zbiornikiem zaporowym, nadaje się:

- Klasę I – w przypadku kanałów, strug, strumieni, potoków i rzek, w których zmiany hydromorfologiczne dotyczą jedynie zaburzeń wahań przepływów spowodowanych pracą małych elektrowni wodnych lub działaniem zapór przeciwpowodziowych oraz jezior lub innych naturalnych bądź sztucznych zbiorników wodnych (z wyłączeniem zbiorników zaporowych), wód przejściowych i przybrzeżnych będących drogami wodnymi,
- Klasę II – w przypadku pozostałych silnie zmienionych lub sztucznych części wód.

Oceniane elementy fizykochemiczne podzielone zostały na 4 grupy wskaźników charakteryzujących stan fizyczny, warunki tlenowe i zanieczyszczenia organiczne, zakwaszenie oraz warunki biogenne. Rozporządzenie określa warunki graniczne dla klasy I i II, z wyłączeniem jezior, dla których ustalane są wartości graniczne jedynie dla klasy II. Jeśli wyniki badań nie spełniają kryteriów dla klasy II jakość wód ocenia się jako „poniżej stanu dobrego”.

Zgodnie z rozporządzeniem, w przypadku gdy stan/potencjał elementu biologicznego jakości wód jest umiarkowany (III klasa), słaby (IV klasa) lub zły (V klasa), wówczas nadaje się taki sam stan/potencjał ekologiczny. Natomiast gdy stan/potencjał wskaźnika biologicznego jakości wód jest bardzo dobry (I klasa) lub dobry (II klasa), w ocenie stanu ekologicznego należy uwzględnić również stan wskaźników fizykochemicznych, wskaźników substancji szczególnie szkodliwych oraz

fakt uznania JCW za wody sztuczne lub silnie zmodyfikowane pod względem hydromorfologicznym.

Ocenę końcową stanu wód (stan dobry lub zły) przeprowadza się na podstawie oceny stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. W przypadku gdy stan/potencjał ekologiczny jest umiarkowany, słaby lub zły lub też stan chemiczny sklasyfikowany został jako zły wówczas stan wód kwalifikuje się jako zły.

- Rzeki

Z terenów Nadleśnictwa Barlinek monitoringiem objęto odcinek rzeki Płonia od źródeł do dopływu spod Myśliborek. Wyniki przeprowadzonej oceny w poszczególnych punktach pomiarowych i dla jednolitych części wód przedstawia tabela 77.

Tabela 77. Jakość wód rzeki Płonia.

Nazwa JCW	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan/potencjał ekologiczny	Eutrofizacja	Normy jakości wymagane do prawidłowego rozwoju ryb
Płonia od źródeł do dopływu spod Myśliborek	II (stan dobry)	PSD (poniżej stanu dobrego)	III (stan umiarkowany)	(nie wykazano)	(przekroczenie wartości granicznych dla fosforu ogólnego i azotu azotynowego)

- Jeziora

W roku 2010 badano wody jeziora Barlineckiego (tabela 78).

Tabela 78. Jakość wód jeziora Barlineckiego.

Nazwa JCW	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan/potencjał ekologiczny	Eutrofizacja	Normy jakości wymagane do prawidłowego rozwoju ryb
Płonia od źródeł do dopływu spod Myśliborek	II (stan dobry)	II (stan dobry)	III (stan umiarkowany)	(nie wykazano)	(badanie pod kątem możliwości bytowania ryb sielawowych wykazało przekroczenie wartości granicznych dla fosforu ogólnego i azotynów)

Badania prowadzone przez WIOŚ obejmują zazwyczaj większe rzeki i ważniejsze jeziora dla danego obszaru. Brak jest badań dotyczących mniejszych cieków, również tych, płynących przez tereny leśne. W przypadku Nadleśnictwa Barlinek ciek mający swój początek na terenie Puszczy Barlineckiej nie są w żadnym stopniu narażone na zanieczyszczenia przemysłowe. Również zagrożenie ze strony zanieczyszczeń komunalnych jest niewielkie, może dotyczyć jedynie nieodpowiedzialnego zrzutu ścieków z szamb przydomowych. Dla cieków płynących przy granicy

rolno-leśnej zagrożeniem jest spływ wód powierzchniowych z pól uprawnych. Wody te charakteryzują się obecnością związków biogennych powodujących eutrofizację oraz możliwością zanieczyszczenia innymi substancjami stosowanymi w rolnictwie. Lokalnie zanieczyszczenia mogą pochodzić ze spływu wód z ciągów komunikacyjnych.

Antropopresja – Tereny atrakcyjne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym narażone są szczególnie na zwiększoną presję ze strony człowieka. Naturalna potrzeba obcowania z naturą powoduje dążenie wielu ludzi do bliższego i częstszego z nią kontaktu. Wprawdzie społeczna samoświadomość powoli wzrasta (dzięki m. in. edukacji leśnej), to nadal, przez znaczną część ludności – zwłaszcza wiejskiej – las traktowany jest wyłącznie przedmiotowo. I choć takie podejście charakteryzowało człowieka od prawieków to w czasach współczesnych wielokierunkowa eksploatacja zasobów naturalnych stała się znacznie bardziej intensywna, wychodząca dużo dalej poza tzw. „zaspokajanie własnych potrzeb”. Pozyskiwanie płodów lasu coraz częściej ma cel handlowy, dochodowy, co znacznie zwiększa zagrożenie z jego strony. Celem takich działań nie jest już tylko surowiec drzewny czy zwierzyzna płowa lub rybostan zbiorników śródleśnych. Coraz częściej można zaobserwować przypadki kradzieży lub zniszczenia infrastruktury leśnej. Innym zagrożeniem jest zwiększające się, niekontrolowane budownictwo rekreacyjne w miejscach atrakcyjnych turystycznie, czego naturalną konsekwencją jest wzrastające zaśmiecenie terenów leśnych, zanieczyszczenie wód, zwiększona penetracja lasu zwiększającą zagrożenie dla niektórych gatunków, zagrożenie pożarowe itp. Poniżej zestawiono w punktach najważniejsze przykłady negatywnego oddziaływania człowieka na las i środowisko przyrodnicze:

- zwiększająca się penetracja lasu,
- zaśmiecanie lasu oraz występowanie dzikich wysypisk śmieci,
- palenie ognisk, wypalanie traw,
- budowa osiedli letniskowych na terenach leśnych i przyleśnych,
- istnienie i tworzenie barier ekologicznych utrudniających migracje zwierząt,
- płoszenie zwierzyzny, wzrost poziomu hałasu,
- niszczenie gleby, ścisły, wydobywanie kopalin,
- kradzież i niszczenie infrastruktury – grodzienia, tablice, elementy urządzeń turystycznych,
- kłusownictwo,
- nielegalne pozyskiwanie surowca drzewnego i choinek.

Wg danych otrzymanych z Nadleśnictwa, w minionym dziesięcioleciu odnotowano: 257 przypadków, bezprawnego korzystania z lasu, 13 przypadków kradzieży drewna oraz 10 przypadków

wywozu śmieci do lasu.

Pożary – Nadleśnictwo Barlinek znajduje się w III kategorii zagrożenia pożarowego wyznaczonej na podstawie ilości pożarów, udziału siedlisk i klas wieku drzewostanów oraz ilości opadów. Największe zagrożenie pożarowe występuje w okresie wczesnowiosennym podczas wypalania traw i nieużytków. Najwięcej pożarów powstaje w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Barlinka.

Tabela 79. Szkody spowodowane przez pożary w latach 2003-2012.

Rok planu	Wielkość pożaru (suma)	Średnia pow. jednego pożaru	Ilość pożarów w roku
2003	3,85	0,30	13
2004	1,01	0,14	7
2005	1,48	0,25	6
2006	0,73	0,15	5
2007	0,04	0,02	2
2008	0,95	0,11	9
2009	0,21	0,11	2
2010	0,17	0,03	5
2011	2,16	0,27	8
2012	0	0,00	0
Razem	10,6	0,19	57

Tabela 80. Przyczyny powstawania pożarów.

Przyczyna pożaru	Ilość pożarów	%
Nieostrożność dorosłych	1	2%
Transport drogowy	0	0%
Podpalenia	24	42%
Wyładowania atmosferyczne	0	0%
Przerzuty z gruntów nieleśnych	6	11%
Działalność gospodarcza LP	0	0%
Linie energetyczne	2	4%
Nieustalone	24	42%
Razem	57	100%

Inne źródła zagrożeń – W zasięgu Nadleśnictwa Barlinek znajdują się 2 nieczynne żwirownie w miejscowościach Golin i Płonno. Obszar żwirowni koło Płonna położony jest w sąsiedztwie terenów leśnych. W kilku miejscach (oddz. 740, 741, 748) nastąpiło istotne obniżenie poziomu wód gruntowych spowodowane wydobywaniem kopalin.

Ponadto w Rychnowie (gmina Barlinek) i w Nowogrodku Pomorskim znajdują się składowiska odpadów, oba aktualnie nieczynne. Ich istnienie nie ma istotnego wpływu na środowisko leśne.

Istotnym źródłem zagrożenia dla przedmiotów ochrony obszaru Puszcza Barlinecka - PLB080001 może być znajdująca się w Karsku ferma norek. Jej lokalizacja w pobliżu kompleksu puszczy może powodować wzrost zagęszczenia tego drapieżnika w granicach obszaru na skutek ucieczek zwierząt fermowych i zasilanie populacji dzikiej.

Zagrożenia dla obszarów Natura 2000

PLH080071 Ostoja Barlinecka

- turystyka i rekreacja ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo Gorzowa Wielkopolskiego i łatwość dotarcia do wybranych miejsc, co jest związane z zaśmiecaniem i dewastacją środowiska leśnego

PLB080001 Puszcza Barlinecka

- wycinanie starych drzewostanów
- osuszanie terenów
- zanieczyszczenia wód
- presja turystyczna
- bezpośrednie zagrożenie na skutek penetracji siedlisk (płoszenie, niszczenie gniazd)
- niszczenie siedlisk przyrodniczych poprzez wydeptywanie

PLH320006 Dolina Płoni i Jezioro Miedwie

- antropopresja związana z gospodarką rolną (zmiana intensywności użytkowania łąk; rozszerzenie areału gruntów ornych; zaniechanie tradycyjnego, ekstensywnego użytkowania łąk;
- eutrofizacja m.in. przez bezściołowy chów świń (ferma Kołbacz);
- melioracje, spadek poziomu wód gruntowych, budowa stawów rybnych, eksploatacja kredy jeziornej i torfu;
- zalesianie muraw kserotermicznych lub ich spontaniczne zarastanie.

7. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego

Dla pełniejszego wykorzystania zdolności produkcyjnej siedlisk oraz w ciągłym dążeniu do zwiększenia bogactwa składu gatunkowego i urozmaicenia struktury drzewostanów zastosowano jednostki użytkowania rębego tzn. gospodarstwa.

W dostosowaniu do warunków siedliskowych i funkcji, jakie spełniają lasy Nadleśnictwa Barlinek oraz zgodnie z Instrukcją Urządzania Lasu i Zasadami Hodowli Lasu zastosowano gospodarstwa: specjalne, lasów ochronnych, zrębowe w lasach gospodarczych i przerębowo-

zrębowe w lasach gospodarczych. Powierzchniowy zasięg wyżej wymienionych gospodarstw przedstawia się następująco (pow. leśna zalesiona):

- specjalne – 1241,68 ha,
- lasów ochronnych – 10776,60 ha,
- przerębowo-zrębowe w lasach gospodarczych – 5890,72 ha,
- zrębowe w lasach gospodarczych – 756,96 ha.

Pełną charakterystykę użytkowania rębego w Nadleśnictwie omówiono w Elaboracie PUL.

Poniżej jedynie dla celów orientacyjnych zestawiono jednostki regulacji zasobów w połączeniu z jednostkami wynikającymi z założeń planowania hodowlanego. W tabeli 81 wyróżnione liczne jednostki łączą w sobie:

- dominujące funkcje drzewostanów,
- podobieństwo warunków siedliskowych,
- cele hodowlane wyrażone typem drzewostanów,
- podstawowy sposób zagospodarowania w oparciu o zaplanowane rodzaje i formy rębni.

Jednostki użytkowania rębego i długookresowego planowania hodowlanego – Obręb Barlinek (tabela opracowana w oparciu o Wzór 25 „Instrukcji sporządzania programu ochrony przyrody w Nadleśnictwie”).

Tabela 81. Jednostki użytkowania rębnego i długookresowego planowania hodowlanego – Obręb Barlinek (tabela opracowana w oparciu o Wzór 25 „Instrukcji sporządzania programu ochrony przyrody w Nadleśnictwie”).

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Jednostki regulacji użytkowania rębnego	Jednostki planowania hodowlanego	TSL	TD	Powierzchnia [ha]		Podstawowy sposób zagospodarowania
				Gospodarstwa siedliskowego	Drzewostanu przeznaczanego do użytkowania rębnego	
Gospodarstwo specjalne	I	Bb	SO BRZ	0,67	0,00	
	II	BMśw	DB SO	28,00	0,00	
	III	BMśw	SO	1,37	0,00	
	IV	BMb	SO BRZ	5,23	0,00	
	V	LMśw	BK	145,32	0,00	
	VI	LMśw	BK	73,17	73,17	IIA
	VII	LMśw	BK	3,59	3,59	IIB
	VIII	LMśw	BK	4,95	4,95	IIIA
	IX	LMśw	BK	21,93	21,93	IVA
	X	LMśw	BK DB	5,67	0,00	
	XI	LMśw	BK SO	59,93	0,00	
	XII	LMśw	BK SO	20,23	10,50	IB
	XIII	LMśw	DB	21,87	0,00	
	XIV	LMśw	DB SO	98,05	0,00	
	XV	LMśw	DB SO	14,35	12,00	IIIA
	XVI	LMśw	DB SO BK	3,08	0,00	
	XVII	LMśw	DB SO BK	5,49	5,49	IIA
	XVIII	LMśw	DB SO BK	11,65	11,65	IVD
	XIX	LMśw	GB DB	1,25	0,00	
	XX	LMśw	SO BK	13,67	0,00	
	XXI	LMśw	SO DB	18,41	0,00	
	XXII	LMśw	SO DB	16,40	16,40	IVD
	XXIII	LMśw	SO DB BK	38,28	0,00	
	XXIV	LMśw	SO GB DB	7,73	0,00	
	XXV	LMw	SO DB	0,76	0,00	
	XXVI	LMb	OL	19,54	0,00	
	XXVII	LMb	SO BRZ	4,98	0,00	
	XXVIII	Lśw	BK	121,28	0,00	
	XXIX	Lśw	BK	62,15	62,15	IIA
	XXX	Lśw	BK	6,66	6,66	IVA
	XXXI	Lśw	BK DB	33,31	0,00	
	XXXII	Lśw	DB	60,88	0,00	
	XXXIII	Lśw	DB BK	42,31	0,00	
	XXXIV	Lśw	DB BK	3,75	3,75	IIA
	XXXV	Lśw	DB BK	3,63	3,63	IIIA
	XXXVI	Lśw	DB BK	3,15	3,15	IIIB
	XXXVII	Lśw	GB BK	3,71	0,00	
	XXXVIII	Lśw	GB BK DB	23,96	0,00	
	XXXIX	Lśw	GB DB	6,66	6,66	IIIB
	XL	Lśw	GB DB BK	26,15	0,00	
XLI	Lśw	GB DB BK	12,88	12,88	IIIB	
XLII	Lśw	LP DB	1,76	0,00		
XLIII	Lśw	LP GB DB	23,10	0,00		
XLIV	Lw	DB	12,68	0,00		
XLV	Lw	DB OL	2,28	0,00		
XLVI	OI	OL	82,44	0,00		
XLVII	OIJ	JS OL	52,92	0,00		
XLVIII	OIJ	JS OL	3,73	3,73	IIB	
XLIX	OIJ	OL JS	5,15	0,00		
L	Lł	DB	1,57	0,00		
Razem				1241,68	262,29	

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Gospodarstwo lasów ochronnych	I	BMśw	BK SO	268,97	0,00	
	II	BMśw	BK SO	28,11	24,38	IIIA
	III	BMśw	DB SO	202,95	0,00	
	IV	BMśw	DB SO	3,66	3,66	IIIA
	V	BMśw	SO	654,89	0,00	
	VI	BMśw	SO	71,06	53,27	IB
	VII	BMw	ŚW SO	5,11	0,00	
	VIII	LMśw	BK	349,95	0,00	
	IX	LMśw	BK	59,44	57,57	IIA
	X	LMśw	BK	16,85	16,85	IIIB
	XI	LMśw	BK	54,17	54,17	IWA
	XII	LMśw	BK	4,25	4,25	IVD
	XIII	LMśw	BK DB	56,49	0,00	
	XIV	LMśw	BK DB	18,48	18,48	IIIB
	XV	LMśw	BK DB	0,85	0,85	IWA
	XVI	LMśw	BK DB	8,12	8,12	IVD
	XVII	LMśw	BK SO	2 966,96	0,00	
	XVIII	LMśw	BK SO	43,12	26,20	IB
	XIX	LMśw	BK SO	455,96	399,85	IIIA
	XX	LMśw	BK SO	9,85	9,85	IIIB
	XXI	LMśw	DB	83,21	0,00	
	XXII	LMśw	DB	6,00	6,00	IIA
	XXIII	LMśw	DB	44,97	44,97	IIIB
	XXIV	LMśw	DB	15,58	15,58	IVD
	XXV	LMśw	DB BK	3,23	3,23	IB
	XXVI	LMśw	DB BK	10,06	10,06	IWA
	XXVII	LMśw	DB BK	17,02	17,02	IVD
	XXVIII	LMśw	DB SO	1 817,79	0,00	
	XXIX	LMśw	DB SO	47,21	24,57	IB
	XXX	LMśw	DB SO	710,41	625,74	IIIA
	XXXI	LMśw	DB SO BK	49,44	0,00	
	XXXII	LMśw	DB SO BK	49,41	49,41	IIA
	XXXIII	LMśw	DB SO BK	7,47	7,47	IIIB
	XXXIV	LMśw	DB SO BK	7,63	7,63	IWA
	XXXV	LMśw	GB DB	32,60	0,00	
	XXXVI	LMśw	GB DB	3,35	3,35	IIA
	XXXVII	LMśw	KL DB BK	1,18	0,00	
	XXXVIII	LMśw	SO BK	41,36	0,00	
	XXXIX	LMśw	SO BK	5,39	5,39	IIA
	XL	LMśw	SO BK	1,90	1,90	IIB
	XLI	LMśw	SO BK	3,21	3,21	IIIB
	XLII	LMśw	SO BK	9,26	9,26	IVD
	XLIII	LMśw	SO DB	114,84	0,00	
	XLIV	LMśw	SO DB	69,01	58,98	IIIB
	XLV	LMśw	SO DB	8,40	8,40	IVD
	XLVI	LMśw	SO DB BK	4,67	0,00	
	XLVII	LMśw	SO GB DB	19,99	0,00	
	XLVIII	LMw	BRZ SO ŚW	28,15	0,00	
XLIX	LMw	SO DB	61,38	0,00		
L	LMw	SO DB	1,73	1,73	IIIA	
LI	Lśw	BK	437,84	0,00		
LII	Lśw	BK	72,61	71,66	IIA	
LIII	Lśw	BK	7,52	7,52	IIIB	
LIV	Lśw	BK	58,37	58,37	IWA	
LV	Lśw	BK DB	379,85	0,00		
LVI	Lśw	BK DB	40,53	40,53	IIIB	
LVII	Lśw	BK DB	6,49	6,49	IVD	
LVIII	Lśw	DB	378,37	0,00		
LIX	Lśw	DB	41,90	41,90	IIIB	
LX	Lśw	DB BK	143,62	0,00		
LXI	Lśw	DB BK	11,22	11,22	IIA	
LXII	Lśw	DB BK	9,49	9,49	IIIB	
LXIII	Lśw	DB BK	19,85	19,85	IWA	
LXIV	Lśw	GB BK	54,19	0,00		
LXV	Lśw	GB BK	9,32	9,32	IIA	
LXVI	Lśw	GB BK	4,44	4,44	IIB	
LXVII	Lśw	GB BK DB	118,58	0,00		
LXVIII	Lśw	GB BK DB	3,63	3,63	IIB	

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

	LXIX	Lśw	GB BK DB	19,01	19,01	IIIB
	LXX	Lśw	GB DB	65,84	0,00	
	LXXI	Lśw	GB DB	18,40	18,40	IVD
	LXXII	Lśw	GB DB BK	132,44	0,00	
	LXXIII	Lśw	GB DB BK	18,58	18,58	IIA
	LXXIV	Lśw	GB DB BK	5,30	5,30	IIB
	LXXV	Lśw	GB DB BK	9,12	9,12	IIIB
	LXXVI	Lśw	LP DB	2,23	0,00	
	LXXVII	Lśw	LP DB	1,24	1,24	IB
	LXXVIII	Lśw	LP GB DB	13,19	0,00	
	LXXIX	Lw	DB	44,94	0,00	
	LXXX	Lw	DB	3,18	2,00	IB
	LXXXI	Lw	DB	1,78	1,78	IIIA
	LXXXII	Lw	DB OL	2,36	0,00	
	LXXXIII	Lw	JS WZ DB	1,42	0,00	
	LXXXIV	Lw	OL DB	2,57	0,00	
	LXXXV	OI	OL	82,09	0,00	
		Razem:		10 776,60	1 941,25	
Gospodarstwo zrębowe w lasach gospodarczych	I	BMśw	SO	630,05	0,00	
	II	BMśw	SO	126,91	74,85	IB
		Razem:		756,96	74,85	
Gospodarstwo przerębowo – zrębowe w lasach gospodarczych	I	BMśw	BK SO	387,06	0,00	
	II	BMśw	BK SO	33,91	31,57	IIIA
	III	BMśw	BK SO	4,60	4,60	IIIB
	IV	BMśw	DB SO	34,46	0,00	
	V	BMśw	DB SO	1,72	1,72	IIIA
	VI	BMśw	SO	13,61	0,00	
	VII	LMśw	BK	149,29	0,00	
	VIII	LMśw	BK	2,01	2,01	IIA
	IX	LMśw	BK	9,94	9,94	IVA
	X	LMśw	BK	9,34	9,34	IVD
	XI	LMśw	BK DB	6,18	0,00	
	XII	LMśw	BK SO	1 855,31	0,00	
	XIII	LMśw	BK SO	3,58	3,58	IB
	XIV	LMśw	BK SO	4,84	4,84	IIA
	XV	LMśw	BK SO	503,42	448,90	IIIA
	XVI	LMśw	BK SO	13,27	13,27	IIIB
	XVII	LMśw	DB	45,19	0,00	
	XVIII	LMśw	DB SO	1 497,91	0,00	
	XIX	LMśw	DB SO	3,43	3,43	IB
	XX	LMśw	DB SO	193,67	155,01	IIIA
	XXI	LMśw	DB SO	16,46	16,46	IIIB
	XXII	LMśw	DB SO BK	26,38	0,00	
	XXIII	LMśw	DB SO BK	55,61	55,61	IIA
	XXIV	LMśw	DB SO BK	26,87	26,87	IIIB
	XXV	LMśw	DB SO BK	10,79	10,79	IVA
	XXVI	LMśw	DB SO BK	13,32	13,32	IVD
	XXVII	LMśw	GB DB	4,83	0,00	
	XXVIII	LMśw	SO BK	43,49	0,00	
	XXIX	LMśw	SO BK	5,94	5,94	IIA
	XXX	LMśw	SO BK	4,18	4,18	IIIB
	XXXI	LMśw	SO BK	11,95	11,95	IVA
	XXXII	LMśw	SO DB	126,46	0,00	
	XXXIII	LMśw	SO DB	17,32	17,32	IIIB
	XXXIV	LMśw	SO DB BK	1,73	0,00	
	XXXV	LMśw	SO GB DB	11,58	0,00	

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

XXXVI	Lśw	BK	39,14	0,00	
XXXVII	Lśw	BK	28,96	28,96	IIA
XXXVIII	Lśw	BK	21,58	21,58	IVA
XXXIX	Lśw	BK DB	230,36	0,00	
XL	Lśw	BK DB	3,13	3,13	IIA
XLI	Lśw	BK DB	84,69	84,69	IIIB
XLII	Lśw	DB	124,36	0,00	
XLIII	Lśw	DB BK	129,68	0,00	
XLIV	Lśw	DB BK	17,12	17,12	IIA
XLV	Lśw	DB BK	11,94	11,94	IIIB
XLVI	Lśw	GB BK DB	3,12	3,12	IIA
XLVII	Lśw	JS DB	2,26	0,00	
XLVIII	Lśw	LP DB	7,89	0,00	
XLIX	Lśw	LP DB	3,67	3,67	IB
L	Lśw	LP DB	14,08	14,08	IIIB
LI	Lśw	LP GB DB	19,09	0,00	
Razem:			5 890,72	1 038,94	
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO:			18 665,96	3 317,33	

8. Plan działań

8.1. Kształtowanie i ochrona stosunków wodnych

Zagadnienia związane z ochroną zasobów wodnych są istotną częścią prawidłowej gospodarki leśnej. Lasy pełnią ważną funkcję w retencji wody poprzez zatrzymywanie spływu powierzchniowego, gromadzenie wody w ściocie, torfowiskach, śródleśnych terenach zabagnionych i oczkach wodnych.

Prowadzone w przeszłości działania mające na celu zwiększenie areału produkcji rolnej i gospodarki leśnej przez osuszanie terenów podmokłych, były jednym z głównych powodów zwiększania się deficytu wody. Problem dotyczył i dotyczy nadal większości obszarów kraju. Zasoby wodne w Polsce należą obecnie do jednych z najmniejszych w Europie.

Objawami zwiększania się deficytu zasobów wodnych są:

- przesuszenie torfowisk i bagien,
- zanik śródleśnych jezior i oczek wodnych,
- zmiany siedliskowe (powolne aczkolwiek systematyczne kurczenie się zasięgu siedlisk wilgotnych i bagiennych).

Lasy Państwowe poprzez racjonalną gospodarkę leśną uwzględniającą potrzebę „ratowania wody” pełnią kluczową rolę w zwiększaniu zasobów wodnych. W związku z powyższym w trakcie prowadzenia prac leśnych powinno się:

- w miarę możliwości i posiadanych środków zapewnić możliwość gromadzenia się wody w różnego rodzaju naturalnych i sztucznych zbiornikach retencyjnych (nie dotyczy niektórych siedlisk z wodą przepływową – głównie siedliska OIJ, oraz cennych siedlisk nieleśnych i stanowisk gat. chronionych),
- zachowywać w dolinach rzek i potoków fragmenty lasów łągowych i olsów ze składem gatunkowym zgodnym z siedliskowymi typami lasów,
- zachowywać śródleśne miejsca podmokłe i zabagnione,
- w przypadku stosowania rębni zupełnej w pobliżu siedlisk wilgotnych, mokrych i terenów zalanych pozostawiać wzdłuż nich pas drzew szerokości nawet do 30 m,
- pozostawić bez zabiegu drzewostany na siedliskach Bb, BMb, LMb, Lł, OIJ 3, OI 3,
- objąć ochroną tereny źródeł i wysięków wody, przez wyłączenie z użytkowania d-st. w ich obrębie i bezpośrednim sąsiedztwie,
- ewentualne odwadnianie drzewostanów podtapianych prowadzić wyłącznie na niewielką skalę.

W celu realizacji zadań związanych ze zwiększaniem zasobów wodnych, na terenach zarządzanych przez Nadleśnictwo Barlinek wykonane zostały prace w ramach „Programu małej retencji” (zob. rozdział **4.4.4. Program małej retencji**).

Administracja Nadleśnictwa powinna również współpracować z władzami samorządowymi, regionalnymi i wojewódzkimi w sprawach dotyczących gospodarki wodnej. Jest to szczególnie ważne w przypadku stosowania zabiegów melioracyjnych, które nie mogą być ograniczone tylko i wyłącznie do terenu zarządzanego przez Nadleśnictwo.

8.2. Kształtowanie strefy ekotonowej

Ekoton jest to strefa przejściowa pomiędzy różnymi zespołami biotycznymi, np. lasem i łąką w skład, której wchodzi oprócz organizmów przenikających do tej strefy z biocenoz graniczących ze sobą, także gatunki charakterystyczne, znajdujące tu optymalne warunki bytowania. Wyróżniającą cechą tego środowiska jest to, że liczebność gatunków i osobników jest większa niż w biocenozach otaczających. Kształtowanie tej strefy jest bardzo ważne ze względu na zwiększenie różnorodności biologicznej oraz odporności ekosystemów leśnych.

Zadania związane z kształtowaniem tej strefy zostały ujęte w Planie Urządzenia Lasu i sprowadzają się do następujących czynności:

- w przypadku prowadzenia cięć rębniami zupełnymi, strefę ekotonową zaleca się kształtować poprzez pozostawienie pasa starego drzewostanu wraz z podszytowymi gatunkami krzewów na obrzeżu, w miejscach gdzie styka się on z terenami otwartymi, ciekami wodnymi itd. W przypadku braku w takich miejscach dolnych warstw należy w miarę możliwości w ramach prac odnowieniowych wprowadzać gatunki podszytowe tak, aby warstwy te mogły w przyszłości osiągnąć zróżnicowanie wysokościowe pod okapem drzewostanu,
- w drzewostanach nieużytkowanych cięciami rębnymi strefę ekotonową powinno się kształtować poprzez wprowadzanie w formie podsadzeń podokapowych odpowiednich do danego siedliska drzew i krzewów,
- w nowozakładanych zalesieniach (obecnie dotyczy to znikomej powierzchni zarządzanej przez Nadleśnictwo Barlinek) graniczących z terenami bezleśnymi, na ich obrzeżach powinno się wysadzać gatunki drzew i krzewów tworzące mocny system korzeniowy i dobrze rosnące w warunkach zmiennego oświetlenia panującego w strefie okrajkowej.

Ponadto warto pamiętać, że Zasady Hodowli Lasu zalecają kształtowanie strefy ekotonowej

wg następujących wytycznych:

- przy tworzeniu styku las-powierzchnia otwarta należy kształtować strefy ekotonowe o szerokości 20-30 m (paragraf 121),
- we wszystkich rodzajach cięć pielęgnacyjnych obowiązuje zachowanie naturalnego brzegu lasu i kształtowanie ekotonów (paragraf 147 pkt 5),
- w stałych ogniskach gradacyjnych, wskazanym jest wykorzystywanie wszelkich rozgraniczeń liniowych (drogi, linie kolejowe, energetyczne itp.) do kształtowania stref ekotonowych (paragraf 161 pkt 8).

8.3. Ochrona bioróżnorodności

Ochrona różnorodności biologicznej w lasach jest obowiązkiem prawnym wynikającym z zarządzeń i instrukcji.

W trakcie prowadzenia gospodarki leśnej zaleca się:

- skład gatunkowy upraw dostosowywać do siedliska, dążyć do właściwego udziału gatunków liściastych, oraz podtrzymać praktykę wprowadzania na uprawy wielu gatunków domieszkowych i biocenotycznych (lipy, wiązy, klony, jarzęba pospolitego i brekinie, głogi, śliwę tarninę, czereśnie ptasią, dziką jabłoń, gruszę itp.) w odpowiednim zmieszaniu,
- w miarę możliwości wykorzystywać w odnowieniach istniejące młode warstwy drzewostanów,
- wprowadzać gatunki biocenotyczne również w ramach dolesiania luk i przerzedzeń,
- przebudowywać drzewostany na zgodne z siedliskiem, uwzględniając zasady selekcji, hodowli i ochrony lasu, a także prowadzić zabiegi o charakterze przekształceniowym na etapie cięć przedrębnych,
- w trakcie prowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych, dotyczących piętra górnego i młodego pokolenia, zwrócić uwagę na usuwanie gatunków inwazyjnych, zwłaszcza robinii akacjowej, klonu jesionolistnego, czy czeremchy amerykańskiej,
- w trakcie zakładania upraw zwrócić uwagę na eliminowanie samosiewów złożonych z gatunków inwazyjnych,
- promować gatunki rodzime, w pewnych przypadkach pozostawiać w drzewostanie Brz, Os i Wb jako gatunki o miękkim drewnie,
- w drzewostanach dojrzałych do wyrębu typować i pozostawiać drzewa, które będą mogły doczekać do fizjologicznej starości i śmierci tworząc mikrosiedliska dla niektórych gatunków,

- pozostawiać drzewa obumarłe, nie zagrażające bezpieczeństwu prac leśnych i nie stwarzające zagrożenia od szkodników owadzych (dotyczy również obszarów poza ostojami ksylobiontów),
- pozostawiać posusz różnych gatunków i o różnych wymiarach przy uwzględnieniu potrzeb ochrony lasu,
- pozostawiać w drzewostanach drzewa stare, cenne, okazałe, rzadkich gatunków, owocujące oraz dziuplaste,
- w ramach stosowania metody ogniskowo-kompleksowej kontynuować prace z zakresu tworzenia nowych remiz i utrzymywania istniejących,
- utrzymywać istniejące na gruntach Nadleśnictwa zadrzewienia i zakrzaczenia,
- pozostawiać i nie zalesiać śródleśnych łąk, pastwisk, terenów zabagnionych,
- kontynuować wywieszanie i konserwacje budek lęgowych oraz schronów dla nietoperzy,
- udostępniać wloty do starych zabudowań dla sów i nietoperzy,
- stosować zimowe dokarmianie ptaków (wywieszanie, wykładanie karmy),
- na niektórych siedliskach borów mieszanych świeżych, zwłaszcza w wariantach 1, zwrócić uwagę na istniejące mrowiska, stosując się do zaleceń podanych w Instrukcji Ochrony Lasu.

8.4. Formy ochrony przyrody

W przypadku wszystkich form ochrony przyrody położonych na terenach administrowanych przez Nadleśnictwo Barlinek powinno się przestrzegać zakazów i nakazów określonych w stosownych aktach prawnych.

Ponadto zaleca się:

- nowym obiektom zapewnić ochronę również przed formalnym wprowadzeniem tej ochrony,
- w miarę możliwości prowadzić ciągły, bieżący monitoring występowania gatunków chronionych (stanowiska roślin, zwierząt, gatunków objętych ochroną strefową). Dane o nowych lokalizacjach odnotowywać w waloryzacji Nadleśnictwa. Kontrolować stan zasiedlenia gniazd drapieżników, wnioskować o utworzenie stref w przypadku stwierdzenia nowych,
- dążyć do zwiększania wiedzy przyrodniczej wśród pracowników Nadleśnictwa, zwłaszcza w aspekcie rozpoznawania gatunków chronionych, oraz znajomości obowiązujących przepisów,
- kontrolować stan tablic informacyjnych, ogrodzeń i innej infrastruktury istniejącej przy

obiektach chronionych w razie potrzeby przeprowadzić ich odnowienie lub odtworzenie,

- szczegółowe, proponowane do wykonania w miarę posiadanych przez Nadleśnictwo środków, zabiegi dla istniejących i proponowanych form ochrony zostaną przedstawione w tabeli

9. Plan działań – Tabele

Tabela 82. Plan działań z zakresu ochrony przyrody.

Przedmiot planu działań	Rodział opracowania	Powierzchnia	Wskazania ochronne
Formy ochrony przyrody			
Rezerwat Przyrody „Markowe Błota”	3.1.1. Rezerваты przyrody	192,60 ha	Zgodnie z ustanowionym planem ochrony rezerwatu wskazanym jest*: - utrzymać naturalne procesy zachodzące w zespole lasu bukowego - 357 d,f, 358 c, 361 i,j, 409 a,c,d, 410 b, 411 d,f,g,h,j,k, 412 a,b,c,d,f,gh, 413 b - dopasowywać w ramach TP skład gat. do siedliska przez promowanie buka a eliminacją Md, So, Św – 357 b,c, - dopasowywać w ramach TP skład gat. do siedliska przez eliminację So i Św – 358 b, - dopasowywać w ramach TP skład gat. do siedliska przez promowanie Db.b i Bk w miejscach gdzie występują – 409 b,f,g, 410 d, 413 a, - dopasowywać skład gat. do siedliska przez promowanie buka w miejscach, gdzie występuje 410 f, - dopasowywać w ramach TW skład gat. do siedliska przez promowanie buka i graba, a eliminowanie Md i So - 410 a, - stabilizować strukturę drzewostanu w ramach TP – 410 c, - dopasowywać w ramach TP skład gat. do siedliska przez promowanie Bk, koncentrując cięcia w latach nasiennych i w sąsiedztwie przestojów - 411 a, - dopasowywać w ramach TP skład gat. do siedliska przez eliminację Md - 411 b, - dopasowywać w ramach TW skład gat. do siedliska przez eliminację Md, a promowanie Bk, gdzie występuje – 411 c, - dopasowywać w ramach CW i CP skład gat. do siedliska przez ograniczenie Brz, eliminowanie So, a promowanie Db.b i Bk – 411 i, - dopasowywać w ramach TP skład gat. do siedliska przez eliminację, Md, a promowanie Db i Bk w miejscach gdzie występują – 413 c, - dopasowywać w ramach TP skład gat. do siedliska przez promowanie Bk w miejscach występowania – 413 f, - nie udostępniać rez. dla celów edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa, - dodatkowo zalecanym jest podjęcie działań zmierzających do uaktualnienia powierzchni rezerwatu wg najnowszych danych ewidencyjnych w połączeniu z aktualnymi adresami leśnymi.
Barlinecko- Gorzowski Park Krajobrazowy wraz z otuliną	3.1.2. Parki krajobrazowe	8937,91 ha	- postępować zgodnie z zapisami aktu powołującego, - realizacja zapisów zawartych w Planie Urządzenia Lasu nie spowoduje utraty walorów przyrodniczych i krajobrazowych parku.
Obszar chronionego krajobrazu C – Barlinek	3.1.3. Obszary chronionego krajobrazu	3557,81 ha	- w przypadku prowadzenia działań na gruntach położonych w granicach obszarów, uwzględnić wskazania i ograniczenia zapisane w rozporządzeniu ustanawiającym obszar.
Obszary Natura 2000	3.1.4. Obszary Natura 2000 Obszary ptasi: PLB080001 – Puszcza Barlinecka	9183,88	- stosować zalecenia zawarte w pkt. „Ochrona ptaków” zawartym w niniejszej tabeli, - w momencie zatwierdzenia planu zadań ochronnych, niniejszego obszaru Natura 2000, wdrożyć określone tam zalecenia ochronne dla terenów zarządzanych przez Nadleśnictwo Barlinek.
			Rybołów: - Ochrona czynna – ze względu na bardzo cenny gatunek, przystąpić do działań (zwłaszcza po zatwierdzeniu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000), które w swoim zakresie będą prawdopodobnie dotyczyć poprawy warunków gniazdowania między innymi poprzez montowanie sztucznych platform lęgowych.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Przedmiot planu działań	Rozdział opracowania	Powierzchnia	Wskazania ochronne
			Puchacz: - Ochrona czynna – zachowanie warunków gniazdowania. W miarę możliwości wykonanie naprawy sztucznej platformy lęgowej puchacza w sytuacji stwierdzenia jej zniszczenia i/lub naturalnego rozpadu, w ustalonej strefie ochrony ostoi tego gatunku.
Obszary Natura 2000	3.1.4. Obszary Natura 2000 Obszar siedliskowy PLH 080071 – Ostoja Barlinecka	9211,46	- prowadzić gospodarkę leśną w sposób, który nie pogorszy stan siedlisk przyrodniczych (zob. kolejna tabela) poprzez:
Obszary Natura 2000	3.1.4. Obszary Natura 2000 Obszar siedliskowy PLH 320006 – Dolina Płoni i Jezioro Miedwie	1123,2	- dla siedlisk nieleśnych: 6510 – w miarę posiadanych środków zaleca się stosować wykaszanie wysokie 1-2 razy w roku, po 10 czerwca i we wrześniu, z dopuszczeniem dokonywania pokosu i wypasu już w połowie maja. - dla siedlisk leśnych: 9110, 9130 – stosować składy odnowień wg rozszerzonej tabeli hodowlanej dla siedlisk przyrodniczych, nie wprowadzać świerka, 9110, 9130, 9160, 9170, 9190, 91E0 – stosować składy odnowień wg rozszerzonej tabeli hodowlanej dla siedlisk przyrodniczych, 9110, 9130, 91E0, 91F0 – zaleca się faworyzować odnowienia naturalne, 9160, 9170 – zaleca się faworyzować odnowienia naturalne oraz uwzględniać obecność graba w podroście i drzewostanie, 9170, 9190 – nie wprowadzać buka w płaty siedlisk, 9190 – faworyzowanie odnowień naturalnych, prowadzić działania utrzymujące dominację dębów w drzewostanie, 91E0, 91F0 – zaleca się w miarę posiadanych środków, utrzymanie stosunków wodnych – zapewnienie możliwie stałego przepływu (bez stagnowania i niedoborów wody). W razie zatwierdzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, wdrożyć zalecenia ochronne określone tam dla terenów zarządzanych przez Nadleśnictwo Barlinek.
Pomniki przyrody	3.1.5. Pomniki przyrody	-	- porządkować najbliższe otoczenie, - w razie konieczności odtworzyć tablice informacyjne lub ogrodzenie.
Użytki ekologiczne	3.1.6. Użytki ekologiczne	254,86	- przestrzeganie zakazów zawartych w aktach ustanawiających, - zaleca się dążyć do zachowania panujących stosunków wodnych, - w miarę możliwości zalecanym jest prowadzenie monitoringu w zakresie występowania gatunków chronionych oraz zachodzących procesów (sukcesja, zmiany w stosunkach wodnych), - w razie konieczności odtworzyć tablice informacyjne, - ewentualne zabiegi ochronne wskazanym jest uzgodnić z RDOŚ w Szczecinie, - podjąć szybkie i sprawne działania w celu doprowadzenia do pełnej zgodności pomiędzy aktami prawnymi sankcjonującymi użytki ekologiczne, a danymi w ewidencji gruntów i budynków, w tych działaniach niezbędna będzie ścisła współpraca z RDOŚ ze Szczecina.
Siedliska przyrodnicze	3.1.7. Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie	4103,07	- szczegółowe wskazania dla siedlisk „naturowych” zostały zestawione w niniejszym rozdziale w kolejnej tabeli.
Stanowiska roślin chronionych – wszystkie	3.1.8. Ochrona gatunkowa, 4.7. Flora i Grzyby Nadleśnictwa	-	- wskazanym jest, zwłaszcza w większych skupiskach występowania tych roślin, odpowiednio planować prace związane z pozyskaniem drewna i jego zrywką, zabiegi te konsultować na bieżąco z kadrą inżynierską Nadleśnictwa, - w przypadku wykonywania zrębów zupełnych w miarę możliwości w miejscach występowania roślin pozostawiać kępy starego d-stanu, - wskazanym jest na bieżąco inwentaryzować nowe i aktualizować wykazy gatunków chronionych oraz cennych i rzadkich regionalnie i lokalnie.
Pachnica dębowa	3.1.8. Ochrona gatunkowa, 4.8. Gatunki zwierząt występujące na terenie Nadleśnictwa	-	- zaleca się aby w wydzieleniach w których stwierdzono stanowiska pachnicy dębowej, w trakcie wykonywania trzebieży, pozostawić drzewa próchniejące i z dziuplami, a w trakcie wykonywania rębni pozostawić drzewa z próchnowiskami oraz w miarę możliwości stare drzewa gatunków liściastych w formie biogrup.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Przedmiot planu działań	Rozdział opracowania	Powierzchnia	Wskazania ochronne
Gady	3.1.8. Ochrona gatunkowa, 4.8. Gatunki zwierząt występujące na terenie Nadleśnictwa	-	- zaleca się pozostawiać w miejscach obserwacji uformowane w stopy kamienie lub gałęzie.
Żółw błotny	jw.	-	- zaleca się na bieżąco obserwować miejsca jego potencjalnego występowania, - w przypadku stwierdzenia pewnego występowania gatunku należy podjąć starania mające na celu utworzenia strefy ochronnej.
Ochrona ptaków (zalecenia ogólne)	jw.	-	- w miarę możliwości prowadzić prace gospodarcze poza okresem lęgowym, - w miarę możliwości pozostawiać drzewa dziuplaste, martwe, które nie stwarzają zagrożenia przy pracach leśnych, - dążyć do pozostawiania podczas prac leśnych gatunków drzew o miękkim drewnie (osika, topola, wierzba, czereśnia ptasia), jeśli nie koliduje to z potrzebami hodowli i ochrony lasu. Zalecenie to dotyczy zarówno drzew rosnących wśród kompleksów leśnych, jak również w strefie ekotonowej przy granicy rolno-leśnej ewentualnie zadrzewień znajdujących się w zarządzie LP. Umożliwi to gniazdowanie gatunków związanych z otwartymi przestrzeniami, a gniazdujących w dziuplach (np. dudek), - w trakcie zabiegów rębnych i przedrębnych dążyć do zróżnicowania piętrowego i gatunkowego w drzewostanach w celu utworzenia lub poprawienia warunków do bytowania niektórych gatunków (np. dzięcioły: czarny i średni, siniak, turkawka), - w litych d-stanach sosnowych zwłaszcza w wieku 40 – 80 lat zaleca się rozwieszanie, względnie odnowienie skrzynek lęgowych, - podczas prowadzenia prac leśnych należy pozostawić nienaruszone wszelkie drzewa na których usytuowane są duże gniazda ptaków szponiastych, - w młodnikach, na zrębach i innych terenach otwartych rozważyć budowę czatowni wykorzystywanych przez sowy oraz ptaki szponiaste, - wskazanym jest prowadzenie monitoringu występowania rzadszych gatunków, - zalecana jest ochrona miejsc gniazdowania głównie poprzez pozostawianie zadrzewień i zakrzewień, które nie wymagają usunięcia podczas prac leśnych, - w miarę możliwości wskazanym jest tworzenie i odtwarzanie stref ekotonowych.
Puchacz	jw.	-	- bieżąca inwentaryzacja i monitoring istniejących stanowisk, ochrona strefowa gniazd, zachowanie terenów otwartych w pobliżu starych drzewostanów, w miarę posiadanych środków, budowa sztucznych gniazd nadrzewnych.
Kania czarna	jw.	-	- w trakcie realizacji planu urządzenia lasu, prowadzić obserwacje pod kątem występowania gniazd i w przypadku zlokalizowania, zawiadomić odpowiednie organy ochrony środowiska
Kania ruda	jw.	-	- w trakcie realizacji planu urządzenia lasu, prowadzić obserwacje pod kątem występowania gniazd i w przypadku zlokalizowania, zawiadomić odpowiednie organy ochrony środowiska
Gatunki gniazdujące w dziuplach (dzięcioły, siniak, puszczyk i in.)	jw.	-	- pozostawiać podczas zabiegów większość drzew dziuplastych. Dotyczy to zwłaszcza drzew z dziuplami po dzięciole czarnym oraz drzew z dużymi dziuplami naturalnymi, - w miarę możliwości pozostawiać osikę w wieku ponad 50 lat w ilości 2-3 na ha do naturalnej śmierci.
Gągoł	jw.	-	- ochrona drzew dziuplastych (patrz wyżej), - wywieszanie i konserwacja budek lęgowych typu D.
Nurogęś	jw.	-	- pozostawiać podczas zabiegów większość drzew dziuplastych, dotyczy to zwłaszcza drzew z dziuplami po dzięciole czarnym oraz drzew z dużymi dziuplami naturalnymi, - nie osuszać śródleśnych i przyleśnych zbiorników wodnych oraz nie niszczyć roślinności szuwarowej na takich zbiornikach
Cyraneczka	jw.	-	- nie osuszać śródleśnych zbiorników wodnych, - nie zalesiać gruntów będących pierzowiskami,
Muchołówka mała	jw.	-	- w miarę możliwości pozostawiać fragmenty starych drzewostanów liściastych i pozostawiać drzewa martwe i zamierające
Sowa uszata	jw.	-	- ochrona drzew dziuplastych (patrz wyżej), - tworzenie sztucznych miejsc lęgowych, przez wywieszanie odpowiednich budek, skrzynek i koszy lęgowych.
Włochatka, sóweczka	jw.	-	- ochrona drzew dziuplastych (patrz wyżej), - zachowanie terenów otwartych, - zaniechanie prac leśnych w promieniu 50 m od zajmowanych przez gatunek dziupli w okresie lęgowym (II-VI)

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Przedmiot planu działań	Rozdział opracowania	Powierzchnia	Wskazania ochronne
Ptaki objęte ochroną strefową	<i>jw.</i>	628,28 ha	- w przypadku zlokalizowania nowych gniazd wnioskować o utworzenie strefy ochronnej. - w miarę możliwości zweryfikować stanowiska ptaków wykazane w inwentaryzacji awifauny lęgowej OSO „Puszcza Barlinecka” z 2011 r. oraz innych zwierząt, pochodzące z innych źródeł, a wymagających ochrony strefowej. W przypadku pozytywnej weryfikacji wnioskować o utworzenie stref ochronnych.
Nietoperze	<i>jw.</i>	-	- w miejscach liczniejszego występowania gatunków należy prowadzić prace gospodarcze poza okresem hibernacji, - zaleca się na bieżąco inwentaryzować miejsca koloni letnich i zimowych (strychy zabudowań, piwnice, budki lęgowe), - wskazanym jest wywieszanie budek dla nietoperzy i ochrona drzew dziuplastych.
Ochrona zasobów martwego drewna	3.1.9. Inne działania zmierzające do zachowania walorów przyrodniczych i bioróżnorodności	280 lokalizacji (pododdziały, ich fragmenty, kępy ekologiczne)	- w wyznaczonych ostojach ksylobiontów zaleca się, w miarę możliwości, przeprowadzanie okresowych obserwacji pod kątem występowania gatunków związanych z martwym drewnem, - rekomenduje się aby dążyć do pozostawiania pewnych ilości posuszu w drzewostanach gospodarczych (posusz stojący i leżący o zróżnicowaniu ilościowym i gatunkowym).
Kształtowanie i ochrona stosunków wodnych			
Ogólne	-	-	- w przypadku wykonywania cięć rębnych zwłaszcza rębnią zupełną pozostawiać pas drzew (o szer. nawet do 30 m) wzdłuż cieków lub jezior, - kontynuować działania wg „Programu Małej Retencji”.
Źródłiska	4.4.5. Tereny źródłiskowe	-	- zaleca się w miarę możliwości wyłączyć z użytkowania obszar o promieniu 30 m od źródła jako otulinę ochronną, - wskazana jest ochrona w czasie zrywki drewna, - wskazanym byłoby w miarę możliwości inwentaryzowanie na bieżąco wszystkich naturalnych wycieków wód podziemnych.
Bagna i torfowiska	4.4.6. Bagna i torfowiska	-	- nie odwadniać, - w miarę możliwości dążyć do podniesienia poziomu wód na bagnach przesuszonych, - na terenach bagiennych nie prowadzić zabiegów hodowlanych poza ewentualnym zapobieganiem sukcesji, - wokół bagien i siedlisk bagiennych należy pozostawiać pas ochronny w drzewostanach przeznaczonych do użytkowania rębego, zwłaszcza rębnią zupełną - w miarę możliwości przeprowadzać inwentaryzacje przyrodnicze wybranych obszarów.
Walory historyczno-kulturowe			
Cmentarze, ruiny, mogiły	5. Walory historyczne i kulturowe	-	- w miarę możliwości, zwłaszcza w odniesieniu do cmentarzy oczyścić teren i ograniczyć rozwój krzewów.
Promocja, edukacja i turystyka			
Infrastruktura turystyczna	10. Turystyka w lasach	-	- kontynuować prace z zakresu konserwacji, naprawy i utrzymania czystości obiektów turystycznych i edukacyjnych.
Ochrona terenów leśnych przed zaśmiecaniem	6.3. Zagrożenia antropogeniczne	-	- przy ścisłej współpracy z gminami i szkołami brać udział w organizowaniu ogólnospołecznych akcji sprzątnięcia (np. w ramach „Akcji Sprzątnięcia Świata”), - rozważyć możliwość ustawienia tablic informacyjno-edukacyjnych wzdłuż głównych dróg przecinających tereny leśne Nadleśnictwa.
Edukacja leśna i ekologiczna	11. Promocja i edukacja leśna	-	- prowadzić działalność edukacyjną podaną w Programie Edukacji Leśnej Społeczeństwa w Nadleśnictwie Barlinek opracowanym na lata 2013-2022, która w wielu formach jest kontynuacją wcześniejszego Programu, opracowanego na lata 2004 – 2012.
* - działania ochronne, takie jak usunięcie ambon myśliwskich nie zostały wymienione ponieważ zostały już zrealizowane			

Tabela 83. Wskazania ochronne dla siedlisk przyrodniczych.

Typ siedliska	Zagrożenia	Zalecenia ochronne
Siedliska nieleśne		
3140 – Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (<i>Charcteria</i> spp.)	<ul style="list-style-type: none"> - obniżanie poziomu wód, - zanieczyszczenia, - eutrofizacja, - zarybianie gatunkami obcymi, - kłusownictwo. 	<ul style="list-style-type: none"> - zaleca się dążenie do utrzymania lub podniesienia istniejącego lustra wody, - w miarę możliwości nie pozbawiać brzegów zabudowy roślinnej, nie wycinać szuwarów etc. - promowanie w otoczeniu zbiorników ekstensywnych form zagospodarowania lasu lub pozostawianie pasów drzewostanów wokół zbiorników.
3160 – Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne	j.w.	j.w.
6120 – Ciepłolubne śródłądowe murawy napiaskowe <i>Koelerion glaucae</i>	<ul style="list-style-type: none"> - zaniechanie tradycyjnego użytkowania, - sukcesja wtórna, - zalesianie 	<ul style="list-style-type: none"> - w miarę posiadanych środków prowadzenie ochrony czynnej polegającej na przywracaniu i utrzymywaniu dawnych, ekstensywnych form użytkowania takich jak wypas, koszenie, eliminowanie sukcesji.
6210 – Murawy kserotermiczne <i>Festuco-Brometea</i>	j.w.	j.w.
6510 – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowe ekstensywnie	<ul style="list-style-type: none"> - zaniechanie tradycyjnego użytkowania, - intensyfikacja gospodarki, - zmiany warunków wodnych, - sukcesja wtórna, - zalesianie 	<ul style="list-style-type: none"> - w miarę posiadanych środków wykaszanie: w zależności od typu łąki i stanu zbiorowiska 1, 2-krotne lub w przypadku odtwarzania zbiorowiska nawet 3-krotne w ciągu roku, na całości obszaru lub jego części.
7120 – Torfowiska wysokie – zdegradowane zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	<ul style="list-style-type: none"> - melioracje odwadniające, - eksploatacja torfu, - eutrofizacja (opad związków azotu z atmosfery), - zmiany stosunków wodnych (obniżenie lustra wody, uruchomienie przepływu), - sukcesja, - eutrofizacja siedlisk, - zalesianie 	<ul style="list-style-type: none"> - podstawowym zaleceniem dla wszystkich typów torfowisk jest utrzymanie reżimu wodnego i ewentualna renaturalizacja warunków wodnych, - w przypadku torfowisk wysokich bezwzględny zakaz odwadniania i wydobycia torfu, gdyż prowadzi to do destrukcji siedliska, - pożądane jest, dla niektórych typów torfowisk, zapobiegające ich zarastaniu, oraz usuwanie nalotu drzew, - zakaz zalesiania.
7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	j.w.	<ul style="list-style-type: none"> - rekomenduje się dążenie do utrzymania naturalnych warunków wodnych i troficznych oraz zapobieganie sukcesji, - nie zalesiać i nie wydobywać torfu
7230 – Górskie i nizinne torfowiska zasadowe. o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	<ul style="list-style-type: none"> - melioracje odwadniające, - eksploatacja torfu, - zaniechanie gospodarki łąkarskiej, - sukcesja, - zalesianie 	<ul style="list-style-type: none"> - zachowanie lub w miarę możliwości odtworzenie stosunków wodnych, - zaleca się wykaszanie i usuwanie sukcesji, - nie zalesiać
Siedliska leśne		
LASY I BORY		
9110 – Kwaśne buczyny	<ul style="list-style-type: none"> - ujednolicenie struktury wiekowej, - zubożenie flory i fauny związanej z mikrobiotopami starych i martwych drzew. 	<ul style="list-style-type: none"> - warto dążyć do zachowania drzew starych i martwych oraz do utrzymywania odpowiedniej ilości rozkładającego się drewna, - w miarę możliwości wyłączyć z użytkowania buczyny zboczowe, - w lasach występujących na tym siedlisku zaleca się stosować rębnie złożone, - stosować składy odnowień wg rozszerzonej tabeli hodowlanej dla siedlisk przyrodniczych, - w ramach realizowanych cięć pielęgnacyjnych warto dążyć do zmniejszenia udziału sosny oraz gatunków obcego pochodzenia i świerka, - w przypadku stwierdzenia reliktowych populacji dębu bezszypułkowego należy dążyć do ich zachowania między innymi w celu zabezpieczenia jego puli genowej.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

9130 – Żyzne buczyny	<ul style="list-style-type: none"> - nadmierne prześwietlenie d-st. skutkujące zanikiem gatunków typowych dla zbiorowiska, - wprowadzanie sosny i innych gatunków do siedliska, - homogenizacja struktury drzewostanu i runa buczyny, - zubożenie flory i fauny związanej z mikrobiotopami starych i martwych drzew. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazanym jest pozostawianie fragmentów ekosystemu nietkniętych podczas cięć rębnych oraz zapewnienie ciągłej obecności w każdym kompleksie starych drzewostanów, drzew martwych, obumierających i dziuplastych, - w lasach występujących na tym siedlisku zaleca się stosować rębnie złożone, a w przypadku najlepiej zachowanych płatów siedlisk, dążyć do uzyskania lub utrzymania struktury wielopiętrowej, - stosować składy odnowień wg rozszerzonej tabeli hodowlanej dla siedlisk przyrodniczych, - należy dążyć do utrzymywania odpowiedniej ilości rozkładającego się drewna, - w ramach realizowanych cięć pielęgnacyjnych warto dążyć do zmniejszenia udziału sosny oraz gatunków obcego pochodzenia i świerka, - zaleca się podczas przygotowywania gleby pod obsiew naturalny pozostawiać płaty nienaruszonego runa na powierzchni nie mniejszej niż 10% powierzchni manipulacyjnej, - zaleca się w możliwie maksymalnym stopniu preferować odnowienia naturalne.
9160 – Grąd subatlantycki	<ul style="list-style-type: none"> - upraszczanie struktury drzewostanów, - nadmierne wprowadzanie buka i gatunków obcych, naturalna ekspansja buka. 	<ul style="list-style-type: none"> - w miarę możliwości ograniczenie roli buka w drzewostanie, dążenie do osiągnięcia drzewostanów grabowo-dębowych, lipowo-dębowych lub wielogatunkowych liściastych, o zróżnicowanej strukturze wiekowej, - rekomenduje się nie wprowadzać buka w płaty siedlisk, - należy dążyć do utrzymywania odpowiedniej ilości rozkładającego się drewna i w miarę możliwości do pozostawienia drzew dziuplastych.
9170 – Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	<ul style="list-style-type: none"> - upraszczanie struktury drzewostanów, - degradacja fitocenozy – zanik gatunków typowych dla siedliska, - nadmierne wprowadzanie dębu. 	<ul style="list-style-type: none"> - warto dążyć do osiągnięcia drzewostanów grabowo-dębowych, lipowo-dębowych lub wielogatunkowych liściastych, o zróżnicowanej strukturze wiekowej, raczej bez udziału sosny, - należy wprowadzać liczne rodzime gatunki domieszkowe, - rekomenduje się nie wprowadzać buka w płaty siedlisk, - w ramach realizowanych cięć pielęgnacyjnych warto dążyć do zmniejszenia udziału sosny oraz gatunków obcego pochodzenia i świerka, - należy dążyć do utrzymywania odpowiedniej ilości rozkładającego się drewna i drzew dziuplastych.
9190 – Kwaśne dąbrowy	<ul style="list-style-type: none"> - zubożenie gatunkowe, wkraczanie gatunków niecharakterystycznych, - trudności w odnowieniu naturalnym, - spadek poziomu wód, usychanie starych dębów. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazanym jest utrzymanie jednogatunkowego składu zbiorowiska, - w niektórych przypadkach należy rozpatrzyć możliwość rozpoczęcia użytkowania rębego od VIII kl. wieku, - zaleca się stosowanie odnowienia naturalnego (możliwe podsiewy z materiału pozyskanego in. situ), - w niektórych przypadkach można rozważyć rezygnację z użytkowania rębego lub pozostawienie drzewostanu bez końcowego cięcia w rębniach złożonych.
91D0 – Bory i lasy bagienne	<ul style="list-style-type: none"> - spadek poziomu wód, przesuszenie, murszenie i inne zmiany powodujące zanik gatunków charakterystycznych, rozwój trzęslicy i trudności w odnowieniu drzew. 	<ul style="list-style-type: none"> - w miarę posiadanych środków należy dążyć do zachowania lub przywrócenia stosunków wodnych, - wskazanym jest prowadzenie monitoringu stanu poziomu wody, w razie potrzeby budowa zastawek, zasypywanie rowów, - w miarę możliwości unikać wykonywania zabiegów gospodarczych.
91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe 91F0 – łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	<ul style="list-style-type: none"> - zmiana reżimu wodnego powodująca przesuszenie a w konsekwencji zanik gatunków hydrofilnych, pojawianie się gatunków grądowych, - zmiana reżimu wodnego polegająca na zalaniu siedliska, - regres jesionu. 	<ul style="list-style-type: none"> - należy rozważyć zaniechanie zarówno regulacji cieków powodującej odpływ wód jak i tworzenia spiętrzeń sprzyjających retencji, - w lasach występujących na tym siedlisku zaleca się stosować rębnie złożone, - zaleca się pozostawianie pewnych ilości posuszu również stojącego.

Tabela 84. Rozszerzona tabela hodowlana – TD i składy gatunkowe upraw zalecane do stosowania na wszystkich siedliskach przyrodniczych w obszarach Natura 2000 i poza nimi, na siedliskach w stanie zachowania A.

Lp.	Siedlisko przyrodnicze	Kod	TSL	TD	Orientacyjny skład gatunkowy upraw (w %)	Zalecany rodzaj rębni	Gatunek drzewa (ew. wskazane podwarstwy)	Pokrycie w drzewostanie docelowym [% pokrycia]
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Sosnowy bór chrobotkowy	91T0	Bśw	So	So 90, Brz 10	I/IV/V	sosna	50-60
2	Bór bagienny typowy	91D0-2	Bb	So	So 90, Brzom i inne 10	*	sosna (a1) brzoza omsz.	30-60 2-5
			BMb	Brz-So	So 60, Brzom i inne 40			
3	Bory i lasy bagienne	91D0	BMb	So-Brz	Brzom 60, So 30, Ol i inne 10	*	brzoza omsz. sosna buk	40-60 5-10 0-5
				Brz-So	So 60, Brzom i inne 40			
4	Brzeziny bagienne	91D0-1	BMb	So-Brz	Brzom 60, So 30, Ol i inne 10	*	brzoza omsz. sosna buk	40-60 5-10 0-5
			LMb	So-Brz	Brzom 60, So 30, Ol i inne 10			
5	Kwaśne buczyny niżowe	9110-1	LMśw	Bk	Bk 90, Db i inne 10	II/III/IV	buk sosna dąb bezszyp.	60-90 0-5 0-5
				Bk*	Bk 70, Db, So i inne 30			
			So-Bk*	Bk 50, So 30, Db i inne 20				
			Lśw	Bk	Bk 90, Db i inne 10			
Db-Bk*	Bk 70, Db i inne 30							
6	Żyzne buczyny niżowe	9130-1	LMśw	Bk	Bk 80, Db i inne 20	II/III/IV	buk grab (a2) klon zw. dąb bezszyp. jawor	70-90 0-5 0-5 0-5 0-5
				Lśw	Bk			
			Lw	Db-Bk*	Bk 60, Db 30, Lp i inne 10			
				Bk	Bk 90, Db i inne 10			
7	Nadbałtycka buczyna storczykowa	9150-5	Lśw	Bk	Bk 90, Db i inne 10	*	buk dąb bezszyp.	70-80 0-5
8	Grąd subatlantycki	9160	LMśw	Db	Db 80, Gb i inne 20	II/III/IV	grab (a2) lipa (a1,2) dąb szyp. (a1) klon zw. brzoza brod. osika buk (a1,2) dąb bezszyp. sosna	30-70 0-60 0-70 0-10 0-5 0-5 5-10 0-70 0-5
				So-Db-Bk*	Bk 50, Db 30, So i inne 20			
				So-Gb-Db*	Db 40, Gb 30, So i inne 30			
			Lśw	Db	Db 80, Gb i inne 20			
				Gb-Db	Db 50, Gb 30, Lp i inne 20			
				Gb-Bk	Bk 50, Gb 30, Lp i inne 20			
				Lp-Db	Db 50, Lp 30, Gb i inne 20			
				Gb-Bk-Db	Db 40, Bk 30, Gb i inne 30			
				Gb-Db-Bk	Bk 40, Db 30, Gb i inne 30			
			Lw	Db	Db 80, Gb i inne 20			

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Lp.	Siedlisko przyrodnicze	Kod	TSL	TD	Orientacyjny skład gatunkowy upraw (w %)	Zalecany rodzaj rębni	Gatunek drzewa (ew. wskazane podwarstwy)	Pokrycie w drzewostanie docelowym [% pokrycia]
1	2	3	4	5	6	7	8	9
				Gb-Db	Db 60, Gb 30, Lp i inne 10		lipa (a1,2) dąb szyp. (a1) klon zw. jesion wiąz górski olsza cz. osika buk (a1,2)	10-60 10-70 0-10 5-10 0-5 0-5 0-5 0-5
9	Grąd środkowoeuropejski	9170	LMśw	Gb-Db*	Db 50, Gb 30, Bk, Lp i inne 20	III/IV	grab (a2) lipa (a1,2) dąb szyp. (a1) klon zw. brzoza brod. osika buk (a1,2) dąb bezszyp.	30-70 10-60 10-70 0-5 0-5 0-5 0-20 0-50
			Lśw	Lp-Gb-Db*	Db 40, Gb 30, Lp 20, Kl p i inne 20		grab (a2) lipa (a1,2) dąb szyp.(a1) klon zw. brzoza brod. osika buk (a1,2) jawor dąb bezszyp.	30-70 10-60 10-70 0-10 0-5 0-5 0-5 0-5 0-10
10	Grąd typowy	9170-a			Przyjąć jak dla 9170		Jak dla 9170	Jak dla 9170
11	Grądy potęgowe	9170-c			Przyjąć jak dla 9170		Jak dla 9170	Jak dla 9170
12	Nadmorskie kwaśne dąbrowy i lasy brzozaowo-dębowe	9190-1	Bez względu na siedlisko leśne	Brz-Db	Db 60, Brz 30, So i inne 10	III	brzoza brod. sosna dąb szyp. dąb bezszyp. buk brzoza omsz. brzoza omsz. sosna dąb szyp. dąb bezszyp. buk	20-30 20-30 20-40 0-5 0-5 0-5 20-30 20-30 20-40 0-5 0-5
				Bk-Db	Db 60, Bk 30, Brz i inne 10			20-30 20-30 20-40 0-5 0-5
13	Śródłądowe kwaśne dąbrowy	9190-2	BMśw	Db-So*	So 50, Db 30, Bk i inne 20	II/III	buk dąb bezszyp. dąb szyp. sosna brzoza brod.	30-80 20-70 0-5 0-10 0-10
				So-Db	Db 50, So 30, Bk i inne 20			30-60 20-70 0-5 0-10 0-10
			LMśw	Bk-Db	Db 50, Bk 30, So i inne 20		*	*
				So-Db	Db 50, So 30, Bk i inne 20			
			LMw	So-Db	Db 50, So 30, Brz i inne 20			
			Lśw	Bk-Db	Db 50, Bk 30, Lp i inne 20			
				Db	Db 80, Bk i inne 20			
Db-Bk	Bk 50, Db 30, Lp i inne 20							

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

Lp.	Siedlisko przyrodnicze	Kod	TSL	TD	Orientacyjny skład gatunkowy upraw (w %)	Zalecany rodzaj rębni	Gatunek drzewa (ew. wskazane podwarstwy)	Pokrycie w drzewostanie docelowym [% pokrycia]
1	2	3	4	5	6	7	8	9
14	Cieptolubne dąbrowy	91I0	Bez względu na siedlisko leśne	Db	Db 90, Lp i inne 10	IV	dąb szyp. dąb bezszyp. lipa brzoza brod. klon zw. grab sosna osika	10-60 10-60 0-10 0-10 0-10 0-10 0-10 0-5
15	łęgi wierzbowe i topolowe	91E0-a			Przyjąć jak dla 91E0-b	*	wierzb.kru. wierzb.biał. olsza cz. topola cz. topola biał.	30-60 30-60 0-30 30-60 30-60
16	łęgi olszowe, olszowo-jesionowe i jesionowe	91E0-b	LMw	Ol-Js	Js 50, Ol 30, Brz i inne 20	I/II/III	jesion olsza cz. czer.zw.(a2) grab (a2) lipa klon zw. wiąz szyp. wiąz posp. jesion olsza cz. buk grab wiąz szyp. jawor	10-60
				Js-Ol	Ol 50, Js 30, Brz i inne 20			10-60
			Lw	Ol-Js	Js 50, Ol 30, Brz i inne 20			5-30
				Js-Db	Db 50, Js 30, Brz i inne 20			0-10
				Db-Js	Js 50, Db 40, Ol i inne 10			0-10
				Db-Ol	Ol 50, Db 30, Wz i inne 20			0-10
				Ol-Db	Db 50, Ol 30, Wz i inne 20			0-10
			OlJ	Js-Ol	Ol 60, Js 30, Brz i inne 10			50-80
				Ol-Js	Js 60, Ol 30, Brz i inne 10			10-30
Ol	Ol	Ol 90, Js i inne 10	0-10 0-5 0-10 0-5					
17	Źródłiskowe lasy olszowe na niżu	91Eo-d	OlJ	Ol	Ol 90, Js i inne 10	*	jesion olsza cz. czer.zw.(a2) grab (a2) lipa klon zw. wiąz szyp. wiąz posp.	10-60 10-60 5-30 0-10 0-10 0-10 0-10 0-10
18	łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	91F0	Lw	Js-Wz-Db	Db 40, Wz 30, Js i inne 30	II/III	wiąz posp. wiąz górski wiąz szyp. jesion dąb szyp. czer. zw. (a2) grab lipa klon zw. klon pol. jabłoń topola biał. topola cz. olsza cz.	20-60 0-10 0-10 20-60 5-10 20-30 0-10 0-10 5-10 10-20 0-5 0-10 0-10 5-10
19	Wiązowo-jesionowe łęgi ślodziennicowe	91F0-2	LMw	Js-Wz	Wz 40, Js 30, Db i inne 30	II/III	wiąz posp. jesion lipa czer. zw. (a2) olsza cz. grab dąb szyp. klon zw. wiąz szyp.	20-80
			Lw	Js-Wz	Wz 40, Js 30, Db i inne 30	II/III		20-50 0-10 5-10 0-10 0-20 5-20 0-10 0-10

ad.1 – Sosnowy bór chrobotkowy – Rębnia I dopuszczalna, w przypadku, gdy płat siedliska przekracza 30 ha. Pozostawione na zrębnie biogrupy należy

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE BARLINEK NA LATA 2013-2022

wyznaczać w najlepiej zachowanych fragmentach siedliska.

ad.5 – Kwaśne buczyny niżowe – Głównym TD jest wariant bukowy, z 90% udziałem Bk w składzie uprawy. Dla siedlisk przyrodniczych w stanie zachowania „C” dopuszcza się pozostałe warianty oznaczone -*.

ad.6 – Żyzne buczyny niżowe – Głównym TD jest wariant bukowy, natomiast Db-Bk dopuszcza się dla siedlisk przyrodniczych w stanie zachowania „C”.

ad.8 – Grąd subatlantycki – Grab wprowadzać w mieszanii grupowym lub drobnokępowym. Na LMśw zasadniczym TD jest Db, pozostałe, tj. So-Db-Bk oraz So-Gb-Db dopuszcza się dla siedlisk przyrodniczych w stanie zachowania „C”.

ad.9 – Grąd środkowoeuropejski – Grab wprowadzać w mieszanii grupowym lub drobnokępowym.

ad.13 – Śródładowe kwaśne dąbrowy – Przyjęty dla BMśw TD Db-So dopuszcza się tylko dla siedlisk w stanie zachowania „C”.

ad.9,10,11 i 14 – Składy gatunkowe zaczerpnięte z jednostki regionalnej 6 obejmującej Dzielnicę Kotliny Gorzowskiej i Pojezierza Lubuskiego, Krainy Wielkopolsko-Pomorskiej.

ad.3 i 7 – Składy gatunkowe zaczerpnięte z jednostki 1, obejmującej Dzielnicę Pasa Nadmorskiego Krainy Bałtyckiej.

Symbol „*” - w przypadku rębni oznacza zakaz użytkowania rębego, pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia próchnicy, sprzyjanie odnowieniu naturalnemu.

Na siedliskach przyrodniczych zlokalizowanych na stokach o stromym nachyleniu, w obrzeżach wód i cieków wodnych, odstąpić od użytkowania rębego.

W przypadkach TD oraz orientacyjnych składów gatunkowych upraw, w których występuje Js, do czasu ustąpienia choroby tego gatunku należy zastępować go innymi gatunkami, takimi jak, np. Db, Wz, Jw, Ol.

10. Turystyka w lasach

Zagospodarowanie turystyczne lasów polega na ich przystosowaniu do pełnienia funkcji społecznych związanych z czynnym i biernym wypoczynkiem ludności, popularyzacji walorów przyrodniczych, udostępnianiu najciekawszych miejsc położonych na gruntach zarządzanych przez LP. Zadania te realizowane są przez wytyczanie szlaków turystycznych i ścieżek – spacerowych, rowerowych, konnych, edukacyjnych, urządzenie punktów widokowych, budowę parkingów, wiat, pól biwakowych i placów do gier, wyposażenie ich w tablice informacyjne, ławki, stoły, miejsca na ognisko, kosze na śmieci itp. Ważnym elementem udostępniania turystycznego lasów jest również wytyczanie i oznakowanie dróg, po których możliwy jest ruch pojazdów silnikowych lub zaprzęgowych.

Na terenie Nadleśnictwa Barlinek wyznaczono liczne szlaki turystyczne oraz wiele obiektów infrastruktury turystycznej służących aktywnemu wypoczynkowi wśród terenów leśnych Puszczy Gorzowskiej. Znaczące obiekty turystyczne wyznaczone na gruntach Nadleśnictwa zostały zestawione poniżej w tabeli.

Tabela 85. Obiekty turystyczne w Nadleśnictwie Barlinek.

Leśnictwo	Rodzaj obiektu	Oddział, pododdział
Śródborów	Miejsce odpoczynku – „Śródborów”	109 a
Okno	Miejsce biwakowe, miejsce palenia ognisk	181 h
Moczkowo	Miejsce biwakowe, punkt widokowy, miejsce palenia ognisk	183 h
Niesporowice	Miejsce biwakowe, miejsce palenia ognisk	754 c
Niesporowice	Miejsce biwakowe	754 f
Moczkowo	Miejsce postoju pojazdów	135 b
Moczydło	Miejsce biwakowe, miejsce palenia ognisk	406 i
Barlinek	Miejsce biwakowania, miejsce palenia ognisk	673 b

Ważniejsze szlaki turystyczne prowadzące przez lasy Nadleśnictwa Barlinek:

- Żółty – „ Do źródeł Płoni”,
- Niebieski – „ Do Skalistego Jaru Libberta”,
- Zielony – „Wokół Jeziora Barlineckiego”.
- Ścieżka rowerowa – Leśnictwo Okno i Moczkowo – oddz. 63-64, 92-93, 127-129.
- Ścieżka dydaktyczna – Leśnictwo Okno – oddz. 39-47.

11. Promocja i edukacja leśna

Edukacja leśna społeczeństwa jest jednym z ważnych zadań realizowanych przez PGL Lasy Państwowe. Prowadzenie takich działań wynika z konieczności kształtowania właściwych postaw wobec świata przyrody wśród społeczeństwa oraz z rosnącego zainteresowania tematyką przyrodniczą, modą na aktywny wypoczynek i zdrowy tryb życia.

Nadleśnictwo Barlinek posiadało opracowany na lata 2003-2011 Program Edukacji Leśnej Społeczeństwa, w ramach którego odbywały się zajęcia edukacyjne mające charakter:

- spotkań z leśnikami w szkołach,
- zajęć terenowych,
- prelekcji, pogadarek, wykładów,
- konkursów,
- akcji i imprez okolicznościowych.

Ponadto w ramach współpracy z instytucjami samorządowymi i społecznymi, Nadleśnictwo organizowało lub współorganizowało akcje i imprezy:

- „Sprzątanie Świata”, „Dzień Drzewa”, „Dzień Ziemi”,
- „Pomagamy Kasztanowcom”,
- „Obchody 70 rocznicy wybuchu II Wojny Światowej”,
- „Zachodniopomorski Festiwal Nauki”,
- zawody zrywkarzy konnych,
- wycieczki wozami konnymi po terenie Nadleśnictwa.

W trakcie realizacji programu, w latach 2003-2011, w 306 zajęciach dydaktycznych uczestniczyło ponad 15,3 tys. osób, a podmiotami partnerującymi Nadleśnictwu Barlinek w działaniach edukacyjnych były m.in.:

- szkoły i przedszkola znajdujące się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa,
- Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy,
- Urzędy Gmin: Barlinek, Pełczyce, Nowogródek Pomorski,
- Starostwo Powiatowe w Myśliborzu,
- Komitet Ochrony Orłów,
- Komenda Miejska Policji w Barlinku,
- świetlice środowiskowe,
- Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra” w Poznaniu,

- Koła Łowieckie „Szarak” w Barlinku, „Artemida” w Szczecinie,
- Centrum Informacji Turystycznej w Barlinku,
- lokalne media.

Od roku 2013 zaczął obowiązywać nowy program opracowany na lata 2013-2022, który zakłada prowadzenia następujących działań edukacyjnych:

- w zakresie infrastruktury: rozbudowa miejsca odpoczynku „Śródborów”,
- w zakresie przedsięwzięć z zakresu edukacji leśnej:
 - organizację akcji m.in.: „Ogień – największy wróg lasu”, „Dokarmianie ptaków”, „Sadzimy Nasz Las”, „Sprzątanie Świata”, „Drugie życie drzewa”, „Las rośnie z nami”, „Leśnik i jego praca”, „Akcja choinka”, „Jak powstaje papier” i in.,
 - organizację konkursów plastycznych, fotograficznych, wiedzy przyrodniczej, literackich i in.,
 - kontynuację spotkań w szkołach połączonych z prelekcjami i wykładami na tematy związane z ekologią lasu, pracą leśnika i szkodnictwem leśnym,
 - uczestnictwo w akcjach i imprezach edukacyjnych innych podmiotów,
 - wydawanie broszur i informatorów,
 - w zakresie działań ekologicznych:
 - kontynuację programów: „Reintrodukcja sokoła wędrownego”, „Mała retencja w lasach”, „Ochrona siedlisk nieleśnych i przebudowa siedlisk leśnych”.

Nadleśnictwo Barlinek posiada odpowiednią infrastrukturę wspomagającą proces edukacji leśnej. Należą do niej:

- izba edukacji leśnej w Moczydle. W izbie znajduje się m.in. małe muzeum leśnictwa z historycznymi eksponatami narzędzi służących do prac leśnych oraz mini kancelaria leśniczego z minionych czasów,
- leśna ścieżka dydaktyczna „Szlak Dębów” położona w pobliżu miejscowości Krzynka i Okunie. Ścieżka ma długość 10,5 km i wyposażona jest w 11 tablic edukacyjnych.
- punkty edukacji: szkółka leśna, wiata myśliwska, miejsca odpoczynku (Leśnictwa: Śródborów i Moczydło), miejsca turystyczne, formy ochrony przyrody, obiekty kultury materialnej w lasach i in.

12. Literatura

Tabela 86. Wykaz ważniejszych pozycji literatury.

Autor	Tytuł	Wydawca
Antczak A. i in.	Natura 2000 w lasach Polski – skrypt dla każdego	Ministerstwo Środowiska, Warszawa
Chylarecki P., Sikora A., Ceniań Z.	Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych dyrektywą ptasią.	GIOŚ, Warszawa 2009 r.
Jaworski A.	Hodowla Lasu – rębnie, zasady projektowania upraw	Skrypty AR w Krakowie, Kraków 1993 r.
Kaczmarek M.	Inwentaryzacja sów w Nadleśnictwie Barlinek	b.d.
Kondracki J.	Geografia Polski – mezoregiony fizyczno-geograficzne	PWN, Warszawa 1994 r.
Pawłaczyk P. i inni	Leśne siedliska przyrodnicze Natura 2000 mogące występować w Lasach Państwowych	2010 r.
Pawłaczyk P.	Natura 2000, niezbędnik leśnika	Wyd. Klubu Przyrodników, Świebodzin 2008 r.
Pawłaczyk P., Jermaczek A.	Natura 2000 – narzędzie ochrony przyrody	WWF Polska, Warszawa 2009 r.
Pawłaczyk P., Jermaczek A.	Poradnik lokalnej ochrony przyrody	Wyd. Klubu Przyrodników, Świebodzin 2008 r.
Praca zbiorowa	Instrukcja sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie	Warszawa 1996 r.
Praca zbiorowa	Narodowy Atlas Polski	Zakład Narodowy imienia Ossolińskich (ZNI O) Wrocław, 1973-1978
Praca zbiorowa	Nadleśnictwo Barlinek – Operat glebowo-siedliskowy	BUEiUL OPERAT, Toruń, 2000 r.
Praca zbiorowa	Ochrona ptaków i ich siedlisk w Polsce	Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków 2006 r.
Praca zbiorowa	Natura 2000 w lasach Polski	DANCEE Duńska Agencja Ochrony Środowiska 2003 r.
Praca zbiorowa	Mała Encyklopedia Leśna	PWN, Warszawa 1991 r.
Rutkowski P. i in.	Natura 2000 w Leśnictwie	Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2009 r.
Matuszkiewicz W.	Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski.	PWN, Warszawa 1981 r.
Matuszkiewicz W., Matuszkiewicz J. M.	Przegląd fitosocjologiczny zbiorowisk leśnych Polski (Synteza).	Phytocenosis (N. S.), 8, Seminarium geobotanicum 3: 1 – 79, 1973 r.
Matuszkiewicz J. M.	Przegląd fitosocjologiczny zbiorowisk leśnych Polski. Bory mieszane i acidofilne dąbrowy	Fragm. Flor. Geobot. 33, 1976 r.
Matuszkiewicz J. M., Kozłowska A.B.	Przegląd fitosocjologiczny zbiorowisk leśnych Polski – ciepłolubne dąbrowy	Fragm. Flor. Geobot. 36, 1991 r.
Matuszkiewicz J.M.	Potencjalna roślinność naturalna Polski – mapa numeryczna	IGiPZ PAN, Warszawa 2008 r.
Trampler T. i in.	Regionalizacja przyrodniczo-leśna na podstawach ekologiczno-fizjograficznych	PWRiL, Warszawa, 1990 r.
Zielony R. i in.	Regionalizacja przyrodniczo-leśna	SGGW Warszawa, 2010 r.
Kapuściński R.	Ochrona przyrody w lasach	PWRiL, Warszawa 2009 r.
Romer E.	WYBÓR PRAC, Tom III, rozdz. REGIONY KLIMATYCZNE POLSKI (Prace Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, Wrocław 1949 r.)	PWN, Warszawa 1962 r.
Trampler T. i in.	Siedliskowe podstawy hodowli lasu.	PWRiL, Warszawa 1990 r.
Wąsala R.	Inwentaryzacja owadów Natura 2000 na terenie Nadleśnictwa Barlinek	Poznań, lipiec 2008 r.
Woś A.	Zarys klimatu Polski	Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1993 r.

13. Dokumentacja fotograficzna

Fotografie pochodzą z zasobów własnych Nadleśnictwa Barlinek.



Rysunek 1. Lasy Nadleśnictwa Barlinek



Rysunek 2 Lasy Nadleśnictwa Barlinek



Rysunek 3 Lasy Nadleśnictwa Barlinek



Rysunek 4. Zasoby martwego drewna



Rysunek 5. Zasoby martwego drewna



Rysunek 6. Zasoby martwego drewna



Rysunek 7. Zasoby martwego drewna



Rysunek 8. Rybołów



Rysunek 9. Sokół wędrowny



Rysunek 10. Rosiczka



Rysunek 11. Bluszcz



Rysunek 12. Gniazdo Bociana czarnego w leśnictwie



Rysunek 13. Młode bieliki w gnieździe



Rysunek 14. Pisklę Orlika krzykliwego leśnictwo



Rysunek 15. Europejski Tydzień Leśny



Rysunek 16. Sadzenie lasu przez SP Pełczyce

Niniejszy Program Ochrony Przyrody został opracowany w firmie KRAMEKO z Krakowa przez mgr inż. Macieja Ordyka w okresie od grudnia 2012 do marca 2013 r. oraz mgr inż. Rafała Bodziocha w okresie od lutego do kwietnia 2013 r. W pracach tych uczestniczył również Kierownik Robót UL mgr inż. Paweł Senderak. Całość prac z ramienia Zarządu firmy KRAMEKO nadzorował mgr inż. Andrzej Krawiec.

Podpis autora opracowania:

Kraków, kwiecień 2013 r.

14. Kronika Programu Ochrony Przyrody

